

Közvetítő és kiadóiroda

SZUBOTICA
ZNAJ JOVIN TRG 3Telefonok
Kiadóiroda 2-58
Közvetítő 3-10, 2-52

NAPILÓ

Közvetítő és kiadóiroda

negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinárKözvetítő
Kiadóiroda 2-58
Közvetítő 3-10, 2-52

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. OKTÓBER 28.

VASÁRNAP

293. SZÁM

A csodák kora

A világsajtó ismét szenzációs találmányról számol be. Egy fiatal angol tudós olyan eljárást talált fel, amellyel a nehézkedés ereje ellensúlyozható és például egy acéldarab minden támaszték nélkül fenntartható a levegőben, anélkül, hogy a Föld vonzóerejének engedelmesskedne.

Ennek a hírek hallatára a fantasztikumba nyúló lehetőségek tárulnak a jövő útjait puhatoló elme elé. A fejlődés legfőbb eleme az emberi léleknek az a nyughatatlansága, amely örökérvényűnek látszó tudományos igazságokat újból és újból ostrom alá vesz, míg végül sikerül azokat megdöntenie. A Galilei ajkán felharsanó *Eppur si muove* lerombolta a ptolemeusi geocentrikus elméletet, amelyet pedig a tudományos meggyőződésen kívül a vallási dogma is védett és helyébe a copernicuszi heliocentrikus felfogást tette meg a csillagászati kutatások alapjává. Newton, a tizenharmadik századtól napjainkig domináló matematikai fizika megalapítója, a nehézkedés törvényének felfedezője kimondotta, hogy ugyanaz az erő, amely a Holdat a Föld felé vonzza, szerepel az egész világrendszerben és ez az erő kényszeríti a követ, hogy a földre essék. Newton törvénye átalakította a fizikai csillagászatot és irányító befolyást gyakorolt a kozmológiai világnézetre. Ezt a newtoni tant mozditja ki helyéből Einstein, az abszolút matematikai alapra helyezett fizika nagy uttörője, aki azt hirdeti, hogy a gravitációs mozgás nem a nehézségi erő hatása alatt megy végbe. Einstein az idő relativitásának megállapításával forradalmat keltett a természet-tudományokban. Az általános relativitással több olyan jelenséget lehet megmagyarázni, amellyel szemben a newtoni fizika tanácstalanul állott. Einstein detronizálta Newtont és olyan folyamatot indított meg, amelynek esélyei a tudományos eredmények szempontjából beláthatatlanok. Ime: már megtalálták a módját a nehézkedési erő leküzdésének, ami a technikai eszközök tökéletesítését a csodák birodalmáig szélesítheti ki.

Tertullian teológiai elvként mondotta ki: *Credo, quia absurdum* — hiszem, mert képtelenség. A középkori jámbor vallásosság abból indult ki, hogy nincs lehetetlenség, mert Isten akaratával minden megtörténhetik, még a természet törvényeinek felülírása is. A reformáció által felszabadított kritizmus a kétkedést tette a megismerés legfőbb forrásává és a *cogito ergo sum* — gondolkodom tehát vagyok — racionalizmusán át elvezetett az empirizmushoz, amely az igazság egyedüli igazolását a tapasztalásban látja. A tapasztalati tudományok révén emelkedett az emberiség a fejlődésnek mai magas fokára és olyan szédületes iramban halad előre, hogy az ámuló ember a legmerészebb célkitűzések sikerét sem tartja már valószínűtlennek. A tudás teljesítő-képességére alkalmazva, felelevenedett a középkori jelszó: hiszem, mert képtelenség.

A világot átformáló technikai vívmányok végső elemzésben abból a gondolatból születtek meg, hogy nincsenek megcáfolhatatlan régi igazságok. Ahogy tévesnek bizonyult az a tanítás, hogy a Nap forog a Föld körül, ugyanúgy nem szentírás a newtoni gravitációs törvény sem. Semmiféle tradíciójává esontasodott tudományos tétel nem szabhat korlátokat az abszolút igazság felé törő gondolkodásnak és ami ma kalandos feltevésnek tűnik fel, holnap a bizonyosság hódotát parancsoló presztízst nyerheti el. Csak a mult és jelen előítéletei fölé szárnyaló lendület varázsolhatja át a mitológia Daedalusát a valóság Eckenerjévé, adhat ihletet Einsteinnak, hogy az eddigi fizikát lomtárba utalja és sarkalhatja a fiatal londoni tudóst arra, hogy hadat üzenjen — a nehézkedési erőnek.

De vajon csak a tudományok terén valósulhat-e meg ma, amit még tegnap utópiának hitt a közvélemény? Vajon a csillaghatatlan tudás-vágytól fűtött ész, amely a természeti törvények glóriájával övezett teóriákat, mint hamis bálványokat, letaszítja talapzatokról, tehetetlenül roskad össze, amikor az emberek és népek viszonyának gyökeres megreformálása háral találmányosságára? A gravitációs törvény összeomolhat, de a homo homini lupus — az ember farkas az emberrel szemben — megmarad megviláthatatlan igaz-

ságnak, feloldhatatlan természeti törvénynek, amely a háboru kiküszöbölésére irányuló törekvéseket meddőségre kárthatja? Ezek a kérdések égetik az ember lelkét, valahányszor a tudomány egy-egy leküzdhetetlennek kikiáltott nehézség eltávolításával a technikai kultúrát felbecsül-

hetetlen kincessel gazdagítja. És minden csalódás ellenére él bennünk a hit, hogy nemcsak a természettudományok regenerálódásában, nemcsak műszaki találmányok alakjában történhetnek csodák, hanem az ember ujjaszületésében és a világbéke felvirradásában is.

Davidovics a parasztdemokrata koalícióra hárítja a felelősséget az ellentétek elfajulásáért

A demokrata párt vezére és Marinkovics Voja külügyminiszter a megegyezés politikáját hirdették a párt országos konferenciáján

A demokraták nem zárkoznak el az alkotmánymódosítás elől

Beogradból jelentik: A demokratapárt konferenciája volt a szombati nap legfontosabb politikai eseménye. Különösen Davidovics Ljuba beszédét várták nagy érdeklődéssel, mert ő fejtette ki a párt álláspontját a mai helyzetben. Davidovics azonban nem jelölte ki az utat, amelyen a megegyezés létrejöhetne. Marinkovics beszéde nem annyira a külpolitikai helyzet ismertetésével, mint inkább a parasztdemokrata koalíció elleni támadásával keltett feltűnést.

Függetlenül a demokratapárt konferenciájától az általános helyzetben bizonyos feszültség állt be és ismét *krizishírek keringenek*. Szavcsics Milos akciója tovább folyik, bár Macsek szombati délelőtt Zagrebban kijelentette, hogy még Szavcsicsal sem hajlandó szövetkezni. A beogradi pártvezérek azonban ennek ellenére is

fenntartják az összeköttetést Szavcsicsal, aki a jövő hét elején folytatni fogja tanácskozásait.

Igen érdekes mozgalom jelei mutatkoznak az utóbbi napokban a radikálistáborban. Egyes radikálisok ugyanis azt hangoztatják, hogy amikor a parasztdemokrata koalíció távoztartja magát a parlamenttől, a radikálistábor számára nincs sok értelme annak, hogy megossa a hatalmát a többi párttal, hiszen egyedül, vagy a szlovén néppárttal együtt amugyis meg van a többsége a parlamenttől, a radikálistábor számára sok nek, hogy ennek a felfogásnak többséget szerezzenek a pártban és megbuktassák a mostani kormányt. Politikai körökben nem veszik komolyan ezt az akció, mert lehetetlennek tartják, hogy a radikálisok ilyen módon használják ki az ellenzék távolmaradását.

Davidovics politikai beszámolója

A demokratapárt országos konferenciáját szombaton féltízkor nyitotta meg Davidovics Ljuba elnök, az Imperiaál-szálló nagytermében. Jelen voltak a demokrata miniszterek, a képviselői klub és a széles főbizottság tagjai, továbbá a beogradi és zagrebi központi bizottság tagjai. Davidovics az ülés megnyitása után megkezdte politikai beszámolóját.

— Vannak pártok és egyes emberek — mondotta — akik, amikor kormányon vannak, azt mondják, hogy minden jól van. Mi a kormányon is azt mondjuk, hogy nem minden van jól, de arra törekszünk, hogy minden jó legyen. Most lelt tiz éve annak, hogy egyesültünk.

A tíz év alatt elért eredmények az objektív szemlélőt nem elégitik ki.

Belső viszonyaink ma súlyosabbak, mint az állam keletkezésekor voltak. Szeretet helyett gyűlölet uralkodik. Pártoskodás miatt súlyos hibák történtek. Ilyen körülmények közt következett be Racics Punisa merénylete, amely nagyobb kárt okozott nekünk, mint minden egymásközi harcunk. Mi ezt a tettet elítéltük és ösztönösen meggyászoltuk a merénylet áldozatait.

Radics Pavle és Baszarics Gyuró azt a politikát védte, amelyet a demokraták folytatnak.

Az ő elvesztésük nagy kárt okozott nekünk és ez a veszteség csak növekedett, amikor Radics István meghalt.

Radics István nem jó tulajdonságai mellett igen szép és jó tulajdonságokkal rendelkezett és ő most talán segítségünkre lehetne súlyos és zavaros viszonyaink között.

Amikor a megegyezés politikájáról beszélünk, ennek a három férfiúnak érdemeit hangsúlyoznunk kell.

— Tíz év alatt — folytatta Davidovics — sokat dolgoztak és sokat hibáztak.

Nem hiszem, hogy volna valaki is köztünk, aki azt mondhatná, hogy nem hibáztak.

Voltak, akik hallgatva eltűrték a bajokat, mások pedig hangosan tiltakoztak. A tiltakozók azonban a bűnösöket nem ott keresték, ahol kellett volna.

hanem az államot vádolták. Akik hallgattak, azok azért követtek el hibát, mert ilyen módon kerülhetett a sor olyan vádakra, hogy »mi fizetünk és ti költsétek«. Fizettünk mi is, fizettünk véráldozatokkal, feláldoztuk gyermekeinket és feldúlták otthonainkat. Az áldozatok megszenteltetésére, amikor azt mondják: »mibe kerül a véretek, hadd fizessük meg?« Véráldozatot hoztak nemcsak a szerbek, hanem a horvátok és szlovénok is és éppen ezért az ilyen kijelentések az egész nemzetet sértik.

A kölcsönös bizalmatlanság

— Súlyos baj ránk nézve a kölcsönös bizalmatlanság is. Mi mindig azt hisszük, hogy a más baja kisebb a miénkénél. Testvérek vagyunk, ezt mondja nekünk a vérünk, de a bizalmatlanság ellenségeskedésre vezet. Gyakran változnak a meggyőzések és pedig nemcsak minden évben, hanem ugyyszólván minden hónapban. Hol a megegyezés mellett vannak, hol a megegyezés ellen. Hol a barbár centralizmus mellett, hol a széles tartományi beosztás mellett, amely az állam egységét veszélyezteti. A szerbiaiak hol a szabadság előharcosai, hol cincárok, akik elárulják a nép érdekeit azzal, hogy az olaszoknak a nettunói konvenció utján bizonyos előnyöket nyújtanak Dal-máciában. Azelőtt ugy beszéltek Szerbiáról, mint Piemontról, ma pedig azt mondják, hogy a vérszomjasok hazája. Azelőtt Szerbiának nagy érdemeit tulajdonítottak, ma minden érdemet elvitatnak tőle.

Davidovics ezután a jugoszláv eszme mellett beszélt s kijelentette, hogy a jugoszláv eszme megvalósítása felé jelentős lépés volna a szerb-horvát megegyezés. A demokrata párt — mondotta Davidovics — sohasem ment bele olyan akcióba, amely a megegyezés politikáját megakadályozta volna.

Miért hiúsult meg a demokrata blokk?

Davidovics ezután a demokrata blokk megalkotására irányuló tárgyalásokat ismertette.

— Felmerült az eszme — mondotta Davidovics — hogy a két demokrata párt egyesüljön. Mi ezt minden fenntartás nélkül elfogadtuk, de a független demokraták másként gondolkodtak.

Ők azt követelték, hogy előbb buktassuk meg a kormányt, mi azonban előbb alkotni akartunk valamit, hogy aztán lerombolhassuk azt, ami addig volt. Amikor mi erről tanácskoztunk, akadály jött közbe, megalakult a parasztdemokrata koalíció és határozatot hozott, hogy a pártok közül egyik sem hozhat döntést a másik nélkül. Ez még nagyobb akadály volt, tehát ha nem jött létre az egyesülés, nem a mi hibánk. Minthogy nem jött létre a demokrata pártok egyesülése, a demokrácia blokkjának kellett volna megalakulnia és közös parlamenti klubot létesíteni. A keserű tapasztalatok ellenére előterjesztettem az együttes klub alakulására vonatkozó javaslatot, de a demokrata klub nem fogadta el az egyesült klub eszméjét, mert már súlyos tapasztalatai voltak. Én nem helyezkedhettem szembe a demokrata klub akaratával. Miután nem jöhetett létre a demokrácia blokkja és az egyesült klub, a koncentrációra kellett törekedni és ezért meg is nyílt a kormányválság.

A koncentrációs tárgyalások

— A parasztdemokrata koalíciónak nem tettett az akkori minisztereinek személye és követelték, hogy a miniszterelnök távozzon. Azt is követelték, hogy állapíttassék meg, bírja-e Vukicsevics Velja a radikálisklub bizalmát. A radikálisklub ülését össze is hívták, amelyen kilencvenhárom képviselő volt jelen, senki sem nyilatkozott Vukicsevics ellen, ő tehát az egész klub bizalmát élvezte. Amikor megállapítottuk, hogy a radikálisklubban milyen a helyzet, mi beleegyeztünk a koncentrációs kormányba, azok azonban, akik a radikálisklub erejének megállapítását követelték, ismét nem fogadták el Vukicsevics-et a koncentráció élére. A mandátumot ekkor Perics Ninkó kapta meg, de megbízatását kénytelen volt visszaadni.

— Ezután Radics István kapott megbízatást koncentrációs kormány alakítására és ő

nagy energiával és rendkívül ügyesen fogott hozzá missziója teljesítéséhez.

Amint megkapta a mandátumot, engem azonnal értesített, mire én kijelentettem készségemet a kormányban való részvételre. A koncentráció mégsem valósult meg, de el lehet mondani, hogy ez legkevésbé a mi hibánk. Ezután én kaptam megbízatást koncentrációs kormány alakítására, de gyorsan megköszöntem a bizalmat és visszaadtam a mandátumot, mert a radikálisok azt az óhajukat fejezték ki, hogy radikális legyen a kormány elnöke.

— Én meg sem kíséreltem a kormányalakítást a radikálisklub ismeretes határozata következtében. Erre ismét visszatértek a Vukicsevics-sel való kombinációra. Ebben az időben

olyan hírek kezdtek keringeni, hogy az országban igen fontos események fognak bekövetkezni és ekkor tett Radics István javaslatot tábornokkormány alakítására.

A radikálisklub egyik előkelő személyisége szimpatikusan beszélt erről a javaslatról.

— Mindezek után mi keresztüljutottunk. Vagy olyan kormány mellett kellett állást foglalnunk, amelynek Vukicsevics az elnöke, amely parlamenti kormány, vagy pedig tábornokkormány mellett. Azt hiszem, csak természetes, hogy mi az első mellett döntöttünk. Bár emellett a kombináció mellett foglaltunk állást, még egy kísérlet történt a koncentrációs kormány megalakítására. Bár a viszony köztem és a parasztdemokrata koalíció között elhidegült, elmentem a parasztdemokrata koalíció konferenciájára. Azt mondták, hogy felhagynak a tábornok kombinációval, csak alakuljon meg a kormány. Radics István igen szépen nyilatkozott a Marinkovics Vojával való kombinációról és azt én is szívesen üdvözöltem. Ezután kapott Marinkovics mandátumot és én erősen hittem, hogy meg is fogja valósítani, de a kísérlet megbukott. Nem azért, mert ő nem fogadta el a feltételeket.

— Ez a kombináció a tárgyalások folyamán szerzett impressziók miatt bukott meg, miután ők meg voltak győződve, hogy Marinkovics nem vette komolyan az ő javaslataikat. Ezután fordultunk mi a négyes koalíció felé Vukicsevics-sel. Ha már nem valósítottuk meg az összes pártok koalícióját, az adott pillanatban megcsináltuk a négyes koalíciót, amely dolgozhatott a parlamenttel. Ime ez a története a kormány megalakulásának.

— A kormány kérdése ilyen módon megoldást nyert, de nem nyert megoldást a koncentráció kérdése.

Ebbe a kormányba is meghívást kapott a parasztdemokrata koalíció, de eredmény nélkül és így a koncentráció épen úgy nem valósult meg, mint a demokrata elemek egyesítése.

Mi azt gondoltuk, hogy a koncentrációs kormány utján eljuthatunk a szélesebb megegyezéshez.

A demokrata párt nem hibás mindazokért a következményekért, amelyek ez-

után következtek be.

— **Koncentrációs kormány alatt nem következett volna be június huszadika. Ez a végzetes dátum megbuktatta Vukicsevics kormányát.**

Június huszadika után

— Ujból felmerült az összes nemzeti erők egyesítésének gondolata, de igen kevés kilátással a sikerre. Néhaj Radics István nem akarta fogadni magát Sztanojevics Ácát sem a koncentrációs kormány ügyében. Radics kinyilvánította, hogy minden társadalmi viszonyt megszakít a többségi pártokkal. A parasztdemokrata koalíció ebben az időben nem koncentrációs, hanem semleges kormányt követel és hogy ebben a tekintetben előzékenyen jártak el velük szemben, bizonyítja, hogy Hadzsics tábornok mandátumot is kapott és ő igen ügyesen dolgozott a megbízás megvalósítására. Azonban ez sem járt sikerrel azért, mert

megakadályozták a semleges kormányba kiszemelt egyének,

A Korosec-kormány működése

— Most Önöknek módjukban van munka közben látni ezt a kormányt.

Együttes munkánk mérlege nem aktív.

A mi óhajásaink nem teljesedtek be. Sok reményességünk haldoklik. A törvényhozó testület nem lett az állam abszolút urává, a pártoskodás kiszorította azt helyéről. Azt mondják, hogy egyezzenek meg a részletekben, azonban hogy lehet megegyezni akkor, amikor tisztviselői kinevezésekről van szó és azt hangoztatják, hogy nem lehet arra a helyre kinevezni ezt vagy azt, mert az tekintélyes ember. A mi szövetségeseink előtt a párt érdeke mindig előbbre való az állam érdekénél és a párthoz való tartozás a legfőbb kvalifikáció az állami szolgálatban. Azért, ami történt és történik, mi is viseljük a felelősséget.

Alkotmányrevízió

— A baj tulságosan nagy és a megegyezés politikáját kell követni, azonban kell, hogy a megegyezés eszméje megjeljen az alkotmány előírásainak.

Megegyezést csakis az alkotmány alapján lehet létrehozni, de ha vannak az alkotmányban akadályai a megegyezésnek, a demokrata párt nem ellenzi azt sem, hogy az alkotmányt módosítsák.

és pedig azért nem, mert óhajítjuk a megegyezést, de azok az urak, akik a módosítást akarják, mondják meg milyen alkotmányos rendelkezéseket akarnak megváltoztatni és milyen irányban, továbbá milyen határokig. Ezt a munkát azonban csak nyugodtan lehet elvégezni. Ha a király nem veszi a kezébe a kezdeményezést, akkor a képviselők háromötöde kell az alkotmány módosításához. Ilyen többséget megegyezés nélkül nem lehet létrehozni.

Az alkotmánymódosítást csak az állam érdekében lehet véghezvinni, de én úgy látom, hogy nem minden módosító ja-

Marinkovics Voja beszéde

Ezután Marinkovics Voja külügyminiszter emelkedett szólásra és a külpolitikai kérdésekről, illetve a belpolitikai helyzetnek az ország külpolitikájára való visszahatásáról beszélt.

— Megkísérelték és még mindig megkísérlik — mondotta a külügyminiszter — hogy külpolitikai helyzetünket igen súlyosnak tüntessék fel, csak azért, hogy ezzel a belpolitikai helyzetre nyomást gyakoroljanak. Kétségtelen, hogy a belpolitikai helyzet és a harcmódor, amelyet most folytatnak, nem használ, sőt árt az országnak a külföldön is, ez azonban nem olyan méretű, hogy bizonyos pártok a kormánnyal szemben kihasználhatnák. Koncentrációs kormányok az egész világon alakulnak, amikor a nemzet összes erőinek igénybe vétele szükséges.

Ezután Marinkovics élesen támadta az ellenzék harcmódorát és különösen azt kifogásolta, hogy az ellenzék abban a feltételekben, hogy rontott az ország külpolitikai helyzetén, ezt még rosszabbá akarja tenni. Ezzel az ellenzék tudatosan árt a nemzet érdekeinek.

— A kormányrendszer és a kormányt — mondotta a külügyminiszter — a külföld nem változtathatja meg és

így az ellenzék semmi mást nem érhet el, csak árt az országnak.

Egy képviselő néhány nap előtt triumfált azzal, hogy »ők nem fognak kölcsönt kapni.« Ki az az ők? A kormány csak megbizottja a nemzetnek és ha a nemzetnek szüksége van kölcsönre ezt senkinek, sem szabad megakadályozni. Mindaz, amit az ellenzék ilyen munkával elérhet csak anynyi, hogy

a kölcsönt súlyosabb feltételek mellett kapjuk meg.

Viszont az egész népnek kell ezeket a súlyosabb

bár ezek barátai voltak a parasztdemokrata koalíciónak. Hadzsics visszaadta mandátumát és ezután ismét Vukicsevics felé vezetett az út. A semleges kormány nem volt nekünk szimpatikus, de mégsem gördítettünk akadályokat útjába. Legyenek meggyőződve arról, hogy

mi nem kezdtünk semmiféle akciót a semleges kormány megalakulása ellen és hogy az nem jött létre, nem a mi bűnünk.

— Azt követelték, hogy a kormány választási kormány legyen. Ebbe viszont a másik oldalról nem egyeztek bele azért, mert a pártközi viszonyok tulságosan el voltak mérgeződve.

A választások kiharása abban a pillanatban az országra igen súlyos lett volna és Hadzsics vissza is adta mandátumát.

— Természetesen ismét a négyes koalíciót kellett életre hívni. Kerestünk jelölteket, miután a radikális klubban nem tudtak megegyezni a miniszterelnök jelölése körül, Korosec jelölték. Mi ebbe beleegyeztünk és megalakult ez a kormány.

vaslat irányul az állam erősítésére, sőt azt lehet mondani, hogy olyanok is vannak, amelyek az állam kárára, sőt felbomlásztására vezethetnek.

Ilyen javaslatokat a demokrata párt sohasem fog elfogadni.

Davidovics ezután a parlamentárizmusról beszélt és francia, német és angol példákra hivatkozott, majd kijelentette, hogy a mi parlamentünk messze elmarad a nyugati parlamentek között.

— A mi parlamentünkben — mondotta — sértegetnek és rágalmaznak a legcsunyább módon, sértegetik az elnököt és munka helyett obstrukció folyt, míg egy nap a terem közepén elhangzottak azok a végzetes revolverlövések. Parlamentárizmusunkat meg kell gyógyítani.

Davidovics ezután kijelentette, hogy szükségesnek tartja az alkotmányban előírt gazdasági tanács megalakítását, amely, mint egy gazdasági parlament, szerepet játszana. Azonban megegyezés nélkül ezt sem lehet létrehozni.

Ezután az új választások kérdéséről beszélt és kijelentette, hogy a demokrata párt nem fél a választásoktól, mert bizik erejében, de tudni akarja, hogy milyen kérdéseket kell a nép elé vinni. Egyszerű és világos jelszavakat kíván és nem akarja megengedni annak a gyanúját sem, hogy a megegyezés mellett leadott szavazat az állam felbomlásztására irányuló szavazattal egyenlő.

A hegemonia és az amputáció kérdéséről beszélt még és mindkét törekvést élesen elítélte. Végül kijelentette Davidovics, hogy

a demokrata párt megegyezést akar és ezt felajánlja mindenkinek.

A nép majd tudni fog igazságosan és szigorúan ítélni és jai azoknak, akiket a nép ítélete elér.

A pártvezér nagy beszédét lelkes taps és éljenzés követte.

feltételeket viselni. Nem az árt a mi külpolitikánknak, ami hitelünknek, hogy sok probléma nincs rendezve, hanem az ellenzék harcmódora.

— Külpolitikai helyzetünk ma kétségtelenül sokkal jobb, mint tizenöc hónap előtt, amikor én helyemet elfoglaltam. Még a múlt évben a demokrata kongresszuson megcáfoltam a mi izoláltságunkról szóló mesét. Azóta még több állammal kötöttünk szerződést és nincs mit beszélni izoláltságról. Ma sokkal jobban hisznek országunk békeszeretében, mint azelőtt. Ez nem jelenti azt, hogy ezelőtt nem hitték, hanem azt jelenti, hogy reputációnk azóta csak megerősödött.

Marinkovics beszéde további folyamán hangsúlyozta, hogy

a nemzetközi helyzet olyan jó, hogy ezt az időt fel kell használnunk belpolitikai problémáink rendezésére.

— Senki sem tudja, mit hoz a nap és mit hoz az éjszaka. Ha egy napon számunkra kedvezőtlen fejlődést venne az általános külpolitikai helyzet, az a nemzetet erősnek és rendezettnek kell, hogy találja.

A megegyezésről Marinkovics a következőket mondotta:

— A demokrata párt már korábban is a megegyezés politikáját folytatta és most is a becsületes megegyezést akarja. Előbb azonban meg kell egyezni a megegyezés feltételeiben. A megegyezés nem állhat abban, hogy egy párt ellenzékéből kormányba, a másik kormányból ellenzékbe megy. Amíg így nézik a dolgokat, belpolitikai életünk rákbetegsége tovább fog tartani. Marinkovics végül felhívta a pártot, hogy legkomolyabban lásson hozzá a megegyezés létesítéséhez.

Marinkovics beszéde után fél tizenkettőtől véget ért a délelőtti ülés.

Sulyos válság Oroszországban

Megindult a harc Stalin egyeduralma ellen — Több magasállású szovjetfunkcionárius lemondott állásáról

Moszkvából jelentik: Már napok óta válsághírek keringenek városzerte. A mindjobban súlyosodó gazdasági helyzet következtében egyre hangosabbá válik a kommunista párton belül az az éles bírálat, amellyel a központi bizottság politikai irányelveit és gazdasági intézkedéseit illetik. E bírálat arra készítette a központi bizottságot, hogy

erélyes harcot indítson ismét az úgynevezett jobboldali törekvések és kompromisszumhajlandóságok ellen,

amelyek megfelelnek az egykori Trocki-féle ellenzék állásfoglalásának. A moszkvai pártvezetőség egyes tagjai között oly differenciák mutatkoztak, hogy egyáltalában nem tűzák a kommunista párt vezetőségében beállott válságot emlegetni. A központi bizottság, amely tudatában van helyzetének, néhány nappal ezelőtt kemény felhívást intézett az alsóbbrendű moszkvai szervezetekhez. Ennek a felhívásnak az volt első következménye, hogy

a moszkvai pártvezetőség több tagja lemondott állásáról.

A moszkvai szervezet teljes ülésén Stalin hosszabb beszédben védelmére kelt a központi bizottság intézkedéseinek. Azt hangoztatta, hogy az úgynevezett jobboldali törekvések a mostani pillanatban a legnagyobb veszedelemmel fenyegetik a kommunista pártot, mert a leninizmusból való eltávolodás és a burzsoázia eszmekörébe való közeledést vonják maguk után.

Stalin rámutatott arra, hogy a moszkvai vezetők közé olyan emberek vegyültek, akik eltávolodtak a bolsevista irányelvektől és vagy téves elméleteken nyargalnak, vagy pedig akaratlanul is a jobboldali irányzat veszedelemét erősítik. Stalin szerint feltétlenül szükség van az ingadozó és kishitű hangulatok leküzdésére. A tömegekre az a feladat vár, hogy a legközelebbi pártszervezeti választások során véget vessenek a párton belül mutatkozó ellentéteknek.

— A radikális párt — folytatta a volt igazságügy-miniszter — szívesen látja be hibáit és tévedéseit és a hibákat az eddignél jobb politikával szeretnők jóvátenni.

— Ezért keressük és kívánjuk a mielőbbi meg egyezést. Ezt egész Európa előtt nyíltan hangoztatjuk, azonban a külföldi azokról a beszédekről is tudomást vesz, amelyek nap-nap után elhangzanak Zagrebban és azt a beszédet is hallotta, amelyet legutóbb például a sziszlaki népgyűlésen mondtak el. Ezek után pedig a külföld is látni fogja, hogy a megegyezés megkötését nem lehet a mi rovásunkra írni.

mert bennünk megvan a készség és hajlandóság a jelenlegi helyzet likvidálására.

— Európa figyelemmel kíséri a mi belső harcainkat és várja azt a pillanatot, amikor baráti békejohot nyújtunk egymásnak.

Markovics Lázár feltűnően békülékeny hangú beszédét óriási lelkesedéssel fogadta a nagygyűlés közönsége.

A bácskai tartomány új rendelkezései a mezőgazdaság javítása érdekében

Tenyészállatok, fajszlővesszők a gazdáknak, segély a gazdasági egyesületeknek

Szomborból jelentik: A bácskai tartomány választmány Klicin Mita elnökfevével pénteki ülésén több fontos mezőgazdasági ügyben készített szabályrendeletet fogadott el, amelyeket a november 5-én összeülő közgyűlés elé terjeszt.

A választmányi ülésen Tupalcs Milán tartományi főállatorvos beterjesztette a **községi és körállatorvosokra** vonatkozó új szabályrendeletet, amely részletesen szabályozza a községi és körállatorvosok szolgálati pragmatikáját, fizetését, nyugdíját és szolgálati viszonyait, továbbá a körállatorvosi állások új beosztását. Elfogadta a tartományi választmány a főállatorvos előterjesztésére a tenyészállatok beszerzéséről és kedvezményes áron való szétosztásáról szóló szabályrendeletet. A tenyészállatokat a tartomány részben helyföldön s külföldön szerzi be és a szükséglet szerint nemcsak a községek, hanem magánosok is kedvezményes áron kapják meg.

Új szabályrendeletet fogadtak el az állattenyésztő és tejtermelő szövetkezetek szervezéséről is.

A tartományi választmány elhatározta, hogy a **baranyai szőlőtermelői közötti olcsó áron szőlővesszőket oszt ki, hogy a régi, nem termő vesszőket fajszlővesszőkkel lehessen kicserélni.** Szubotícán a fűtőhomokon levő szőlőbirtokosoknak jó fajtájú hazai szőlővesszőket oszt ki jutányos áron. Azok a gazdák, akik az olcsó szőlővesszőre igényt tartanak, igényüket a járási gazdasági egyesületeknél jelenthetik be. A tartományi választmány tudomásul vette, hogy a kulai járásban mezőgazdasági bizottság alakult. Ennek a bizottságnak elnöke Machmer Lajos torzsaiföldbirtokos, alelnöke Prokec Elek kulai mérnök, választmányi tagok: Kosztics Branislav, a koszancsicevői tartományi birtok igazgatója, Zsigmond Aladár mérnök, Petusics Iván állatorvos, Felpendin Dusan kulai, Striber Nikola kucurai, Simkó Mihály ruszki-krsturi, Cveics Tósa sztarivrbászi és Cveics Tósa crvenkai földbirtokosok.

A választmány több gazdasági egyesület részére segélyt szavazott meg. A Szomborbán székelő bácskai mezőgazdasági egyesületnek, a noviszadi Agráriának, a noviszadi szerb mezőgazdasági és a földműves egyesületnek 8000-8000 dinárt, a szuboticiai bácskai szőlőtermelői szövetkezetének 4000, a szuboticiai kisbirtokosok egyesületének 4000, a szuboticiai »Golub« némesített szárnyasállatok tenyésztő szövetkezetének 2500 dinárt.

A választmány elhatározta, hogy a gazdák között jutányos áron nemes baromfiakat és tojást osztanak szét. Továbbá elhatározta a választmány, hogy átír a közlekedési minisztériumhoz és a szuboticiai vasutigazgatóságához s sürgős és hatályos intézkedést kér amiatt, hogy a lokomotivokból kipattanó szikrák állandóan tüzet okoznak. Az elmúlt nyáron Bácskában több mint egymillió dinár értékű gabona pusztult el a kipattanó szikráktól keletkezett tűz következtében.

Az államtanács hatályon kívül helyezte a főispán tiltó rendelkezését, amellyel megtiltotta, hogy végrehajtsák a tartományi választmánynak az apaállatok kötelező felülvizsgálatáról szóló rendelkezését. A tartományi földművelési kamarák felállításáról készített szabályrendeletét az államtanács nem hagyta jóvá, mert az indoklás szerint ilyen szabályrendelet alkotására a tartománynak nincs joga.

Teasüteményt ingyen

sehol sem kap. Ocsón finomat pedig kizárólag

STEINER-nél

SUBOTICA, Jelačeva ulica 8. Telefon 206

Szövetségi funkcionárius is játszott a jugoszláv csapat prágai mérkőzésén

A gyenge felállítás ellenére is megverték Csehszlovákia amateur csapatát

Prágából jelentik: Szombaton kezdődtek meg Prágában a sportünnepségek, amelyeken — mint ismeretes — Jugoszlávia válogatott futbalcsapata is részt vesz. A jugoszláv csapat szombaton Csehszlovákia amatőr csapatával játszott és annak ellenére, hogy tíz emberrel küzdött, szép eredményt ért el.

A csapat, miután a zagrebiak lemaradtak, nyolc beogradiból és két szuboticiából állott. Tizenegyediknek a szövetség egyik funkcionáriusa, Dubravcsics

ugrott be, aki tíz év óta nem futballozott. Erős küzdelem után már az első félidőben két gólt érték el a jugoszlávok, míg a második félidőben mindegyik egy-egy gólt lőtt. Végeredményben tehát 3:1 arányban győzött a jugoszláv csapat.

Vasárnap Csehszlovákia profi csapata lesz az ellenfele a mieinknek. A mérkőzésre Beogradból két játékost kértek és ha a két játékos idejében Prágába érkezik, úgy nem kell súlyos vereségtől tartani.

Markovics Lázár békeszózata

A volt igazságügyminiszter a szerb-horvát megegyezést sürgette mosztári beszédében

Mosztárból jelentik: A radikális párt mosztári helyi szervezete pénteken délután a mosztári községi választások alkalmából látogatott népgyűlést tartott, amelyen a beogradri központi pártvezetőség részéről Markovics Lázár dr. volt igazságügyminiszter és Pareztanin Ratko képviselő vettek részt. Markovics Lázár két és fél órányi beszédet tartott a népgyűlésen és beszédében kiterjeszkedett az összes aktuális politikai kérdésekre. Beszéde elején Markovics kijelentette, hogy az ország mai helyzete komoly gondolkodásra készít minden igaz hazafit. A legrövidebb időn belül meg kell találni a megoldást, amely mindkét szemben álló felet kielégíti és arra is alkalmas, hogy az ország érdekeit szolgálja.

A szabad Jugoszlávia alapjai

— A szabad Jugoszlávia alapjai — mondotta Markovics Lázár — a következők:

egy nép, egy állam és az összes politikai kérdések egységes platformon történő likvidálása.

— Tulajdonképpen ezeken az alapokon épült fel a korfui deklaráció is, amely voltaképpen a formális egyesülés első etapja volt. Már ekkor leszögezték, hogy a jövőben szabad államnak parlamentáris monarchiának kell lennie, amelyben az összes függő politikai társadalmi és egyéb kérdéseket szigorúan parlamentáris uton intézik el.

Markovics Lázár ezután vázolta a Radicsék és a radikális párt között 1925-ben létrejött megegyezés történetét, majd a következőket mondotta:

— A radikális pár szélesebb főbizottsága nevében jelentem ki, hogy a párt mélyen fájlatja, hogy az 1925-ös megegyezés Radicsékkal nem volt olyan életű, aminek reméltük.

Beismertjük, hogy a mi részünkről is előfordultak tévedések és történetek hibák,

történelmi tény azonban, hogy mindaddig, amíg Pribicevics nem kezdte meg a kampányt és nem hozta létre a koalíciót a horvát parasztpárttal,

a viszony a radikális párt és Radicsék között teljesen korrekt volt.

A helyzet csak akkor kezdett elmérgesedni, amikor Pribicevics és a vezetése alatt álló független demokrata párt szoros nekuzsba lépett Radicsékkal és megalakították a parasztdemokrata koalíciót.

— Megállapítom — folytatta emelt hangon Markovics Lázár — hogy rögtön az 1925-ös megegyezés megkötése után éppen Pribicevics volt az, aki nem való-

sgott be, aki tíz év óta nem futballozott. Erős küzdelem után már az első félidőben két gólt érték el a jugoszlávok, míg a második félidőben mindegyik egy-egy gólt lőtt. Végeredményben tehát 3:1 arányban győzött a jugoszláv csapat.

Vasárnap Csehszlovákia profi csapata lesz az ellenfele a mieinknek. A mérkőzésre Beogradból két játékost kértek és ha a két játékos idejében Prágába érkezik, úgy nem kell súlyos vereségtől tartani.

Dr. Markovics Lázár

bicevics-párt padsoraiból illették Radicsékat a leggorombább és a legkimélelenebb közbeszólásokkal.

Az amputáció — abszurdum

— Sok szó esett legutóbb — folytatta Markovics — az úgynevezett amputációról is, arról, hogy egyes országok elszakadnának egymástól és önálló állam-életet élének. Ez megvalósíthatatlan és lehetetlen azért, mert hiszen az egyesülés nem jogi, hanem politikai és történelmi tény. Mi egy nép vagyunk és egy nép maradunk mindörökké. A nemzetnek egyik része sohasem válhat el a másiktól és nem gondolhat már a maga érdekében sem önálló állami életre. Éppen ezért minden amputációs kísérlet és az állam bármely területének lehasítása az egészről közönséges hüncselekmény, amely a törvény idevonatkozó szakaszai szerint büntetendő. A válságból

a kivezető utat csakis a törvény és az alkotmány keretein belül szabad keresni.

és ezeken a kereteken belül kell azt meg is találni.

A szubotikai vizsgálóbíró szombaton Sztaramoravicán folytatta a vizsgálatot Erhardt malomtulajdonos ügyében

Erhardt jogi képviselője szerint alaptalannak a feljelentésben foglalt vádak

Sztajanovics Radován, a szubotikai törvényszék vizsgálóbírája, szombaton folytatta a vizsgálatot a milliós család gyanuja miatt letartóztatott Erhardt József sztaramoravicai malomtulajdonos ellen, akit mint a Bácsme gyei Napló közölte, özvegy Drobina Mátyásné jelentett fel. Sztajanovics vizsgálóbíró szombaton kiutazott Sztaramoravicára, hogy több körülményt a helyszínen vizsgáljon ki. Az érdekes ügy iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg és ezért szükségesnek tartottuk megkérdezni Erhardt malomtulajdonos jogi képviselőjét is, dr. Kellert Benő szubotikai ügyvédet, aki a bonyodalmas ügyről a következőket mondotta.

— A kérdéses bünyű jelenleg a nyomozás, illetőleg a vizsgálat stádiumában van és így annak érdeméről a bírói döntés előtt nem tartom ildomosnak nyilatkozni. Annyit már most is szükségesnek tartok a közvélemény tájékoztatása végett hangsúlyozni, hogy a feljelentés minden egyes tényállítása valótlanság, különösen valótlán, légből kapott az az állítás, hogy védencem a feljelentőt öntudatlan állapotában kényszerítette bármely okirat aláírására. Ugyancsak valótlán, hogy a vagyon átruházási szerződés majd több az egyezségi okirat aláírására fondorlatos tevékenységgel vette rá. Valótlán az a tényállítás is, mintha védencem a vagyonához tartozó bármely értéket a feljelentő kártérítési követeléseinek meghiusítása végett elrejtett. Erre annál kevésbé volt oka, mert meg van róla győződve, hogy teljesen ártatlan és emel fível, nyugodt lelkiismerettel várja a bíróság végleges döntését.

CIRKUSZ

Az első távirat a Földre

(Egyszerű, de barátságosan posta- és távirahivatal a Marson. A falakon festői rendezettségben csomagdíjszabások és »Lélegzetet, venni, valamint a padlóra köpni tilos« feliratu táblácskák. Lélegzetet venni azért tilos, mert ott a tudomány mai állása szerint nincs levegő. Viszont munkanélküliség sincs. Még a tudományok is van állása. A »Táviratok« című ketrec előtt sorba állnak a felek. Táviratokkal tudnillik még a Marson is sorba kell állni.)

Egy marslakó (a másikhoz): Ne tessék tolakodni! A másik: Ki tolakod? Ön tolakod. És ha már erről beszélünk legyen szíves ne nyomkodja a májamat. Leszállni a lábamról!

Az egyik: Engemet is nyomkodnak hátulról... (elakad a száva, mert a szomszédban ráismer a háziurra, akinek egy fél csillagász-évi házbérrrel tartozik. Szepegve.) Oppardon. Ezer bocsánat. Meg se ismertem nagyságodat...

A mars-háziur (színén ráismer a partájjra): Nini hiszen maga az én marslakóm. Az a spirítiszta a harmadik emeletéről? (Széleden, de határozottan.) Na kedves Tömpe ur, hát mi lesz a lakbérrel? A béreceskével...

A marslakó: Egy marshé'en belül kéremalássan, ama rövid időköz lefolyta alatt, amíg a Saturnus megfordul a saját tengelye körül, kifizetem az egész vacak hátralékot. Az utolsó pezetáig. (Titokzatosan az orrába sugja.) Van tudnillik egy kis követelése a Holdban. Egy kis örökség, tetszik tudni. Minden nap várom a dohányt. (Vidáman rikkant.) Akkor aztán szüret. Lesz mit aprítani a tejutba.

A marsháziur (megnyugodva): Hát rendbisek. De igazán a Holdban van? Nehogy nekem a Földön legyen az az örökség.

A marslakó (indignálódva): No de kérem. Ha egyszer mondom. Nem szoktam linkelni.

A háziur: Jó, jó kedves Tömpe ur. Bizalmam az ősi erényben. (Meglátja a marslakó kezében a sürgönyt.) Hova tetszik táviratozni Tömpe ur?

A marslakó: A Földre.

A háziur: Hehe nagyon viccesnek kegyeskedik lenni. Mi az, hogy a földre.

A marslakó (hosszu magyarázatba kezd): Teccik tudni én spirítiszta vagyok és sferikus uton megállapítottam egy földlakóval, hogy ma délben táviratot adok fel neki földi nyelven.

A háziur (részvétellel): Szegény ember maga megháborodott. Hiszen a földön nincs is élet.

A marslakó: Bocsánat a tudomány mai állása szerint...

A háziur (megvetően): Hát az is egy élet? Ami ott van. És mit fog sürgönyözni?

A marslakó (olvassa a blankettát): GA EA NA NA T BOLY HAPCI.

A háziur (meg akar szakadni a derültségtől): Hát ez mi?

A marslakó (sértődötten): Kérem ön úgy látszik pontu tarj lépést a legujabb tudományos kutatásokkal.

Ez földi nyelven azt jelenti: »A Mars üdvözlét küldi a Földnek«. Mi van ezen nevetni való?

A háziur (meleg részvétellel): Szegény barátom. (Rosszalóan csóválja a középső fejét.) És hogy fog választ kapni?

A marslakó: Szintén a spiritizmus utján. A transzferikus médiumitás folytán, abban a pillanatban mi helyt a címzett feladja a választáviratot intenzíven viszketni kezd a balfülem. Ez a viszketés viszont pontosan a következő szövegnek felel meg: A Föld üdvözlöli a Marsot.

A háziur: Pardon csak egy röpké pillanatra. (Káll a sorból és a telefonfülkébe rohan. Felhívja a mentőket. Sürgős készültséget kér, kényszerzubbony-

nyal és minden korlorttal. (Visszamegy.) Nna. Polytassa csak nyugodtan Tömpe ur.

A marslakó (izgatottan kezd vakarni a balfüleit): Csodálatos, csodálatos még fel sem adtam és máris viszkét.

A háziur (nem akarja ingerelni): Csodálatos, Valóban csodálatos.

A mentők (jönnek és pihegve szólnak): Hol az örült? (Lefogják a marslakót, aki még mindig szórakozottan vakarja a balfüleit, közben félhangon mormogja maga e.) Csodálatos...

Első mentő: Előre, előre uraim! (A divatos kuplé dallamára énekl. Hisz ránk egy icike picike cella vár. A marslakóhoz erélyesen.) Mars...! (de. jó.)

Zagre b árvizveszedelemben

A horvát főváros mellett áttörte a Száva az egyik védőtöltést

Zagrebből jelentik: A horvát fővárost komoly árvizveszedelem fenyegeti.

Zagre b egyik külvárosában, a Cornji Jarun munkástelep mellett a Száva áttörte a védőtöltést

és a szakadás azóta a megfeszített javítási munkálatok ellenére is állandóan nő.

Sulyosbitja a helyzetet az, hogy a Szávát éppen ezen a részen most szabályozzák és a víz állandóan nagy földdarabokat szaggat le a partból. Attól tart-

nak, hogy a víz az egész töltést elmossa és ez esetben

az árnak többé semmi sem állja útját a belváros felé.

Jelenleg 50 házat fenyeget közvetlen veszedelem. Ezek a házak kivétel nélkül közvetlenül a folyóparton épültek s nagyrészt szegény munkáscsaládok lakják.

A védőtöltést javításán éjjel-nappal megfeszített erővel dolgoznak, a veszedelmet azonban mindeddig nem sikerült teljesen elhárítani.

Uj típusu rakétaautót talált fel egy budapesti reáliskolai tanár

Beszélgetés László Viktor fizikatanárral, akinek találmányát Opel Frigyes akarja megvásárolni — Opel Berlinbe invitálja a magyar professzort

(Budapesti munkatársunktól.) A találmányok korát éljük. Még felse ocsudunk az egyik csodából, nyakunkon a másik. A rakétaautó valamennyi között a leglélegzeteláhitóbb. Percek alatt több száz kilométeres sebesség! A hang és az elektromos szikra gyorsaságával lépést tartani! A fantázia se haladhat ennél sebesebben, hisz mire elgondoljuk, hogy mi történt, a rakéta repülő máris céljához érkezett. Ez ugyan egyelőre még csak teoretice látszik kivihetőnek, de manapság már semmire lehetetlen és nincs kizárva, hogy egy napon a kész géppel áll elő valaki, hogy tessék beszállni, indulunk a Marsba...

Opel Frigyes rakétaautós kísérletein felbátorodva egy budapesti reáliskolai tanár, aki már régóta foglalkozik hasonló problémákkal, új típusu rakétaautót konstruált. László Viktor, a harmadik kerületi reáliskola fizikatanára a legnagyobb csendben folytatta kísérleteit, még legszűkebb hozzátartozóit se avatta be a titkába. A dolog úgy pattant ki, hogy a rakétaautók modelljét az egyik diák, akivel a tanár külön-órán foglalkozott, meglátta a professzor dolgozószobájának az asztalán. A diák a tanár távollétében játszani kezdett a géppel, amelynek töltelke felrobant és a gyermeket a kezén könnyebben megsebesítette. A robbanás lárájára összeszaladtak a házhelick és a tanár a megindult vizsgálat során kénytelen volt elárulni, hogy milyen célt szolgált a kis autó.

— Nem bombamerényletet akarok e követni — nyugtatta meg a rendőrtisztviselőt, aki már-már egy veszedelmes anarchista sejtett a hosszuhaju, vőzna professzorban — ez egy rakétaautó, amelyvel a lehető legnagyobb sebességgel lehet majd haladni a földön és a levegőben. A rendőrtiszt meglehetősen hitetlenkedve fogadta a magyarázatot és a jó tanárt ott is tartják a rendőrségen, ha véletlenül nem jut eszébe a legfontosabb bizonyíték találmánya mellett: felmutatta több híres külföldi felelősként, többek között

Opel Frigyesel való levelezést, amelyből kiderült, hogy a reáliskolai tanárt maga Opel bízta a kísérletek folytatására, terveit a legnagyobb elismeréssel honorálta, sőt tárgyalásokat kezdett vele a találmány megvételére.

Ennyi bizonyíték hatása alatt a professzort természetesen nyomban szabadon bocsátották. A tanár ur azóta zavartalanul folytatja tanulmányait a rakétaautóval. A Bácsme gyei Napló budapesti munkatársa felkereste László Viktort, hogy nyilatkozatot kérjen tőle találmányáról. A tanár ur hallani se akart a nyilvánosságról.

— De kérem, én nem vagyok egy primadonna! — jelentette ki indignálódva.

Hosszas kapacitálás után végre megadta magát.

— Igazán nem tartozik a közönségre — mondotta vonakodva — az egész tulajdonképen még kezdeti stádiumban van. Nagyon nehéz nekem dolgozni, részben mert elfoglalom a köteleességeim, az iskola és a kenyérkeresés. Magyar tanárnak ma nagyon keserves fenntartani magát és a családját. Aztán pedig anyagi eszközök híján szó sem lehet komoly kísérletezése-

ről. Ehhez elsősorban pénz kellene. A felrobant modelt tervrajzaim alapján csak nagy ügyvel-hajjal tudtam ismét megcsinálni. Kísérleteket künn a szabadban, rendes nagyságu géppel, teljes felszereléssel kellene folytatni. De miből?

Fáradtan a mellére hajtja sovány madárfejét, Sáhullik, mint általában a magyar középiskolai tanároknak. Megmutatja a gép modelljét. A versenyautókra emlékeztet a formája. A nagy autógyárak szoktak ilyen kis játékautókat kiállítani reklámul a kirakataikba. Hátul van az ugynevezett töltés számára szolgáló magazin, harminckét rakéta fér el itt.

— Az én találmányom abban tér el Opelétől — magyarázza a tanár ur — hogy hosszabb átmeneteket hágy az egyes robbanások között és fokozódó sebességgel indul. Azonkívül a töltések annyira elszigeteltek, hogy a felrobbands veszélye teljesen ki van zárva. A pilóta ülése teljesen csukott, az autó orra ékalaku. Az autó aztán egyuttal repülőgép is hisz a földön lehetlenség ilyen sebességgel haladni: percenként háromszáz kilométerrel! De ezt még fokozni is lehet idővel, ha sikerül olyan anyagot találni, amely ellentáll a levegő sürödésának, nem tüzesedik ki és kibírja a rettenetes légnyomást.

Minderről a legnagyobb nyugalommal beszél a tanár ur. Az újságírónak egészen különös érzései vannak, amikor meghatottan áll egy korszakalkotó találmány előtt, amely talán teljesen meg fogja változtatni a föld arculatát, ugyanekkor a feltaláló közömbös hangon beszél róla, mintha csak egy futballmeccsről szólna be!

— Éjjel dolgozom — mondja — ilyenkor csend van és zavartalanul folytathatom számításaimat.

Kiteregeti a tervrajzait. Ki tudja hány álmatlan éjszaka munkája, mennyi szívós lelkeség, energia, agyvelő van ezekben a nagy árkusokba temetve. Miközben kenyérért sirt a gyermeke, a felesége háztartásra kért pénzt, a diákjai pedig ostoba kísérleteikkel zaklatták, ő rendületlenül dolgozott, nem beszélt a terveiről egy léleknek sem, számított, tanult, spekulált és ennek a sok vajudásnak az eredménye ez a kis modell, amely talán világhírt és pénzt is fog szerezni a feltalálójának.

— Mit irt önnek Opel?

A tanár ur előkeresi a leveleket. Gépírásos, Opel külön, személyi használatra szolgáló levélpapírjára rótt sorok.

— Csak annyi az egész — szerénykedik a tanár ur — hogy átvizsgálta a terveimet és a számításaimat helyeseknek találta.

Kér, hogy látogassam meg őt Németországban, mert szeretne velem személyesen tárgyalni a találmányról, amely szervesen egészíti ki az ő rakétaautóját, vagy ha szabad így fejezni ki magánat: tovább viszi azt egy lépéssel a megvalósulás felé.

— És ön?

— Istenem, azt se tudom honnan fogom előteremteni az utiköltséget. De különben is ideköt az iskola. Majd a télen... addig tovább kísérletezem. Talán újabb eredményekre fogok jutni. Mindenesetre biztató, hogy Opel is komolyan veszi a munkámat...

A tanár ur fogja a fehér árkusokat, szépen össze-

hajtogatja őket és elzárja a könyvszekrény aljában lévő széles fiókban. A modell is szekrénybe kerül.

— Egy havi fizetésembe került ez a kis játék — mondja mosolyogva — úgy eszabáltuk össze ketten egy mechanikussal . . .

Hogy mennyi a tanár ur egy havi fizetése azt nem is mertem megkérdezni. Mindenesetre: egy idétkautóra azért csak tellett . . .

— De kérem, nehogy valami valótlan irjon rólam — kötötte a lelkemre a bucsuzásnál — ismétlem az egész még csak kezdeti stádiumban van és belelelik még néhány esztendő, amíg a rakétaautóból rendszer közlekedési eszköz válik.

A tanár ur háza előtt van a kettős villamos megállója. Felszálltam a sárga kocsiira és így robogtam vissza a belváros felé. Mi csak villamoson döcögünk, de a tanár ur már rakétaautón száguld az űrben, percként háromszázkilométeres sebességgel . . .

Tamás István

Elmarad a Graf Zeppelin amerikai körrepülése

Eckener kiadta az utasítást a hazautazás előkészítésére

Newyorkból jelentik: Az amerikai körrepülésről Eckener végkép lemondott és kiadta az utasítást a hazatérésre. A lakehursti hangárban a német léghajómatrózok közt nagy az öröm, hogy hamarosan visszatérhetnek otthonukba. A léghajót már felszerelték a szükséges üzemanyaggal. Többek közt egy oldatot visz magával a Graf Zeppelin, amely a fagyás és a légkéreg képződés megakadályozására szolgál, minthogy a léghajó esetleg északi utirányt fog választani és így számolni kell azzal az eshetőséggel, hogy hófúvások zónájába kerül.

Az amerikai haditengerészeti kormány egy magasrangú tisztje is megteszi az utat a Graf Zeppelinnel Európába. Eckener úr reméli, hogy a léghajó a rendes hajóirányt követheti és ebben az esetben a Graf Zeppelin tetemesen megrövidítheti menetidejét, mert Lakehurst és Friedrichshafen között négyezer mértföldet kell megtennie és ha a szél is segíti utján a léghajót, akkor a Graf Zeppelin elindulásától számított harmadnapra megérkezhetik Friedrichshafenba.

A Kuria elutasította

Károlyi Mihály perujtási kérelmét

Az indokolás kimondja, hogy Károlyi olyan hibát követett el, amely az ellenség érdekeit szolgálta

Budapestről jelentik: A Kuria vegyes tanácsa szombaton délelőtt hirdette ki Károlyi Mihály gróf perurafelvételi ügyében döntését. A kuria Károlyit és a váramányosok gondnokát elutasította kérésükkel és a költségek megfizetésére is kötelezte őket.

A kuria indokolásában helyeselte Károlyi ügyvédienek azt a jogi álláspontját, hogy a hazaárulást csak a hazaárulás összes alkatelemeivel együtt lehet elkövetni, de az első alapítélet fenforogni látta az összes alkatelemeket. József főherceg levele, Painlevé és Clemenceau levelei, valamint vallomásai, ugyszintén Benes emlékirata nem tekinthetők bizonyítékoknak és így a felülvizsgálat iránti kérelem alaptalan. Megállapítható, hogy Linder Béla, Károlyi hadügyminisztere utasítást adott a hadsereg feloszlatására, de soha nem mondták, hogy ez az utasítás a király hozzájárulásával történt, hanem a kormány akaratából. Ilyen körülmények között József főherceg állítólagos levele, amelyben Köves tábornokot arról értesíti, hogy hozzájárulását adta a fegyverletételhez, nem alkalmas a bizonyításra, mert ha ez a levél meg is van, még akkor is feltehető, hogy a király kényszerhelyzetben volt. Károlyi parlamenti beszédei az ellenség érdekeit szolgálták. Painlevé és Clemenceau levelei, valamint vallomásai sem jelentenek bizonyítékot, mert akkor még mint ellenséges hatalom érdekeit tartották szem előtt.

A Kuria nem is foglalkozott a kérdéssel és megállapítja, hogy nem kell fennforogni a hazaárulás tényének, elég az, ha valaki a hazaárulást előidéző cselekményt akarja elkövetni, akár dicsvágyból, akár rajongásból, akár a királyi ház iránti gyűlöletből. Mind-ezeket Painlevé és Clemenceau levelei és vallomásai, ugyszintén József főherceg levelei nem mentik és Benes emlékiratai nem szépítik. A hazaárulás ténye nem azt jelenti, hogy valaki átpártol, vagy átmege az ellenséghez, hanem ha oly hibát követ el, amely az ellenség érdekeit szolgálja. Ezért kellett tehát a Kurianak fejezti be az indokolás — elutasítani a felülvizsgálat kérelmét.

TŐZSDE

Zürich, okt. 27. (Zárlat.) Beograd 9.13, Páris 20.30, London 25.20 egyenylead, Newyork 519.70, Brüsszel 72.20, Milánó 27.22, Amsterdam 208.35, Berlin 123.83, Bécs 73.10, Szófia 3.7525, Prága 15.40, Varsó 58.20, Budapest 90.60, Bukarest 3.14.

Szombori terménytőzsde, okt. 27. Buza bácskai vasut prt. 245—250, rozs Bácska vasut prt. 240—245, zab Bácska vasut prt. 247.50—252.50, árpa takarmányi 64/65 kg. 250—255, tavaszi 67/68 kg. 280—285, tavaszi baranyai 69/70 kg. 295—300, ujtengeri csövész prt. 175—180, bab orig. 820—840, liszt 0gg és 0g 345—375, 2-es 325—345, 5-ös 300—320, 6-os 265—285, 7-es 230—250, 8-as 200—210, korpá finom 180—185, Irányzat: búzánál lanyha, tengerinél változatlan.

Budapesti gabonátőzsde, okt. 27. Határidőzárlet: Buza márciusra 27.00—28, zárlat 27.95—27.98, májusra 28.74—28.80, zárlat 28.74—28.76, Rozs márciusra 25.60—25.70, zárlat 25.65—25.68, májusra 25.92—25.98, zárlat 25.94—25.98, Tengeri májusra 29.00—29.95 zárlat 29.24—29.98, júliusra 30.42—30.44, zárlat 30.42—30.44. Készárúpiac: buza 25.85—25.75, rozs 24.20—24.30, takarmányárpa 26.50—26.85, sörárpa 27—29.25, köles 25.50—26.50, repce 46.50—47, tengeri 31.50—32, zab 25.25—26, korpá 19.25—19.50.

Céltőzsde, okt. 27. Középfolyamok (zárójelben az előző napi zárlat). Buza december (114 egyenylead) 114 háromnyolead, március (119 egyenylead) 119 ötnyolead, május (121 hétnyolead). Tengeri december (81 egyenylead) 81 egyenylead, március (83) 83 egyenylead, május (85 háromnyolead). Zab december (42 hétnyolead), március (43 háromnyolead), május (44 egyketted). Rozs december (100 háromnyolead) 100 egyenylead, március (103 egyenylead), május (105 háromnyolead).

Liverpooli terménytőzsde, okt. 27. (Zárlat.) Buza december (9 sh. 3 egyenylead d.) 9 sh. 93 ötnyolead d., március (9 sh. 3 egyenylead d.) 9 sh. 93 egyketted d., május (9 sh. 3 egyenylead d.) 9 sh. 93 ötnyolead d.

Vizá lás

A noviszdai hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizék mai állása a következő: Duna: Apatin 185 (—), Bogojevó 189 (—8), Vuková 140 (—4), Palánka 141 (—8), Noviszd 139 (—19), Pancsovo 158 (—10), Szmederevo 251 (—13), Orsava 216 (+2), Dráva: Osziyek 62 (0), Száva: Mitrovica 314 (24), Beograd 126 (—10), Tisza: Szenta 26 (—14), Becefej 26 (—8), Titel 160 (—10).

A tükre a falon azt mondja: „Szép lesz az Elidától”

Hanem két krémeket kell használnia: Elida Coldcream táplálja és óvja a bőrt éjszaka. Esményien tisztít. Megakadályoz repedést, vörösdést. Az Elida krém mindenkor rögtön a bőr alá hatol, meglepően gyógyhatású. Megadja a bőrnek a sokat óhajtott alabástromszerű külsőt.

ELIDA CREMES

HIREK

ŐSZ

Irta: Ksaver Sándor Gjalski
Fordította: Mák Aladár

Déli szél zugett a hegyek között, betört és begöngyölödött a völgyekbe és hegyszorosokba.

Hatalmas lehete erőteljesen és duryán rontott az ágakra és fákra, úgy, hogy az első hervadt levelek a szellővel együtt repültek és messze sodródtak a földön.

A lü a réteken és a rég lekasztott mezőkön hullámzott mint hosszú, hosszú hulláma a zöld víznek. Pöfemelkednek róla a magasba a bojtorján, a dudva megért virágok hópéti és a szél vszi őket messzemesse. S rem tréod, hova fognak esni.

Itt-ott a szellővel hullámanak a szürke pökhödő ritka szélai és hegyeken, völgyeken áthuzódik a tücskök vékony, szakadatlán cirpölése. A madarak hallgatnak, a levélzet zöldjébe sárga és vörös szín ömlik, s nyugatról széles és hosszú violák lehők hajláznak, mint beláthatatlan, hatalmas szárnyu bájos madarak, vagy mint kísérteties kajak, ismeretlen, fantasztikus vidékekről.

Minden est hideggel és nedvességgel érkezik s minden azt suttogja valahonnan:

— Jön az ősz!

S a szemek akaratlanul oda, a határhalom felé tekintenek, ahol magas fakerecsz ígéri az őzök álom helyét, mert nemcsak a gondolat, de a szív is az ember sorsáról beszél, amely sorsnak minden jelensége maldnem ugyanaz, mint ime ez a hervadt levél, a melyet a tölgy koronájáról lübnk elé dob a szél — ugyanolyan rövid, gyenge és elmuló e nap alatt és ezen a földön.

*

— A királyi pár fiasvadásaton. Beogradból jelentik: A király és a királyné Ófelségeik vasárnap reggel a szerémségi Kupinovora utaznak fáciányadászatra.

— Vildovics Ante főispán Noviszadon. Noviszadról jelentik: Vildovics Ante bácskai főispán szombaton délelőtt Noviszadra érkezett, ahol most járt első ízben. A főispán felkereste Borota Branisláv dr. polgármestert, majd látogatást tett az egyes tanácsnokknál és megtekintette a városi hivatalokat. Délelőtt a polgármester ebédet adott a főispán tiszteletére a Kraljica Marija szállóban. Az ebéden a városi tanács több tagja is résztvett. Vildovics Ante szombaton délután autón visszautazott Szomberba.

— Kitüntetés. Vrsacról jelentik: Ófelsége Alekszandar király a Szent-Száva rend III. osztályával tüntette ki Tokics Jova vrsaci és Mitrovics Bozsidar vrsaci járási tanfelügyelőt a közoktatásügy terén szerzett érdemeik elismeréséül.

— A jugoszlávai szlovákok vasárnap ünneplik meg Csehszlovákia megalapításának tizéves évfordulóját. Petrovácról jelentik: Jugoszláviában mindenütt ahol szlovákok élnek, ünnepi koretek között ünneplik meg vasárnap a Csehszlovák köztársaság megalapításának tizedik évfordulóját. Bácski Petrovácon és a környező falvakban vasárnap nagy ünnepek lesznek. A petrováci gimnáziumban ünnepi akadémiá lesz, majd istentisztelet és este a kisvendéglőben táncos egybekötött hangversenyt rendeznek. Beogradban, Noviszadon, Becskereken, Glezánon és Pivnicán hasonlóképen fényes ünnepek keretében ülik meg a csehszlovák köztársaság tizéves jubileumát.

— A vajdasági és szerémségi radikális szervezetek ülése Noviszadon. Noviszadról jelentik: Dr. Velickovics Szvinyarev Miladin november 4-ikére ülésre hívta össze a vajdasági és szerémségi radikális pártszervezeteket. Vasárnap a sztaribecseji kerület radikális párti szervezetét tartanak ülést, amelyen részt vesz Popovics Dáka agrárreformminiszter is.

— A választási küzdelem epilógusa. Noviszadról jelentik: Mult év szeptemberében megtartott nemzetgyűlési választások alkalmából Radivojac Lázár idiosí (bánáti) földműves, súlyos sértéseket tartalmazó röpiratot jelentett meg Vujics Dimitrije, nemzetgyűlési képviselő ellen. A kikindai törvényesek annak idején felmentette a vádlottat, míg a noviszdai felebbviteli bíróság megsemmisítette az ítéletet és Radivojacot egy havi fogházra és háromszáz dinár pénzbüntetésre ítélte. Ezt az ítéletet pénteken a semmitőszék is jóváhagyta.

— Hétfőn lép életbe Noviszadon az üzletek nyitására és zárására szóló főispáni rondolet. Noviszadról jelentik: A bácskai tartományi főispánnak a Bácsmegeyi Naplóban már hónapokkal ezelőtt egész terjedelmében ismertetett rondolete az üzletek nyitására és zárására pénteken érkezett le Noviszad város rendőrkapitányi hivatalához és Mihaldzsics Sztanoje rendőrfőkapitány a rondoletet október 29-ikén, hétfőn lépteti életbe.

— **Meg akarták zsarolni az osztrák hadügyminisztert.** Bécsből jelentik: A bécsi rendőrség letartóztatott egy Buchegger nevű ügynököt, aki meg akarta zsarolni a hadügyminisztert és egy tábornokot. A hadügyminiszter a néphadsereg egyes csapattezeit stajer pisztolyokkal akarja felszerelni, mire Buchegger hétezer ilyen pisztolyt ajánlott fel. Ajánlatát nem fogadták el, mire elmaradt haszon címén ötezer shillinget követelt, majd háromezer shillinggel is beérte volna. Gengh vezérőrnagy ezt az ajánlatot is visszautasította, mire Buchegger levélben leleplezéssel fenyegette meg a hadügyminisztert.

— **Uj tornatanár.** Bácski Petrovácról jelentik: A közoktatásügyi minisztérium Krizsán Ivánt, a petrováci gimnáziumhoz tornatanárnak nevezte ki.

— **Reformációs ünnepély a noviszadi evangélikus templomban.** Noviszadról jelentik: A noviszadi evangélikus egyház vasárnap reformációs ünnepi istentiszteletet rendez, amelyen a Jugendher evangélikus dal-egylet és Fusch Györgyné fognak énekszámokkal közreműködni.

— **Miron Cristea régenpatriarcha közvetít Bratlanu és Maniu között.** Bukarestből jelentik: Maniu Gyula pénteken kihallgatáson jelent meg a régenstanácsnál. A kihallgatással kapcsolatban politikai körökben híre járt annak, hogy Miron Cristea patriarcha közvetíteni akar Bratlanu Vintila és Maniu Gyula között, mert az az óhaja, hogy a két párt harmonikus megértéssel dolgozzon az ország érdekében.

— **Betörték egy gajdóbrai kereskedő lakására.** Noviszadról jelentik: Pénteken éjjel ismeretlen tettesek betörték Drobnik Antal gajdóbrai kereskedő lakására, ahonnan nagymennyiségű dohányárut és egyéb holmit vittek el. A csendőrség megindította a nyomozást.

— **Rágalmazásért nyolc havi börtönre ítélték egy lókereskedőt.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszéken szombaton tárgyalták Vig Ignác noviszadi lókereskedő bűnügyét. Vig Ignácot rágalmazás és hamis vádaskodás miatt vonták felelősségre, mert 1926. januárjában Banjalukán azt állította, hogy Gausz Pál lókereskedő kétezer dinárral megvesztegette a katonai bizottságot, amely a lovait nem akarta átvenni. Ugyanekkor feljelentést is tett Gausz ellen, de a bíróság megszüntette az eljárást, miután Vig nem tudta állításait bebiztosítani. Viget a perbeszéd elhangzása után nyolc havi börtönre ítélték.

— **A Deutsches Volksblatt házfelavató ünnepélye.** Noviszadról jelentik: A Druckerei und Verlag A. G. vasárnap tartja meg házfelavató ünnepélyét. Az új és modernül berendezett épületben helyezték el a Deutsches Volksblatt helyiségét is. Deiben a Hársfayvendéglőben bántett lesz, amelyre meghívták a noviszadi társadalom több előkelő tagját.

— **Noviszad egészségügyi állapota.** Noviszadról jelentik: A városi tisztviselői hivatal jelentése szerint Noviszadon az elmúlt héten 32 vörhenybeteg volt, ezek közül 11 az utóbbi héten betegedett meg. Tífuszbeteg ezidőszerint 8 és différiás kettő van kezelés alatt.

— **A makacs öngyilkos.** Apatinból jelentik: Kilian Róza apatini asszony az Oszijek melletti Bogdanovci községben halántékon lőtte magát és azonnal meghalt. A szerencsétlen asszony egy ízben már megkísérelte az öngyilkosságot, megmérgezte magát, de akkor sikerült megmenteni az életnek. Az öngyilkosság okának kiderítésére megindították a nyomozást.

— **Halál a fogláló miatt.** Oszijekről jelentik: Halálos végű verekedés játszódott le szombaton az Oszijek melletti Szavci községben. Barics Vince földműves szövetségbe keveredett Kolbász János nevű társával, aki nem akarta visszaadni a neki házfoglalóul lefizetett ötezer dinárt. Barics a veszekedés hevében halált ragadott és egyetlen csapással agyonütötte Kolbászt. A gyilkos földművest letartóztatták.

— **Megmarta a veszett kutya — haldokolva szállították a kórházba.** Zagreből jelentik: Tragikus szerencsétlenség történt Zagrebban, a Draskovicseva uca 24. számú ház egyik üzlethelyiségében. Egy kóbor kutya, amelyről később megállapították, hogy veszett volt, beszabadult az üzlethelyiségbe, egyenesen Magdani Petar szobafestősegédnek ugrott és a szerencsétlen embert a nyakán és arcán megmarta. A veszett állat fogai valóságos felsezikították a szerencsétlen ember nyakát és a segédet haldokolva szállították a kórházba. Az állatot egy doronggal agyonütötték.

— **Berlinben nagyszabású ékszorrablás miatt tartóztattak egy emigráns orosz magántanárt.** Berlinből jelentik: A Vossische Zeitung jelentése szerint a berlini rendőrség szenzációs letartóztatást fogantatosított. Három évvel ezelőtt Brüsszelben nagyszabású ékszorrablást követtek el. Kifosztották egy ékszerüzletet és hárommillió frank értékű ékszert zsákmányoltak. A nyomozás Kölnben és Párisban folyt le, de néhány hét előtt bekapcsolódott a nyomozásba a berlini rendőrség is, amely most letartóztatta Gyunkovszky emigráns orosz magántanárt, aki ez év augusztusában nagy feltűnést keltett Berlinben az étherhullámmal bemutatásával. Gyunkovszky a berlini Éden-hotelben bérelt nyolc szobás lakosztályt és nagyon előkelően élt. A német hatóságok most ki fogják adni a belga rendőrségnek.

Szemérem

A Muzem-körút sarkán egy hölgynek, amikor át akart haladni az uttesten, a cipője sarka a villamosok közé szorult. Hiába rángatta a lábát idegesen, hiába erőlködött, csak nem sikerült kiszabadítania. Áll tohetetlenül vergődve, akár egy csapdába került özike és kétségbeesetten nézett maga elé. Pillanatok alatt csödüet támadt körülötte, néhány udvarias fiatalember a segítségére sietett, megragadta a szép leányzó karcsú bokáit és ráncigálta, azonban minden eredmény nélkül.

— Jaj! — sikított a deán — fáj!
És abbahagyta a műveletet. A villamosok már hosszú sorokban álltak mögötte. A hölgy igen elegánsan volt öltözve, a legutolsó divat szerint, finom parfüm lengte körül és a kalauzok, meg a rendőrök nem merték gorbáskodni vele. Hátha valami igazgatóné, vagy tñ egy miniszternek a felesége? Az ember schase tudhatja. Tehát a lehető legtapintatosabban tanácsolták neki, hogy vesse le a cipőjét, aztán talán majd mégis könnyebb lesz kirángatni a sánc közül.

— Dehogyan vetem! — kiáltotta indignálódva — csak nem képzélek?

De a kalauzok, akik mögött már vagy tizenöt dühösen csengető villamoskocsi sorakozott, igenis elképzétek.

— Tessék kibujni abból a topánkából! — követelték most már erőlyesen.

— Nem! — szegült ellen a nő.

— Miért ne? — kérdezték — hiszen nincsen abban semmi szégyen.

De a nő hiszterikusan rikácsolva tiltakozott. Halálra se akart róla.

Erre két markos kalauz megragadta, kiméletesen lefogták a másik lábát, hogy ne rugdalózhasson, míg a jobblábát egy harsány hórukkal kitépték a cipőből.

— Végre! — mondta a főkalauz.

Ekkor rémes látvány tárult szemük elé. A bübajosan elegáns hölgynek a harinyája ugyanis... nem volt megstoppolva. Ha meg lett volna stoppolva, akkor ugyanis nem lehetett volna ilyen botrányosan, ilyen gusztustalanul rongyos. Az a része, ami már nem látszott ki a cipőből... A közmondás is azt tanítja: szebb a foltos, mint a rongyos. Hölgyünk azonban nem számított erre a szerencsétlenségre és így esze ágába se jutott a stoppolófa után nyúlni.

— Jesszasz! — szörnyedt el a jó kalauznép — hisz a nagyságának kilátszik a lábujja!

Mind az öt kilátszott. A cipőt nagy ügyesbajjal kikapták a sáncból, a nő sebesen felrántotta, aztán könnyes szemmel elrohant.

Ezentúl majd megstoppolja a harsányait.

(—)

— **Lopások Topolán.** Topoláról jelentik: Margetics Pál zsednikai lakos pénteken a topolai piacra ment és a piactéren megállt kocsijával, hogy az árak iránt érdeklődik. Míg Margetics a piacon szénézett, kocsijáról leemeltek új, 1800 dináros subáját. Margetics azonnal jelentette az esetet a szolgálatban levő csendőrnek, akinek hamarosan sikerült elfognia a tettest Szlifko Antal topolai lakos személyében. Az eljárást a subatolvaj ellen megindították. — Csütörtök éjjel ismeretlen tettesek behatoltak Závodszi József topolai földműves udvarába és onnan egy disznót elloptak. A lopást Závodszi csak reggel vette észre és azonnal jelentette a topolai csendőrségnek, amely megindította a nyomozást. A disznó értéke 1500 dinár.

— **A Narodna Banka kormányzója Zagrebban.** Zagreből jelentik: Bajloni Ignác, a Narodna Banka kormányzója Novakovics Dragutin dr., a bank vezérigazgatója kíséretében szombaton Zagrebba érkezett. A kormányzó nyomban a Narodna Banka zagrebi fiókintézetébe ment, hol ülést tartottak. Utána meglátogatta a főzsédt, a kereskedelmi és iparkamarát, valamint a pénzügyi szövettségét. Bajloni Zagreből Ljubljánába utazik.

— **Szerdán utaznak a román kiküldöttek Rapalloba az optáns-ügy közvetlen tárgyalására.** Bukarestből jelentik: Bratlanu Vintila miniszterelnök vasárnap újabb tanácskozást tartott Duce és Argetoianu miniszterekkel az optáns-perre vonatkozóan. Megállapították, hogy a bizottság Ion Lapedatu volt pénzügyminiszter elnökletével szerdán indul Rapalloba, de előbb látogatást tesz a volt külügyminiszterné, Titulescunál, aki az e'neköt és a bizottság tagjait informálja az optánsper eddigi folyásáról. Bukaresti kormánykörökben azt beszélik, hogy a rapallói tárgyalást román részről tulajdonképpen Titulescu fogja vezetni, bár nem személyes közreműködéssel, hanem a kulisszák mögül és úgy, hogy a bizottság minden fontosabb kérdésben kikéri az ő véleményét. Az ellenzéki lapok, köztük a Dreptatea is, ezzel elentétben azt írják, hogy Titulescu egyáltalában nem akar az optáns-perben továbbra is szerepet vállalni. Arról is tudnak a lapok, hogy Titulescu a kormány legutóbbi kérésére röviden csak annyit válaszolt, hogy még beteg. Ez azt jelenti — magyarázza a bukaresti lap — hogy Titulescu a kormány kívánságát kategorikusan nem akarja visszautasítani, de az optáns-perben semmiáron sem akar több szerepet vállalni.

— **Villamos és autó összeütközése.** Noviszadról jelentik: Szombaton reggel a Kralja Alekszandra-uccában, a felebbviteli bíróság épülete előtt, a huszonnégyes számú villamos belehajtott a 328-as számú autótaxiba, amelyet Tóth Márton sofőr vezetett. Tóth meg akart fordulni és az előtte levő postakocsi emiatt nem láthatta a mögötte jövő villamost. Az autó súlyosan megrongálódott.

— **Házasság.** Özvegy Bachrach Miksáné és Halász Kálmán (Noviszad) házasságot kötöttek. (Mindenküön értesítés helyett.)

— **Földrendés volt Szoliton.** Szolitból jelentik: Szombaton hajnalban a városban és környékén több egymásután következő könnyebb földlökést észlelték. A rengések maximálisan ötmásodpercig tartottak és jelentőkenyebb kárt sehol sem okoztak.

— **Éhségzárkót kezdett a marsillesi tömeggyilkos.** Párisból jelentik: Pierre Ray, a marsillesi tömeggyilkos a fogházban éhségzárkót kezdett. Az éhezés következtében teljesen legyengült és állapota válságos.

— **Ujabb letartóztatások a Karl Ludwig Bahnkötvények hamisítása ügyében.** Bécsből jelentik: A Karl Ludwig-Bahn-féle kötvényhamisítás miatt újabb letartóztatások történtek. A rendőrség letartóztatta a Driemann-testvéreket, akiknek váromlásból kiderült, hogy a kötvényhamisítások évekre nyulnak vissza. A rendőrség megtudta azt is, hogy a kötvényeket Friedländer János kereskedő barátja csempészte ki Varsóba. Friedländer és barátját szintén letartóztatták.

— **MA KEZDŐDIK az új sorsolás az összes Korhecuizletben.**

— **Az erdélyi irók tiszteletére teát adott a budapesti román követ.** Budapestről jelentik: Az Erdélyi Helikon tagjainak budapesti tartózkodása alkalmával — mint ismeretes — gróf Bethlen Istvánné teát adott, amelyre hivatalos volt a budapesti román követ is. Helikon a román követségen adott teát, amelyre a Helikon tagjain kívül meghívták gróf Bethlen Istvánnét is.

— **Hungária-Kispest 2:1 (1:1).** A Hungária erős küzdelem után győzött. A vezetőgólt Kispest szerezte meg.

— **Öttagu rablóbanda, amely elfogatása alkalmával husz gyilkosságot ismer be.** Beogradból jelentik: Veszedelmes rablóbandát tett ártalmatlanná a vacsari kerület csendőrsége. Az öttagu társaság, amelynek vezetője egy Postcs Cseda nevű rovtomultu ember volt, évekön keresztül nyugtalanította a vacsari kerület lakosságát, de a rablók nem egyszer egészen Beograd környékéig is felmerészkedtek és ott is a rablások, gyilkosságok és fosztogatások egész sorát követték el. A banda tagjai Tacics Zsiván, Golubovics Petár, Jokszimovics Jovica és Milosevics Zsivota, valamenyien több évet ültek már fegyházban különböző büncselekményekért. A banditákat a beogradi rendőrségre szállították, ahol nyomban kihallgatták őket. A rablók a kihallgatás alkalmával már eddig is husz gyilkosságot ismertek be.

— **A RUDICS-UCCAI KORHEC-ÜZLET előtt ma látni a főnyeremény: egy új Fiat-autó.**

— **Elfogott kukoricatolvajok.** Topoláról jelentik: A topolai csendőrség hosszabb nyomozás után elfogott egy veszélyes tolvajbandát. A banda tagjai — akik valamennyien rokonságban állottak egymással — az ősz folyamán a kukorica földeken operáltak. Sikerült is nekik több mint száz métermázs csöves tengerit összehajtogatni. A tolvajok főleg Gajer Henrik topolai és Ungár Béla sztaramoravicali földbirtokosok kukoricáját lopkodták. A letartóztatott tolvajok közül Báló Ferenc, Báló János és Báló József beismerték a lopásokat, míg állítólagos negyedik társuk, sógoruk, Fűtyü Ferenc állhatatosan tagad, bár sógorai szembesítés alkalmával is fenntartották azt a vallomásukat, hogy ő is velük volt, sőt őt tekintették a banda fejének. A letartóztatottakat a csendőrség átadta a topolai járásbírósnak.

— **Halban professzort, Kurz Zelma lérlét, becsületsértés miatt bíróság elé állította a szobalánya.** Bécsből jelentik: A büntetőbírósnak vádlottként állott Halban József dr. egyetemi tanár, a világhírű orvos. Beperele feleségének volt szobalánya, aki három évig szolgált a háznál. A professzor meggyanusította a leányt, hogy feleségének, Kurz Zelmának, a híres énekesnőnek, bundáit ellopta. Néhány hét múlva a bundákat megtalálták olyan szekrényben, amelyet nem szoktak sűrűn felnyitni s erre a szobalány ki lépett a szolgálatból, gazdáját pedig becsületsértésért feljelentette. A tárgyaláson Halban tanár azzal védekezett, hogy a házában apró lopások történtek, gyermekeinek pénzéből időnként eltűntek kisebb összegek. Ezért cselhez folyamodtak, hogy kiderítsék a tettest. Átlyukasztottak osztrák shilinges pénzdarabokat, vagy karcolásokkal megjelölték és szétosztották a szobákban más és más helyen, később aztán a kilyukasztott és megjelölt pénzdarabokat a szobalány táskájában találták meg. A bíróság felmentette a becsületsértés vádjá alól Halban professzort azzal a megokolással, hogy ilyen előzmények után igazán oka lehetett a gyanura, de különben is csak a rendőrségi nyomozás elősegítése céljából adott kifejezést gyanujának.

— **Uj vajdasági dalár-tak.** Sztaribecejről jelentik: Temerinben a napokban megalakult az iparos dalárda, melynek tisztikara a következő: Elnök: Berki István tanító, karnagy: Léh Fülöp nyugalmazott tanító, helyettes karnagy: Vida Mihály, alelnök: Naszvagy István, titkár: Svacer Jenő, pénztárnok: Pásztor István, jegyző: Milinszki István. Választmány: Kovács József, Reidt Lipót, Molnár Lajos, Simonyi István, Povazsán István, Uvalics Bogdán, Rózsa János, Varga József, Tényi János, Mohr György, Lederer Károly és Gavram Ferenc. — A bácskogradistai dalárda, mely eddig nem működött, az elmúlt héten Darvas Jenő, az új karnagy vezetése mellett megkezdte működését. — Csurogon röviddel ezelőtt Kovács Dezső tanító vezetésével szintén mozgalom indult a dalárda megalakítására. A szervezési munkálatok már annyira előrehaladtak, hogy a megalakulás a napokban meg fog történni.

— **Medgyaszay—Claasens—Dragnyevics hangverseny Noviszadon.** Az ideai hangversenyévd legnagyobb szenzációjának ígérkezik a Makkabi sportegylet áldozatkész rendezésében az a nagyszabású hangverseny, amely november 3-ikán, szombaton lesz és amelyen Medgyaszay Vilma, a világhírű szononékesnő francia, angol, német és szerbnyelvű dalokat énekel. A magyar lvette Guilbert ragyogó művészete mellett nagy szenzációnak ígérkezik Anny Claasens (dr. Dohány Gyuláné), a kitűnő német »Lautensängerin« énekelőadása, amelyet egy maga kísér gitáron. A harmadik sláger Dragnyevics Lola, a beogradit opera primaballerina táncművészetének bemutatása. Jegyek elővételben a Bácsmegyei Naplónál, Lipkovicnál és Szlaviánál kaphatók.

— **Tűz a belistyei tannagyártan.** Oszijekről jelentik: A belistyei Guttmann-gyár tanintézetének szarítókamrájában tűz támadt, melyet azonban hamarosan eloltottak.

— **Eljegyzés.** Veres Anna Mali Idjós és Mikolovits György Szeged jegyesek.

— **Lóvy Klári és Kauter Géza** (Szubotica) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Nászajándéknak** perzsaszőnyeg, olajfestmény, iparművészeti újdonságok legcélszerűbbek. Balog Lina cég, Szubotica.

— **A közoktatásügyi miniszterium hivatalos közlönye — egy hírneves magyar tudósról.** A közoktatásügyi miniszterium hivatalos közlönye, a »Közoktatásügyi Közöny« legutóbbi számában dr. Petronijevics Braniszláv egyetemi tanár egész terjedelmében ismerteti Bolyai Jánosnak, a világhírű magyar tudósnak Appendix című matematikai tanulmányát, amelyről a legnagyobb melegséggel és lelkesedéssel nyilatkozik. Az Appendixet dr. Petronijevics korszakot alkotó munkának nevezi és ezért fordította le szerb nyelvre és jelentette meg a közoktatásügyi miniszterium hivatalos közlönyében. Dr. Petronijevics részletesen ismerteti Bolyai Farkas életét és működését. Petronijevics Braniszláv Bolyai János tudományának lelkes hirdetője és nagy tisztelője, »Bolyai Jánosnak« címmel verset is írt, amelyben hódolattal adózik a nagy tudós emlékének. Lángésznek nevezi Bolyait, akit nagyobbak tart Gaussnál, aki maga is megcsodálta Bolyai János nagy tudását. A magyar nemzet nagy fiának nevezi Bolyai Jánost, akinek Appendix című munkájáról most első ízben emlékezett meg a szerb tudományos irodalom.

— **Sajtó utján elkövetett rágalmozással vádoltak egy törvényszéki bírót.** Noviszadról jelentik: Dr. Petrovics Braniszláv vrsaci törvényszéki bírót a vrsaci ügyészség sajtó utján elkövetett rágalmozással vádolta. A vrsaci törvényszék és a noviszadi felelőteli bíróság, ugyszintén a semmitőszék felmentette a bírót a vád alól.

— **Két börtönviselt csavargó véresre vert két szuboticai kéményseprőt.** Véres verekezés ügyében fejezte be a nyomozást a szubotica rendőrség. A nyolcadik körben levő Angyal-féle koresma előtt a napokban véres verekezés folyt le egy csoport legény és két kéményseprő között. A verekezés után a két kéményseprő súlyos sebektől borítva maradt a csatatéren. Mikovics Péter kéményseprő este kilenc óra tájban hazafelé tartott lakására. Az Angyalhoz címzett koresma előtt tíz-tizenöt suhanc állt, akik guznyolni kezdték a fekete embert. Mikovics tovább ment, de nemsokára Janovszki István nevű társával tért vissza és azt kérdezte a suhancoktól, mért csúfolják és ki volt, aki sértegette. Válasz helyett egy Kujundzsics Gusztáv nevű legény Mikovics arcába sújtott. Erre kiáltó a harc: a suhancok rárohantak a kéményseprőkre és botokkal, bicskákkal összeverték őket. Az ütközet után Mikovics és Janovszki több sebből vérezve maradtak a földön. A verekedők el-tüntek és a járőreket értesítették a mentőket, akik a sebesülteket a kórházba szállították. Mikovicsot, mint megállapították, boretvával a vállán és kezén súlyosan megsébesítették, ezenkívül egy nehéz tárggyal bevették a fejét. Janovszki szintén a fején sérült meg súlyosan. A rendőrség nyomozást indított és letartóztatta Kujundzsics Gusztávot, aki betörésért két évet, továbbá Német Istvánt, aki rablásért már tíz évet töltött börtönben. A két rovtottmultu csavargót átadták az ügyészségnek.

— **Száznyolcvanötézer korona állami jubiláris üsztröndij a cseli és szlovák írők, tízezer a németek részére, a magyaroknak semmi.** Prágából jelentik: Az iskolaügyi miniszter jóváhagyta a jubiláris irodalmi és művészeti díjak kiosztásának tárgyában kiküldött bizottság jelentését. A jubiláris díjak közül az elsőt, a százezer koronásat Brezina Ottokár kapta ötvenedik születésnapjára ajándékkul s most még tizenkilenc ötezer koronás díjat osztanak ki október 28-án. Ezek közül hat irodalmi, öt színházi és hat zenei díjat cseheknek és szlovákoknak adnak, a németek részére pedig egy irodalmi és egy zenei díjat ítéltek oda. A ki-tüntetettek névsorát október 28-án fogják közzétenni. Ugy látszik a csehszlovák kormány megelégedett arról, hogy Szlovenszkon és Ruszinszkon egymillió magyar kisebbség is lakik.

— **Reitmann Ferenc** nyug. tanító és neje folyó hó 30-ikán ünneplik aranylakodalmukat Velükakikindán.

— **Három évi börtön gyilkosság miatt.** Oszijekről jelentik: Podgorács községben ez év nyarán egy nagyobb csoport ostrosináci földmives aratott. Az aratás végeztével áldomást ittak, majd hazatérőben még betértek egy utszéli kocsmába, ahol tovább boroztak. Ittas állapotban indultak tovább utnak. Utközben Kruzics József összeszólkkozott egyik társával, Mahrenjak Istvánnal, de a többiek közbelépésére elcsendesedtek Kruzics azonban, amikor hazatértek Ostrosinácra, magához vette a kését és megleste Mahrenjakot, reá támadt és kétszer mellbeszurta, úgyhogy a szerencsétlen ember nyomban meghalt. Az oszijekit törvényszék gyilkosság bűntette miatt háromévi súlyos börtönre ítélte Kruzicsot, enyhítő körülménynek fogadta el, hogy a tett elkövetésekor ittas volt. Az ítélet jogerős.

RUFF csokoládégyár
hét hónap alatt
1075 ajándékot
osztott ki

— **Indiában újra bombát dobtak egy hindu kör-mezőre.** Lahoreból jelentik, hogy csütörtök este a hinduk vallási körmenetébe bombát dobtak. A merénylet következtében hat hindu azonnal meghalt és hatvan többé-kevésbé súlyosan megsebesült. A merénylet elkövetője elmenekült. A rendőrség érelyes nyomozás után.

— **Újabb árkgyilkosság Németországban.** Kölnből jelentik: A München-gladbach nevelőintézet pincéjében borzalmas gyilkosság történt. A pincében holtan találták Hollender üzemvezető tizenöt éves fiát, akit haltaesapásokkal megölt egy tizenhét éves nő-vendék, aki az üzletvezető lakásából ötszáz márkát is ellopott. A tettes megszökött.

— **Felakasztotta három kis testvérét, azután önmagát is felkötötte egy tizenöt éves fiú.** Varsóból jelentik: Megdöbbentő dráma játszódott le a Vilna közelében fekvő Zarzenze községben. Este a falu egyik földmivese a feleségével együtt hazatért a mezőről, ahol egész nap dolgoztak. Mikor beléptek a lakásba, megdöbbentő látvány tárult eléjük. Mind a négy gyermeket felakasztva találták. A csendőrség az azonnal megindult vizsgálat során megállapította, hogy a legidősebb 14 éves fiú akasztotta fel kisebb testvéreit és végül saját magát is felakasztotta.

Gyermekeket
a ragályos torokbajoktól a kellemes ízű
Dr. Wander-féle
ANACOT-PASTILLÁK
cviák meg

— **Hart Vinko hóhérségéd lesz Mausner Flórián** utója. Szarajevóból jelentik: Mint a »Bácsmegyei Napló« már megírta, a napokban szívzélhűdésöl meghalt Mausner Flórián, Jugoszlávia egyetlen hóhérsja. Mausner épen bátyjánál, a szarajevói sintérenl járt látogatásban, amikor a halál érte. Érdekes a volt hóhér karrierje. Mausner Flórián Varazsdinban született, ahol atyja sintér volt. Flórián is kitanulta ezt a mesterséget s csak később, valami furcsa ambíciótól hajtv cserélte fel mesterségét a hóhéri hivatallal. A hóhérságot ő mindig hivatalnak tekintette és haragudott, ha valaki hóhérnak titulálta. Mausner Bali Mihálynál, a magyar állam hóhérnál kezdte karrierjét. Bali egyik kivégzésénél segédkezett és munkája annyira megtetszett a magyar mesternek, hogy felfogadta segédjének és vele együtt vett részt sok szenzációs bűnpör szomorú epilógusánál. Az első önálló munkát Oszijeken végezte egy apagyilkos cigány kivégzésénél és ekkor elvált mesterétől. Elment Szarajevóba, ahol egészen a háboru végéig »müködött« önállóan. Összesen 18 kivégzést eszközölt, mint eset-

ről-esetre felfogadott ítéletvégrehajtó. Az SHS királyság megalakulása után rendszeresítették állásában. Állami alkalmazott lett, szerződéses jogúgyi altisztviselő volt a címe és hatásköre kiterjedt az összes pré-kői vidékekre, ahol mint halálnom a kötél van bevezetve. Tíz év alatt 27 kivégzést végzett, a legutóbbiakat Varazsdinban, Szubotica és Oszijeken. Most készült a legnagyobb »műtetre« Zagrebban, ahol a Prpic-per hét elíteltre vár a halál Ezt azonban már nem tudta bevárni. A viszonyokra jellemző, hogy a hóhér sem volt jövedelmével megelégedve. Havi 926 dinár rendes fizetést kapott és ezenkívül 100 dinárt minden delikvens után. Mivel véleménye szerint nálunk tulenyhe az igazságszolgáltatás, ő is az elégedetlen állami alkalmazottak sorába tartozott. Utódiává eddigi első segédjét, Hart Vinkot nevezik ki, aki 1925-ben már önállóan is szerepelt Bjelováron egy cigány felakasztásánál. Az új hóhér igazi első premijerje a Prpic-banda felakasztásánál lesz valószínűleg már december elején. Hart — mint Mausner is — nagyon szolid és tisztességes emberek hírében áll. Mindkettőjük rendes családi életet él, nem iszákos és szolgálaton kívül szimpatikus emberek. Az öreg Mausner-ről közudomású volt, hogy a Szen Antal Társaságnak volt a tagja és minden kivégzés után meggyónt és megáldozott.

— **Leszállították a villany árát Belacrkván, mert o'csébb lett a szén.** Belacrkváról jelentik: A belacrkvai villanytelep követendő példát állított fel: a szén árának csökkenése folytán husz százalékkal leszállította a villanyárát. A villanytelep a város tulajdonát képezi és a városi képviselőtestület villanytelepi bizottsága javasolta az árleszállítást.

— **Két hónapi fogházra ítél nyugalmazott csendőrnagy.** Noviszadról jelentik: Tosics György, nyugalmazott csendőrnagy 1923 májusában sértő nyilatkozatot tett a szuboticai tisztó otthon vezetőségéről és különösen sértően nyilatkozott Svabics ezredesről. A szuboticai törvényszék Tosics Györgyöt, a szerb büntető törvénykönyv 104-ik szakaszába ütköző hivatalnoksértés miatt egy havi fogházra ítélte és a büntetés végrehajtását három évre felfüggesztette. A noviszadi felelőteli bíróság a büntetést felemelte két hónapi fogházra és törölte az elsőfoku bíróságnak a büntetés felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést. A semmitőszék elvetette Tosics György semmiségi panaszát és így az ítélet jogerőre emelkedett.

— **Halálozás.** Belacrkván negyvenöt éves korában meghalt ifjabb Leitner Pál malomtulajdonos a város egyik legtekintélyesebb polgára. Temetése nagy részvét mellett folyt le.

Madame! Ne feledkezzék meg a

„Poudre Mon Parfum“

BOURJOIS, PARIS

1037

— **Alkoholmérgezésben meghalt egy kisfiú.** Noviszadról jelentik: Csütörtökön a szerémségi Otok községben szokatlan eset történt. Talovics Márkó otoki földmives oly nagymennyiségű pálinkát adott öt éves kisfiának, hogy a gyermek eszméletlenül összeesett és néhány órával később anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, alkoholmérgezésben meghalt. A lelketlen apa ellen megindult a bünygyi eljárás.

— **A bo'gár ébredők szétrombolták a ruszcsuki stadiont, hogy ne lehessen megtartani a román-bolgár bicikliversenyt.** Bukarestből jelentik: A napokban kellett volna lefolynia Ruszcsukban a román-bolgár bicikli-versenynek. A Dobrodzsea nevű bolgár irredenta alakulat a versenyt meg akarta zavarni és ünntetést készített elő a román versenyzők ellen. Miután erről a román versenyzők tudomást szereztek, nem mentek át Ruszcsukba. A bo'gár hatóságok azonban értesítették a román versenyzőket hogy vasárnapra elmehetnek Ruszcsukba, mert a verseny nyugodt lefolyását a hatóságok garantálják. Alig érkezett meg ez az értesítés Giurgiuba a román versenyzők kapitányához, arról is értesülés jött Bulgáriából, hogy a Dobrodzsea egylet tagjai éjszaka földig lerombolták a stadiont, hogy ezzel akadályozzák meg a román-bolgár versenyt. Erre aztán a versenyt végleg lemondták.

ÜZLETI
KÖNYVEKET
jó papiron,
szép és tartós kötésben
készít a
MINERVA-NYOMDA, SUBOTICA
KÉRJEN AJANLATOT

— **Kétszáznyolcvanöt százalékos pótköltségvetés** Topolán. Topoláról jelentik: A topolai képviselőtestület szombaton ülést tartott. Az ülésen Patócs Bonaventura a rovincsoló bizottság elnöke napirend előtt előterjesztette jelentését. Patócs élesen bírálta az előjárás működését. Ezután Fontányi Imre előadó ismertette a pótköltségvetést, amely 543.489.45 dinárt tesz ki és 285 százalékkal emeli a 943 százalékos községi pótdát. Dr. Frank Károly azt javasolta, hogy ne szavazzák meg a pótköltségvetést. A nagy vita után megtartott szavazás eredménye 15—15 volt és így Szirtes Lőrinc, mint elnök, a saját szavazatával általánosságban elfogadottnak nyilvánította a pótköltségvetést. A pótköltségvetés részletes vitáját elhalasztották. A közgyűlés ezután elhatározta, hogy december 31-ike után nem vállalja az állami adók beszedését.

Saját érdekében próbálja ki a Gamma hajszert.

— **Kommunista szervezkedést leplezték le Sibénikben.** Sibénikről jelentik: A rendőrség névtelen feljelentés alapján letartóztatta Osztrics Márkó szakmunkást, aki csak néhány héttel ezelőtt tért vissza az Egyesült Államokból. A munkás lakásán kommunista nyomtatványokat találtak és az ott talált feljegyzésekből megállapították, hogy Osztrics a sejtrendszer alapján kommunista szervezkedést akart létrehozni a tengermentéken. Érdekes, hogy a letartóztatott kommunista munkás a sibéniki középiskolai diákok és diákányok között is osztogatott lázító tartalmu röpiratokat.

MINDEN FÉRFI CASANOVA

Ha „AMOR STAR”-t szerez be. Azonai eredményét teljes g rancia Korszakalkotó (a álmány ism r e l ő t) 10 díj ar. ellenében dísz réten bérmentve küll **KÉL AFI A.** orvosi m í s t e n t á r Budapest, Beáll Sá dor utca 17. Al p 1878

— **Világhírű költők és írók a nyomorgók listáján.** Abból az alkalomból, hogy egy párisi irodalmi társaság most készül századik évfordulójának megünneplésére, összeállították a nyomorgó írók és költők névsorát. Ezen a listán halhatatlan nevek sorakoznak. Cervantes, a Don Quijote írója, öreg korában kegyelemkenyéren tengette életét és ha nem támogatta volna Lemosz gróf, akkor talán éhenhalt volna. Buttler, a jeles angol költő, ugyszólván kenyér nélkül pusztult el egy kórházban. Dante hosszús nélkülvés és helyon-gás után Ravennába került és ott halt meg egy kolostorban, ahol kegyelemkenyéren élt. Corneille életének utolsó éveiben szűkös viszonyok között tengődött, rendetlenül fizették csekély kegydíját, amelyet 1670-ben végkép megvontak tőle. Lenau a sok nélkülvés és szenvedés után a dőblingi tébolydában fejezte be életét. Beethovennek sokszor nem volt annyi pénze sem, hogy mosónőjét kifizesse. Heine és Musset szintén a legnagyobb nélkülvésések között élt.

A Gamma orvosok által is elismert gyógyszer.

— **Miklós román régensherceg német hercegnőt vesz feleségül.** Bukarestből jelentik: A Curentul nevű lap azt írja, hogy a közeljövőben Miklós régensherceg házasságot fog kötni egy külföldi hercegnővel. A házasság összefüggésben van a látogatással, amit nemrégiben Hohenzollern Vilmos szigmaringeni herceg tett a román királyi családnál. A herceg ez alkalommal állítólag azt ajánlotta, hogy Miklós vegyen el egy német hercegnőt.

Ugyiszólván minden fejfájás megszüntethető, csakugy, mint a győtrő migrén.

Pyramidon
tabletták

bevétele után rövidesen enyhülést fog érezni.

Valódi csak az eredeti „Meister-Drugs”-csomagolásban.

— **Állva megfulladt a zsúfolt párisi metróban egy fiatal lány.** Párisból jelentik: Tipikus nagyvárosi baleset történt legutóbb Párisban. A Chlicy metróállomáson, olyan hatalmas tömeg hatolt be az egyik kocsiba, hogy az emberek a szorongásig megtelt járműben a szó legszorosabb értelmében alig tudtak lélegzeni. Egy tizenhétéves lány, Marguerite Morizan, a nagy szorongásban megfulladt. A köréje préselt emberek egyszerre csak remülten vették észre, hogy a fiatal lány, aki mellettük áll, már halott.

Sudár cu prászda

Trg Sloboda

Értés ti milyen tisztít vendéglét és vendéglét, hogy utonnan átlakított és k bővített cukrászdáját újból me - nyi o l i a c a o t a l é g l i n o m a b b e s l e g z i l e t e s e b b s u t e m é n y e k e t á r u t a .

Teasütemény 53 dinár 1 g-ként

— **Erzsébet királyné ékszerait eladják Prágában.** Prágából jelentik: Jakobovics ékszerész áruba hocsátja a Habsburg-családi ékszerek egy részét, főképen oly ékszereket, amelyek néhai Erzsébet királyné birtokában voltak. Ezek az ékszerek igen nagy értékűek, köztük egy diadém egymaga 250.000 csekkoronába kerül. Eddig nem lehetett megállapítani, hogy ki volt az ékszerek eddigi tulajdonosa, aki azokat Jakobovicshoz juttatta.

A Gamma a legtökéletesebb hajnövesztő szer.

Rogaška Slatina. **Tempel-torony.** A legjobb szén-savtartalmu asztali víz, elősegíti az emésztést. **Styria-torony** gyógyvíz gyomor- és bélihurut ellen, a máj-, vesé- és cukorbetegségek legjobb ellenszere. **Donut-torony** legerősebb forrásvíz a bél-, epékó, cukorbetegségek és elhízás ellen. Képvisele: Čeliković Testvérek Noviszád. Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

— **A szubotical Francia Klub évi közgyűlése.** A Francia Klub vezetősége értesíti tagjait, hogy évi közgyűlést e hó 30-ikán, kedden délután hat óra-kor tartja meg a klub helyiségében. A vezetőség kéri a klub tagjait, hogy a közgyűlésen lehetőleg teljes számmal jelenjenek meg.

Orvosi hír. **Dr. Brucher** Oszkár műtősebész több évi külföldi klinikai és közkórházi gyakorlat után hazaérkezett Bácska Palánkára és október 20-ikán megkezdte sebészeti rendelését. Operált betegait szanatórium-szerűen, a legmodernebbül berendezett, szakavatott ápolószemélyzettel ellátott saját házában (község-házával szemben) helyezi el.

Crikvenicán mindenki arról beszél,

Hogy a vrbiszi Gyermek-butor: ez mesél

— **Röpirat a községi jegyző elán.** Noviszádról jelentik: Milosev Velimir zsaballj gazdálkodó verses röpiratot írt Tosies Dimitrije zsaballj községi jegyző ellen, amelyet az magára nézve sértőnek talált. A noviszadi törvényszék hatszáz dinár fő és háromszáz dinár mellékbüntetésre ítélte az alkalmi költőt, de a felelősséget ezer dinár fő és ötszáz dinár mellékbüntetésre változtatta át az ítéletet. A semmitűszék esütörtökön elvetette a beadott semmiségi panaszt.

Dr. Reök Iván sebész, operateur rendelését lakásán. Jelasicseva-utca 1. sz. II. em. (Jugoszláv bank palota) újból megkezdte. Rendel naponta d. e. 8—10-ig és d. u. 4—6-ig.

A Gamma minden hajbetegségnél biztosan használ.

Eőzza meg a hajbetegségeket: használjon shampoo helyett kizárólag Gamma hajmosó szappant!

— **A népkonyha téli szűkösgét.** A zsidó Nőegyletnek és Népkonyha-egyesületnek fokozott gondot okoz a népkonyha fenntartása a téli hónapok alatt és ezért felkerji a jószívű háziasszonyokat, hogy téli beszerzéseiknél gondoljanak a népkonyhára és juttassák el a népkonyhához természetbeli adományait.

A szubotical vásáron legelősbőben vásárolhat divatos szöveteket és selymeket **Sár Sándorné** divátáru-házában.

Dr. Herel Margit gyermekgyógyász specialista orvosi rendelőjét megnyitotta. Labor-palota (Rudić ul.), telefon 597. Rendel 9—11-ig és 3—5-ig.

— **A palánkai kereskedők és iparosok tiltakozó gyűlése a pénzügyigazgatóság áthelyezése ellen.** Palánkáról jelentik: A palánkai kereskedők, iparosok, vendéglősök és gazdák a napokban tiltakozógyűlést tartottak a palánkai pénzügyigazgatóság áthelyezése miatt. A tiltakozógyűlésen megjelentek a környékbeli községek érdekelteji is és erőlyesen állást foglaltak az ellen, hogy a pénzügyigazgatóságot áthelyezzék a forgalmas és minden felől könnyen megközelíthető nagy-községből, amelynek a vele egybecsített Nova- és Szta-ra-Palánka községekkel együtt több, mint huszonöt-ezer lakosa van. A gyűlésen Hauswirth József, dr. Popovics Misa és Dimitrievics Alekszandar szólaltak fel. Elhatározták, hogy deputációt küldenek a miniszterelnökhöz és a pénzügyminiszterhez. A küldöttség vezetése-re Popovics Dáka agrárreform miniszter, Sztankovics Szvetozár volt minisztert, Ribár Iván képviselőt és **Danovszki Gedeon** nagybirtokost kérték fel.

A haranyai menekültek országos választmányának határozatából a szubotical csoport tagjai október hó 28-ikán délelőtt tíz óra-kor megtartandó taggyűlésen okvetlen sziveskedjenek megjelenni. Az országos választmány a taggyűlésre képviselőit kiküldte.

— **A szegény asszony pénze.** Oszijekről jelentik: Vajsavljevics Lucija ötgyermekes szegény özvegy-asszony közös háztartásra lépett Ples Pál özvegyes foglalkozás nélküli emberrel. Az özvegyasszonynak háromezer dinár keservesen összekuporgatott pénze volt, amelyet egy kereskedőnek adott át megőrzés céljából. Ples szerette volna ezt a pénzt megkaparintani, rávette tehát az asszonyt, hogy ne hagyja ezt a pénzt gyümölcsötlenül heverni, ő tud egy helyet, hol jó kamatot fizetnének utána. Az asszony elhitte és odaadta Plesnek a pénzt, aki mindjárt hozott az asszonynak hatvan dinárt, mint kamatot az első hónapra. Mikor az özvegy a második hónapban nem kapta meg a kamatot, gyanút fogott s megtudta, hogy Ples a háromezer dinárt emulatta. Az oszijek-i törvényszék négy hónapi súlyos börtönrre ítélte el Ples-t.

Dr. Wolf Gyula hazaérkezett, rendeléseit megkezdte.

— **Meglopták a vonaton.** Oszijekről jelentik: Ribár Károly szerelő Szuboticalról Oszijekre utazott. Lőlyánál észrevette, hogy egy ismeretlen tettes ellopta a tőlkabátját, kalapját és kizitáskáját. A rendőrség megindította a nyomozást.

A Gamma hajmosószappan felűmul minden eddigi shampooent.

— **Jól sikerült a bácsi vadászat.** A bácsi püspök uradalom esütörtökön tartotta idei első erdei hajtó-vadászatát Vranjak nevű erdejében, amelyen szombori, noviszadi, apatini, dorozslovi, vukovári és odzsacii vendégek vettek részt. A huszenhárom tagból álló társaság 98 nyulat, 2 fácánkakast és 3 erdei szarvaskát ejtett el. A jól sikerült vadászatot Nemics Béla főerdőmérnök, uradalmi igazgató rendezte.

— **Lemondott állásáról a sztaribeceji rendőrfelgyelző.** Sztaribecejről jelentik: Szviresevics Mitó, a sztaribeceji járás rendőrfelgyelzője lemondott állásáról.

SZÍNHÁZ

A Kék postakocsi harmadszor a Legényegyletben. Vasárnap este fél kilenc órai kezdettel kerül színre a »Kék postakocsi« című nagysikerű operett a Katolikus Legényegyletben. Jegyek egész nap Krécsinél kaphatók.

Dr. Kohn. A szubotical cionista szervezet vasárnap este nyolc óra-kor a Városi Színház hangversenytérképben kulturestét rendez, amelynek keretében a szombori Zsidó Ifjúsági Egyesület műkedvelői együttese előadja Max Nordau 4 felvonásos drámáját, a »Dr. Kohn«-t, amely Szomborban három estén át nagy sikert aratott. Az előadás előtt dr. Klein György méltatja Nordau írói munkásságát. Jegyek 40, 30 és 20 dináros árban a pénztárnál kaphatók az előadás előtt. Az előadást pont nyolc óra-kor kezdik és a felvonások alatt a teremajtók zárva lesznek.

FILM

Gyöngyélet a bakaélet

A Városi-Mozi új filmje

Végtelenül kedves és derűs katonavigjáték a »Gyöngyélet a bakaélet«. Nincs ebben a filmben semmi nagyképiség, csak szórakoztatni, mulattatni akar és ezt a célját el is éri. Derűs katonatörténet, amely a világháborút is csak a kedélyes oldaláról mutatja: egy katonavonatot látunk elmenni a harctérre és a háboru befejezésekor látjuk hazatérni a győztes, boldog katonákat, a háborus élmények bemutatását azonban ugyesen kerüli a film. Frontmögötti katonatréfák és kaszárnya-viccek annál bőségesebben vannak a vigjátékban, amely egy szerelmes fiatal lány körül szövi a bonyodalmat, aki maga is katonaruhát vesz fel, csak hogy az imádjott férfi mellett maradhasson.

Laura La Plante játssza a katonakisasszonyt utó-érhe ellenül kedves pajzánsággal. Akár habos fehér ruhában, akár a bő, lötyögő uniformisban van, mindig egyformán kedves és hódító, aranyos, szöke kis nő, kinek jól áll minden, a kinek mindent szabad. Egyik legjobb szerepe ez és mintha csak Laura La Plante dik-tálná a tempót a többi szereplőnek is, valamennyien könnyedén, jókedvvel illeszkednek bele a vigjáték hangulatába.

A szépen fotografált, ötletes és mulatságos vigjáték hófőtől kezdve kerül színre a Városi Mozi-ban és a műsort egy ügyes burleszk egészíti ki.

SPORT

A finis döntő küzdelmei
kezdődnek vasárnap

A ZsAK a Bácskát teszi próbára, a Sport a Villanytelep SC.-től akar pontot szerezni

Az őszi bajnokság az ötödik fordulójához érkezik el vasárnap és ez a forduló már szorosan hozzá tartozik az őszi szezon finiséhez. A bajnokság mai állása mellett az utolsó eredmények döntő fontosságúak a táblázat végső kialakulására és éppen ezért a legnagyobb figyelemmel kell kísérnünk azokat a küzdelmeket, amelyekről ezek az eredmények megszületnek. A bajnoki mérkőzések táblázatán ma egyetlen helyezést sem stabil. A jelenlegi pozíciót még valamennyi együttes elvesztheti, de ugyan így meg is javíthatja.

A SzAND 7 ponttal tartja az első helyet és ezt a szezon végén csak úgy könyvelhetjük el számára, ha utolsó mérkőzését is megnyeri, vagy eldöntetlen ér el a Villanytelep SC ellen. Ez azonban aligha lehet kétséges és a reális számítás szerint a SzAND-nak minden esélye meg van arra, hogy mint első végezze a szezont, de tekintve, hogy a futballban a valóság nem mindig igazolja a számításokat, a SzAND-ot sem lehet végérvényesen elsőnek elfogadni.

A következő helyezések tekintetében még sokkal nagyobb a bizonytalanság. A második helyet elfoglaló SzMTC csak gólaránnyal szorult a SzAND mögé, de ő már valamennyi mérkőzését lejátszotta és az a veszély fenyegeti, hogy Bácska behozza — ugyancsak jobb gólaránnyal. A második helyezésem tehát két aspiránsa van, míg a küzdelem többi résztvevője már csak a következő pozíciókat ambicionálhatja.

A legkedvezőbb helyzetben kétségtelenül a ZsAK van ezek közül, amely jelenleg is a legtöbb ponttal bír a sereghajtók közül (2), de ezenkívül a legkevesebb pontot is veszítette (négyet). A Sportnak akárcsak a ZsAK-nak, még két mérkőzése van hátra, de eddigi mérkőzésein csak egy pontot szerzett, ötöt pedig leadott. Legkialátalánosabb helyzetben a Villanytelep SC van, amely csak két mérkőzést játszott ugyan, de a hátralevő meccsein is kevés reménye lehet a pontszerzésre.

A pozícióharc egyik legfontosabb fázisa a vasárnapi forduló, amelynek eredménye döntő kihatással lehetnek a végső helyezésekre. Vasárnap valamennyi mérkőzést a Bácska-pályán játsszák le a következő program szerint:

1 órakor

Sport—Villanytelep SC

Bíró: Krausz. A két utolsó helyen álló csapat találkozására heves és érdekes küzdelmet ígér. Az eddigi mérkőzésekből a Sport egy pontot szerzett, a Villanytelep csapata pedig pont nélkül áll a tabella végén. Egészen természetes, hogy a Villanytelep ezen a mérkőzésen fokozott ambícióval fekszik a küzdelemben és mindent elkövet a győzelem megszerzéséért, amely

megszabadítaná az utolsó helyről. A VSC néhány heti pihenőn készült fel erre a számára döntő küzdelemre, de ennek ellenére sem valószínű, hogy a feljavult Sport ellen sikert érhet el.

Bácska—ZsAK

Bíró: Csajdgi. A bajnoki kampány egyik mindenkor legérdekesebb erőpróbája elevenedik meg ezen a mérkőzésen, amely ezúttal is a bajnokság egyik legfontosabb küzdelme lesz. A Bácskának az utolsó akadályt kell elhárítani maga elől, hogy elhódíthassa a második helyet az SzMTC-től, ami csak a ZsAK legyőzése árán sikerülhet neki. Kétségtelen, hogy a vasutas-csapat nem adja olcsón a győzelmet, hiszen neki magának is égető szüksége van a pontokra.

A két csapat legutóbbi formáját véve alapul, az érdekes küzdelem teljesen nyílt esélyek mellett kerül eldöntésre és csak az a kérdés, hogy vasárnap ki tudja-e játszani a csapatok ezeket a formákat. A Bácska nagyobb technikája, a ZsAK sokat jelentő küzdőképességével kerül szembe és a mérkőzés fogja eldönteni, hogy a Bácskának lesz-e annyi határozottsága és kitartása, amennyi a győzelemre segíthet.

A II. osztályban

fél 9 órakor Bunyevác—Konobar VII. kör találkoznak egyenlő esélyek mellett, míg a 10 órakor kezdődő Hakoah—Ferrum mérkőzésnek az utóbbi a favoritja.

Szentán:

Szentai AK—Szombori Sport

mérkőzés kerül eldöntésre. A bajnokjelölt szombori kék-fehér csapat egyik legveszélyesebb ellenfelével veszi fel a harcot, amelyből a szentai pályán csak legjobb tudásának kifejtésével kerülhet ki győztesen. Bíró: Mázics.

Ódszácín:

OSC—Szombori Szoko

mérkőznek és a küzdelem az utolsó helyezésre bír döntő fontossággal. Bíró: Vukovics.

Vrbászon:

VSC—Szombori ZsAK

találkoznak és a VSC itt utoljára kísérheti meg a pontszerzést. Bíró: Kulundzics.

A vidéki II. osztályban a Sztarakanizsal AC—Novakanizsal »Tisza« és Bajmoki AK—TAND mérkőzéseket játsszák, míg a Dulcis a KSC feloszlása folytán mérkőzés nélkül jut pontokhoz.

Beleszlin játszik centert az országos válogatottban
A zagrebi játékosok lemondása miatt teljesen fel kellett forgatni a Prágában szereplő válogatott csapatot

Zagrebból jelentik: A zagrebi játékosok lemondása a válogatott csapatból rendkívül súlyos helyzetbe hozta dr. Pandakovics szövetségi kapitányt, aki az elutazás pillanatában kétségbeesetten mindent elkövetett, hogy legalább egy csapatra való játékost összehozzon.

Mint a Bácsmégyei Napló jelentette, a jugoszláv válogatott futball csapat csütörtökön indul el Zagrebból Prágába, ahol a cseh szövetség által rendezendő jubileumi ünnepeken vesz részt és szombaton a csehszlovák amatőrökkel, vasárnap pedig a profi válogatottal mérkőzik. A válogatást már előzőleg is több zagrebi és beogradi játékos lemondása nehezítette meg, akik helyett a szövetségi kapitány kénytelen volt tartalékokat kijelölni az utra. Ekkor azonban még nem volt szó arról, hogy a zagrebi játékosok egyáltalán nem akarnak szerepelni a válogatottban és politikai jeliszavakra hivatkozva megtagadják az engedelmességet a szövetségnek. Csak csütörtökön délelőtt, amikor már elérkezett az elutazás órája, derült ki, hogy a zagrebi játékosok lemondásának politikai jellege van és közvetlenül az elindulás pillanatában a két Babics, Mihelzics, Premrl, Höckmann és Kornfeld jelentették be dr. Pandakovicsnak, hogy nem hajlandók a válogatottban szerepelni. Dr. Pandakovics ekkor telefonon érintkezésbe lépett Beograddal és néhány ottani vezetővel közölte, hogy a zagrebi játékosok lemaradtak a válogatottból. A szövetségi kapitány nem merete bevallani a beogradi vezetőknek, hogy a zagrebi játékosok lemondása demonstratív jellegű és politikai

okokból történt, hanem azt közölte velük, hogy részben sérültek, részben pedig nem kaptak szabadságot. Pandakovics dr. kérte a beogradiakat, hogy Sotirovicsot, Ranojevicsot és Marinkovics II. nyomban indítsák utnak Prágába a válogatott után.

Beogradban nagy konsternációt keltett a szövetségi kapitány közlése és bár nyomban tisztában voltak azzal, hogy mi az oka a zagrebi játékosok lemaradásának, mégis haladéktalanul utána néztek annak, hogy a szükséges utánpótlást elindítsák. Sotirovicsnak sikerült azonnal rendbehozni utlevelét és ő még pénteken délelőtt elutazott Prágába. Marinkovics és Ranojevics utlevelét pénteken délelőtt nem sikerült megszerezni és mindeddig a legnagyobb bizonytalanság uralkodik afelől, hogy a két játékos idejében megérkezik-e Prágába.

A zagrebi játékosok lemondása következtében az eredetileg tervezett csapat nem szerepelhet a csehszlovákok ellen és dr. Pandakovicsnak a rendelkezésére álló játékosanyagból kell az együttest összeállítani. A szövetség vezetői még pénteken délután érintkezésbe léptek a Prágában tartózkodó szövetségi kapitánnyal, aki közölte velük, hogy amennyiben a kirendelt játékosok Beogradból megérkeznek, úgy szombaton délután a következő csapat játszik a csehszlovák válogatott ellen:

Sillus — Ilkovic, Petrovics — Arsenijevics, Marinkovics, Gyogyevics — Marjanovics, Jovanovics, Beleszlin, Sotirovics, Najdanovics.

Ebben a csapatban tehát kizárólag beogradi és szuboticiai játékosok szerepelnek és a szövetségi kapitány súlyos helyzetét tekintve, az összeállításról nem lehet bírálatot mondani. Mindenesetre a meglepetés erejével hat, hogy dr. Pandakovics a válogatott csapat centerébe Beleszlint a SzAND hátvédjét állította. Zagrebban a szövetségi kapitányának ez az elhatározása nagy meglepetést keltett, Szuboticán azonban, ahol ismerik Beleszlin képességeit, szerencsés megoldásnak tartják Pandakovics választását. A szövetségi kapitány egyébként úgy jutott Beleszlin centerbeállításának gondolatára, hogy egy ízben Szubotica válogatott csapata Zagrebban mérkőzött és akkor Beleszlin ugyancsak centert játszott. A szuboticiai válogatott ekkor 5:4 arányban legyőzte Zagreb csapatát, Beleszlin mint center nagyszerű játékot produkált és két pompás góljával nagy mértékben hozzájárult a győzelemhez.

A noviszadi céllövészegylet céllövő versenye. Noviszadról jelentik: A noviszadi céllövőegylet céllövő versenyének eredménye a következő: Thalon Koszta 212, idősb Malatek Lipót 199, Jovanovics Predrag mérnök 196, Jonitz István 195, Cervez Antal 190, Sipos János 188, Fecher György 173, ifjabb Malatek Lipót 154, Jakovljevic Pája 141, Peikert Ferenc 137, Bernold Szilveszter 90 és Stern Béla 52 pont.

Felfüggesztették a Csantaviri AC játékjogát. Az alszövetség igazgatótanácsa egy hónapra felfüggesztette a Csantaviri AC játékjogát, mert egy mérkőzésen levonult a pályáról.

A petrováci Szlovacskí sportklub nem szerződött tréner. Petrováci tudósítás alapján megirtuk, hogy a Szlovacskí sportklub modern sporttelepet épít és Nemest, az ismert futhallistát trénernek szerződött. A Slovacskí sportklub annak közlését kéri, hogy Nemes nem lesz a trénerje a klubnak, csak szíveségből foglalkozik, alkalomadtán a játékosokkal.

A szremzskamitrovical Gradjanszki bojkottálja a sabáci Macsvát. Noviszadról jelentik: A mitrovicai Gradjanszki sportklub csütörtök esti ülésén elhatározta, hogy a vasárnapi Gradjanszki—Macsva mérkőzésen történi botrányok miatt egy esztendőre bojkott alá helyezi a sabáci Macsvát.

Hitelesítették a noviszadi Radniczki új pályáját. Noviszadról jelentik: A beogradi alszövetség hitelesítette a noviszadi újonnan épült Radniczki-pályát és azt hajnoki mérkőzések rendezésére alkalmasnak minősítette.

Rendet teremtenek a noviszadi futballpályákon. Noviszadról jelentik: A noviszadi rendőrfőkapitány a futballpályákon legutóbb előfordult botrányos esetekkel kapcsolatban kommnikét adott ki, amelyben figyelmezteti a futballpályák látogatóit, hogy a jövőben tartózkodjanak mindenféle botrányokozástól, mert a botrányokozókat ki fogják vezetni a pályáról és ellenük eljárást indítanak.

KÖZGAZDASÁG

A jugoszláv tőzsdetitkárok értekezlete Beogradban. Noviszadról jelentik: Hétfőn Beogradban értekezletre jönnek össze a jugoszláv tőzsdék titkárai és az értekezleten a határidőüzletnek a gabonakereskedelemben való bevezetéséről fognak tanácskozni. Az ország gabonakereskedői a határidőüzlet bevezetése mellett foglaltak állást.

Uj hivatalos telefonkönyv Noviszadon. A noviszadi postaigazgatóság rövid időn belül új hivatalos telefonkönyvet ad ki és annak pontossága érdekében felhívja az előfizetőket, hogy az esetben, ha a nevüket, illetve címüket az eddigtilt eltérőleg akarják megjelentetni, úgy közölik azt legkésőbb november november 5-ikéig a postaigazgatósággal (I. emelet 2-ik ajtó.)

A szombori tőzsde heti jelentése. A gabonapiacokon legteljesebb üzletelenség uralkodik. Bár a múlt héten sem lehetett szó kivételről, most a chicagói tőzsde ellanyhulása következtében a vevők absolute tartózkodnak minden üzlettől. A kínálat első kézből szintén még mindig nem kezdődött meg, azonban annál nagyobb és sürgetőbb ajánlatok érkeznek hajóáruban a Tiszavidékről és különösen a Begej vidékéről. Az árak bácskai és szerémségi búzában alig változtak, míg a bánáti hajóbuza ára lényegesen visszament. Tengeri árak tartottak annál inkább, mert a termelők még mindig nem adnak el semmit és ha nincs is erős kereslet, az árak nem mehetnek vissza, midőn semmi-féle kínálat sincsen. Érdekes, hogy amerikai tengeri április, május és június hónapokra 1—2%-al olcsóbban kapható ab bácskai állomások, mint maga a bácskai tengeri és kötötték is üzletet néhány nagyobb tétel amerikai tengeriben, tavaszi szállításra D. 292.50—295 árházison ab bácskai állomások. — Mindeneset eldöntetlen, hogy a termelőknek a jelenlegi spekulatív tőzsvassal nem fogja-e magát megboszszulni. A liszt piac változatlan.

A vezető márka

PYRAM

növényi paszta

Használja maga is

TÁRCA

Rozi levelet ír

Írta: Sz. Sziagehy Vilmos

Az utca uszott az esőben. Zápor verte az ablakot, kopogását nyöszörgő hang kísérte, mintha eltévedt utas kérne bebocsáttatást. Belül pedig, az alkony homályában, fázott a fiatal asszony. A levegő itt szinte émelygős volt a hőségtől, a ház feje ingujjban hevert a pamplagon és titokban asztmásokat fújtatót.

Az asszony a vállára terítette a rojtos kendőt, a hintaszéket pedig egészen közel húzta a kályhához, hogy fölmelegítse a lábát.

— Te nem fázol? — fordult minduntalan az urához.
— Köszönöm, nem. Felgyujtsam a villanyt?
— Hagyjuk, így olyan jó.
— Ahogyan parancsoltod.

Ekkor már igazán kiálthatatlan volt a hőség, a férfi csöngetett egy pohár vizért. A konyhában azonban senki se mozdult, de nem mozdult később sem.

— Fiam, elküldted valahova a Rozit?
— Nem.
— Csodálom, sose szokott szaladgálni.
Kiment maga.

A konyha ragyogott a tisztaságtól, az asztalon levél feküdt.

— Tekintetes ur, tekintetes nagysága, ne tessék rám haragudni, de én elmegyek. Moglehet, hogy bolond vagyok, mert bolond minden lány, de tessék megbocsátani és ne kerestessenek zsandárokkal, mert semmi rosszat nem követtem el és becsülettel őriztem a tekintetes nagyságák holmiját, én alattam nem vesztett el semmi, de semmi, amit meg is láthatnak, ha számba vesznek mindent és kezit csókolom, ez már így van, a mióta a világ áll.

Én, kezit csókolom, nagyon meg voltam elégedve a hellyel, megverne az Isten, ha az ellenkezőt mondanám, mert az hazugság volna és én sosem hazudtam, mert így tanított az anyám. És én jártam két polgárit és apáca akartam lenni, akkor meghalt az anyám, mostoha került a házhoz és az mindig vert, mert sok könyveket olvastam. Azt is mondta, majd ad ő nekem apácát, menjek, keressék pár pengőt, ne lopjam a napot. Piatal cseléd voltam és szerettem dolgozni, mert becsületes szándékaim voltak, a tekintetes nagyságáéknál már mindenés lehettem, pedig csak 20 éves vagyok és sok 20 éves nem tud főzni.

Én, kezit csókolom, jól érzem itt magam, mert finoman bántak velem és soha nem szidtak meg. Olyan áldott jó nagysága nincs is több, mint az én nagyságám, akinek csupa szelidség a szíve, mert az nem is lehet másképp, mert a szemében van a jóság és akinek a szeme szelid, annak a lelke is szelid.

Másfelé mindig pörölnék a lánynyal, de én csak azt hallottam, hogy kérem Rozit, legyen olyan szives Rozi, ugyan tegye meg a kedvemért Rozi, ami valóban egy ritkaság, hogy áldja meg érte a jó Isten minden földi szerencsével.

Ami igaz, az igaz, a koszt is olyan finom volt, hogy kisasszonyok is megehették volna és annyi, hogy enni tudott volna belőle még másik kettő, mert az én jó nagyságám madarétkü és az édességekből is hagyott nekem, hogy ne kívánkozzak hiába utánuk.

Mégis el kell mennem, kezit csókolom, mert nem nekem való ez a hely. Ez nagy szívzsomoruság és bánat, de nem tehetek róla, mert bolond vagyok, mint minden lány és ha sokáig itt kellene maradnom, megszakadna a szívem. Ne tessék panasznak venni, ez nem szemtelenség tőlem, de meg kell mondanom, különben értelmetlen leszek, hogy énnekem egyrészt a szerelem fáj.

A falak nagyon vékonyak, mindig hallom én, hogy mostanában csak ilyenekből csinálják a házakat, valóssággal papiros, amit azonban franciául úgy mondanak, hogy rábic és — tessék megbocsátani — a tekintetes ur még olyan nagyon fiatal. Én jól tudom, hogy csak

huszonöt éves és ez másnál gyermekkor, mert az urak a harmincon felül házasodnak, nem ugyan mind, de azok, akik ezt szokták tenni és még később is, meg öreg urak is. De a tekintetes ur csak huszonöt éves és én a falon át hallottam minden szerelmet és nem tudtam elaludni, mert égetett az emlékek.

Tessék reám nem haragudni, de énnekem szomorú mesém van, én nagyon ostoba voltam és hittem valakinek, pedig annak már volt felesége, de olyan szépen tudott beszélni, hogy mindig megcsókolhatott. És amikor megvolt a gyerek, akkor elhagyott és a gyerek is meghalt, mert nem volt tejem és a nagy drágaságban a borból nem tellett. A viznek akartam menni, de gyáva voltam hozzá, mert olyan az ember, mint a komisz kutya, szeret élni és azóta sokat jártam a temetőbe, mert ott nem bánt senki.

Azt fogják rólam mondani, hogy egy komisz kutya vagyok én is, de ne tessék elhinni, mert nem igaz. Tudom én mit jelent, mikor a nagysága egész nap uborkalevet akar inni és a tekintetes ur nevetve kérdezi, édesem, mit kívántál már meg megint? Áldja meg az Isten az én jó nagyságomat ebben az állapotban és adjon neki könnyű percet, így kívánja minden becsületes lélek. De én nem tudom bevárni azt a pillanatot, amikor a házból gyereksírás lesz, mert akkor meghalnék, vagy valami bolondot csinálnék. Mindig eszembe jutna az én szerencsétlen kis csillagom, a kökény szemével, gyűszűnyi szájával, édes gögicselésével és az lenne nekem a legnagyobb földi nyomoruság.

Elég szomorú — tessék megbocsátani — hogy látnom kellett a szerelmet és eszembe jutott, hogy engem is csókoltak, engem is szerettek és minden szépet sugtak a fülembe és most kivert kutya vagyok. Majd keressék olyan helyet, ahol sok a dolog, nem bántanak velem finoman és nem marad időm a gondolkodásra.

Kezét csókolom az én jóságos nagyságámnak, meg a tekintetes urat is szépen tiszteltem és még egyszer bocsánatot kérek, de nem tehettem másképpen, mert kutya az ember és akármilyen nyomoruság szakad rá, mégis élni akar.

Rozi.

Mellé
szőlőoltványt

visszafelé, tekintetes meg szemlyeten szőlőoltványtelepemet, hol a legrimbb első osztályú oltványokat, amerikai vagy francia oltványokat, júlianus A ban szerkesztel be. Árjeg. öket. Kivánatra di men esen üldök

Sévár László

mi az oltvány telepe
PETROVARADIN, Bekačeva ul. 328
Ugy az alany, mint a faj tisztaságért teljes garanciát vállalok

Őszi és téli divatöltönyök

téli kabátok a legjobb kiviteiben.

Nagy raktár valódi angol szövetekben.

Vojislav Vasiljevó Subotica, Manoj ovičeva n. 7.

Kis Szent Teréz oltár

rendkívül szép kivitelű, 6 1/2 méter magas, művésziesen festett képpel, dus faragásokkal, valódi catarin aranyal aranyozva, jutányos áron eladó

F. Bachinger aranyozó cég Subotica, Bene Sudarevičeva ulica 34

VIGYÁZZON!

NE VEGYEN MÁS KÉKITŐT,

MINT CSAK A

KOLMAN

FÉLÉT

Jugoszlávia legolcsóbb divatszalonja
WEINERT HERMANN Subotica,

1, Sirosmajerova ulica 16.

Arak: köntnyek, kosztümök 20) dinártól

ruhák 100

alkalmi, blúzok, pongyolák 50

Elsőrendű, izéies és szép munkák garantálva

Szénkénege

99%-OS

(Schwefelkohlenstoff 99%)

a legkiválóbb szer a szőőtkék oltására filoxera ellen

Minden mennyiségben szállítja

»JUGANIL« K. D.
Zagreb

Mažuriničev trg 2/a

Távirat: Juganil Zagreb Telefon 35-34, 42 08

azonkívül a következő eladási helyek és lerakatok:

Első Prig. Sv. Ivani Takarékpénztár r. t.

Prigrevica Sv. Ivan

Bege Lajos,

Franz Körbel,

Beck Gyula,

Zma evac

Batina Skel

Crno Brdo-Sekié

Keresünk néhány

bognársegédet

Csak szorgalmas szakemberek jelentkezzenek

Fabrika Vagona u Krusevcu

Beográdi bank könyvelősége számára
kereskedelmi képzettséggel és
nyelvismeretekkel bíró fiatalabb

tisztviselőt

keres

Sajátkezűleg írott ajánlatok, referenciák pontos megjelölésével a lap kiadóhivatalába „Fiatalabb erő” címen kéretnek

1145

Acélrolló gyártás

a legjobb kivitelben, legolcsóbban

Vásziés Péter

ujjonnan berendezett rollógyártó telepén
Subotica, Bene Sudarevičeva 41Menyasszonyi
koszorut és fátyolt

legszébbet, legelegánsabbat, párisi modellek után készít

Andrija Kramer művirággyára
Subotica, Sokolska ul. 1

ELONYOMDÁT

legmodernebb stílus rajzokkal és
kellékekkel legolcsóbban szállít

LEOPOLD SAMUEL, SENTA

modern előnyomdaberendezési gyára

Relief-festéshez való festékek, porok és
kellékek kaphatók

KUGLI GÖLYÖK

billiárdgolyó, mandinergummi, Lignum sanctum golyók
70 dinártól, 150 dinár-igőzv. Gerber Jakabnénál Subotica
B. Sudarevičeva ul. 32

Legujabb divatu

nyakkendőket csak az „ALEXA“ nyakkendőgyárban

vehet első kézből és ne fizessen máshol dupla
arat. Subotica Korzo. - Novisad Jerejska ul. 6

10 HP Heller Herz-szivógáz-motor No. 894, fagáz-berendezéssel, kifogástalan működésű, legjobb állapotban, üzematalkítás végett eladó. Egyelőre még üzemből látható. Ugyanott egy cséplőszekrény, 42 coll, golyó csapágyval, Haip-gyártmány, egy éves, olcsón eladó. Napiáronk veszünk leeggett cséplőszekrényeket, vaskezeket. **Reinhardt és Julius Haip**, mezőgazdasági gépek gyára, Crvenka. 11342

Félteher Ford-autó, új gumikkal, szép külsejű karosszériával, olcsón eladó. Utazóknak nagyon alkalmas. Érdeklődők forduljanak **Bega** hirdetőhöz, Veli-Becs-kerek. 11306

Eladó 1 szmoking öltöny (magas alakra), 1 fekete zsakett, ebédlőbe való használt 3 stor, 3 plüssfüggöny, használt ebédlőszőnyeg, gramofon 50 lemezzel, fehér előszobagarnitúra. Felvilágosítást ad **Priesner**, Korhec-üzlet, Rudics ucca. 11333

Ház több lakással eladó. Skotus Viator ul. 70/b. 11407

Meidinger-kályha és egy szekrény eladó. Özv. Bóka Lajosné, Stara Moravica 348 11399

Eladó gépek. Seck-féle 4-es számú hámozógép, hengerváratkoló és csiszológép, sóórlómalom, sószűrőgép, egy pár 42 collos francia malomkő, egy darab 36 collos, felső sárospataki malomkő, circa 50 folyóméter különböző méretű transzmisszió tengelyek kuplungok és szíjtárcsák malomüzem részére. Bővebbet **Reisz**, Subotica, Miloš Obiliceva ulica 1. 11387

Wertheim-szekrények, háló, ebédlő és egyes alig használt butor-darabok, íróasztalok eladók. — **Dr. Blum**, Subotica, Trumbiceva ul. 11354

Eladó borkabát báránnyel, férfi öltöny, gyermekszék, szalvétaaprés. **Nikola Hubert**, VIII., Železnicka ul. 12. 11393

Kelobisi új bor nagyban és kicsinyben kapható. **Prokesch Imrénél**, Vilsonova ul. 43. 11394

Forgalmas fűszerüzlet áruval eladó. A helyiség kiadó. Hrvatska ul. 47. A SZAND-pálya mögött. 11350

Gőzlokomotivokat, magánjáró motorokat, leeggett cséplőket veszek. Eladok magános cséplőket és garnitúrákat. **Vadócz Károly**, B. Topola. 10876

Szatarkanizsa gyárnegyedében eladó két lakószobás épület fűszerüzlettel és pékemencével. Bővebbet **Dr. Bata Péter** ügyvédnél. 11308

Rózsaburgonyát legolcsóbban szállít **Danilo Ivkov**, Stapar. 9657

Pókság, Bács-Topolán, jóforgalmu eladó vagy kiadó. Cim **Rádió Reklam** Jugoslavija, Subotica. 11331

Eladó malom a moli Magyar-füccán, négyszobás házzal, fűszerüzlettel való állványokkal. **Barjaktarov Lázár**, Mol (Bácska). 11371

Hálószoba aranykőris fából, tükör márványlappal s komplett konyhaberendezés, továbbá nagy mahagoni állóóra eladó. II., Plebanijska ul. 9. 11403

Eladó földbirtok. Nagyfényen 55 lánca elképzelt legprimább föld kitünő és bőséges épületekkel, ugyancsak Nagyfényen 35 lánca szintén prima föld hozzávaló szükséges épületekkel. Nagyfényen 22 lánca föld tanyával eladó. Ugaroknál 23 lánca új tanyával eladó.

Eladó földbirtokok. Bréka mellett 200 hold igen jóminőségű föld hozzávaló bőséges épületekkel urilakással, a birtokon jömenetelű malom, téglalegető, összes gazdasági felszereléssel, cséplőgéptraktor, 6 pár ígás ló, 26 pár ökör, teljes felszereléssel holdanként 10.000 dinárért.

Eladó üzlet. Vojvodina legforgalmasabb városában kitünően menő női-kalapszalón kimutatható forgalommal, uri lakással együtt. Ez ügyben csakis személyesen tárgyalok.

Vesutállomás mellett, kitünő menetelű élelmiszerbődó más vállalat miatt sűrűsően eladó.

Eladó ház a főstához közel, kis családi ház 40.000 dinárért, a központhoz igen közel szép kis családi ház, 3 szoba, előszoba és megfelelő mellékhelyiségekkel 90.000 dinárért.

Ha házat venni akar, igen kedvező ajánlatokkal készségesen szolgálhatok.

Bármit venni vagy eladni akar, keressen fel, készséggel állok rendelkezésére.

Ford-autó, újabb típusu, négy új gumival, eladó. **Meteor-kályha**, egy nagyobb és egy kisebb, eladó. — **Grünwald** ügynökség, Subotica. 11373

Éjjeli mulató, 30 év óta fennálló, családi viszonyok miatt eladó, vagy napibér ellenében kiadó. Cim a noviszadi kiadóban. 11219

Eladó szép ház, 900 nszöl telekkel, gyümölcsösselel, darálómalmi telepengedélyvel, Sztaramoravicán, Fordson-traktor, ekével, cséplővel, 170 hold kifogástalan szántó, szép szállással Nova Gradiskán, holdanként 5500 dinárért igen kedvező fizetési feltételek mellett. «Bömeches» ügynökség, Bačka Topola. 11359

Eladó csaknem új, simaörvös 250/600 Ganz-hengerezék. **Matija Szakács** i Drngovi, umjetni mlin, Stara Moravica. 11358

Csonoplján új arokház hentes- és mészárosüzlethelyiséggel, forgalmas helyen, eladó. Gabona- vagy más üzletnek is alkalmas. — Tudakozódni lehet **Guldi** szabónál Csonoplján. 11362

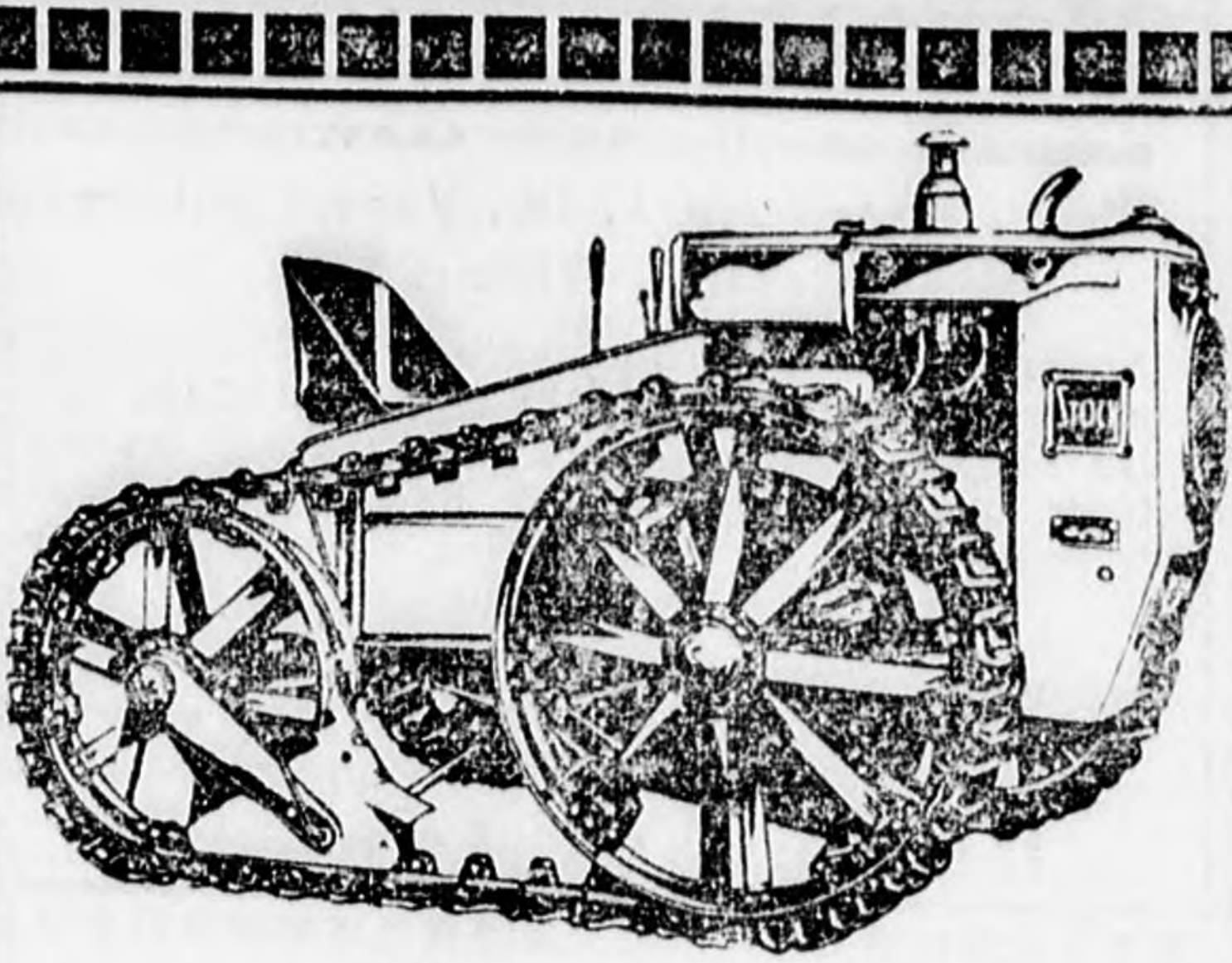
Kővidinka, rizling, slankamenka, veltelini gyökeres szőlővesszők szedése megkezdődött és még kaphatók **Mikuska** szőlőtelepén, Lú daspusztá állomás, Supljak. 11296

Kilenc kapa szőlő a város alatt bérbeadó. Ugyanott két világos szekrény, kályha és takaréktűzhely eladó. **Zmaj Jovina** ul. 2. 11372

Éjjeli üzlet Stara Kanjizán eladó, esetleg kiadó. Cim: **Smederovska** ul. 17.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és elmozgó kőtárcsával számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felhívásig tartó jelölés levélkelet továbbítás. Kérdésfeltevésekben válaszdíj megfizetés.

Leg jobban
szánt arat csépel vontat
A Stock láncalpas Tank rendszerű traktor
Raktárról szállítható és munkában megtekinthető
Barzel d. d. géposztálya
Szubotica
11347

IDOL KREM

állandó használata biztosan megóvja
romlástól
CIPŐJÉT
Használatával saját érdek t s o g á l a !

VESE, HÓLYAG, RHEUMA
LEGHATÁSOSABB GYÓGVIZE
SAVOLDÓ, VIZELETHAJTÓ
SALVATORFORRÁS
Vezérképviselő Horvátország, Szerémség és a Vojvodina **BRAČA ČELIROVIĆ, NOVISAD** terü etére: 11356

Gesztenye eladás, nagyszemű, friss. **Szűcs Lajos**, Szombor, Kraja Petra ulica 61. 10820

Kerések üzemből sódarálót, lehetőleg motorral, sűrűsően. **Piking** közvelítő-ügynök, Veli-Becs-kerek. 11307

Fordson-traktor, teljesen javított, ugyszintén **Oliver**-eke, továbbá használt cséplőgarnitúrák olcsón és jutányosan eladók. Veszék fiatal hatos cséplőgépet. — **Schumacher Rezső**, Stari Bečej. 10713

Megvételre kersek eredeti vagy átalakított 6 HP MÁV magánjárót, hozzá 48 collos golyós csapágyas cséplőt, a kazán lehet esetleg Hofherr-Schranitz-gyártmány is. Ajánlatokat ker és ár megjelöléssel a következő címre kérem: **Vince Pintarič**, Nemčavci pošta Murska Sobota, Prekmurje. 10862

KÜLÖNFÉLE

Ujoncok. Ha azt hiszik, hogy ujoncoztatásuk téves alapon történt, forduljanak pontos és szakszerű tanácsért a »Nemzetközi Irodához«, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 11159

Észak- és Délamerikába utazni óhajtoknak felvilágosítással szolgál **Nemzetközi Iroda**, Subotica, Aleksandrova ulica 9 11159

Ujoncok! Szakavatott egyének pontos felvilágosításokat adnak katonai természetű, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megrövidítésére vonatkozó ügyekben. **Nemzetközi Iroda**, Subotica Aleksandrova ulica 9. 11159

Észak- és Délamerika összes államainak jegyzéke minden odautazásra vonatkozó utbaigazításalmost 12 dinárért kapható. Küldhető posta- vagy okmánybélyegben. **Nemzetközi Iroda**, Aleksandrova ulica 9, Subotica. 11159

Egyedülálló uri és női fodrászüzlet nagyobb bácskai község főterén más vállalkozás miatt eladó. Cim a kiadóban. 10890

Orvosi rendelő, mely két vagy három szobából áll, butorozva november elsejére kiadó. Bővebbet **dr. Pollák Lajos**nál, Kr. Aleksandrova ulica 1. 11324

Elegáns uccai butorozott szoba, esetleg fürdőszoba használatl, a beltéren kiadó. Telefon 218. 11325

Apróhirdetések Szubotican az Aleksandrova ulicán a Pressburger-féle üzletben, a Manojloviceva ulicán a Rádió-Reklam irodájában, Universitas könyvkereskedés Aleksandrova ulica, Földes Samu ruhaüzletében, Gyümölcs piac, Noviszadon, Szomborban, Szentán, Veliki Bečkerekben ottani fiókiadóhivatalainkban is eredeti áron feladhatók.

Irodának, lakásnak két uccai egymásba nyíló szoba, előszoba butorral vagy üresen azonnal kiadó. Cim **Trumbiceva** ulica 30. 11330

Fogorvosi rendelomet Subotica, Trumbiceva ul 2, a ház déli oldalára helyeztem át. Bejárat a kapu alatt. 1. számú ajtó. — **Dr. Blum**. 11352

3 uccai szobás lakás minden mellékhelyiséggel kiadó. 2 szoba irodának vagy orvosi rendelőnek megfelelő. **Dr. Blum**, Subotica, Trumbiceva ul. 11353

Kiadó azonnalra kétszobás lakás mellékhelyiségekkel. **Jugoviceva** ul. 7. **Kakas**-iskolánál. 11386

Házaspárnak butorozott szoba külön konyhával kiadó. **Bajai** ut 18. 11396

Megvételre kersek egy 10—12 HP **Lister**-motort és egy 3 fázisu 220 Voltos villanymotort. **Pfeiffer Pál**, Dajmok. 11395

Kiadó lakások: 4 szoba minden mellékhelyiséggel, a közponban, november 1-re.

2 szoba, fürdőszoba, minden mellékhelyiséggel november 1-re.

3 szoba, előszoba, minden mellékhelyiséggel november 1-re.

2 szoba, előszoba, minden mellékhelyiséggel november 1-re.

4 szobás, igen szép uri lakás, azonnalra.

Több szoba-konyhas lakás kiadó november 1-re.

Butorozott szobák a közponban és mellékhelyiségekben mindig kaphatók. **Grünwald** ügynökség, Subotica.

Fényképészeti műterem, hosszú év óta fennálló, nagy vevőkörrel, teljes berendezéssel, családi ok miatt bérbeadó. Cim a noviszadi kiadóban. 11364

Nemzetközi Iroda, Aleksandrova 9. Subotica. **Dajko** najbrze, najtačnije i pod najvećom diskrecijom informacije. 11401

Gyárhelyiség 15x5, emeletes magtár, 16x5 belvilággal azonnalra kiadó. 13. **Novembra** ul. 10. szám alatt. 11200

Szarvasmarhatenyésztők figyelmébe. Tekintettel a mai gyenge szarvasmarha árkakra s emellett téli takarmánnyal bőven el vagyok látva elvállalok felesbe egy évi időtartamra 1—2 éves szarvasmarhát, legalább 25—30 darabot, november 1-től 1929 november 1-ig. — **Béni Buvári**, Sušara (Banat). 11320

Magányos ház 5 szobával, hallal, teljesen modern, a Černoviceva ul. 6. egy 17 méteres szuterén pincehelyiség vízvezetékekkel a **Vilsonova** ulicában az ujonnan épített **Donáth**-házban, november 1-re kiadó. 11405

Butorozott szoba két személyre, esetleg ellátással kiadó. V., **Miška Prčića** ulica 3.

Négyszobás lakás előszobával és konyhával, minden mellékhelyiséggel a beltéren, központos helyen 1. és november elsején kiadó. **Ügyvédnek**, különösképen orvosnak nagyon célszerűen alkalmas. Cim a kiadóban. 11404

Kiadó csinosan butorozott uccai szoba november 1-re. **Tolstojeva** ulica 8. 11351

LIFKA-MOZI

Csütörtöktől vasárnapig
UFA film az európai közönség izlésel
Vajdaságban először!

CSEKA

(Titkos hatalom)

Csupa izgalom ez a film, mely a legnagyobb feszült
figyelmet követeli meg és az első jelenetétől az utol-
sóig újabbnál újabb meglepetésben részesíti a nézőt.

Ördögös fickó

Edy Nelson amerikai burleszk komi-
kus bemutakozása

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy má 1 dinár, vasárnapon és ünnepnapon
kétszeres arányt. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár.
Csak felhívású jellegű leveleket továbbítunk.
Kérleképpen a hirdetéshez csatoljuk a megjelölést.

Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos
lakásán. Telefon: 539

A legújabb és eredményeiben felülmúlhatatlan
gyógymód **reuma, köszvény, ischias, lum-
bago, és neuralgiás fájdalmak** esetel-
ben. Legbiztosabb sikert paraffinos pakolásos
fogyasztás az egész testre, vagy annak egyes
részeire berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére **lakás
és ellátás**. Kívánatra prospektust, vagy szó-
beli felvilágosítást ad: 685

Dr. Vécsei Jenő, orvos

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára

KURTIZÁN

Főszereplők:

Dolores Costello és John Barrymore

Hétfőtől szordálg. — Nevető esték!

BROWN, MARY & Co.

burlesk. — Főszereplő: IVICA

Gyönygyélet a bakaélet

Egy vidám fruska keserves kalandjai az utcán, a parkban és a
kaszárnyában. — Főszereplő:

Laura la Plante

Esti teájához használjon kizárólag

ORIENT-kekszet

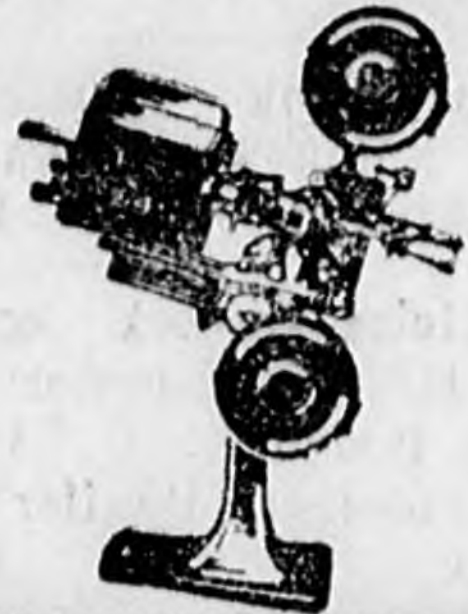
Naponta friss sütés

Mayer Alfréd, süítőde

Subotica, Kakas iskolával szemben

Mielőtt

vetítőgépet

vásárol, tekintse meg legújabb
rendszerű ventilátor hűtővel
ellátott

A. E. G. 8962

„Successor és Triumphator”
gépeinket!

ORIENT-FILM D. D. Subotica
Ciril-Veloda 1

Juniper zöld sóborszesz
boróka kivonattal hatásra
nézve felér bármely más
sóborszesz három üvegje-
nek hatásával. Kapható
gyógyszertárakban, fűszer-
üzletekben. Postai szétkül-
dés Blum gyógyszertár, Su-
botica, főpostával szemben.
11357

Négyoszobás lakás előszobá-
val, fürdőszobával és viz-
vezetékkel, minden mellék-
helyiségekkel november el-
sejére kiadó. Kumičićeva
ul. 3. 11344

Különbejárata szép buto-
rozott szoba, Szenes-ház-
ban, főbejárat mellett ki-
adó. Knez Mihajla ulica 18
11338

Sztáramoravicán régi ven-
déglo kiadó. Érdeklődést to-
vábbit Béer Albert, Subo-
tica, VII., Miloš Obilić 19.
11124

Értesítjük a n. é. hölgy-
közönséget, hogy üzletünk-
ben elsőrangú külföldi női
fodrászt alkalmaztunk. Kér-
jük a n. é. hölgyközönség
további szíves pártfogását.
Somogyi és Vas fodrász-
szalon, Kr. Aleksandrova
ulica 6. 11321

**Fűszer, cse-
mege, ásvány-
vizek, festék-
árak, cement-
festékek, lakk
és lakkfestékek**
legjobb és legolcsóbb
bevásárlási forrása
Naponta friss
PÖRKÖLT-KÁVÉ
A. ZORIC cégnél
SOMBOR, Kraljevića
Djordja ul. 5. 9724

**Modern és stlus
butorokat**
továbbá a szakmába vágó
összes munkákat készítenek
az újonnan átépített mű-
butorgyárakban
SIPOS FIAI
Zenta ut. 3.
Allandó raktár! 9340

A főtéren
üzlethelyiség
portállal november 1-re
kiadó
Cím a kiadóban

**Legfinomabb divat-
szövetek és selymek**

leszállított áron

**SÁR
Sándorné**

divatáruházában

Subotica

- 70 cm. széles tiszta gyapju kasan
divatszinekbek . . . . . **36 din.**
- 140 cm. széles tiszta gyapju kasha
divatszinekbek . . . . . **75 din.**
- 140 cm. sz. tiszta gyapju férfiszövet . **60 din.**
- 130 cm. sz. tiszta gyapju finom ripsz
női szövet . . . . . **75 din.**
- 100 cm. sz. kitűnő minőségű broche
crep de chiné. . . . . **85 din.**
- 80 cm. széles kitűnő minőségű színes
fehérmű battiszt . . . . . **16 din.**

Erős tartós vásznak 10 din.-tól kezdve

*A legújabb divatanyagok: cibelin ondolé,
ratiné, teveszór, onda mousa, csipkék, se-
lyem, bársony, transparent, stb. vagy választékban*

A legnagyobb férfi és női divatáruház Somborban,
a szerb templommal szemben

Konyovics Gyura

tisztelettel értesíti a közönséget, hogy megérkeztek
a legnagyobb választékban a következő őszi és
téli kelmék. — A legújabb és legdivatosabb

**férfi és női kabátszövetek
selymek és bársonyok**

különösen szép

jutta-, plüss-, axminster- és argaman-

SZŐNYEGEK

Óriási raktáramat bárki vételkényszer nélkül megtekintheti

Erősen mérsékelt árak!

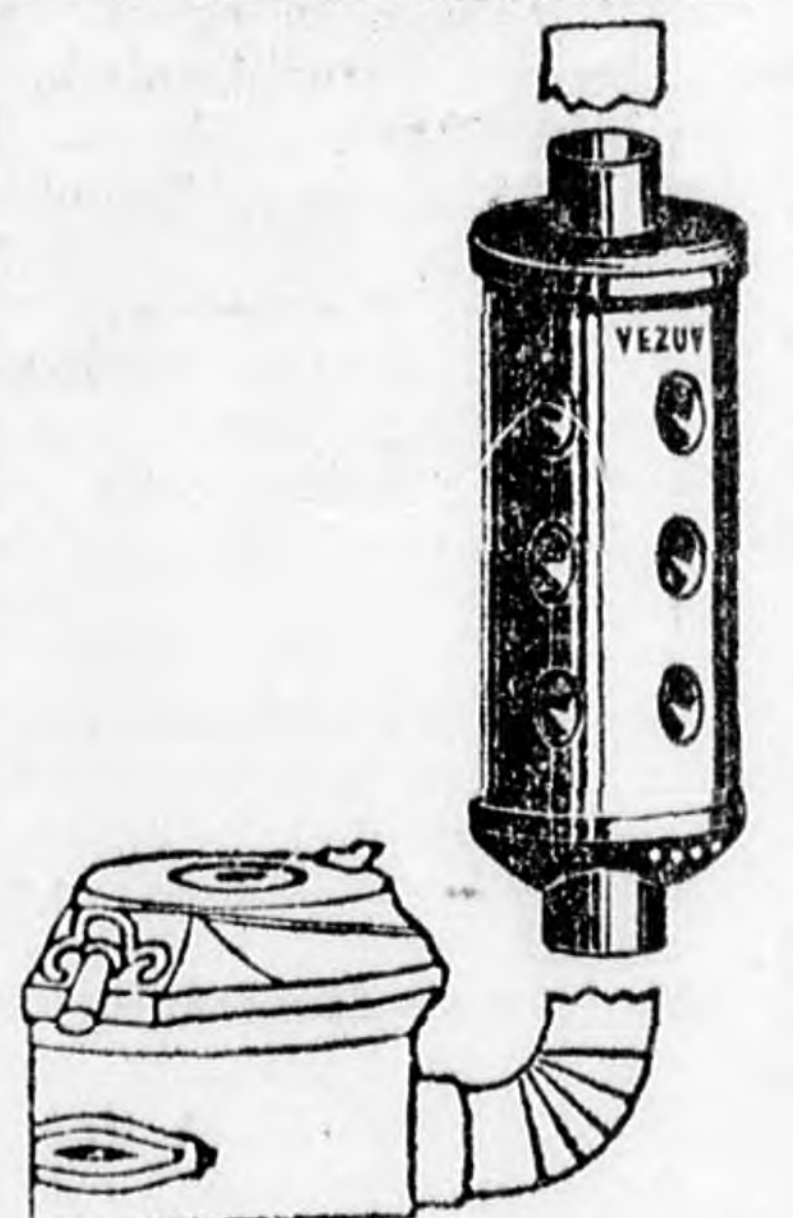
Az »Amerika« női- és fér-
fifodrászszalon november
1-én a Pašičeva ulicában
megnyílik. Árak: ondulálás
4 dinár, hajvágás (bubi) 5,
manikűr 4, fejmosás 5, haj-
festés 30, beretválás 2, fé-
sülés 150. »Amerika« fod-
rász-szalon. 11152

**Egyszobás üres különbejá-
ratu lakást** keresek azon-
nalra. Cimeket a kiadóba
kérek. 11281

Különbejárata butorozott
szoba két urnak vagy diák-
nak, esetleg ellátással is
azonnal kiadó. Petrogradska
(István) 30. 11243

Két egymásbanyiló külön-
bejárata szoba, butorozva
vagy üresen előszobával
egyenként is uriembernek
kiadó. Sombori ut 8. 11228

Különbejárata csinosan
butorozott szoba kiadó. —
Badaličeva ul. 12. 11385

VEZUV

hőterjesztő készülék
minden kályhára és
tűzhelyre felszerel-
hető.

**Óriási megtakarít-
ás tüzelésben!**
Ara 120 dinár
Rendelésnél kérjük a
füsteső átméretét
közölni.

BARZEL D. D.
SUBOTICA
Helyi képviselőket keressük

Takarékoskodatok az idővel
és pénzzel!

„VELEBIT”
tudósító és közvetítő iroda
BEOGRAD, Zeleni Venca 21.
Telefon 17-25.

Sikerrel közbenjár a legnagyobb
pontossággal és gyorsasággal
az összes állami hivatalokban
BEOGRADban bármilyen ügyben,
szerény díjazás mellett. 11375

A MODERN UJSÁGÍRÁS REGÉNYE

Irta: Dr. Kemény István

Indeta, az újságírók gydra — ez a címe egy különös kis könyvnek, amely Leo Lania tollából nem rég jelent meg a német könyvpiacra. A riportszerű elbeszélés hőse egy hatalmas távirati ügynökség, míg a háttérben a világháború utáni évek nemzetközi élete hullámzik. A szerző nyomatékosan hangsúlyozza, hogy nem akart kulesregényt írni; amennyiben élő alakok tűnnek fel történetének hősei között, ez csak a korrajz teljessége és hitelessége végett történik. Könyvének egyetlen célja, hogy néhány erős fény sugaralal bevilágítsa a modern hírszolgálat nagy dsungelébe és rámutasson a világesemények mögött rejtőzködő apró rugókra, amelyek a nagyközönség előtt eddig ismeretlenek maradtak.

... Unger hadnagy körül néz az osztrák parlament impozáns termén, a sűrűn ellepelt karzatokon és az ülés megnyitását türelmetlenül váró képviselői padosorokon. Az elnökség bevonul, az ülés megkezdődik. Daszynski lengyel képviselő az első szónok. Az **akasztófa lett urrad Lengyelország felett** — így kezdi beszédét — **hazadulók után szimatolnak mindenütt.** Hazadulók után, akiknek egyetlen bűnük, hogy hitelt adtak a szövetséget kormányok ünnepélyes ígéreteinek. A zsarnokság, a cári önkény ellen vonultak hadba a lengyel katonák, öregek és fiatalok, ifjak és agastyánok, napbarnított parasztok és törékeny egyetemi hallgatók. Az eredmény pedig az, hogy most, amikor a cári trón örökre összeomlott, porosz és osztrák katonák bocskora tapos a lengyel nemzet önéretén.

A Házban egyre nő a nyugtalanság. Daszynski egy pillanatra szünetet tart, majd szinte kísértetiesen hangzó szavakkal befejezi beszédét: A háború sorsa eldőlt. A háborút elvesztettük. Bolond vagy vak, aki ezt nem akarja tudomásul venni. Pedig ez az igazság: nyomorékok és sebesültek milliói, tönkretett, szétépett és megmérgezett emberek százai. Az igazság: az egyre veszedelmesen közeledő éhínség, a tömegjárványok irtózatossá sokfélesége és — az orosz forradalom! Itt az utolsó pillanat; adjanak békét és kegyelmet és akkor nem kell félni, hogy az orosz pusztításnak Ausztriában is akadjanak szállásainál.

A hallgatóságon hihetetlen izgalom vesz erőt. Az öreg Adler Viktor tiszteletet parancsoló alakja és megfontolt, de határozott beszéde ezúttal csak újabb olajat önt a már nagyon magasra lobogó lángok közé. Az ülést be kell rekeszteni, a tömeg az utcákra tódul. Unger hadnagy Adler Viktor mellé kerül. Ugy érzi, mondania kellene neki valamit, megköszönnie valamennyi jelenlevő nevében, hogy szavakba öntötte azt, ami mindannyiok lelkében oly régen benne égett, de néhány eladagolt szónál nem jön ki több az ajkán. Az ősz munkásvezér atyai mosollyal néz az előtte álló remegő fiatalember arcába és csak ennyit mond: **Jöjjön fel holnap a szerkesztőségbe.**

Igy lesz Ungerből újságíró. Eddig azt hitte, hogy az újság nem más, mint hírek, politikai és egyéb tudósítások gyűjteménye és, hogy a szerkesztők azok az emberek, akik mindezt összeírják. Most látja csak, hogy mennyire tévedett: az újságot nem írják, hanem idegölő munkával, semmi akadálytól vissza nem riadó fáradtsággal csinálják és csak most kezdi kellőképpen megbecsülni tudni az újságírói pályát, amikor látja, hogy egész napi megfeszített munkájának eredménye — tíz vagy husz sor a lap utolsó oldalán.

Egy este a **Café Imperialban** megismerkedik egy amerikaival. **Mr. Workernek** nincs jó véleménye az osztrák újságírókról. Önök túlságosan sokat akarnak — mondja. Mindegyikük híres író vagy költő szeretne lenni, mellesleg pedig kitűnő politikus, aki Ausztriát megmenti az összeomlástól. Ezért nem viszik semmire. En bizony csak újságíró vagyok. Amit keresek, amiért élek, az a meglepő értesülés, a szenzációs tudósítás. Nincsen ma ország a föld kerekén, amely mindegyik alkalmasabb volna, mint Németország. Berlinbe megyek, nagy távirati ügynökséget szervezek. Velem jön? Két héttel később együtt utazunk Berlinbe. Az étkezőkocsiban Goldberg kegyelmes uralal találkoznak össze, aki Mr. Worker régi barátja, polgári állására nézve pedig afganisztáni főkonzul, bécsi bankigazgató, öt párisi és három budapesti részvénytársaság igazgatója. A kegyelmes ur is Berlinbe tart. **»Azok az emberek még mindig azt hiszik, hogy az ő márkájuk megintathatatlán.** Micsoda szemeket meresztenek majd, ha jön a krach. Mert jönni fog. Bécs már el van intézve. Most Berlin következik.

Mire a fekete-kávéhoz érnek, már kidolgozták az együttműködés tervezetét. Goldberg öxelenciája tizezer dollárral járul hozzá az új ügynökség megszervezéséhez. Unger nem érti a dolgot: micsoda üzleti lehetőségeket nyithat meg ez a vállalkozás, hogy egy ilyen tapasztalt üzletember érdeklődik iránta. A líkőrnél az **Internationale Deutsche Telegraphenagentur** — röviden **»Indeta»** már meg is alakult. **Semmi politika** — ez a jelszó.

Ettől kezdve gyorsan követik egymást az események. A társaság — előkelő személyiségek részvételével megtartják alakuló gyűlését. A **Postdamerstrasse** legszebb helyén lévő tágas szerkesztőségi helyiséget néhány nap alatt a legmodernebben berendezik és a

munka megkezdődik. A két emeletet elfoglaló szobák végelethatalan sora egy hadsereg nagy vezérkarának irodájára emlékeztet. Fijel, nappal szólnak a telefonok, kopognak az írógépek, szédítő össze-visszaságban jelentkezik Páris, Hamburg, Köln, München, Frankfurt...

Ezalatt pedig a hosszú folyosó végén párnázott kettős ajtón török meg az iroda többi helyiségeiben egyetlen másodpercre el nem nemülő lármája. Az ajtón nagybetűs elváltablán **Dr. Werkmann** neve áll, alatt pedig fehér kartonlap függ ezzel a fölírással: **Tárgyalás. Tilos a bemenet.** Reggeltől estig ez a tilalom fogadja a belépni szándékozókat. **Mr. Worker Newyorkból átváltoztatta magát Dr. Werkmannra Berlinben.**

Csak egy elegáns hölgynek van szabad bejárata a külvilág elől óvatosan elzárt főnöki szobába, de ezt a kivételes elbánást meg is érdemli. Öneki köszönhető, hogy az **Indeta** néhány hét alatt — mindenüvé megtalálta a szükséges összeköttetést, az egész vonalon és tökéletesen győzött.

A következő fejezet **Génuában** játszódik, az emlékezetes konferencia idején. Olaszok, németek, franciák, belgák, oroszok, japánok, angolok és amerikaiak tarka egyvelege érkezik egymásután. Worker kiadja a jelszót; szenzációkat kell találnunk! A szenzációk azután meg is érkeznek, nem hiába küldték Páris, London Newyork, Berlin és Budapest szerkesztőségei legügyesebb embereiket Génuába.

Egy napon nagy, szürke automobil áll meg a sajtó lakosztálya előtt. Idősebb, inkább gyárigazgató, mint újságíró külsejű férfi száll ki belőle. Kézfogás, üdvözlő szavak jobbra és balra, egy amerikai szerkesztőnek pedig így mutatkozik be: **En vagyok az az ember, aki Európában elsőnek tudja meg, ha Tokióban egy ló felfordul.** Alighogy ezt kimondja, elmosolyodik, autóbá száll és már száguld is Rapalló felé. — **Sauerwein, a Matin tudósítója...**

A konferencia munkája nem tud előbbre haladni. Bizottságok és albizottságok alakulnak, de ennél több sehogyssem akar történni. Egy napon azután sürgős továbbítás végett Unger kézhöz kap egy Worker által sajátkezűleg megfogalmazott táviratszoveget. Génuában éles harc tört ki, a **Standard Oil** és a **Royal Dutch** között a moszuli és bakui petróleumforrások kiakná-

zása miatt. Komoly bonyodalmak várhatók. Anglia elhatározta, hogy Görögországot feltétlenül támogatja, Törökország ellenrendszabályokra készül. Holnapra Románia összehívatta a kisántant külön konferenciáját. Ujra napirendre tűzik a besszarábiai kérdést. Komoly háborus veszedelem fenyeget.

Néhány óra múlva Európa valamennyi telefon-drótja ezt a szót közvetíti: **háboru.** A nyugati államok politikusai lemondták a sajtófogadattasokat és kétértelmű, semmitmondó frázisok mögött barikádozzák el magukat. Unger szeme pedig kinyillik: most már mindent megért. **Békéről beszélnek és petróleumot értenek elatta:** a lefegyverzést sürgetik és a Goldberg kegyelmeshez hasonló siberik fegyverszállításról tárgyalnak zavartalanul; politikamentes távirati ügynökséget szerveznek, hogy néhány millió önálló akarattal és gondolkozással rendelkező embert uniformizálják hábóká változtassanak, akik azután ellenállás nélkül reprezentálják a Worker és társai **»közvéleményét.**

Worker—Goldbergerék közben tovább dolgoznak minden alkalmat felhasználva a közhangulat megmérézésére. Rathanau meggyilkolásakor az **Indeta** megállapítja: **Ébredes a nemzeti öntudat.** Ez a merénylet figyelmeztetés. Sajnáljuk az áldozatot, kitűnő szervező erő volt, de mint politikus?... **A kérdőjelek nem tévesztik el hatáskukat.** Az **Indeta** teljes gőzzel bevezet a német nacionalisták vízeire.

Ruhr-megszállás, márka-krach, teljes gazdasági és társadalmi összeomlás... A tönkretett existenciák hulláhegyén ott vigyorgó a Workerék és Goldberék kiadós kamatokat hozó **»nacionalizmusa.** A határokon túl pedig az emberi jogokért egykor oly hősiiesen küzdő lengyel szocialista vezért, Daszynskit ott látjuk a pogromokat és politikai üldözéseket pártoló és palástoló kormány támogatói sorában.

Az utolsó fejezet azután az újra magához tért Németország gyógyuló képét tárja elénk. A konjunktúra lovagjai eltűnnek a nagy ismeretlenben, ahonnan a véletlen folytán oly hirtelen felbukkantak. Goldberg kegyelmes urat hitelezési csalás miatt letartóztatják, az **Indeta** ellen megnyitják a csődöt, a **»vezérkar»** pedig elszéled a szélrózsa minden irányába, keresve a helyet, ahol a lábukat ismét megvethetik és karrierjüket újra kezdehetik...

Nem tökéletes regény, sőt talán nem is regény, de kétségtelenül izgalmas riport és érdekes olvasmány Leo Lania ügyes kis könyvecskéje.

Egy régi szerkesztőségéből

Irta: BAEDEKER

— Az emlékezések könyvéből —

A redakcióban, amikor ott először megfordultam, igen kedvesen fogadtak s a bent dolgozó urak nyájasága ellen nem lehetett semmi kifogásom, — mégis a Pesti Napló akkori szerkesztősége (1875-ben) nem tett rám valami határozottan kedélyes benyomást. Semmiképpen se volt az, amit a német ezzel a szóval jellemez: **gemütllich**, aminő például a nyolevanas évek elején született Budapesti Hírlap s a millennium körül alapított Budapesti Napló műhelye volt. Ez utóbbiakban elmés tereferét (ahogy Sipulusz mondta: terét és ferét), vidám adomázást, sőt dévaj pajzánkodást is lehetett hallani. — amaz nagyon is politikai levegőjű és pártos karakterű volt ahhoz, hogy a tréfa és a vig-ság állandó tanyát tülhessen föl benne.

A szárazabb hangulatnak talán az is volt az egyik s nem legkisebb oka, hogy a szerkesztőség tagjainak az íróasztalaik közelebb állottak egymáshoz mint a lelkeik, — jellemi tulajdonságokban, korban, világnézetben, sőt erkölcsi fölfogásban bizony azok eléggé különböztek egymástól, nem pásozoltak valami nagyon együvé, s ahogy kiléptek az Athenaeum kapuján, az utjaik szerteváltak. Nem jártak ugyanabba a korszakba vacsorázni, nem látogatták ugyanazt a kávéházat s mindegyikük egészen külön baráti körhöz húzott.

A szerkesztő (Urváry Lajos) politikussal fraternizált, magasabb állású miniszteri tisztviselővel jött össze s azokkal a **»divatos»** írőkkel és művészekkel pajtáskodott, akiket az otthonába is meg szokott hívni ebédre-szoaréra. Kaas Ivor a **»Kávéforrás»** íróival: Rákosi Jenővel, Berczik Árpáddal, Toldy Pistával s legfőképpen Márkus Istvánnal tartott. (Ez utóbbi külmunkatársa is volt a lapnak.) Günther Tónt az országgyűlési gyorsiroda néhány főbb emberével s egy pár kiváló jogtudóssal barátkozott (neki a jogtudomány volt a tulajdonképpeni metier-je és szerelme), Acsády Ignác pedig fiatal írőkkel üldögélt délutánokint a Korona-kávéházban, s velük beszélte meg a nap eseményeit. (Helyesebben nekik beszélt ez eseményekről, mert igen beszélés írfiu volt.) A szerkesztőség többi tagja is mintha hivatalnokok lettek volna inkább semmint zsurnaliszták. Bohémságnak meg éppen nem volt nyoma ottan abban az időben, amikor Bohémia még nagyban virágzott Budapesten. Lehet, hogy ez az impresszióm téves volt, de a beszámolás róla mindenesetre őszinte, — és különben is csak arra az tsztendőre vonatkozik, amelyben a

lappal megismerkedtem. (Később a **»személyzet»**-ben beállott változásokkal természetesen a szellem is változott s a hangulat másrafordult.)

En azért — mint külső dolgozótárs és **»főljáró»** vendég — jól éreztem magam a szerkesztőség falai közt, mert (talán azért hogy nagyon fiatal és igen jelentéktelen voltam) csupa szives-arccal találkoztam s még lent a nyomdában a kattogó gépek közt is szerettek az akkor még igen könnyen olvasható írássom kedvéért, s a Teheneum főszerkesztője: a kitűnő Marich mindig örült, ha a lap tölem hozott tárcát. Volt rá valószínűleg eset, hogy az újság olvasói között ő volt az egyetlen, aki örült ennek. De hát a szedők alvilágában akkor még, amikor nem voltak írógépek, jobban kedvelték a szépirásos bárgyuságokat mint a legnagyobb írók és tudósok nehezen kibetűzhető nagyértékű cikkelyeit. Bizonyos, hogy az én kézírásom az Urváry olvashatatlan akombakomja s az Acsády iepici betűi mellett (amelyek bizonyos távolságról egymás mellé helyezett pontoknak tetszettek) valóságos kalligrafia volt. Amyira mint ettől a két írástól még csak a Hegedüs Sándorétól és a Vajda Jánosótól féltek a pesti nyomdákban. (Ez utóbbi a világért se irt volna tintával, — a plajbászírástól pedig mindig irtóztak a szedők.)

Ennek a kissé bürokratikus hangulatnak nagyrészt maga a szerkesztő lehetett az oka, aki bizonyos távolságban tartotta magától a munkatársait. Ezek közül ama kor bruderözó világában csak az egy Kaas Ivorral tegeződött. S nagy a gyanum, hogy ezt a fényes tehetséget is lenézte egy kicsit a túlzott idealizmusáért s a szertelen túlzásaiért. Egyszer így nyilatkozott róla:

— Ivor a legigazabb ember a világon, de amit leír, az csupa hazugság.

Am azért szívesen és változtatás nélkül (bár néha fejesóválva) közölte a cikkeket, amelyek nagy vonzóereje és értéke voltak a lapnak. Magyar nyelven senki se irt abban az időben politikai cikket olyan szépen. Rákosi Jenő akkor pihenést az újságírástól s a Népszínházat igazgatta — pihenést nem ismerve; Bródy Zsiga és Falk Miksa ezekben az esztendőben már németül irták pompás cikkeiket, Bartha Miklós pedig (akit szerettek Kaas-hoz hasonlítani) még nem volt újságíró, csak évekkel később lett azzá... Nos, az Urváry állítása minden elméssége ellenére, még túlzóbb volt a Kaas Ivor merész mondásainál, mert

amit ez a virtuóz stílusza irt, az nem volt sohase hazugság. Persze igazság se, hanem valami e kettő között, — szép formába öltöztetett s gyakran igen jólhangzó fantasziklum, ami groteszkké fajult el olykor, de azért jóhelyen állott a Pesti Napló első oldalán. Éppen az ötven év előtti publikumnak való volt, amely szerette a szépet s a megvesztegetőt ha az nem is volt merő szentírás. (S vajjon a mai újságírók csupa szentírást irtanak-e?)

Csakis Ivor báró volt az, akit a szerkesztő azzal tüntetett ki, hogy a lap állásfoglalásáról tanácskozzon vele egyik-másik kérdésben. Nem is lett volna tanácsos a lobbanékony temperamentumu vezércikkirőnek csak egyszerűen kiadni az ordert, hogy miről írja meg a »Premier Budapest«-jét. Ilyenkor kihallatszott sokszor a »belső« szobából, a »titkos« kamarából Urvárynak a hangos hahotája s a dán báró rikácsoló hangja, — de a redakció többi tagjai legtöbbször csak a másnapi újság *entrefilet*-iből és egyéb politikai közleményeiből tudták meg, hogy miről lehetett szó a konventikulumban este... Urváry emellett igen szeretetreméltó ember volt, szívesen barátkozó, sőt ölelkező (engem, ha hosszabb ideig nem találkoztunk, mindig össze-vissza csókolt), de egy bizonyos ponton megállott, mintha attól félt volna, hogy lejjebb csuszlik a bizalmasság lejtőjén, mint tanácsos volna, s mintha azt kiáltotta volna a vele összekötötésben lévők felé: *Drei Schritte vom Leib!* Ritkán látni, talán sose, barátságos modoru és természetü embert, aki olyan kevésbé tud vagy akár igaz barát lenni, mint a Pesti Napló akkori szerkesztője, ami kegyetlenül meg is bosszulta magát rajta a letörése után, amikor valószínűleg úgy gondolkodtak sokan: nos, ha te tisztos távolban tartottad magadat tőlünk, amíg a szerencse mosolygott rád s hatalmasabb voltál mindannyiunknál, hát akkor most mi tartjuk be ezt a távolságot veled szemben, amikor mi vagyunk előnyben fölötted... E tekintetben éppen ellentéte volt neki a főmunkatársa, akinek meg egészen különös tehetsége volt a barátságához, s akinek a boldogságához épp olyan nélkülözhetetlen kellett volt egy igaz barát (vagy több), mint a Toldy Pistához egy szép szerető (vagy több) s a Láng Lajoshoz egy szép könyv vagy egy könyvtár. Ha Kaas Ivor kerül olyan bajba, mint Urváry (ami persze el se képzelhető róla), bizonyára nem érezte volna azt a *horror vacui*-t maga körül, mint ez a szerencsétlen hajótörött...

A szerkesztőség egyik eredeti tagja Sasvári Armán volt, aki, mikor én oda följárni kezdtem, már néhány esztendeje szolgált — újdondászi minőségben — a lapot. Úgyes és szorgalmas fiatalember volt, aki később a kereskedelmi muzeum igazgatója s egy budapesti francia hetilapnak, a *Revue de l'Orient*-nak a szerkesztője lett. Szép karrierjét első sorban nem közönséges nyelvtelenségének köszönhetette. Mint egészen fiatal újságírócska került a laphoz, s akkoriban a tudatlan-sága meglepő és kacagtató volt. A szerkesztőség belső tagjaitól hallottam, hogy mikor az íróasztalát elfoglalta, hihetetlenül keveset tudott. Működése első idejében — beszéltek — valami könyvet vagy folyóiratot olvasott, s egyszerre csak naivul így kiáltott fel:

— Rendkívül érdekes! Nem is tudtam, hogy Napoleon Szent Heléna szigetén halt meg!

Azt se tudta akkoriban, hogy Shakespeare vigjátékokat is irt, de azért jól megcsinálta a rovatját, s ha nem is volt finom írói styl-je, zsurnalisztának kitünően bevált s a szerkesztője meg volt vele elégedve. Azt mondta:

— Annak, aki újdonságokat ír, nem kell éppen akadémiai tudósnak lenni.

Nos, az nem is lett Sasvári soha. De később mind ritkábban hallottak tőle hasonlóan naiv kiszólásokat, mert nekifeküdt a könyveknek (amelyeket Acsády adott neki kölcsön) és lassankint kitöltötte műveltsége ama lakunát, amelyeket hiányos ifjúkori tanultsága hagyott. Már jóideje bent dolgozott a szerkesztőségben, amikor Günther Antal megbetegedett s hamarjában nem volt senki kéznél, aki franciából fordítani tudjon. (Ez interkalaris időben a szerkesztő felesége, aki jól tudott ezen a nyelven, végezte a fordítói munkát). Sasvári ekkor így szól Urváryhoz:

— Hogy volna az, szerkesztő ur, ha megtanulnék franciául?

— Nagyon jó lenne! — felelte rá a szerkesztő. — S ha megtanul, főlemelem a havifizetését tíz forinttal. Nem árt, ha ketten fordíthatnak a lapnál franciából.

Három hónap múlva jelenti Sasvári, hogy tud franciául.

Urváry nem akarta elhinni. Csak Mezzofanti tudott ilyen rövid idő alatt nyelveket elsajátítani. Próbára tette. A kezébe nyomott egy francia újságot, találmánybökkenőre megjelölt benne egy cikket, és Sasvári azt nyomban, a szerkesztő és munkatársak jelenlétében, szótárnak a segítségére nélkül, folyamatosan újságról stílusban lefordította. Általános álmétkedés... *Condi-cuer' omnes*, és a fiatal újdondász egyszerre nagyur lett. Már nem ötven, hanem hatvan forint volt a fizetése. Ami akkor egészen tisztességes összegnek számított. (Szegény jó Reviczky Gyula, a legkiválóbb magyar költők egyike, szintén zsurnaliszta, sose vitte többre hetven flórnél...)

De hát az ember, régi tapasztalás, egyre nő a céljaival, amelyeket maga elé tűzött, s a mi fiatal barátunk még azzal a kérdéssel fordult a lap urához:

— Mit szólna hozzá, szerkesztő ur, ha angolul is megtanulnék?

— Azt, hogy csak rajta! Ha angolul is fog tudni, megint főlemelem a gázsiját tíz forintokkal.

És alig múlt el ujjabb három hónap, a nyelvtalantum azzal állított be Urváryhoz:

— Jelentem, hogy megtanultam angolul.

— *Goddam!* — kiáltott a szerkesztő meglepetésében.

Ujjabb kételyek. Ujjabb próba. És ujjabb fizetésemelés. Mert Armin ur bebizonyította, hogy angolul éppen olyan jól tud mint franciául. Most már hetven forintra emelkedett a fizetése... Szerencse, hogy ezt a szportot a fiatal nyelvakrobata nem folytatta, mert Urváry nem lelkesedett annyira a munkatársak fizetésemeléséért, mint ezek óhajtották volna, s ha valahogy Sasvári azzal az ujjabb tervvel jelentkezik,

hogy meg akar tanulni olaszul vagy spanyolul, a szerkesztő alighanem azt felelte volna neki:

— Ha olyan nagy kedve van hozzá, ám tanulja meg, de ne az én kontómra. Nekem már elég nyelvet tud.

Erre a feleletre azonban sohase került a sor. Sasvári is azt gondolta: már elég nyelvet tud. És igaza volt. Angol nyelvismeretének köszönhető, hogy a kereskedelmi muzeum igazgatója lett és francia-tudásának, hogy (ha jól emlékszem, Zichy Jenő gróf áldozatkészségével is) megindíthatta a *Revue de l'Orient*-t (a Keleti Szemlé), amely hosszú időn át igen hasznos szolgálatokat tett Magyarország közgazdasági életének, s különösen az ország külkereskedelmi érdekeinek.

Vajudnak a hegyek

Irtá: Blazsek Ferenc

Kéziratát a hóna alatt szorongatta, reszkető kézzel nyitott be a Mester szobájába, eltelve kíváncsisággal és áhitatos félelemmel, amihez hasonlót talán a szemérmes menyasszony érez, amikor a nászéjszákán átlépi a hálószoba küszöbét.

A híres zeneszerző éppen azzal volt elfoglalva, hogy éppen a Muzsa látogatását fogadta. Ezt úgy csinálta, hogy lábát a zongorára terpesztve egy karosszékekben feküdt és pipázott. A legszebb melódiái mindig ebben a helyzetben születtek, aminek élettani magyarázata az, hogy ilyenkor, amikor a fej alacsonyabban fekszik, több vér tolu belé és az agy színebben működik. Ezt persze ő maga állította így; mások viszont, sokkal egyszerűbb szavakkal, azt mondták erre, hogy a híres zeneszerző lusta fráter.

Amikor a kis költő belépett hozzá, üdvözlésül magasra emelte az egyik lábát, ami nála ugyanazt jelentette, mint más közönséges halandóknál a kéznyújtás. Hogy föl is keljen a vendége tiszteletére, az természetesen eszébe sem jutott.

A kis költő hajlongott, mint nádszál a szélben.

— Mester, engedje meg...

A híres zeneszerző leintette:

— Főlöles. Tudom a nevét. Olvastam is már néhány költeményét.

— Végtelenül boldog vagyok, Mester... És ha szabadna kérdeznem...

— Hogy mi a véleményem rólok? Mi lehet az embernek a véleménye egy versről? Kedves bárgyuságok.

Ez nagyon tetszett neki, ez a kifejezés, tehát még egyszer ismételte:

— Mondom, kedves bárgyuságok. De a közönségnek ez kell s a fiatal művész jól teszi, ha a közönség kedvében jár, míg be nem érkezik. Kezdetben azt csináljuk, ami a közönségnek tetszik, később az tetszik a közönségnek, amit csinálunk. Ezt írja fel, ezt a jó mondást... És üljön le már, nem szeretem az álló kibiceket.

A kis költő, szék hiányában, leült az asztalra, a híres zeneszerző pedig folytatta:

— Nekem, amikor elindultam, nekem nem volt senkim, aki erre a nagy igazságra figyelmeztetett volna. Neki is mentem fejjel a falnak. Képzeld el: a legelső szerzeményem egy szimfónia volt. Ki is rugtak vele mindenhol. A mai világban a Magyar kir. dohányjövődék Szimfóniái népszerűbbek, mint Beethoven szimfóniái. Ezt a mondást is felírhatja... Amikor ezt beláttam, elégettem minden klasszikus szerzeményemet s komponáltam együgyű kis dolgokat, amelyekben csupán az volt a vicc, hogy kizárólag a zongora fekete billentyűin kellett őket játszani. És ezekkel a cirkuszi mutatványokkal híressé lettem... Ez nem rossz dolog, híresnek lenni; az ember pénz kap és ingyen tüzelőanyagot, mert halomszámra kapom a leveleket, amelyekben randevut vagy autogrammot kérnek a kölgyek és halomszámra kapom a szöveggönyveket megzenésítés végett. Ezekkel szoktam befűteni.

A kis költő elsápadt.

— Ezek szerint, Mester, az én kéziratom is...

— Ne ijedjen meg: én nem elvből égetem el a kéziratokat, hanem azért, mert rosszak. Mit lehet tudni, hátha a magáé megfelel? Hagyja hallani.

— Olvassam fel talán?

— Nem szükséges. Inkább mondja el a tartalmát.

A kis költő elfogultan, remegő hangon kezdte, de később mind jobban belemelegedett.

— A címe, kérem: »Alvajárók«. Ezek mi vagyunk, én is, Ön is, minden ember. Vakon megyünk, a sötétben, mint a holdkórosok, felsőbb hatalomnak engedelmeskedve. Ezt a hatalmat, ezt az igát nem tudjuk lerázni, mert voltaképpen nem is ismerjük. Csak sejtjük, hogy létezik és félünk tőle és ösztönyszerűen engedelmeskedünk neki. Ezt akarnám kimutatni a darabban, hogy mi, gögös emberek, csak alvajárók vagyunk, gyöngé bábok, játékszerek egy rejtélyes erő kezében.

A híres zeneszerző a fejét csóválta.

— Attól tartok, fiatalember, hogy túlságosan nagy fába vágta a fejszéjét. De halljuk tovább.

— A cselekmény Oroszországban játszódik, egy kis faluban, ahol természetesen vallásosak és babo-

násak az emberek. Nagypénteken például szigorúan böjtölnek, még zsirtalan ételt sem esznek. Marjusa, egy fiatal lány, nem bírja ki a koplalást és titokban tojást főz magának. Éppen hámozza, amikor belép az anyja, mire ijedtében bekapja az egész tojást. A tojás a torkán akad és fuldokolni kezd tőle. Az anyjának eszébe sem jut, hogy segítsen rajta, vagy orvost hívjon. Marjusa megszegte a böjtöt s ezért természetesen találja, hogy büntetésből meg kell halnia. Marjusa tisztátalan, elkarhozott lélek, a pap el sem temeti a szentelt földbe. Egyszerűen bedobják egy ládába s kiviszik a falu szélére, hogy ott egy gödörben elássák. És nem siratja senki Marjusát, még az anyja sem, mert nem méltó a könnyekre. Ez volna az első kép. A második kép Marjusa sírjánál játszódik, néhány órával később. Arra vetődik egy szegénylegény, aki felásza a friss sírt, mert tudja, hogy Marjusát, szokás szerint, ékszerével együtt temették el. A nyaklánc azonban nehezen jön le, azt erősen kell ráncigálni. Erre a rázásra kiesik a tojás Marjusa torkából és a lány, aki csak tetszhalott volt, fölébred. A szegénylegény szörnyet hal, Marjusa pedig dideregve kilép sírjából és elindul szülei háza felé, sápadtan, mint a holdfény. A harmadik képből egyútt vannak az elhunyt szobájában a rokonok és szomszédok, hogy imádkozzanak érte és gyertyákat égessenek. A falóra éppen éjfél üt, amikor megjelenik az ablakban Marjusa. Az anyja rémületében felborít egy gyertyát, amitől lángot fog az imakönyv, a ruhája, az ágy, az egész szoba. Most már biztos: Marjusa bűnös volt, boszorkány volt, ezért nincs nyuga még a sírban sem s ezért pusztul el mindenki, akinek dolga volt vele életében. Az összegyűlt nép örjöngeni kezd, kirohan az égő házból és agyonüti a vélt kísértetet. És szegény Marjusa meghal, most már komolyan. Megölte őt a babona, megölte őt éppen azok, akiket szeretett. Miért? Ezt nem tudja senki. Hiszen sosem tudjuk, mit csinálunk, csak engedelmeskedünk, mint az alvajárók; engedelmeskedünk és azt sem tudjuk, kinek... Ez volna, a darab gernice, nyers váza...

A kis költő elhallgatott és szívszorongva leste a hatást. A híres zeneszerző nem volt éppen elragadtatva tőle. Sőt azt akarta mondani rá, hogy »kedves bárgyuság!« De aztán meggondolta a dolgot. Sajnálta megbántani ezt a reményteljes fiatalembert. Ezért diplomatikusan így válaszolt neki:

— Nem rossz ötlet. Azt hiszem, ebből nagyszerű regényt lehetne csinálni. Nem gondolja?

— Bocsásson meg, Mester, de én ellenkező véleményen vagyok. Mert a regény szavakból áll, a szavak pedig a sűrű használatból elvesztették a súlyukat. Ha én például délben kiejtem ezt a szót, hogy: kísértet, ez egyáltalában nem kelt bennem semmilyen érzést. De ha az óra éjfél üt s én megfordulok az ágyamban és az ablaknál váratlanul megpillantok egy sápadt arcot, akkor megfagy ereimben a vér... Ezen a titokzatos és tulvilági dolgoktól való félelmünkön épül fel a darabom s éppen ezért nem leírni, hanem játszani kell ezt, hogy valóságnak lássék és érzékeinkre hasson. Ezt a témát vagy fimnek vagy operának kell feldolgozni. Az utóbbi volna a legcélszerűbb, mert a zene, az Ön zenéje, Mester, nagyban fokozná a hatást.

A híres zeneszerző a fülcimpáját cibálta, amit rendszeren olyankor szokott tenni, amikor gondolkodott.

— Na, jól van — szóló azután. — Nem bánom, csinálunk belőle valamit. Természetesen némi csekély módosítással. Mindenekelőtt bele kell venni a darabba a szerelmet. Az ilyen száraz, tisztán lélektani dolgok csak a németeket érdeklik. Nálunk szerelem kell. Hogy hívják azt a lányt?

— Marjusának.

— Rendben van. Marjusának legyen egy vőlegénye, mondjuk Fedor; ez, azt hiszem, orosz név. Ettől a Fedortól kapja Marjusa az első képből a nyakláncot. (Itt köze lehet szurni egy szép dalt, például: »Neked adom e láncot s a szívemet.«) A többi maradhat az első képből. A második képből ez a Fedor kimegy Marjusa sírjához. (Megint egy hatásos betét: »Ó, mért hagytál el ilv korán?« Még egy-

szerepét látni akarja szerelmét s ezért feltöri a koporsóját s öleli, csókolja a lány holttestét. Erre felébred Marjusa és kiköpi a tojást. Ez a jelenet kissé visszataszítólag hat Fedorra, aki méla undorral elfordul a menyasszonyától és a zsebébe nyúl a bicskáért, hogy szívenszurja magát. Ez a mozdulat azonban gyanút kelt Marjusában, aki közben észrevette, hogy hiányzik a nyaklánc. Biztosan Fedor lopta vissza, éppen most vágja zsebre. Nagy jelenet következik: kölcsönös szemrehányásokkal és szakítással. Utána távoznak, Fedor jobbra, Marjusa balra. A harmadik képen az összegyűlt hozzátartozók halotti tort ülnek. A gyász jelétül gyertyák égnek az asztalon. (Itt fel lehet használni egy magyar népdal — motívumot: »Csaplárosné, száz szál gyertyát...«) Amikor Marjusa belép, a férfiak már részegek és duhajkodnak és pajzánul csintalankodni kezdenek vele. Marjusa kétségbeesve kiált segítségért, mire beront Fedor és felbőszülten kikergeti az egész társaságot. Közben azonban fején találja egy szódás-üveg s ő vérző homlokával lerogy Marjusa lába elé, hogy bocsánatot kérjen tőle. Marjusa hajlandó is megbocsátani, ha visszaadja neki az ellopott nyakláncot. Ebben a pillanatban belép Iván, a hű szolga, kezében a nyakláncal, amit az udvaron talált söprés közben. Ezzel minden rendbe jön. Marjusa és Fedor egymáséi lesznek. Iván pedig, becsületessége jutalmául, kap egy csinos kis

összeget s így most már ő is elveheti régi szerelmét, a csinos kis cselédlányt. Függy... Na, mit szól ehhez?

A kis költőnek határozottan az volt az érzése, hogy a híres zeneszerző nem épelméjű.

— Mester, ez csak tréfa akar lenni, nemde?

— Mi az, hogy tréfa?!... Persze maguk, fiatal úttörők, roppant érzékenyek ezen a téren. Még az ilyen jelentéktelen változásokat sem tűrik a darabjukon. Inkább koplalnak. Pedig nem érdemes, nekem elhiheti... Na, vesse le a kabátját és fogjunk hozzá a munkához. Most, úgy érzem, formában vagyok... Meglátja lesz taps, lesz siker, lesz pénz...

Taps, siker, pénz és a másik oldalon koplalás. Igen, a híres zeneszerző talán nem is egészen bolond. Talán igaza van...

A kis költő felakasztotta a kabátját a fogastra és felakasztotta az elveit arra a bizonyos szegre.

Azután leült az asztalhoz és fejét a tenyerébe hajtva kereste a rimeket az első betéthez: »Néked adom e láncot s a szívemet.« Ennél az utolsó szónál majdnem sírva fakadt...

A híres zeneszerző ismét a fülcimpáját cibálta. Látszott rajta, hogy nagyszerű melódiái támadtak. Dolgoztak, lázasan, kipirult arccal.

Vajudtak a hegyek és megszületett egy — operett...

akkor is valamivel szellemesebbek voltak a nyárs-polgároknál s így bátrabszavúak is a szürke embe-
reknél. — ott, az »asszony« jelenlétében nagyon vi-
gyáztak, hogy el ne szölgák magukat s ki ne sza-
lasszanak a szájukon olyan kifejezést, amely nem
való ur szalónba. Akkor még az urinők igen kénye-
sek, szinte preécieuse-ök voltak a társalgás dolgában,
s az oly férfi, aki nevetlen kifejezést használt vagy
parasztit szót mondott ki, könnyen tette magát lehe-
tetlenné a társaséletré. Szendrey Julia még az akkori
kényes ur dámáknál is »difficil«-ebb volt s hisztériás
lénye irtózott minden vaskosságtól. Petőfi, ismervén
feleségének ezt a gyengéjét, maga is vigyázott (s Jó-
kai ebben híven segédkezett neki), hogy a házában
ily baleset ne történhessen, s a barátait gyakran kér-
te, hogy a »feleségek felesége« jelenlétében ne be-
széljenek abban a hangnemben, amelyen a Csigában
meg a Pillvaxban szoktak. (Pedig ott is distingvál-
tabb társalgás járta mint ma a legfinomabb kaszinó-
ban.)

Mégis megtörtént egyszer az a »hallatlan« (!)
eset, hogy Orlay Soma (1822—1880), a »festész«, vé-
letlenül ezt a szót találta kicsöppenteni a nyelv-
vén: *a fene tudja*. Ezt most a miniszterelnök ebéd-
jén vagy az akadémiai elnök zsúrján is bátran ki-
mondhatja az ember, s nem fogják azzal büntetni
érte, hogy máskor nem hívják meg ebédre vagy
zsurra, de akkor még nem volt szabad. (Akkoriban
az »ördög« szót is kipontozva szedték a regény —
és »beszély«-irók, — így: ö-g.) Szendrey Julia,
amint a fülét megütötte ez a borzasztó szó, kapta ma-
gát, és méltóságos, de haragos léptekkel elhagyta a
termet, amely egyébaránt (hogy eleget tegyünk a his-
tóriai hűségnek) csak kedélyes szoba volt. Petőfi is,
Jókai is, kérelték a duzzogó urnót, hogy ne ér-
kenykedjen, hogy Orlay szánja-bánja a rettenetes
bűnét, hogy térjen vissza a társaságba, — a hölgy
kérelhetetlen maradt s aznap többé nem mutatkozott
az ura barátai között.

Orlay Petrics Somára sokáig neheztelt ezért a
»tiszteletlenség«-ért a nagy költő érzékeny felesége,
s az urának se bocsájtotta meg könnyen, hogy ilyen
»goromba« barátai vannak.

Régi, furcsa, maság szinte érthetetlen idők!

Vittorio Emanuele II.

(1820—1878)

nemcsak híres szoknyavadász de szenvedélyes vadra-
leső is volt. Nagyon szeretett vadászni, s ennek a
passziójának a keretéből maradt utána egy haru-
nalrasdi emlék.

Egyszer egy paraszataltalalójának a szemelattá-
ra olyan mesteri lövéssel puffantott agyon egy nyu-
lat, hogy a paraszti aki távoznia se sejtette, hogy az
uralkodójával áll szemközt, mert a néhai Felsőg
olyan csunya, torzonborz és elhanyagolt ruházatu
volt, hogy mindennek inkább tarthaták mint király-
nak — megkérte, jöjjön el másnap kora hajnalban
az udvarába és löjje le azt a komisz rókát, amely
minden reggel úgy 4 óra körül megtizedeli a barom-
fiállományát. Ha megszabadítja ettől az undok állat-
tól — ígérte a derék paraszti — nemcsak az elejtett
rókának a bőrét kapja meg emlékül, de azonkívül
még egy muta-t is kap borraival. (Olyan ezüstpénzt, a
mely a régi hatosnál valamivel többet ért.) A király
pontos volt — *Pünktlichkeit ist die Höflichkeit der
Könige* —, kora hajnalban megjelent a paraszti ud-
varban, biztos kézzel lelőtte a csirkék dézsmalóját s
hálás alattalalójától el is fogadta a rókabőrön kívül a
kis ezüstpénzt is, amelyet aztán állandóan a mellény-
zsebében hordott s mindenkinek büszkén mutogatott.
Ilyenkor mosolyogva mondta:

— Ez az egyetlen pénz, amit a munkámmal keres-
tem.

S néha kissé elszontyolódva tette hozzá:

— Milyen jó, hogy a népeim civillistát adnak!
Mily nehéz volna egy királynak a keresményéből
megélni! És én még talán nem is vagyok a legtehet-
ségtelegebb király!

Az ilyen eseteknek a híre népszerűbbé tette a
re galantuomo-t mint az olasz egység megteremtése,
amelynek a dicsőségében osztoznia kellett Cavour-
ral, Mazzinivel és Garibaldival. A rókát ezeknek a ki-
tűnő férfiaknak a segítségével nélkül győzte le. Az ilyen
kedves, intim és közvetlen dolgok az ő kizárólagos
specialitása voltak.

Történelem apró történetekben

Dr. Adolf Kussmaul

(1882—1900)

a híres orvostanár, a strassburgi egyetemnek s a né-
met gyógytudományok is díszjele, nemcsak nagy tudá-
sáról volt ismert, de egészséges humoráról is. A
következő hiteles történetet beszél róla.

Délnémetország egy nagyobb városában élt egy
aggszűz, akinek tekintélyes vagyonára a már előre
mosolygó örökösök régen és türelmetlenül lestek. Be-
csületből mégis elhívták betegágyához, amikor az
Érbtante-jük egyszer ágyvuk esett, a híres professzort.
Mikor ez hosszas vizsgálat után kilépett a betegszobá-
ból, a legidősebb rokon kérdésekkel ostromolta őt a
páciens állapotára vonatkozólag. Kussmaul, anélkül
hogy egy arcizma változott volna, így szólt a tuda-
kozódóhoz:

— Készítse elő a családot kiméletesen a legrosz-
szabbnak; a néni föl fog gyógyulni.

Ezt az adomát azóta sok orvosról mondták el a
legkülönbözőbb változatokban. De az eset eredetileg
Kussmaul tanárral történt s a mondás tőle származik.

Pósa Lajos

(1850—1914)

már életében is igen népszerű költő volt, akit
nemcsak a gyermekek imádtak, de a felnőttek is
szerettek. Mégis volt nem egy művelt ur háza, ahol
nem ismerték s ha a nevét tudták is, a költeményeit
nem olvasták.

Ómaga beszélt el, hogy egy alkalommal meg-
fordulván vidéken egy közjegyzőnél, az ezekkel a
szavakkal mutatta be a feleségének:

— Pósa Lajos, a híres költő, akitől már bizonyára
sokat olvastál.

A hölgy melegen rázta meg a költő kezét s így
szólt:

— Nagyon örülök, már sok szép költeményét ol-
vastam — a Budapesti Közlönyben.

— Igen, — mondta szomorúan Pósa, — az én
verseim rendszeresen ott jelennek meg.

Azok részére, akik netalán nem tudják, megjeg-
yezzük, hogy a Budapesti Közlöny a kormány hiva-
tális lapja volt, amely királyi kinevezésekkel és érve-
részi hirdetésekkel volt tele. De a jó nő hitelesíté-
ni akart Pósanak, mikor úgy tett, mintha annak a hasáb-
jain gyönyörködött volna a csengő-bongó verseiben.

Giacomo Meyerbeer

(1791—1864)

Az igazán tehetséges ember rendszeren szerény is.
Nem szorul rá, hogy tolja a saját szekerét, amelyet
másoknak illik tolni. Meyerbeer, a kiváló dalműszer-
ző, tisztában volt a saját értékével, s elvárta, hogy
azt mások is elismerjék, de csak a tehetsége s az ér-
demei határáig. A hízlegést s a hízlegőket nem sze-
rette, és szívesebben látta, ha le-mint hogyha tul-
becsültek.

Egy tisztelője valami bankett alkalmával, ame-
lyen a népszerű zeneköltőt lelkesen ünnepelték, a kö-
vetkező tulásra ragadtatta magát:

— Mozartnak bizonyos formaszépségei már el-
avultak. Ha meg akarnak erről győződni, akkor hall-
gassák meg egyszer *Don Juan* után a *Hugonották*
negyedik felvonását!

A bankettező társaság egy része zajosan helye-
selte a merész dicsőítést, de sokan — a lelkiismeret-
tesek — hallgattak és zavartan néztek a tányérjuk-
ra. Meyerbeer pedig elvörösödött és méltatlankodva
kiáltotta:

— Tiltakozom az ilyen szentségtörés ellen. A Hu-
gonottákat nem szabad ily összehasonlításnak kiten-

ni, mert az az én operámat agyonütné, a nagy Mo-
zartét pedig lealacsonyítaná. Mikor az én operám
megjelent, már akkor is elavultabb volt mint aminő
a Mozart Don Juan-ja ötszáz esztendő múlva lesz!

S mikor e nyilatkozat után valaki azzal dicsérte
Meyerbeert, hogy talán nagyon is szerény, ő igazán
szerényen azt felelte:

— Nem vagyok szerény, de szeretnék objektív
és igazságos lenni. És aztán rajongóan szeretem az
isteni Mozartot és nem tűrhetem, hogy őt minden-
féle jött-ment zenéssel hasonlítsák össze.

Az ily nyilatkozatok természetesen csak fokoz-
ták azt a nemközönséges népszerűséget, amelyet a
pompás operáival szerzett.

Istvánok és Pisták

A legtöbb István Pistának születik, s így is hív-
ják egész életében. A magyar közéletben csak egy
férfiut ismerünk Tisza Istvánt (1861—1918), aki min-
gyárt Istvánként jött a világra, — szinte bizonyos,
hogy már a bölcsőben se kisebbítették le Pistává s
már szoposkorában is ezzel a komoly elnevezéssel
illették: István. A többi István mind, bármily jelen-
tékeny ember volt máskülönben, Pista maradt mind-
haláláig. Még a bácskaiak báró Vojnits Istvánja
(1856—1920) is, akit valóságos belső titkos tanácsosi
korszakában se hívtak senki — se szemben se szólva
róla — Istvánnak. De még gróf Károlyi István (1845—
1907) is, a legögösebb magyar magnás, aki a kép-
viselőtársaisal se szívesen tegeződött (ami akkor ál-
talános uzus volt), ellenben az angol királlyal — VII.
Eduárdal — brudert ivott, mindez arisztokratikus
Übergewicht-ek ellenére élete fogytáig csak mint
Pista szerepelt. Nemesak a kaszinójában hívták így,
de az újságokban s a kávéházakban is. Rakovszky
is (1842—1910) az állami számszék elnöke s a ma-
gyarországi szabaddóművesek nagymestere szintén
Pista volt és maradt. Ellenben a másik Rakovszky Ist-
vánt, (1858) a néppárti korifeust nem Pistának, ha-
nem Stefinek hívták mindig, valamint a nagy Szé-
chenyi Istvánt (1793—1860) is, aki sose volt se Ist-
ván, se Pista, de mindig Stefi. Az előbbit talán a
tótvidéki eredete folytán, utóbbit pedig azért, mert
az anyanyelve német volt s csak férfikorában tanulta
meg alaposabban azt a nyelvet, amelyen aztán a kor-
szakos és gazdaság-forradalmi könyveit írta... Ti-
sza Kálmán elődje a miniszterelnöki székben Bittó
István (1822—1903) még annyira se vitte, hogy Pis-
tának szólítsák. Bár közel négyezer holdnak volt a
hatalmas ura és Deák Ferencnek egyik kedveltje, mi-
niszterelnök is lett, s mindenképpen jeles és céltuda-
tos politikusnak ismerték el, mindig Pistike vagy Pis-
tuka maradt. Igaz, hogy termetre egyike volt a leg-
kisebb államférfiaknak, s hogy például Szende Béla
(1823—1882), az imponálóan magas honvédelmi mi-
niszter mellett úgy festett, mint egy iskolásfiúcska.
(A kicsinyesége rekordját később Papp Géza »próbál-
ta« elérni)... A Tisza István egyéniségére bizonyá-
ra kiválóan jellemző, hogy örök-István volt és ma-
radt. Ez ellenben, hogy a mindenképpen derék Bittó
Istvánnak kicsikorától haláláig Pistukának kellett
lenni, az már a magyareMBER mentalitására jellemző,
amely ösztönösen becéz, kényesztet és kissé le is néz
olyanokat, akik testileg is nem nőttek föl bizonyos
magasságig.

Petőfiék

Mikor Petőfi Sándor (1823—1849) mint friss há-
zas a költői és koltói mézes hetek után (e boldog na-
pokot Petőfi és Szendrey Julia Teleki Sándor gróf-
nak a koltói kastélyában töltötték) Pestre költözött,
sokszor látott magánál — és Jókainál, akivel együtt
lakott — írói és egyéb jó társaságot, s bár az írók

Szerbül tanuljunk!

Vujkovic Marica kitűnő könyve meg-
jelent „Szerb-Magyar
nyelvkönyv“ címmel!

1. Legmodernebb módszer 2. Teljesen gyakorlati
3. A tanulás első napjától már kezdhet szerbül
beszélni.

Ara 30 dinár. Portóra 2 diaért küldjén

Szállítja:

„Minerva“ r. t. könyvosztálya, Subotica

A juhok kitelelődnek*)

Írta: Donóth László

Szöke Minya ment végig a falun, mint a szállást kereső idegen. Lógott a feje, mintha kölcsön kérte volna; bajusza lekonyult s szája félig sírásra görbült.

A járókelők alig ismerték meg, pedig amilyen kevesorvesen nézett, az irigye is megszánhatta volna.

Manem éppen a keserves nézése volt a baj. Rossz kedvét, busulását senki se látta, megállani se szeretete, ahol szomorkodtak; örökké huncutságra állott az esze is, a kedve is.

Akivel a tengelye összeakadt, nem igen vitte el szárazon; egyik-másik komájának nem volt annyi hajszála, ahányszor falnak állította, de mint mondják, egyszer még az alispánt is lepipálta.

Nem csoda, ha nem ismerik ilyen savanyu ábrázattal, a róka se róka jámbor kutya bőrből.

Pedig most az egyszer csakugyan bajban van. Fűnek-fának panaszoja, még az uccán játszó gyermekeknek is elmondja, hogy négy szép juha elveszett. Napok óta járja a falut, a szomszéd községekben is tudakolta, de mintha a föld nyelte volna el, nem akad nyomukra sehoh.

Szánakozója is, kárörvendője is kerül, de a legtöbben el se hiszik, pedig ez csak nem lehet tréfa.

Az a négy juh egy kis vagyon; szegény embernek nyári élelme, téli ruházata.

De neki már csak volt Ordát, turót nem kóstol a nyáron, kicsi Mihálynak se lesz új sapkája, se harisnyája!...

Csoda-e, ha úgy bandukol hazafelé, mintha az ott a vére folyna?!

Az öreg pap a tornácra pipázgat, Isten nyugosztalja, mindig részvételt volt a szegény ember irányában. Lám, Minyabát se unja megszólítani:

— Minya te, csak nincs valami bajod?

— Baj mindig volt, tiszteletes ur.

— Hiszen volt is, van is, lesz is fiam, de mégis?!

— Elvesze négy juhom...

— Az már csakugyan baj, no, — sajnálkozik a pap, — melegében keresd meg te Minya, nehogy a bögésével maradj.

— Kerestem, tiszteletes ur, eleget kerestem, de szegény embernek szegény a szerencséje is.

— Hol kerested eleget, te Minya, mikor nálunk se jártál?

— Csak nem jövök tán a tiszteletes urhoz juh keresni?!

— Már pedig azt nem kell szegényelni fiam, se senki házátkikerülni.

Vedd sorba az egész falut, nézz be minden házhoz s ne csak kérdezősködj, hanem a szemmeddel nézd meg minden ember juhát.

Hanem a juhval egy kicsit bajos a dolog... Vajjon megismernéd-e a tiédet?

— Meg én ezer között is.

— Ugy még jó no. De hallod-e, ne tudja senki, hogy juhok keressz. Ugy tégy, mintha beszélgetni mennél s csak akkor hozd elé a juhok dolgát, mikor a szóból kifogytok. Aztán a füled is nyitva legyen, mert a lopott juh bögése legtöbbször alulról hallatszik. Érted, ugy-e?

Minyabá megköszönte a jó tanácsot, de csak szomorúan ballagott tovább.

Az öreg pap még utána szólt:

— Házi-ról-házra, hallod-e, ki ne hagyj senkit, nézd meg bátran nálam is, másnál is. Tedd félre a szegényt, annak piruljon az arca, akinél megkapod.

Minyabá másnap csakugyan utnak indult, járta a falut, mint a kéregető. Példálózott, hallgatózott, szemlélgette a juhokat, de hiábavaló volt minden igyekezete, még nyomra se akadt sehoh. Este még szomoruban bandukolt haza.

Egy délután a paphoz is elkövetkezik. Világért se, hogy gyanakodna, vagy fel is tenné, már attól az Istent mentse!... Csak éppen, hogy a tiszteletes urnak is kedvét töltse.

Szemügyre veszi a juhokat, — volt ott elég — nem úgy, mint szegény helyt. Mustrálgatja, válogatja, hümmög nagy fontoskodva, hogy ez se, az se... Egyszer mégis kitor az öröm belőle:

— Né, né, tiszteletes ur, ez az én kicsi belice juhom!...

Meg is fogta rögtön. Nézegette, tapogatta s hát nem tréfa, tisztára az övé!... A bál fülén ott a kerék fal is, az pedig nem csal, mert még az apjának is az volt a jegye... Tudja az egész falu...

— Hát ez az no, — jelenti ki végül nagy csodálkozással.

Az öreg pap megcsóválta a fejét.

— Te János, — fordult a szolgájához, — az én juhaimnak mi a jegyük?

— Két hasítás instálom, a jobb fülükön.

Megfog egyet s hát csakugyan.

— Vidd el hát haza, te Minya.

— Né-né, — lelkesedik Minya bá — az a kormospófajú vakisa is az enyém, a jegy is mutatja...

A pap restelkedve nézett szét.

— Csenedesebben fiam. Vesd ki hát, azt is, no...

A szent fene diktálja fel, hogy kerülhettek ide?!

Lassabban Minya, nem jó az effélejt' добра' útni!...

*) Mutatvány a szerző Humoros Esetek című most megjelent könyvéből. A könyvet a kolozsvári »Minerva« kiadó adta ki.

Minyabá hát csenedesebben lelkesedett, de szó ami szó, az öreg papnál mind négy juhát megkapta.

Bezzeg vigan volt hazafelé, de nem csoda, mert az öreg a papramorgót se sajnálta, csak a furcsa esetről hallgasson.

Hallgatott is bizonyosan, mert másnap az egész falu tudta, harmadnap a szomszéd faluk is ezen mulattak; hetek múltán az egész környék beszélt, hogy Magyaróson még a pap is tolvaj.

Az öreg rég az angyalok előtt bizonyította ártatlanságát, mikor Minyabá elmondta az igazat:

— Hát úgy volt instálom, — mosolygott a bajusza alatt — hogy az egész faluban szükön volt a téli takarmány, de nekem még ugyan szükön; a teheneknek is

alig jutott s a juhok csupa izzéken tengődtek. Sajnáltam szegényeket, mert hasznos kús állatok.

Bérekedés után pillant még az idő s szerbe hajto gattuk a határra. A juhok kicsi kell; ha megszorul, a hó alól is kapar.

Mikor a szer reám esett, szürkületkor eresztettem haza a sereget. No volt is baj a válogatásnál... Aztán — ugy vétségől az enyémetek is a paphoz választám bé...

Ökeminek sok juha volt, a szaporodást észre se vette. Kóst dolgában se szükösödött. Tudtam, hogy könnyebben kiteleli, mint én. No, ki is teletre becsülete, sen, mert én biza csak március végén kezdtem a keresést...

Egy kis világtörténelem levelekben és hajfürtökben

Az eljárás, ahogy itt ezekben a levelekben böngészek, felettébb kifogás alá eshetik és majdnem kimeríti a levéltitok megsértésének tényvalladékát, miután, több, mint bizonyos, hogy a szóban forgó levelek, amelyek jelenleg egy bécsi kéziratkereskedésben vevőjükre várnak, nem b. címeknek íródtak. Megdönthetetlenül: mások, nem ritkán teljesen intím tartalmu levelei között kotorászok, amely leveleknek címzettjei és írói — ha alkalmuk volna — hevesen tiltakoznának az ellen, hogy egy avatatlan harmadik személy tiszteletlen pillantást vessen beléjük. A többség azonban már semmivel nem törődik, oh nekik már minden mindegy, régen halottak az írók, és akiket e levelek elértek. Mindamellett úgy érzem, hogy jóval túl megyek ama diszkreáció határán, amelyet a jónevűt uriembernek tanusítania kell, ha véletlenül egy idegen episztola vetődik utjába. Mentségemül szolgáljon, hogy nem véletlen, hogy kíváncsiságom a levelek iránt felébredt, az autográfkereskedés, amely a Ringen kirakataiban sárguló tintával teleirt és berámázott papírlapjaival valahányszor elmentem mellette, mindig megállított, régóta izgatta fantáziámat. Azonfejl ne felejtsek el, a levelek, ha magánlevelek is, mégsem kezelhetők diszkreációval — akik ezeket írták, nevüket egyben a történelembe is bejegyezték. Történelmi autogrammok, amelyek olyan kezektől származnak, amelyek sokszor egy tollvonással élet és halál fölött döntöttek, vagy amelyek úgy vezették a tollat, hogy örök szépségű költeményekkel írták tele a papírlapot. A halhatatlannak és a hírességek fennmaradt kézírataival szemben nincs indiszkréció, sőt minél indiszkrétebbek annál érdekesebbek. Helyeselni kell, hogy Beethoven leveleibe nem pakolnak sajtót. A gyűjtő szenvedély, amely egyes embereket bogarak, madár tojások, lepkek, régi pénzek, bélyegek és porcellánok gyűjtésére ösztönöz, viszont másokat nem hagy nyugton, hogy fel-felkutatassák a közönséges halandók közül kiváló szellemi nagyságok vagy a történelem színpadán szerepet játszóké kézírásait. A közönséges halandó akár a legszebb gondolatait írhatja le meritett papírra, nem fog akadni senki, hogy vitrinjében megőrizze. Ellenben, ha Napoleon sajátkezűleg egy papírrongyra csak azt írja, hogy »Szívélyesen üdvözlö Önt Napoleon« ugy ez a papírfoszvány csengő aranyra váltható fel. Emlék Napoleontól valami az élő Napoleonból, amelyre mindenki büszke, ha tulajdonának mondhat. A híres emberek kézírataival, hajfürtjeivel és egyéb valpóiával rendszeres kereskedelem folyik. És bár üzlet, üzlet mégsem vitatható el, hogy ne volna valamelyes rokonságban az idelaizmussal, amely nem vesztett ki teljesen az emberiségből, amely a halott és ágrólszakadt Schubert Ferenc aláírását többre taksálja egy élő és duggazdag Rotschild aláírásánál. A Rotschild ebben a pillanatban csak azért jutott eszembe, mert ha annyi pénzem volna, mint te szem a Rotschildnak, azonnal megvásárolnám 1200 svájci frankon azt a legyezőt, amely a körüti kereskedés kirakataiban közszemlére van helyezve.

Ezt a legyezőt az öreg Goethe ajándékozta Ulrike von Levetzow kisasszonynak. Ulrike utolsó szerelme volt az agg miniszter urnak, aki a Trilogia der Leidenschaft című művében megénekelte Ulriket, akit a legyezővel jegyzett el magának. Ulrike valamelyik kései utódának birtokából került a romantikus történetű legyező a műkereskedőhöz. De hát nekem nincs pénzem legyezőre és nincs melegem, hogy legyezni kellenne magam és le kell tehát mondanom Ulrike legyezőjéről, amellyel a hölgy legyezte magát, amikor Goethe forró szerelmi vallomását elrebegette. Egyáltalában minden vevői szándékról le kell mondanom és csak mint teljesen érdektelen érdeklődő vizsgálódóm az autográfkereskedés kincsei között. Kéziratok mellett egy csomó friss hajfürtöt is dobtak a piacra. Évekkel ezelőtt Liszt Ferenc hajfürtjét árulták itt, most nagyobb a választék hajfürtökben. Nem kisebb legénynek, mint Imanuel Kant-nak, a híres német filozofusnak jelentős koponyájáról metszettek le annak idején szöke s néhány szürke hajjal vegyült hajcsomót, amelyet a köznagybéri Schubert professzor ligygyatékából szerzett meg dr. Felix Bamberg a megszűnő német konzul. »A tiszta ész kritikája« szerzőjének hajfürtje 480 svájci frankért kapható. Ajánlom

nagyon, hogy megvegyék, hisz Imanuel bácsi olcsón méri a haját. Hozzá képest Goethe valószínűs árdragító. Goethe szürkébe vegyült hajfürtjéért, amelyet a költő három nappal a 70-ik születésnapja előtt Hopffgarten kamarahölgynek ajándékozott már 1000 frankot kérnek. Ugyanennyi volna az ára egy Beethoven-hajfürtnek, amely eddig még nem szerepelt a piacon és amelyet Schubert Ferenc (szintén zenész és a kincsét, hajfürtjeit is jól tudta volna értékesíteni) adott száz évvel ezelőtt Schott Amália asszonynak, dr. Schott a schönbrunni udvari állatkert direktora neje-nek. Beethoven haja egy második tételben is szerepel, azonban nem önállóan, hanem Mozart Amadé hajfürtjével együtt, egy arany rámba foglalva. A két muzsikafejedelem hajfürtjeit 1000 frankra vanuak kiírva. Aki azonban Schubert hajfürtjét jobban szereti, úgy annak tessék ezer frankra még ráadni 200 frankot és kaphat egy eredeti Schubert hajfürtöt, amelyet Xeimberger orvos, Schubert barátja vágott le ezüst ollóval a halott Schubert fejéről. Végül Lenau, a magyarországi származású költő haja is raktáron van. Lenau hajfürtjét majdnem ajándékaron kínálják. 35 frank egy Lenau hajfürt, amelyet a költő Glassner Mária kisasszony részére engedett át. Hogy ki a Glassner kisasszony, ezt nem sikerült megállapítani, de ne is holygassunk.

Ellenben tekintsünk a levelekbe. Goethe Christian, a költő neje Nikolaus Mayer nevű barátjának a vídám weimari életről írt levelet, amely levél értékét 1500 frankra becsülték fel. A katalógusban feltüntetett Goethe kéziratok közül is a legdrágább 300 frankkal olcsóbb, mint Goethené levele, ami azonban aligha jelenti azt, mintha Goethe írását nem fizették volna meg jobban, mint a nejeét.

Egy szerelmi trágédliát tartalmaz az öt levél, amelyet 550 frankon árult a kéziratgyűjtő. Günderoda Karolin német költőné szerelmes volt Crauser veidabergi tanárba, az ókori történelem híres kutatójába. Karolin szerelmes leveleit vissza hozta a posta, mire Karolin tört dőfött szerelmes szívébe. Egy Schiller levelet is találunk: 1500 frank Garibaldi olasz szabadsághős levele mellett Károlyi Mihálynak, a magyar köztársaság száműzött elnökének levele is belekerült az autogramm forgalomba. Az egyetlen magyar a híresék között, akik között jelen van Napoleon is, akinek sajátkezű levele nem hiányozhatik egyetlen egy jobb autogramm üzletből sem. Metternich leveléről a vak is láthatja, hogy ezt Metternich írta. Metternich egy főtárgyalási elnökre vonatkozta ezt írja:

»Ich hoffe, dass er die Liberalen wie die Räuber behandeln wird...«

Magyarul:

Reményilem, hogy a liberálisokat, mint a rablókat fogja kezelni.

Próbálja valaki tagadni, hogy ez nem Metternich Blücher, Napoleon legyőzője nejeinek megírja, hogy csapatai élén Páris felé masíroz. Egy Blücher-nének szóló második levélből kiderül, hogy Napoleon békét kért. Egy harmadik levél az aggódo hívsnek beszámol arról, hogy a szászok le akarták gyilkolni a hadvezért. »Nagyon sajnálom — írja Blücher — hogy holnap négy embert, mint forradalmárokat agyon kell lövetnem.«

Mária Lujza Napoleon felesége tizenhatéves korában egy levelet írt udvari orvosának, amelyben azt írja, hogy látcsövön át megfigyelt egy üstökösöt. Mária Antoinette, akit a francia forradalom lefejezett, írását 800 frankon megvehetném. De nekem ép ugy nincs 800 frankom, miként nem volt pénze Rudolf német császárnak sem, aki a bankárjától, Fugger urtól 3760 forintokat kért kölcsön azzal, hogy majd két részletben visszafizeti. Fugger ur azonban ráírta a császárnak levelére, hogy zálogot kér, mert pusztá szóra nem adhat hitelt. 1500-ban is így gondolkodtak a bankárok. Pusztá szóra még a császárnak sincs hitel.

Ezek után én sem haragudhatom a bankárokat, akik megőrizték több mint négy évszázadon át ezt a jeles szokásukat s velem sem tesznek kivételt. Pedig tisztelt Fugger ur, szavamra mondom, én megadtam volna,

Szavazómarha és vérfürdő

Bülow volt kancellár nyilvánosságra hozza II. Vilmos hozzáintézett leveleit

A német köztársaságnak két legerősebb védbátyója a szervezett munkásság és — II. Vilmos. Amíg a doorni remete él s még azután is, amíg csak élni fog népe emlékezetében, addig nem verhet többé gyökeret a monarchista gondolat a német birodalom területén. Az excsászárnak, amióta elmenekült az országból, annyi írásbeli — tehát letagadhatatlan — megnyilvánulása került nyilvánosságra, s ezek a főleg szellemi képességeit erősen kompromittáló följegyzések és levelek olyan emberi közelségbe hozták egykori alattvalóhoz, hogy minden nimbusz lefosztott «isten kegyelméből való» személyéről: a császár ma már, még a jobboldali körökben is nevenséges figura. A német monarchisták minden akcióját ez bémítja meg leginkább, taktikai okokból nem mernék még nyíltan fellépni az excsászár ellen, viszont tudják, hogy mellette indítani az excsászár ellen, egyenlő lenne a monarchista irányzat teljes bukásával, mert például a bajorok, akik között pedig a monarchista reakció a legerősebb, hallani sem akarnak II. Vilmos visszatéréséről. Ez az oka annak, hogy a jobboldali politikusok egyrésze, ha nyíltan nem is, de a kulisszák mögött résztvesz azért az excsászár lejárására irányuló minden akcióban: a kompromittáló iratok és levelek igen nagy része monarchista politikusok iratszakerényeiből került ki. Persze az illetők ezt gondosan titkolták.

A «Berliner Tagblatt», amely most közli II. Vilmosnak két régi, még Bülow akkori kancellárhoz intézett magánlevelét, szintén nem említi meg, hogy ki hoesátotta azokat a szerkesztőség rendelkezésére. A császár bizonyára nem... Nem nehéz kitalálni, hogy ha nem a császár, akkor csak Bülow lehet abban a helyzetben, hogy a leveleket nyilvánosságra hozza. Így is van. A volt kancellár két igen kellemetlen tartalmu levelet választott ki dossziéjából: a nyilvánvaló politikai okokon kívül, amelyek a császárlevelek kiszolgáltatására készítették, kissé talán a személyes bosszú is vezette Bülowot ebben a lépésben. Bülowot annakidején, miután kísérletet mert tenni a császár politikai nyilatkozatainak az alkotmány értelmében való megcenzúrázására, igen kurtán-furesán bocsátotta el II. Vilmos, de ennek a menesztésnek a tapintatlanságára is ráduplázott később az a kijelentés, amit a császár egy bizalmasa előtt tett a potsdami parkban Bülowra célozva: «*Ht állt a dög, amikor elcsaptam*». Ezért a Luder szóért is fizetett meg talán most az egykori kancellár, amikor közreadta az alábbi két császár-levelet.

1905 augusztus 30.

I.

Kedves Bülow.

Na végre! Nehéz szülés volt. Theodor Roosevelt kitérően csinálta a dolgát. Meg kellett a japszikat művészen tanítani. De a japszik is okos emberek és eredeti kikötéseiktől — mindenestre üzletnek tekintve az ügyet — elálltak. Érdekes, hogy Anglia vonatkozott Rooseveltet a szövetségesek nyomásával támogatni a japszik ellen; de jó, hogy ez a tüske tovább fogja az elnököt piszkálni. Figyelemreméltó, hogy az amerikaiak a békétárgyalások során a japsziktól el — és az oroszok felé fordultak, (Witte ellenére), ez is azt bizonyítja, hogy messzebbre látnak Angliánál és érezni tudják a fehér fajok közösségét, amelyeknek szolidaritásnak kell lenni a sárgákkal szemben. Ez tudniillik tényleg faji kérdés és a sárga és fehér közti ellentét hamarosan érezhető lesz Japán és Amerika között, mert a japszik sohasem fogják Amerikának meghocsátani, hogy leszorították őket. «Stettin» szép időben érkezett meg. A vízrehocsátás hihetetlenül nagyszerű és roppant simán ment. Burchard pompás beszédet tartott, legjobb jellemzése a feleségemnek, amit csak valaha hallottam. Angol tengerésztestzetek nem voltak jelen, minthogy Vulkan megtiltotta odahocsátásukat azzal a megjegyzéssel, hogy erre nincs felhatalmazása. Annál több angol újságíró érkezett, akik nagy beszédet vártak tőlem és azt remélték, hogy testvériségi kijelentéseket teszek, továbbá hogy meglátogatam az ő admirálisukat. Csatlódott és savanyú arcokat vágtak, amikor mindebből nem lett semmi és ezek az arcok ezáltal csakugyan őszinték voltak. Swinemündeben minden jól és rendezetten megy. Löwenfeld ügyel fel és naponta en sachette tesz jelentéseket. Az idegenforgalom egész kolosszális és a hangulat jó.

Jól előkészített szavazómarhákra van szükségünk.

ha a flottatörvény miatt házfelosztásra kerül a sor. Szakadatlanul zuhog itt, szünet nélkül dühöng a vihar, naplemente után természetesen koromsötét van.

Hü barátja
Vilmos.

2.

Ujpalota, 1905 december 31.

Kedves Bülowom.

Érdekes levele a Wetterlé-féle betéttel nagy be-

nyomást tett rám. Az a jelentés, hogy Franciaországban csöndben 150 milliót adtak ki máris háborus előkészületekre, szerfelett komoly és aggasztó. Annál is inkább, mert én eddig sem a katonai, sem a tengerészeti attasétól egyáltalában semmit sem hallottam ilyesméről. A franciák ezáltal roppant jelentős előnybe kerültek velünk szemben. A legsürgősebben meg kell tudnunk, hogy mire fordították ezt az összeget.

Nyilvánvaló és nem valószínű, hogy egy «Faschodá»-t csinálnak nekünk. Az ügyes politikusok dolga, hogy ez majd ne ilyen legyen, illetve ne jusson odáig. Marokkó miatt megtenni azt a szivességet Angliának, hogy egy Franciaország elleni támadás ódiómát magunkra vegyünk s ezzel megadjuk neki a hön óhajtott alkalmat, hogy «a megtámadott gyöngébb fél védelmezés»-nek szép köntösében aztán rajtunk üssön, ez egyáltalán nem érdekünk, azonkívül nem program népünk felkészítésére. Mindenekelőtt pedig a a többi «néző» állam szemében, amelyek ugysem tulajdonítanak kedvelnek bennünket, úgy tünne fel a dolog, hogy az igazság ellenfeleink oldalán van. Ha Ön, kedves Bülow, számol egy háboru lehetőségével, amelyet Franciaországnak a marokkói konferencián tanusított viselkedése idézhet elő, akkor energikusan utána kell még nézni szövetségeseinek. Ezeket okvetlenül fel kell szőlítani segítségre, elvégre az ő existenciájuk is kockán forog ebben az esetben, minthogy ez egy világháboru lesz. Mindenekelőtt azonban szövetséget kell kötni a szultánnal coute qui coute, hogy

a mohamedán erők a legteljesebb mértékben — orosz vezetés alatt — rendelkezésemre álljanak;

az arab törzsfőnökökkel ugyanúgy. Egyedül ugyanis nem vagyunk abban a helyzetben, hogy az egymással szövetekezett Gallia és Anglia ellen hadat viselhessünk. A jövő év különösen kedvezőtlen, minthogy el leszünk foglalva tüzérsegüinknek egy új ágyúval (Rohrrücklauf) való felszerelésével, ami egy esztendőig el fog tartani. A gyalogság is átszervezés alatt áll, új fegyvereket és új municiót kap. Metznél sincsenek az erődítési munkálatok befejezve, pedig ezt támadják meg legelőször. Egyszóval nem vagyunk hadtechnikailag abban a stádiumban, amelyben én, mint Legfelsőbb Hadur könnyű szívvel beleegyezhetnék abba, hogy hadseregemet minden további nélkül harcba vessem, különösen pedig Marokkó miatt. A jelenlegi helyzetben az a féltés, hogy 1. diplomáciánk Angliában abszolúte nem értett ahhoz, hogy VII. Edwarddal megértesse magát és őt megnyerje, 2. sajtónk a légszégységekben — szándékosan és szándéktalanul — végig bosszantotta az angolokat, 3. hogy kormányzásunk első tíz évében a birodalmi gyűlés a flotta kiépítésének és szaporításának kérdésében tanusított vonatkozásával olyan helyzetbe hozott bennünket a többi tengeri hatalommal szemben, amely csaknem a tehetetlenséggel határos. Egy komb. francia-angol flotta ellen abszolúte tehetetlenek vagyunk.

Az elmúlt években nekünk is gyakrabban meg kellett volna kísérlelnünk a kigyvezések és agreementek szisztemáját (amit VII. Edward oly mesteri módon tud alkalmazni), ahelyett, hogy mindig a sértődöttek pikírozott jogi álláspontjára helyezkedtünk Nyomorult sajtónk (Hundepresse) ebben megint borzalmas bűnököt követett el. Az ő uszításukra 1896 óta bevert ablakokért most nekünk prezentálják, mint előre megmondtam, a számlát, mégpedig egy kamité formájában. Tehát nyomatékosan tanácsolom, hogy úgy dirigáljuk a dolgot, hogy amennyire csak lehetséges, megspóroljuk magunknak a hadizenetet.

Azonkívül egy ilyen pillanatban, mint a mostani, amikor a szocialisták nyíltan felkelést hirdetnek és készítenek elő, egy embert sem vonhatok ki az itthoni szolgálatból, anélkül, hogy ezzel a polgárok életét és tulajdonát ne veszélyeztetném. Először

a szocialistákat agyonlőni, kivégeztetni és ártalmatlanná tenni — ha másként nem, hát legyen vérfürdő — és aztán jöhet a külföldi háboru.

De nem előbb és nem a tempo.

Szívélyes üdvözléseimet és kívánságaimat az új esztendő alkalmából, amely hozzon nekünk áldott munkát.

Hü barátja
Vilmos.

*

Az áldott munka alatt valószínűleg a kivégeztéseket és a vérfürdő rendezését értette az excsászár, akinek naiv és dilettáns elképzelése a külpolitikáról nem ezekből az írásművekből világlik először ki. Sok kommentárt nem ér meg a két levél. Az egykori Legfelsőbb Hadur, mint mindig, az akkori reakciós sajtó vezércikkeiből ellesett közhelyeket halmozza ezekben a rapszódikus leveleiben is össze, annak a reakciós sajtónak a frázisait, amely — ebben az egyben csakugyan igaza volt Vilmosnak — tényleg ostobán és piszkosan uszított állandóan Anglia ellen. De a jobboldali heccsajtónak ezt a végzetes kérését azok a politikai körök vezényelték, amelyek a császár legma-

gasabb pártfogása alatt állottak mindig. A két hosszú levélben egyetlen jó mondás van csak, az, hogy a sajtó uszítására bevert ablakokat a kormánynak kell mindig megfizetni. Azonban a császár ezt a mondást — Bismarcktól plagizálta...
d. t.

A majom beszéde

— Titokban jössz meglátogatni, kíváncsian s piroskodva, mint gazdag rokon a szegény rokont, aki szükségglakásban él népes családjával, neveletlen, visongó gyermekeivel. Idézhetném közös emlékeinket. Beszélhetnék az ösapánkról, aki kenyérfá alatt hógótt tábhezer esztendővel ezelőtt, de neked nyilván kellemetlen a múlt. Nevedet is megváltoztattad azóta, te főemlős. Inkább hallgatók.

Kezedet nem nyujtod felém. Én sem az enyémet. Azért mégis odateszem a rácsra, hogy bámuld ezt a tenyeret, mely esodálatosan és rejtélyesen újra hasadt, mint a tied. Emlékszel még régi, meleg állati simogatására s azokra a rettenetes pofonokra, melyeket tőle kaptál?

Egyébként köszönöm kérdéseidet: meg vagyunk, valahogy. Szegényen, de becsületesen. Karom kicsit hosszú, olyan, mint egy elzúllott baltiszolgáé. Majdnem a bokáig ér. Másképp azonban nem történhetett. Nekem nincsenek cselédjeim, kik helyettem dolgoznak, sem ördögös masinám, melyek akaratomat Budapesttől Nyuyorkig főpitik. Ebben a karban van egy piszkafa, egy séprő, egy kapa és egy eke is. Mindenesetre elmés szerkezet.

Ismerem azokat a vádakat, melyeket fölhoztok ellenem. Először is vérszomjasnak tartotok. Nem tagadom, mindig védekezem, ha bánanak. Olykor harapni is szeretek, verekedni magáért a mulatságért, foggal, körömmel. Ezt a mesterséget még nem vittem oly tökélyre, mint ti, akik egy csip-csup világháboruban millió és millió testvéreket gyilkoltatok meg. A másik bűnöm az utánzás. Divat azonban még egyelőre nincs nálunk. A csimpánz, a pávián, az orángután mindmáig megtartotta a maga egyéniségét, ruházkodását. Szememre lobbantjátok bujaságotomat. De az erkölcsrendészet eddig nem talált viselkedésemben semmi kivétlivalót. Még egyedülvaló művészetemet is bíráljátok s rossznéven vesztitek, hogy mikor ágról-ágra szökdécsellek, a ketrec előtt ácsorgó közönségre bandzsítok, hogy nézi-e. Vajha olyan önmegtagodó volnék ebben a tekintetben, mint a ti fennkölt művészeitek, a költők, akik azt szeretik ha nem olvassák verseiket, vagy a színműfűrók, akiknek nincs hobb vágyuk, mint hogy darabjaik sorozatosan üres házak előtt menjenek.

Ne érts félre ezt a fintort, mozgékony, ideges arcomot; mely állfűdében tükrözi lelkem rebbenéseit. Sok a gondom. Ősszel, mikor lehull a köd, köhécsellek. Lájam van. Orvosaim kétoldali tüdőcsucshurutot állapítottak meg s állandóan száraz, verőfényes égálj alá küldenek, lehetőleg a déliafrikai erdőkre. Tanácsukat nincs módomban követni.

Kedélyem sem egészen egyensúlyozott. Az ujjongás és levertség végletei között ingadozik. Néha egy szilaj hancurozás után úgy elszomorodom, hogy félreülök, órákig se látok, se hallok, szemem elhomályosodik, szűk, fekete homlokom pedig csupa ránc a gondolkodás kimondhatatlan gyötrelmétől.

Ilyenkor Darwinról gondolkodom.

Kosztolányi Dezső

Balázs Piri Aladár:

Két vers

Munkás vagyok én

Tenyerem kérges, kezemben
részkéve halad a toll,
mert munkás vagyok én, ki
az étellel viaskodom.
Az arcom ráncos, rdnyomta
bélvegét a küzdelem,
csak sima szívem játszik
még osalta játékok velem.
Istenem, miért is adtál
nekem ily érző szívet,
miért kell ugy szeretnem,
ha angem senki se szeret.

Játszottam én is...

Játszottam én is a szerelemmel,
nevetve néztem belá egy tűzes,
fekete szempárba és a szemek
visszandztek, sugárak elérte
a szívemet. Nevetva kezdtem el
és most komolyra fordult a játék;
én játszottam a szerelemmel és
most a szerelem játszik érvelem.
Odajutottam, hol az ész megdől
és korlátlanul dominál a szív.
Agyam guzsbakötötten vergődik,
de a szívem annál inkább csapong,
örülten dobog, ujjongva ugrál
s vadul rángatja a zsinórt, melyen
én függök a tehetetlen bába.

Direktor Savics

Kitépett noteszlap a Vajdasági Magyar Színház történetéből

1927 november eleje. Kivül változó erővel, de változatlan dühvel csapkod a hóval kevert eső, benn, a finom meleget adó kávéház egyik pamlagos zugában beszélget titkárával az igazgató. Amilyen zord kívül az idő, olyan derűs, kellemes és bizakodó a mindent-hívó lelke. Nagy kék szemében tavaszi fellángolások villannak meg, már látja, érzi azt a derűs révet, ahová sohasem juthatott be. (Jaj lett volna annak, aki ezt akkor jósolni meri!)

— Látja drágám, ez kell nekünk! Ez az igazi, finom színházi idő, amikor verekednek az emberek a pénztárnál egy-egy helyért.

A titkár: No-no, direktor ur megint nagyon optimista. Nem ismeri a szombori publikumot...

Direktor: Károg? Megint lehűt avval a fagyos hideg tekintetével?

Titkár: Nem károgok, boldog lennék, ha magának lenne igaza. Csakhogy ma »B« bérlet van, üres lesz a ház, legfeljebb félház...

Direktor: Tudom, ilyenkor maga fázik és nem szeret be se nézni. De látja, annál fényesebben sikerült az »A« bérlet. Drága jó barátom, én úgy érzem, hogy még nagyon boldog napokat élünk és dolgozunk át együtt.

Titkár: Ugy legyen, adja Isten, de ma...?

Főpincér: Egy ur keresi a titkár urat.

Direktor: Jöjjön ide az az ur!

Főpincér: Kinn áll a ruhatárban, csak szerbül beszél és semmiképpen nem akar bejönni.

Direktor: Szerbül beszél? Menjen apám, nézze meg. Én nem vagyok itt...!

(Találkozás a ruhatárban. Jóképű, magas ur, fiatal ötvenes, vagy idősebb negyvenes, a félig nyitott városi bundája alól vastag aranylánc csillog, az ujjain gyűrűk.)

— Vi ste sekretar pozorista?

— Je sam.

— A ja sam direktor Savics.

— Izvolite...

Savics: Kérem, én most jöttem meg a társulatommal Likából, néhány előadást akarnék itt tartani a színházban...

Titkár?!?!?

Savics: Nem tudtam, hogy itt magyar társulat játszik, különben nem is jöttem volna. De így már megvan a költség. Nyolc személy meg a bagázsia! (Ezt olyan hangon mondta, mintha Napoleon emlegetné a »grande Armée«-t.)

Titkár: Tessék bejönni, majd diskurálunk. (Negyedórai kapacitálás után kigubózik a nagyszerű kabátból és bejön. Bemutatkozás, azután diskurzus — tolmácsolással.)

Savics: Hm, hm... Hát persze, ha a maguké a színház, akkor nem tehetünk semmit...

Direktor: Drága kollegám, csak egy héttel jött volna előbb, vagy kettővel...

Titkár: Mondok valamit, gospodine Savicsu! Kérje el a Sokol termet, abba éppen annyian férnek...

Savics: Ajak! Én nem játszom itt a magyarok ellen! Nem tudom, milyen a truppjuk, de semmire sem játszom. Megyek Srbbórába vagy Novi-Beceire...

Direktor: De nézze drágám, nekünk ez nem konkurrencia...

Savics: Nem? Azt én jobban tudom, de még sem játszom maguk ellen, mert a magyarok se játszanak otthon én ellenem.

Titkár: Otthon? Hol otthon?

Savics: Hát Magyarországon! Harminc éve járok én már oda... Buda, Óbuda, Ráckeve, Szentendre, Battonya, egy csomó más község... Szeretnek ott minket nagyon... Tudja, amikor én felmegyek ott a miniszterhez, vagy a szolgabíróhoz, van ott öröm! Szeretnek, támogatnak, segítenek. Féljegy a vasuton, adó nincs, mindennap másutt ebéd, meg vacsora. Disznótor, halászlé, szárna... Jó ott nagyon. Színházba járnak az emberek, színházba! Magyarok is járnak hozzánk.

Direktor: Hozzánk is jönnek a szerbek!

Savics: Helyes, úgy is kell. Mikor mi kergetjük a turcikat a színpadon, akkor csupa »éljen«. Nem játszom itt, utazunk Srbbórába.

(Megjelenik egy színész. Sovány, markáns arc, boldogult Nyárai Tóni falusi kiadásban. Rengeteg fellegható köpenyeg, karbonari kalap. Néhány percnyi suttegas után ő is leül.)

A színész: Igaza van a direktornak. Nem játszhatunk Szomborban. Ez nem volna kollegiális. De magukat szeretném látni. Koji igra »Djavo«? (Ki játsza az ördögöt?)

Direktor: (ezt megérti) Je... je... Djavo-je... (veri a mellét).

Titkár: (Szabadjegyet ad) Izvolite, lozsa, broj 28.

Savics: Ne, ne, ne treba Freikarte! Plati čemo...

Színész: Bogami, plati čemo...

(Negyedórai vita, végre elfogadják az utalványt a szabadjegyre. Esteledik, készülni kell.)

Direktor: Mondja meg nekik öregem, hogy elő-

adás után együtt vacsorázunk. Olyan drága jó fiuk...

(Előadás alatt a 28-as páholyból egyre zug a taps, sőt felhangzik néhány stentori »bravó, bravó« is, de mire lemegy a függöny, Savics direktor és a truppia már eltűntek. Az állomásról telefonált: »Köszönjük a szép estét, soha el nem felejtjük, de már a

vacsorát nem fogadhattuk el. Nem vagyunk mi potya fráterek. Do vidjenje! Zbogom! Sok, nagyon sok szeretet és szerencsét!«)

Ez Savics direktor és »truppia«, akik nem játszanak se nyiltan, se titokban a magyar színészek ellen. — i —

Szász Márton:

Józsefet eladták testvérei

Tépett köntösét és sebes arcát nem írja senki felé. (A seben még a simogató kéz is fáj, s ki az, ki, szegényt, dédelgetni akarnd?) Rutul eladták őt Testvérei, Pénzért, néhány ezüstért csupán.

Testvérei: Irigység, Kájdtság, Erő, Düh, Durvaság, Vérszomj, Kárörvendés, Lázadás, Elégedetlenség, Pártütés, Itz tesvére a szelid Józsefnek, kik fogantak egy láthatatlan méhben, mit úgy neveznek: Emberi Gonosz Ösztön.

Évek óta siratja Jákob (az ember) fial szerint vaddalától szétépett fídt. (Valahol legyver csöve villant, két élet hullott, föld dobant hadtestek léptei alatt, s megkezdődött a legszörnyűbb hadseregszűllítés: Ember-barmok mentek vakon a vágóhídra.)

Pedig itt írt József: a megváltó Béke, közöttünk. Csak láthatatlan, mert senki sem ott keresi, ahol tanyázhat: minden ember szívében. Senki sem hívja őt, őszintén nem áhítja, — a szerződések rongyok és szemforgatók, — s ő, Jaj, a Megváltó József, rabságban sinylődik tovább.

Két könnycsepp

Írta: Karlócai Eteleka

A halottak kicsiny falujának hűséges öre és a sírok akkurátos felsorakozásának rendezője volt Fekete Antal. Kisértetjáró sötét éjszakákon éppen úgy, mint verőfényes nappalokon ott élt, morzsolta le munkás napjait a zöld hantolású sírdombok között. Nem igen akadt erős munkája az örök nyoszolyák ásásában, hiszen maga a község sem számlált sok élő lelkét. — Kis falunak kicsi a temetője. — Öre sem volna itt semmi szükség. — De mivel Antal földcséke éppen mesgyés volt a falu tulajdonával, ahova az idő lassan sir tábort ültetett s a faluháza bölcs engedélye folytán temetővé termelte a kaszás utolsó suhintása, hát ő reá esett a jegyző ur — a megboldogult Tokodi Tihamér tekintetes — választása mondván: a sírásához nem kell különös tudomány csak közel tartózkodás, hogy bármilyen időben kéznél legyen. Így lett Antal »temetőcsész« és sírásó azaz, hogy a falu hivatalos embere. Az ő kerges tenyere ütött rést a zöld pázsiton lefelé két métert és hosszában két métert és ő hantolta formás fülapokból az elhunytak fölé a muló emlékeztet. Nád zsuppos tanyaház ablakai mint két sötét mély szem a hófehér arcon, úgy meredtek a sírkeresztek néma erdejére. Itt pihente Antal az élet mindennapját.

Földcsékején maga szántott, egy lóval. Vezető nélkül húzta az öreg Cézár a vaskét. Hogy mért éppen Cézár volt a ló neve, nem tudni — vén is volt, gebe is volt, valahogy az esetlensége arányban állt Antal gazdával. Nagy lőfejét mélyen a földnek hajította, mintha a gazdája rája helyezte volna az élete legnehezebb, legfájdóbb emlékét.

Talán nincs sehol a világon boldog ember. Akinek mindene megvan az azért boldogtalan, mert nincs tudatában értékeinek, akinek meg hiányzik valami... valaki, azt fájlalja egy életen keresztül. Antal is ezt a kint hordozta magával. Legény korában ütötte lelkére a bánat tüzes bélyegzőjét s azóta onnan nem törölhetette le senki kacagása. Egyszerű történet... maga az élet...

Nyár volt. Azur kék égbolt tüzes csókja ott égett a föld buján termő ölen. Langyos szellő suhant az érésben álló gabona táblák hajladozó hátán. Buzaszöngy aranyzövésű szálai hullámzó tengerré varázsolták az alföld végtelenné tetsző rónáit. Az élet... a holnap... feküdt dusan, terhesen. A fekete föld felkínált kincse, a szorgos kerges tenyér busás eredménye. A kalászok terhe hivatagon bóbiskolt a szalmaszálak végén. — Itt volt az aratás ideje. — Vidám nótájú legények, kacagó friss lányok tették hangosá a róna tikkadt csendjét. A kasza suhintása mellett, itt ismerte meg Antal Erzsikét, a falu legszebb rózsáját. Nem volt az a járvány, ami annyi dolgot adott volna a falu doktorának, mint Mihály Erzsike észveszejtő szépsége. Mi tagadás benne, ezekbe a mélységes szemekbe ejtette bele Antal is lelkének türelmes nyugalmat. És erős vetélytársa lett a többi legényszívnek. Mokány termetű zömök magyar volt, vállas és izmos. Erzsike úgy nézett rá mosolygó szemekkel, mintha szívesebben vette volna Antal hívó szavát, mint a többiét. Antal »rendje« mögött ott szedte a »markot« a szép leány. Hogy ez akarva esett eképpen, vagy a munka égető hevében a véletlen bámulatos lánca fűzte szeméit így, azt már csak az tudná megmondani, ki a sors kiszámíthatatlan esélyeit kovácsolja egygyé. Egymás mellé kerültek harmatos hajnalok biborsugártól a csillagos esték beköszöntéséig. Kővér kereszték halma tövében egymás mellett dudolták álomra elfáradt, eltikkadt fiatal testüket. Ez a nyár, ez az aratás gyújtotta meg Antal lelkének tudatlan lángját Erzsikeért. Csak a katona évein nem volt még tul s ez igen aggasztó reménytelenség volt akkortájt. Mert bi-

zony még abban az időben is furcsa virág volt a leány lelke, annak virult, aki nem volt rest és ápolta, meleg napsugár szavakkal vette körül. Nem is olyan különös ez Istenem, ha már egyszer ilyen a virág, ha szép, ha csunya. Ugy volt az, hogy míg Antal nehéz bakancsai a város gránitkockáin szikrát csaptak a trombita meg a pergő dob tempós hangjára, addig lakodalmat ülték a szép Mihály Erzsikének és Csuri Palinak. Csuriné asszony lett a hajladozó virágszálból. Me se tudta Antal míg haza nem került. Fájt szívének nagyon. A szerelem mindig fáj, ha benne csatlakozunk. Az is igaz, hogy Antal volt mindennek az oka, mert ő bizony szívéből sohasem beszélt a leánynak, így jussa sem volt a hü várakozásra. Más leányra rá se nézett Antal, inkább túrta pajtásai szurkálódását, hogy: pártában maradt a pörge bajusz.

Arcán lassan felsorakoztak az élet apró sáncal, de abban a nyugalom mindig egyformán tükrözött szét a mosolytalan tekintet. Ősszel szántott, vetett, nyáron aratott. Aranyyaku kalászok bologató fővenye ott ringott a hantok oldalán, hirdette az életet a halál csendes birtoka mellett. — Meghalni, ... a halott... oly egyszerű és megszokott eset volt már Antalnál, hogy a rög dübörgése a koporsó födelén sohasem futott a lelkébe. Nyugalommal vágta kapáját a porhanyós föld hátába, hogy örökre elválassa a szeretett testet az ütrekedt szomorú szívektől. Mestersége volt, ebben élte napjait, megszokta. Nem égett agyába a fiatalon elhunyt embercsemeték elvesztése, a virágjában kettétört leányzó tragédiája, sem az öngyilkosok, kiknek többször saját kezével vájkált kihült testük lilás bensejébe, hogy a hivatalos urak meglássák vajjon mi is okozta a halált... — Hozzásimult tudatlanul is a mesterségéhez. — S mégis egy napon, csunya őszi borus reggelen éppen halottak napján világított utolsó szívében a mult pislogó emlékezőse. Kora reggel deres őszi köd suhant el a tanya felett s lankadt leveleső hullott a sárgába futó sírhantok fölé, aféle félünnepe volt s a sírok között sirató, bus lelkék öntötték szomorú szeretetük melegét kedves halottjuk emlékezőseért Frissen szakított őszi rózsák haldoklása volt az egész temető. Módosabbaknál kőkereszték sima márványára nehéz koszoruk borították rá az élők üdvözlését.

Mezítábos suhanc didergett üzenetet hozón a tanyaház tornácán, meglátva Antal kaputos alakját levett főveggel mondta a hirt:

— A tekintetes kántor ur azt üzeni, hogy a hármas halmok során ötödik helyre felnőtt temetése lesz — avval nyargal is vissza a gyerek a falu irányába.

Fordult egyet Antal asszonyt nézőn, hogy bővehet tudjon az esetről. Kerülte a nyelveskedőket. A kocsmák alkoholizú zajában nem fecsegnek a betegkről, halottokról.

Kik kértek, azoknak adatott... így tartotta Antal s bizony néha még a nevet sem kérdezte annak, akit elföldelt, vagy ha mondták is nem tartott számot rolla. Most is a hugától érdeklődött aziránt, hogy kinek is ássa meg a sírját éppen halottak napján.

Ejnye, de tudatlan vagy — szólt rá szinte neheztelön huga — hát Csuriné hagyta ott azt a részeges disznót. Megváltás volt ennek a szegény asszonynak a halála.

Csuriné?... Tán csak nem Erzsike — kérdé bámulva Antal s még a pipáját is töltetlenül tette fogai közé.

Hát nem is Erzsike, hanem Örsze néni... te sem vagy már Antika, hanem Antal bá'... vagy mi — epéskedett Antal huga.

Az ámuló férfi vállai közé kapta borzas fejét s otthagya hugát... neki vágott a kőnek egyet for-

dulni erre a hirtelen hírre, mert ő ezt a sirt meg nem ássa, forrt a régi idők meleg borzongása őszülő fejében — inkább duplán fizeti meg a napszámosokat.

*

Jött a fekete hintó kócsagos lovakkal, várta őket Antal kapával kezében... Ott hemzsegett a frissen ásott sír körül az egész falu — ugys kint keresték halottjaikat valamennyien. A zsinóros gyászhuszárok letették a diszes fekete koporsót, mögötte Csuri Pál s négy kis árva piheg — síró szemükben klapadt a

köny. Utolsó hint a pap a szentelvtartóval s a négy napszámos erős kézzel ereszt le az örökfaházikót a sír mélyére... kötelek ropognak a kongó deszka alatt... Antalnak valami nagy teher ez a pillanat, ő aki százakat gondatlan takart az enyészet ölébe... ezt az egyet nagyon nehezen...

Előtte ring a kalásztenger, közte fehér gyalcsban pihegő keblekkel hajladoz Erzsike... a halott... a szép Mihály Erzsike... s kapája nyomán két nehéz könyesepp gurul borostás-ráncos orcáján le... le a koporsóra.

hogy hiába nagy és hűséges szerelme: az élet eltasztja őt. Milyen borzalmas lehetett ennek a nagy, talajtalan csalódnak beismerése!

Egy opálos, szeptemberi hajnalderengésben vékony, forró kis kezével megfogta a kezemet.

— Köszönöm — hápogta szaggatottan és alig halhatóan —... hogy oly jó voltál... És ugy fáj, hogy én ezt... már nem tudom... többé... visszaadni...

Feledhetetlenül egyszerű és fenséges volt ez a szeptemberi derengés. A tiszta, tündöklő rózsaszínű hajnal megcsókolta a lecsukódott szempillákat, a vértelen, elnémult ajkakat.

De jaj! a fiókot be kell csukni, a levelek, füzetek, számlák és fényképek tovább alusszák reménytelen álmukat. Fel kell kelni, tovább kell menni, mert jön a holnap, a kötelesség. Az élet, mint iramló lovas, nem enged megállást, töprengő tünődést, hosszas multidézést. Az élet előre úz a holnapba és mi lihegve csörtetünk előre, nem szabad megállni és visszanezünk. Az élet erősebb a halálnál.

De a szeretet erősebb az életnél.

Szentelky Kornél

Egy gazdátlan fiók felett

Mi értelme van már mindennek? Levelek, fényképek, lapok, noteszok, számlák, jegyzetek... egy kis világ, amely összeomlott, mert a nap kihűlt és a sok betű, sóhaj, jegyzet és emlék, amely a meleg nap körül keringett, most elvesztette fényét, értelmét. A naptárban még egy utolsó, kurta feljegyzés: augusztus 13-ikán Bözsi volt itt. Ki törődik még evvel az augusztus 13-ikával? Az angol nyelvfüzetben még ott van az utolsó óra nyoma: I can find them nowhere. They must be somewhere; have you looked for them in the garden? Ki fog ezekre a kérdésekre megfelelni? A fiók sarkában egy skatulya névjegy. Egy halott név ismétlése száz finom kartonon. Milyen fölösleges mindez, hiszen ez a drága név már nem látogat meg senkit, nem küld jókívánatokat születésnapokra, vagy meghívásokat ótörái teára. Gazdátlan már a névjegycsomó, a nyelvfüzet, a fiók, az emlékek széthullott világa.

Nem tudok szabadulni ettől a fióktól. Titkos tegnap-kezek fognak, huznak, ölelnek az elmúltakhoz, az utolsó édes-szomorú napokhoz. Ó igen, volt nap, amikor még mosolygott, sovány kis arcát finom ráncok karcolták végig. Mosolygott, egy kis napsugár hullott reája, szegény, sokat szenvedett lelkén talán egy pillanatra végigsuhant az öröm sápadt, kósza fénye. És voltak esték, lázas, lüktető esték, amikor még tervezett, holnapokat idézett, melyeket sohasem látott meg. Bizonyosan tudta, érezte, hogy hamarosan el kell mennie, mégis bátran és biztosan beszélt: majd karácsonykor, majd tavasszal... Mosolyogtam, bölintottam, bár a borzalom torkon ragadott ezeknél a szavaknál. Hát ő nem érzi, nem tudja, hogy ezek elérhetetlen messzeségek a számára? Ő azonban felkapta biztató és igenlő mosolyomat, bizonyosságot kapott ingadozó holnap-hitéhez és ahoz a meghatározó nagy életvágyhoz, amely könnyebbé tette a töprengős, kínos, köhögős éjszakákat. Meg fog gyógyulni! Nem hitte, de mégis akarta. Olyan jó lett volna még élni.

A tükröből még visszanez a képe. Sápadt, bus arca, sovány válla és felgyult nagy szemének két lobogó lámpása. Kezén lengén, halványan kusznak végig a bágyadt erek, mint fojtott, könnyes sóhajok. Borvörös ruhája fájdalmasan emeli ki kisérteties sápadtságát. Néhány flakon még ott maradt a tükrön, egy félig üres puderos doboz is vár még valamire: az urnőjére, avagy a feledésre? — ki tudja. Senki sem érti a néma flakonok és dobozok keszédét és titkos gondolatvilágát. A vázákban már nincs virág. Kinek illatozna?

A kis óra megállt. Egy rég elsüppedt napnak megdermedt percét mutatja csökönyös hűséggel. Gazdája nem vitte magával, neki már nincs szüksége többé mérni az időt, amely csupán az élet kegyetlen velejárója. A láztól kötyagos szívverések számát sem kell számolni többet, elpihent már a szív és elpihent a kis óra kegyegése.

Az éjjeli szekrényen egy francia regény, benne egy jel, amelyen túl már nem jutott az olvasója. Így hát nem is tudta meg mi történt legvégül Paullal meg Stéphanettel... De azért ki merné kivenni a jelet avagy elrakni a könyvet? Várnak még.

Az emlékek nem keresnek értelmet. Élni akarnak, szinte folytatni akarják a félbemaradt életet, felgyult tüzek talmi fényében akarják utánozni a valóságot, az életet, amely lelökte őket magáról, mint szivtelen anya a poronyait. Szikráznak, sísteregnek lehunyt szemhéjam rózsaszín ködében. Ki tudja, ki érzi ezekben az áhitatos, ájult percekben a nyitott fiók felett, hogy ez a sok szikra hideg fényjáték csupán? Lábujihegyen lépek be a szobába és odatípegek ágya elé. A bágyadt, bóbiskoló homályban két szeme parázslík felém.

— Mi az? Nem alszol?

— Nem — suttogja fojtottan.

— Mit csinálsz?

Jó sokáig nem kapok válasz kérdésemre, majd könnyes, vibráló hangon leheli:

— Gondolkozom.

Éreztem, ha még valamit kérdezek, úgy el-sirja magát. Pedig sohasem sirt, sohasem pa-

naszkodott. De hosszú, lázas éjszakai megmutatták neki a kérelhetetlen eltávoztást. Tudta, kegyetlenül tudta, hogy el kell mennie, de sohasem beszélt róla. Ugy szeretett volna még maradni, élni, hinni, szeretni. Komoly, hűséges szerelmese volt az életnek, mely a szenvedésen kívül alig adott valamit neki. És ezeken a sajnós, végtelen, fekete éjszakákon valószínűleg belátta,

A Horan ügy 200 év előtt

Az amerikai Hearst lapok tudósítója, Moran hozta az angol-francia flottaegyezmény bizalmas aktáit. Az aktalopásból majdnem diplomáciai bonyodalom támadt. Minthogy semmi új nincs a nap alatt, az alábbiakban az olvasó a diplomáciai aktalopások őselével ismerkedik meg.

St. Elmo báró özvegyének párisi mulatóhelyére csak a legeslegelőkelőbb urak jártak. Az udvar legmagasabb rangjai és a külföldi követségek hivatalnokai jöttek ide, hogy aranyakkal megvásárolják a báróné és a környezetében lévő hölgyek kegyeit. Az urak persze itt is megkövetelték, hogy rangjukban disztíngváljanak és ha netalán valamelyik kis követségi titkár erszénye nem bírta a versenyt a hercegek és marquisok hódításaival, az irigyelt nőske elé kidobta kártyáit, amelyek azt mutatták, hogy nagyon is otthonos, bejáratos azokba a műhelyekbe, ahol a világpoltika szálait hogozzák, erre minden biztonnyal odapártolt, hogy kicsaljon minden adatot és kiszolgáltassa azokat jó pénzért valamelyik gálans udvari lovagnak, hercegnek. Különösen most értékes minden kis pletyka, elszólás: — Utrechtben hosszú háboruskodás után békét kötöttek a hatalmak (1714), Európában — nyugalom volt, de minden követ éber szemmel leste a másikat, járta a szalónokat, hol tud meg valamit szenzációt, hol készülődnek titokban országa ellen.

Cellamare herceg képviselte Spanyolországot Párisban St. Elmo báróné házába sűrűn jártak a spanyol követségről, többek közt a herceg istállómaster is. És Dubois érseknek, Franciaország mindenható miniszterének egy nap elmesélték, hogy az éjjel az istállómaster nagyon hetvenkedett a hölgyek előtt azzal, milyen jól van informálva a francia királyi család egyik nőtagjának és a spanyol kancellárnak összeköttetéséről. Az érsek óminenciája felfigyelt. Már elbeszélték neki, hogy mit mondott egy másik — nőskenek a spanyol követségi titkár, akinek nagy buzgólkodásában „eljárta a szája” — szintén Cellamare-ról és a királyi hercegnőről...

Spanyolországban XIV. Lajos francia király unokája uralkodott, V. Fülöp és mindaddig a legteljesebb mértékben érvényesült a francia politika, tehát a francia király akarata Spanyolország sorsának intézésében és most az éjjeli mulatóhelyről jött hírek azt látszanak igazolni, hogy Madrid hivatalosan támogat egy olyan összeesküvést, amely Franciaország ellen irányul és felbontja nemcsak Franciaország belbékét, hanem egész Európa nagynehezen fenntartott nyugalmát is. Dubois mindent elkövetett, hogy a konkrét bizonyítékokat megszeresse. Buvat, a spanyol követség írnoke másolta azokat az aktafogalmazványokat, amelyek erre az ügyre vonatkoztak, amelyeket Dubois jöpnézen az írnoktól megvásárolt. Ezekből a másolatokból egyszerre tiszta képet kapott a spanyol udvar szándékairól.

XIV. Lajost kiskorú dedumokája, XV. Lajos követte a trónon. Az elhunyt király utolsó napjaiban úgy rendelkezett, hogy a gyermekuralkodó mellett szeretőjétől, Montespan asszonytól született fia — Maine hercege legyen a régens, míg a kormányügyeket Orleansi Fülöp herceg vezesse. Ahogy azonban a király meghalt, Fülöp a parlament útján megszerzte önmagának a régensséget és Maine herceget teljesen félretolta a kormányból. Maine herceg felesége, Bourbon Condé Anna hercegnő, ebbe nem nyugodhatott bele. Minden eszközt felhasználta, hogy az orleansi herceget megbuktassa. Még a spanyol udvarhoz is fordult segítségért, tudva azt, hogy V. Fülöp maga szeretett volna régens lenni. Megígérte neki, hogy vágya teljesül, ha támogatja akcióját...

V. Fülöp első felesége, Mária Lujza meghalt. Ennek a fia Lajos, volt a trónörökös. Csakhogy Fülöp újból megnősült, Farnese Erzsébetet, pármal hercegnőt vette el feleségül és Erzsébetnek is született fia,

Károly, akinek szintén akart országot, trónt biztosítani. A spanyol koronáról nem lehet szó, tehát az olasz hercegségekre (Parma, Piacenza, Toscana) — gondolt, hogy azokat a kis Károlynak valamiképp megszeresse. Maga a kancellár, Alberoni érsek vállalkozott erre. A király mindenben úgy határozott, amint azt felesége előírta s Alberoni tudta, hogy hatalma csak addig tart, amíg Farnese Erzsébet akarja, mindent megtett tehát, hogy megmaradjon kegyelben. És egész nyíltan kérte a hercegségeket a hatalmaktól Károly részére, pedig sejtette, hogy lehetlent kíván: — az olasz hercegségek miatt már annyi vér folyt, az angol-francia-holland szövetség azért alakult főképp, hogy az olasz hercegségeket megvédje Spanyolországtól, mert ettől függött Európa békéje. Alberoni a királyné kedvéért kész volt csóvát dobni a parázsa, Spanyol csapatokat küldött Szardíniába, hogy rajtaütéssel foglalják el a kívánt birtokokat. Hogy pedig a vállalkozás teljesen sikerüljön, s hogy ne zavarájk meg a hatalmak, mindenütt a legnagyobb zavart igyekezett felidézni, felkelések pártjára állt, egyik államot uszította a másik ellen. Ekkor érkezett Maine hercegné segélykérése — és épen kapóra érkezett. Alberoni megbízta követét, Cellamare herceget, hogy a jezsuiták bevonásával szervezze meg a hercegnő összeesküvését orleansi Fülöp ellen. Az összeesküvéshez csatlakoztak sokan az udvarból is és mikor már a tettere került volna a sor — akkor jutottak Buvat aktamásolatai Dubois íróasztalára. Az érsek erre elfogatta az összeesküvéket (a hercegnét Dijon, aztán Chalons várába záratta) és elfogatta a spanyol követet is.

Alberoni toporzékolt és hogy hiába követele Cellamare szabadonbocsájtását, elfogatási parancsot adott ki a franciák követe, St. Aignan herceg ellen. A herceg akkor már megszökött; Alberoni rendőrei üldözték, el is fogták a hintáját, elvitték Madridba, de a kancellár nagy bosszúságára a hintóban egy komornyikot és egy komornát találtak, mert a herceg, sejtve, hogy üldözni fogják, feleségével ösvérre ült és idejekorán átjutott a határon.

Cellamare-t Dubois szabadon bocsájtotta, de a megszerzett aktákat publikálta s megüzente a háborút Spanyolországnak. A spanyol partokat az angol flotta már sikeresen bombázta. Egész Európa fegyvert fogott. A békét valamiképp úgy hozták létre, hogy Farnese Erzsébetet sikerült csellel rávenni, hogy elbocsássa Alberonit.

— Elolvastam a tudósításokat az angol-francia flottaegyezmény aktáinak megszerzéséről, ennek a bonyodalmairól. Ez idézte fel emlékembe ennek a régi aktalopásnak a történetét. Most kétszáz év után nem lett háború az aktalopásból, amit két évszázad előtt még háborúval intéztek el.

... A titkos diplomácia azonban ma is virágzik, s ma is éppoly veszedelmes a népek békéjének, mint századokkal ezelőtt.

Magister.

TOBLER

a világhírű csokoládé-cukorka-és kakaógyár az egész világon szabadalmazva

Toblerome: havasi mézzel és mandulával
Nimrod: malátával és biszkvittel
Tobleido: keserű csokoládé inyencoknak

Mindentütt ezeket kérje

Megrekedt szekér a vizmosásban...

Emerre — el a Tiszától, erre van a végtelen tanyája: a puszta... Azon túl a kenyérvirágos mező, még tovább a hegy, hegy tetején az erdő, sötét erdőben a bánat... a pusztáról odafut minden felhő, hogy ott lehullassa a könnyet, ami a puszta melegsívű fiainak felhőtlen szemeiben termett...

Erdő, erdő, sűrű erdő, ki lakhatja azt, hogy őszzel annyi bánatot küld vissza, le a pusztára. A puszta lakói: a kevély csikók, aztán a pusztai dalosai: a juhászok, de még a mindig komoly kondás is még szomorubbá lesz, ha az erdő elkezd küldögetni az ősz hirnökeit a lassu, nehéz esőket... Nem lehet rájuk ismerni. Más emberekké lesznek. A pusztai költői, vadvirágda'ok napos szívei: a juhászok elnémulnak... a nagy, sötét erdő síró homálya pászol a szemükben — mintha mind meg akarnának halni: ősz van, le kell számolni!

És a sötét, fekete felhők alatt drága, tavaszos virágok nőnek: mesék... ilyenkor belátni az erdők szívéig...

Az ősz már ideért, le a pusztára... aprószemű, csudanehez eső veri a birkákat a szárnyékban... esik, esik a mindig könnyező erdő bus könnye...

Hej, csak sirjal! — sirass meg engem is!... ránt egyet a vállán a bojtár, hogy ne nyomja már ugy ez a nagy árvaság a mellét, ami majd megfojtja a csuromvízes szür alatt... de el is megy ő innen, mert ilyen árva nem lesz ő sehol, mint itt... nagy, fekete szemeiből csak úgy dül a bánat — amint a gazdára néz... az is ni, most milyen kókad... hej, pedig az a szép háza a templom mellett, házában a szép, dolgozó asszonya és... az asszonya mellett — lehunyja a szemét, hogy csak őt láthassa — a lánya: Rozika...

Nagysokára nyitja csak ki a szemét... csak árva'knak van ilyen nagy, mindent megölelő szemük... milyen szép is volt, amit látott. Bár csak csukhatná le örökre a szemét. Nem az ő számára termett Rozika! Senki fia ő: se apját, se anyját nem ismerte senki... a templom lépcsőjén találta meg egy ilyen árva ősi nap reggelén Anna, az Illés juhász szép, fiatal felesége... aztán minthogy már ő is vártak valakit — megtartották őt is: játszópajtásnak... annak, aki majd nemsokára eljön...

Inkább hagyták volna megfagyni a templom lépcsőjén... mert a játszópajtás Rozika lett — aki olyan nagyon tud most fájni. Igaz — a fél falu legényének fáj, de azoknak szabad, hogy fájjon... de neki még az sem szabad, mert ő, senki fia!

A birkák egymás alá dugott fejfel csendesen sirdogálnak... így hullanak a levelek a fákról... Így hull a Péter könnye is befelé: el köll innen menni... el!

No, de most szól Illés bácsinak, ki is gondolta, hogy mit mond... ne haragúggyanak kendtek, nem érdemlem én azt... csak engeggyenek világá!

Megrántja a szűrt vállán: Illés bátyám!... hallja-e kend?

Hallgass! — mordul bele az esőbe a gazda. Persze, hogy hallgassak!... fohászokodott egyet Péter... akihez jók az emberek — az hallgasson! Ők pedig jók voltak hozzám. Jobbak, mint az édős szülőim!

De ni: mit csinál Illés bátya?... ő, te jó Isten! — hiszen sir!... tisztán látta az arcán legördülő könnyeket... ni, milyen szomorúan néz megint ide a süvege alól... Szomorubb ez a nézés, mint a birkák lihegő, gyámoltalan, kisgyerek sírása a nehéz felhők alatt...

Illés bátyám! — mér olyan szomorú kend? — szaladt ki az ijedség Péterből... akit várnak — az ne legyék szomorú!... és eleredt az ő könnye is, de most már — kifelé.

A nagy, szálas ember felkapta a fejét: hát talán téged nem várnak, mi?

Az Isten áldja meg kendeket érte... suttozta Péter, de aztán megerősítette magát: ha maga is szomorú, hallgasson meg engem édős bátyám!

Hát te is szomorú vagy, Péter? — igen meleg volt az Illés hangja.

Szomorú vagyok, mert meg köll magukat sértenem... engeggyen el édős bátyám a szógálatból!

Illés egy-két lépéssel Péternél volt és megragadta a vállát: hát nem szerettek téged? — Tört ki a juhászból valami vad, kétségbeesett harag... nem lehet az most Péter! — és a nagy ember reszketett, sirt a bajtársa előtt...

Illés bátyám!... meghasad a szívem, ha így látom kendet.

A juhász belenezett a bojtár könnyes szemeibe: te árva voltál Péter, de én árva'bb vagyok mindennél!... Én téged fiammá fogadtalak, most mutasd meg, hogy fiam vagy. Nekem el köll mennem! Már régen köllött volna, csak nem hagyhattalak itt benne: te semmi nélkül! Most már van elég. Most elme'gyek. Te már férfi lettél — vigyázz rájuk... szeresd a testvéredet, meg azt a szegény asszonyt... igen elfhalt a hangja: légy jó hozzájuk édős gyermekem!... Én már nem látok itt több nyarat... több délibábót, ami olyan igón szép, ha az ember hazagondol... én most elveszek előleket: elnyel az ősz. Ne sirassatok meg, mert én már régen meghaltam!...

Jaj! — miket beszél Illés bátyám?... már hogyan hagyná itt őket bucsu nélkül? Mit mondana Anna né'ném? Látszik: senki fia vagy — mondaná — mért engedted el. Hát Rozika?... annak mit mondanék, mikor siratja kendet? Osztan én nem is maradhatok köztük — nagyon bűnös vagyok: hiszen én nem úgy szeretném Rozikát, mint testvéretem!

Hát szereted? — csillant meg a juhász szemében az öröm melege.

Péter persze hogy nem tudott felelni.

A juhász levette süvegét, arca komoly volt — meghatott: hála neked, te jó Isten!... most már igazán mehetek. Ez is a te figyelmeztetésed! No, megyek is már... hát mondd meg nekik...

Én hát akkor ideállok eléje, osztán ha menni akar — hát üssön agyon! Mer amig élők, addig átkarolom a lábait...

Értsd meg: mennem köll! — kiáltott a juhász fájdalomtól égő hangon... akkor tennél rosszat, ha nem mehetnék.

Péter nem szólt semmit, csak fogta a nagy ember lábait egyre erősebben...

A juhásznak — úgy látszott — valami kétségbeesés elvette az eszét... szeme vészesen villant, felémelte a botját: eriggy innen!

Üssön csak — nézett fel a gyerek — üssön csak édős, jó apám!

Illés felemelt karja erőtlenül esett le.

Menjünk haza! — mondta könnyes szemmel Péter.

Én nem mehetek többet közétek... a ti kedves, ártatlan arcotok között az én számomra nincs többé hely... ha rátok nézek megöl a bánat — hogy a bűnöm ti rátok is árnyat vet... Nem ülhetek le ti velem az asztalhoz!... nem bírom tovább a bünt köztetek!... a ti jószágok között... ami ugy égési rám a bélyeget!

A bojtár nézte az embert: Illés arca, mintha igazán egy halotté lenne... olyan halvány...

Gyilkosnak nincs helye köztetek... csak a börtönben!

Nem lehet maga gyilkos! — mosolygott Péter a könnyein át... nem lehet az!...

Az árvaságnak ilyen nagy, meleg tanyák kellenek mint a Péter bojtár szeme, ilyen közeli jószágok ajtól, amelyen át olyan könnyen be lehet menni: a reménybe... Illést is megölelte ez a nagy jószág: mitől gondolod ezt?

Aki az árva't úgy felkarolja, mint kend az nem lehet az... és síró, édes, gyermeki csókkal megcsókolt Illés kezét.

Te?... te megcsókoltad a kezemet?... ezt az én véres kezemet?... jaj nekem!... jaj... te édős kis fiam!... jaj... édős, édős gyermekem!

Adjon Isten, Illés bácsi!... ismer-e még?

Csak most vették észre, hogy a fekete komondor már régóta ugathatott, meg hogy valami hirtelen jött szél kék ajtókat nyitogatott a felhők fekete falára.

Két csendőr állott előttük... a kérdezőt hogyne ismerné Illés!... a szomszéd fia volt.

Illés nem szólt semmit, csak kinyújtotta a két kezét: itt van, vasaljátok meg!

A fiatal csendőr megértette: azt a bolondot nem tesszük! — nevetett jóízűen.

Hát nem értem jöttetek?

De magáért! Szükség van a maga két erős, becsületes karjára. Amott a vizmosásban van egy megrekedt szekér... egy szegény beteg fekszik rajta. Jöjjen, segítsen!

Megyek fiam, megyek! Aztán meg majd ti segítetek rajtam, mondta lehajtott fejjel.

Ne jöjjen a Péter is? — kérdezte a csendőr.

Elegen leszünk hárman is — felelték azok.

Két gyönyörű vasderes csikó nyugtalanzkodott szép szerszámokban a könnyű kocsi előtt. Egy halvány, igen összetört kinézésű asszony állott a kocsi mellett, aki alig tudta fékentartani a lovakat, hogy el ne szakgassák a szerszámot.

Illés bátyám, fogja maga a lovakat. Azért nem mertük kiemelni a kocsit, mert féltünk, hogy megszaladnak, oszt feldöntik a kocsit a beteggel.

No hát csak rajta! — szólt Illés.

A kocsi egy-kettőre fenn volt a siken, ami ilyenkor virázkodik ősszel... az ősz könnyei alatt. Különös egy föld az! A tulsok napsugár megöli, elhervasztja benne az életet... ez a föld a fájdalomnak örül... az ősznek!

A beteg ember, amikor meghallotta Illés hangját, rettenetes erőfeszítéssel felült és bámult, bámult Illésre...

De Illés is úgy nézett vissza, mint aki nem ért valamit... jaj, te jó Isten!... nem káprázik a szemem?

A beteg ember hirtelen sírni kezdett és felnézett az égre... biztosan ő is azt kérdezte az égtől — hogy nemcsak látomás-e neki Illés?

De most Illés meglátott valamit: a homlokán át, le, le az ajkáig — egy szörnyű seborradást... ő látta ezt a sebet, amikor vészelt... az ő keze ütötte azt a szörnyű sebet egy tolvaj arcára, aki megakart lopni azt a juhakolt, amit őrá bízta. Egy pillanatilag látta csak akkor, de az a pillanat lelkébe véste azt a

véző arcot örökre ott a csillagos, sugárzó szép ég alatt... mert az a pillanat azt jelentette, hogy ő most már: gyilkos...

Ő akkor kábán a rémülettől hazaszaladt és amikor másnap reggel visszatért az akolhoz, csak a vért találta ott. Tüntesd el a vért — sugta neki fiatal életének minden ereje... hisz oly fiatal vagy!... Elj!... aztán csak nem hagyod itt fiatal feleségedet és eljövő kis gyermekedet? — akit meg se ismersz, meg se csókolhatsz, ha följelentet magadat. De hiszen már tudják a gyilkosság az... a tolvaj teste már nincs itt — megtalálták, felvitték! Megindult újra a falu felé, mint éjjel, hogy följelent magát, de a lábait megint csak hazavitték... és amikor Anna rámosolygott és újra emlegette azt — aki eljön hozzájuk: az ismeretlen kis gyerek, újra nem volt ereje, hogy feljelentse magát. És csodálatos: soha senki sem tudott meg semmit az ő szörnyű tettéről — hogy véres a keze, hogy: ölt!

Néhány napra rá Anna megtalálta a templom lépcsőjén Pétert. És megtartották a kis gyereket. Anna azért, mert valami nagy-nagy szeretet élt benne minden gyermek iránt, amióta neki is eljövendő lesz: a gyerek. Illés meg azért, mert intésnek vette arra, hogy jóvátegye a bűnét — hogy felneveljen egy életet ahelyett, amit megsemmisített.

És multak az évek... nőttek a gyerekek, nőtt a vagyona... és álmodott Illés: lesz helyette másik férfi a háznál — ha minden kész lesz arra, hogy bünéért feleljen... és ma el is ment volna — ha fel nem támadt volna az az éjszaka!

A csendőrök és az a szegény, halvány asszony meglepetten néztek a két emberre... ők nem tudták — hogy miért nézik azok egymást olyan sokáig.

Ugy-e te vagy? — kérdezte a beteg zokogó örömmel.

Illés odaállt a kocsi mellé... Én, mondta csendesen.

Mondd, szegény vagy?... mert azóta én gazdag lettem. Ő mit szenvedtem én — a gazdag: aki egyszer lopni akart. Minél jobban gazdagodtam, annál jobban szenvedtem, annál jobban tudtam: hogy lopni akartam... eljöttem, jönnöm kellett, hogy károd megtérítsem!

Bizony különös ez, mondta Illés... én is annál jobban éreztem, hogy bűnhődnöm kell, minél jobbak voltak hozzám!... a drága kis családom...

Jaj, sirt a beteg ember — mire kellett nekem a vagyom?... hiszen nekünk gyermekünk sincs!

A halvány asszony kétségbeesetten felzokogott... Akkor a magam lábán vánszorogtam el már... az uton találkoztam ezzel a szegény asszonnal, aki segített futnom... később a feleségem lett... mondd, mi a károd?...

A csendőrök mintha megértettek volna valamit, meghatottan elköszöntek: itt már semmi szükség sincs miráink. Isten áldja magukat.

Péter addig nézett utánuk, amíg el nem nyelte őket az út... mintha a sötét mult ment volna el velük és itt csak valami könnyű, édes öröm maradt... kék ég a pusztá fölött: tiszta sziv.

És a beteg ember megértette: mit érez Illés. Nagy megkönnyebbülésből látta, hogy az ő sebéért iszony sokat szenvedett...

Bocsásson meg nekem! — mondta... és érezte, hogy ezekkel a szókkal kellett volna köszöntenie Illést.

Illés bátyám! — kiáltott türelmetlenül Péter a messziből...

Illés szíve nagyot dobbant... megbocsátani?... nem! — valami mást kellene tenni... ezeknek nincs gyermekük... a Péter meg árva!...

A szíve valami nagy döbbenet alatt majd megfojtotta: látják ott azt a gyereket?... Árva, én neveltem... szemeiből szívetverő öröm kinálkozott ki: látják?... Ha ő a maguké lehetne?!

Mikor az árnyékhoz értek a két férfi elámulón nézte az asszonyt, meg a gyereket... mint két testvér: úgy hasonlítottak egymásra...

Fiam! — sikoltotta a halvány asszony... gyermekem!

Péter felemelte az asszony fejét, úgy nézte: Anyám!... Édős anyám!...

Illés is, meg az a beteg ember is egyet gondolva néztek egymásra: a harmadik — aki még kellett — hogy megszabaduljon!...

Kristály István.

2 ÉVI HITEL

Miudennemű egyes és univerzális

asztalos- és bognárgépek

beépített motorral vagy anélkül

keretfűrészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jó karban levő komb. egyengető, csapoló, maró és va tagsági gyalu, marógép fűrészgépvel és körfűrészszel kombinálva.

TERE-FERE

Részeges Oroszország. Az *Izvesztia* című orosz lap számokat közöl arról, mennyi szesz fogy Oroszországban.

1923—24-ben 95.000 hektoliter alkoholt fogyasztottak a muszkák, az utána következő évben a fogyasztás 489.000 hektoliterre emelkedett, az utána következő évben pedig túlhaladta a hárommillió hektolitert.

Ebben az esztendőben, tekintve, hogy a kimutatás még csak az első öt hónapról szól, arra lehet számítani, hogy Oroszország szeszfogyasztása a négy millió hektolitert is túlhaladja.

Megjegyzendő azonban, hogy ezekbe a titáni számokba nincsen beleszámítva az a szesz, melyet kisüstökön főznek a parasztok.

1927-ben Oroszország lakossága itatra 1200 millió rubelt költött.

Az újság ezenkívül beszámol egy körkérdés eredményéről, melyet a különböző iskolákban tettek fel a növendékeknek. 3420 diákot kérdeztek ki, hogy iszik-e szeszt. Nyolctól tizenhat esztendőes gyermekek feleltek a körkérdésre. Ime, az eredmény:

— A gyermekek 15 százaléka s a lányok 14 százaléka állandóan iszik. A fiúk 14 százaléka nem ért az ital, sohasem rug be, a fiúk 34 százaléka csakis szeszt iszik, 66 százaléka bort, sört vegyesen. A lányok 8 százaléka pálinkázik, a 99 százaléka sört és bort iszik. A fiúk 11 százaléka teljesen tartózkodik mindenféle szesztől.

Arra a kérdésre, vajon hol isznak, a kérdeztettek 40 százaléka azt felelte, hogy a barátjaikkal, a 60 százaléka pedig azt, hogy otthon, szülei jóváhagyásával.

A hit számokban. Rossun bíboros, aki a *Propaganda Fide*-t irányítja, a múlt év számadásait bezárta s nyilvánosságra hozta. Jelentéséből megtudhatjuk, hogy fejeződik ki a hit számokban.

52 államban gyűjtöttek a katolikus missziók javára s a gyűjtés 46.380.000 lírát hozott.

Természetesen az Amerikai Egyesült Államok adakoztak legtöbbet, itt is az övéké az első hely. Amerika hozta össze az összegnek majdnem a felét, 22.409.333 lírát. Nem is lehet ez másképp, hiszen a földgolyón nincs olyan gazdag állam, mint Amerika.

Utána nyomban Olaszország következik, mely a propaganda céljához 5.006.536 lírával járult. A harmadik hely Franciaországé, mely 4.936.511 lírával szerepel, a negyedik hely Németországé 2.475.395 lírával.

A négy nagyorország után következik Kanada, Anglia, Belgium, Írország, Spanyolország, Hollandia és Argentína.

Rossun bíboros a beszámolóját azzal a megjegyzéssel zárja, hogy a következő években még dusabb adakozásokra van kilátás.

Az egyesület-mánia. Ha két német találkozik egymással, azonnal egyesületet alapít elnökkel és titkárral. (Az egyik az elnök, a másik a titkár.)

Ugy látszik, ez a német szokás hovatovább láb-
rakap a franciáknál is, legalább ezt írja a *Matin*. Nem mulik nap, hogy a szerkesztőség ne kapja meg egy ujonnan alakult egyesület alapszabályait. Gombamódra szaporodnak az egészségügyi, jótékonyági, sport, turista egyesületek, a nemzeti és nemzetközi tömörülések, szövetségek stb.

Egy párisi előkelő ur, aki pusztán közönyből belépett mindenféle egyesületbe, megsokalta a dolgot s egy egyetlen napon kilépett kilencvenöt egyesületből, melyeknek addig rendes tagja volt. Már nem bírta fizetni a tagdíjakat.

Ellenben a *Matin* fölemlíti, hogy még mindig nincs náluk olyan egyesület, mely Németországban kitűnően és hasznosan működik: a gazdasszonyok egyesülete.

Ennek a német egyesületnek 200.000 tagja van. Célja az, hogy a háztartásokat tökéletesítsék, a tisztaságot előmozdítsák, az otthont minél melegebbé, kedvesebbé tegyék. Az eredmény kitűnő. Ez az egyesület kétszáz ezer asszonyt megtanít arra, hogy asszony maradjon a mai időkben is. Amint a *Matin* írja, ennek az egyesületnek ez is lehetne a címe:

»Egyesület a tisztaság, szerénység és talán a boldogság előmozdítására.«

Kis cirkusz. A nő így szól az udvarlóhoz:

— Kölcsönözzön nekem öt aranyat. Akkor adja meg majd, amikor akarja.

A különböző nők jellemzése:

— Majdnem minden ország nőit ismerem. Az olasz nő azt hiszi, hogy akkor szereti a kedvese, ha bünt is tud érte elkövetni, az angol nő azt követeli tőle, hogy örültséget kövessen el érte, a francia nő pedig azt, hogy számárságot.

Meghalt egy fiatal francia író. Társai fölmentek a

közoktatásügyi minisztériumba, hogy legalább a temetési költséget megszerezzék, mert olyan szegény volt, hogy még a temetésére se futotta. A miniszter nagylelkűen ötszáz frankot utaltatott ki. Amikor a titkára kérdezte, hogy az adományt milyen módon könyvelje el, a miniszter ezt felelte:

— »Fiatal írók támogatása.«

— A menyasszonyom a legjobb családokkal érintkezik.

— Né mondd.

— De igen. Telefonoskisasszony.

Egy komor ur beállít az üzletbe.

— Vannak háztartási cikkek?

— Igenis.

— Akkor kérek egy revolvert.

A jövő század regénye. Nem arról a regényről van szó, melyet *Jókai* írt meg, hanem az ezután következő századéről, a huszonegyedik századáról, melyet most egy cikkben álmodik meg egy francia író.

Véleménye szerint a jövő okvetlen a rakéta-repülőgép. Rövidesen mindnyájan ötszáz kilométer sebességgel fogunk röpködni a levegőben.

Becsuknak majd bennünket egy kis kabinba s kilőnek a térbe, mint valami löveget. Sokkal kényelmesebben fogunk utazni, mint manapság, mikor a repülőgép óránként ötven száznyolcvan kilométert tesz meg. Érzékeink könnyű szerrel hozzá fognak idomulni az új életfeltételekhez.

Nyolcvan évvel ezelőtt egy orvosi gyűlésen a legnagyobb tudósok kijelentették, hogy az ember sohasem szokhatik hozzá a nyolcvan kilométeres sebességhez, mert véredényei megrepednek. A tapasztalat megbizonyította, hogy nem volt igazuk.

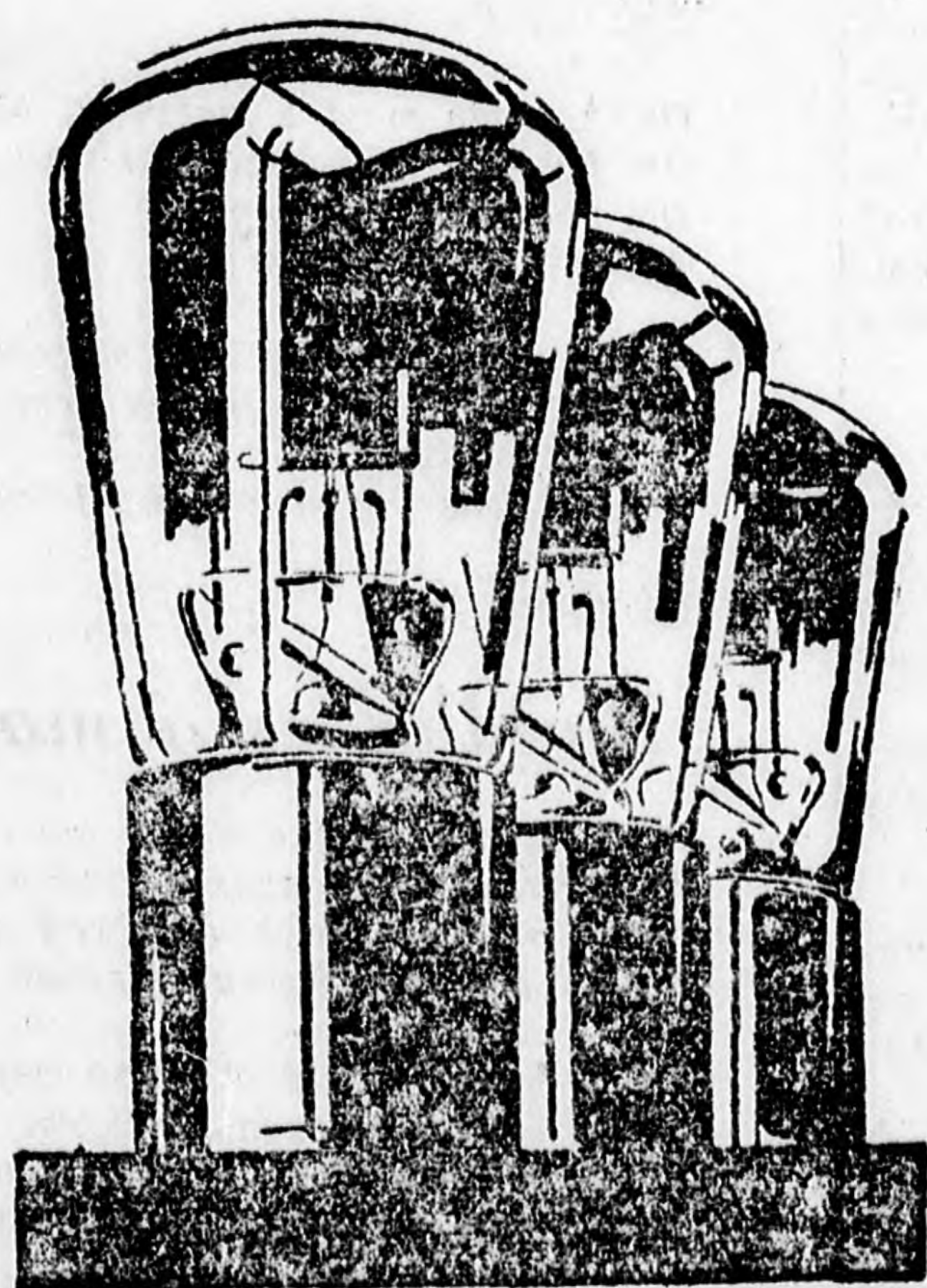
Milyenek lesznek a hangárok?

Hangárok, repülőterek egyáltalában nem lesznek többé, mert a jövő repülőgépei, melyek mind fémből készülnek majd, villamos-delejes mezőn szállnak le. A repülőállomások a város közepében foglalnak majd helyet, ahol azonnal válthatunk majd jegyet a világ bármely pontjára. Fölvonó viszi a magastetőre az utasokat, itt beszállnak egy csinos kis fülkébe, a hajtógép kiröpteti az aeroplant a térbe, ötszáz kilométeres kezdősebességgel.

Természetesen a repülőgépről haza is telefonálhatunk, a hivatalunkba is, bárhová.

Tulzás?

Majd meglátjuk.

RE 084, RE 144, RE 134

RÁDIÓLÁMPÁK

a hangszóró erősítésére. Az RE 144-es lámpák a magasfrekvenciájú erősítésre szolgálnak tengerentuli drótnélküli táviratozásnál. Kérje még ma legújabb Telefunken-lámpaárjegyzékünket, amelyet díjmentesen küldünk

TELEFUNKEN

JUGOSZLÁV-SIEMENS R. T. BEOGRAD

RESAVSKA ULICA 22/K

Dolorosa nővér

Irta: Markovics Mihály

Az ujonnanjött feljött csodálkozással, tágranyított szemmel lépkedett a kőköcskás, léghideg folyosókon. Most még furcsábbnak találta ruhájának nagy feketeségét és végtelen ellentéttel a hófehér mészfalat, amelyre kísérteties élességgel rajzolódott árnyéka.

A keresztfolyosók labirintusában minden nagyon egyforma volt. Szürke, zárnélküli ajtók kettősrendje. Dolorosa nővér, az ujonnanjött szeretett volna kérdezősködni, szívére toltult melegséggel kérdezni szeretett volna valamit. Valakitől. Olyan volt a végtelen, rideg folyosókon, mint egy törött szárnyu, szomorú madár, kétségbeesetten gubbasztó az ázott novemberben.

Valahonnan elfojtott harangszó lengett az épületen át. És Dolorosa nővér úgy érezte, hogy ez a két nap láthatatlan nagy gyalukkal sokat, sokat leforgácsolt belőle a vágyakból, amelyeket akaratlanul belopott ide a nagy zárdakapun keresztül. A husból, vérből épített vágyakra már csak egy esett fény sugar emlékeztette — a napfény, ahogy bágyadtan besurrant valamelyik ablakon...

A felcsendült harangszó imaórárt jelentett. Sok-száz év óta, gépies, szomorú pontossággal.

A zárda főnöknője hosszasan elnézett a feje fölé. Mintha nem is neki beszélt volna. Kicsit patétikus volt a hangja.

— Az utak fiam veszedelmes túskehekrok. A mi tornyunk meg az őrtállás tornya, messze a túlekedéstől. Aki fáradt, az visszatér közénk.

Dolorosa nővér két napja volt itt, még nem élt lelkében százszázalékos önfegyelem. Megrándult az arca: talán elárulta, hogy ez nem az a megrészegítő szóáradat, amelyre most szüksége lenne, hogy megalkudjon. Remegve nyult a fejedelemasszony keze után. És megcsókolta, egyszer, kétszer, háromszor.

A sorban mögötte többen aszisztáltak, idősebb nővérek. Csodálkozva nézték, különös szemmel a heves kézcsokot, olyan idegen volt ebben a nagy kriptában.

mintha egy távoli világ tört volna be. A sok meghajlott hát egy percre kiegyenesedett, egy percre beszökött az élet kendőzetlen melléke...

Mondom mindez egy percig tartott csak. Az önfegyelem helyrehozta a botlást, alázattal meggörbült megint a sok hát. És Dolorosa nővér ott állt köztük a szürke sok testvére között.

Este leoltották a lámpákat és a fájó feketeség takarója behurkolta az életet. Rejtelmes árnyak rajzolódtak a falakra, kiégett perleumlámpások füstölögtek. Az ajtókat hecsútkák mind, az éjszakák és álmok mélyenjáró mákonya odaperdült a fekhelyekre. Vitte az álombakabultakat, a mozgást átvarázsolta mozdulatlanossággá, de meghagyta a lélekzést. Meg a sóhajtást.

Dolorosa nővér még mindig tágranyított szemmel feküdt a cellájában. Nagyon fekete volt minden körülötte. A tárgyak, a valóság. Az ajtófélfát szu rágta végtelen szorgoskodással, nagyokat pattantott az éjszakai munkás. Sokáig hallgatta Dolorosa nővér Csak amikor úgy hitte, senki élőlény nincs ébren a közelében, beletemette fejét a párnába és sokáig sirt hangosan.

Éjjelkor a soros nővérek imádkozni mentek. A félig nyitott aiton keresztül szagatottan, kísértetiesen szállt a sirás. Nesztelen léptekkel suhant el a cella előtt a két nővér. Csak a folyosó végén sugtak össze: — Hallottad? — Az új testvér, Dolorosa első éjszakája...

Talán észükbe jutott, hogy valamikor nagyon régen ők is átsírtak egy éjszakát. Azóta a kripta falai mintha összecukodtak volna, az élet futott odakünn — itt meg a fehér folyosófal egyre közelebbiött már, csak egyetlenegy járható ut maradt, a hideg és szomorú aszkétizmus partján...

A templom rézsarkos oldalajtója nagyot csikorogott s a betett aítő mögött átvette szerepét a némaság.

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Apróságok a színházról, szerzőről, szindarabokról

Németország egyik szinpadán bemutatóra készültek, de a szerző elégedetlen volt *Sulback*-kal, a komikussal.

— Hogy van az, — kérdezte tőle a szerző — hogy ön az életben mindig oly vidám, mulatságos s a darabomban olyan szomorú?

— Azért — felelte a komikus — mert ott a szöveg is tölem van.

Charles Baret, a szinigazgató ezt szokta mondogatni:

— A színház különös szerencseiáték. A szerző ír egy darabot, a színészek egy másikat játszanak el s a közönség ebből egy harmadikat ért ki.

Tolsztoj, aki annyi érdekes nőalakot vitt a szinpadra, egyszer így szólt:

— Csak akkor mondom ki a nőkről a végleges igazságot, mikor egyik lábammal a síromban leszek. Akkor majd beszéllek, de azonnal belebujok a koporsómba, magamra húzom a födelét s ezt kiabálom: „Most aztán csinálhattok velem, amit akartok.”

Ellen Terry, a nemrég elhunyt nagy angol színésznő egy izben Shaw előtt próbálta a szerepét. A rendező megkérdezte Shawtól:

— Miss Terry úgy mondja a szöveget, amint ön megírta?

— Nem — válaszolt Shaw. Nem azt a szöveget mondja, melyet megírtam, hanem azt, melyet megszerettem volna írni.

Tristan Bernard darabot ígért egy szinigazgatónak, de szokása szerint nem szállította be. Végre a szinigazgató egy közös barátjukat küldte az íróhoz, hogy kicsikarja tőle.

A barát így szólt:

— Hiszen megígérte!

— Én semmit sem ígértem.

— Hogyan? Te azt mondtad...

Tristan Bernard félbeszakította s nyugodtan ezt mondta:

— Jaj barátom, én egyáltalán nem szoktam figyelni arra, amit mondok.

Egy angol újságíró megkérdezte Bernard Shaw-t,

hajlandó-e megismerkedni Tunney-vél, az ökölvívó bajnokkal. A drámaíró ezt felelte:

— Szívesen. De csak egy feltétel alatt. Ha nem lesz körülöttem hat fényképész és hat újságíró, hanem mint magánemberek találkozhatunk. Én majd az ökölvívásról beszélek, ő pedig az irodalomról. Így kitűnően megértjük egymást. Különben Tunneynek jó izlése van. Annak idején kijelentette, hogy *Cashel Byron mestersége* című regényem, melynek hőse egy ökölvívó hajnok, csapnivalóan rossz munka. Én is ezen a nézetem vagyok.

Tolsztoj drámáit és regényeit születésének száz éves évfordulója alkalmából kiállították a moszkvai muzeumban. 230.000 munkája szerepel itt különböző nyelveken és 56.000 folyóirat, mely cikkeket, tanulmányokat közöl az orosz íróról.

Az évforduló ötletéből számos eddig ismeretlen kis történet jelenik meg róla, mely meghitt módon mutatja be az író-óriást.

Gyűlölte a rossz írókat.

— Ha király volnék — mondotta egyszer — törvényt hoznék, melynek értelmében az az író, aki csak egyellenegyszer is rosszul alkalmaz egy szót, száz botot kapna s aztán tilos volna írnia.

Gorkij, aki éppen jelen volt ennél a kijelentésnél, közbevetette:

— Hát az írás szabadsága?

— Irni azt szabad — mondotta Tolsztoj. — De csak jól szabad írni.

Minden forradalmi szelleme ellenére is esküdt ellensége volt a sztrájkoknak, melyet holta napjáig nem értett meg s elítélt. Egyszer így nyilatkozott:

— A sztrájk mindig azt a mesét hozza eszembe, melynek hőse két gazdag ember. Ezek odaállnak a tenger partjára, aranyakat vetnek a vízbe. Az egyik bedob egy aranyat, a másik kettőt, az egyik kettőt, a másik háromat. Ezt addig folytatják, míg mindketten koldusbotra nem jutnak.

Egy fiatal, francia kritikus most nősül. Jegyese, a míg karjaiba zárja őt, így vallatja a kritikust:

— Mondd, kérlek, mindig ennyire fogsz szeretni? Akkor is, mikor a feleséged leszek?

— Hogyne — szól az ifjú kritikus. — Én mindig szerettem a férjes asszonyokat.

PERZSASZŐNYEGBEN

utánpótlás érkezett!

Heris	— — — —	350×255	) méret és
Ferahan	— — — —	400×305	
Tabris prima	— — — —	430×315	) minőség-
Harasan	— — — —	228×143	
Afgan	— — — —	310×210	) ben
Ferahan	— — — —	340×250	
Tabris	— — — —	330×225	
Heris	— — — —	475×342	

Ezenkívül a jobb minőségű szőnyegek darabok igen jó minőségben kint és a raktárban lévő többi valódi perzsa szőnyegek

részletfizetési kedvezmény mellett

BALOG LINA cég, SUBOTICA

A landó kilátás eredeti oltalma minden esetben és iparművészeti udvarsággal

Vasárnapokon egész nap zárva!

SZERB KOLTOK

Krklec Gusztáv:

Az öröm percei

Es jön a perc,
Mikor az ablak ald sötét éj oson,
Halott rózsákat hoz kosarakban.
Róla álmodom,
Valahol messze az éj sötét hullámain
Halott rózsák utaznak...

Halott rózsák,
halott álmaim!
Dermedt, örök partokat seltek ott
és sötét erős szirteket.
Valahol messze, — talán
E világnak tulsó oldalán.

Ebben a percben minden boldog:
Szoba, tárgy, ablakok és függönyök.
Íróasztal és József szelence...
Ebben a percben minden boldog.
És én:
E sívár életem
Mint végtelenbe nyultott dgal a fának —
Nem látott hajnal fehér örömeire várnak.

Ejszaka a város uccáin

Sötét házak szelik a nehéz feketeséget,
Valahol éji madarak jajgatnak,
Öreg ereszek alatt,
Éjleti madarak baglyok.

Velem sötét télelem jár,
Velem sápadt kísértetek jönnek,
Velem fáradt ködök jönnek,
Holt égi kikötők. —

Oh, hol van most a megvetett halott,
Oh, hol van a százszor átkozott,
Oh, hol van az asszony,
Az én hól szerelmem...

A télelem téged újra szül szivemben,
A halál téged új életre kelt bennem,
A halál örökös,
A halál lebeg minden dolog felett.

Gyönyörű halál,

Buddha és a majom

Késő tény reszket a drága butorra.
Most hal el a napsugár a szobában,
Sárga, csendes fényben ragvog az óra
És két porcellán figura magában.

Az első: majom, távol tűzött napja,
Szemei messze idegenbe néznek.
A másik Buddha, az öreg Pán apja,
Melle, hasa hordó... szinte megígézik

Menyestet sarkában a pók hálót sző;
Majd vérszómjusan ül a zord mezőben.
A szoba csendes. Az est, e csodás nő,
Valahol messze jár fényes erőben.

A vázdn az utolsó fény izzik még.
Jön az éj, mintha árny országa volna.
A majom rőt, erotikus tűzben ég...
És azt gondolja, hogy Buddha, — Magdolna.

Ford. Polácsi János

Téli divatujdonságok

szövetek, téli kabátanyagok, flanellek stb.
nagy választékban legolcsóbban kaphatók

BERGER GYULA

kézműauüzletében Subotica, Terezijina ulica 3.

Keresztsoros rejtvény

(Copyright by Bokor Lajos — Bács megyei Napló)

1	2	3	4		5	6	7	8		9	10	11	12	13
14				15		16				17		18		
19					20					21				
22				23				24				25		
			26				27		28		29			
	30		31				32			33		34		
35		36				37				38				39
40	41			42		43		44			45		46	
47			48		49							50		
51			52		53							54		
		55		56				57		58		59		
	60					61				62				
63			64		65					66				67
68	69		70		71		72			73		74		75
76							77							
78						79						80		
81						82						83		

Vízszintes sorok:

1. A magyarság mondái ósátyja
5. Tanít
9. Patás állat
14. Herceg Ferenc történelmi drámája
16. Szarvas
18. A 73. vízszintes — németül
19. A Páneurópa-mozgalom megindítója
22. Magyar családnév
23. Német nevelő részes esetben
24. Műveltető képző
25. Ruhaviselet a régi rómaiaknál
26. Három egyforma magánhangzó
28. Villa
30. Bérnyilkos
33. Fontos közszükségleti cikk
36. Latin praepositívó
37. Tiltó szócska
38. Rendszerint jelmezekkel kapcsolatban használt jelző
40. Mindenről és mindenkiről elmondhatjuk, aki él
43. A 48-as szabadságharc egyik tábornoka
45. Kérdés
47. Jókendvü
48. A piros gyűszűvirág tudományos neve
50. Irodaszer
51. Mutatónévmás
53. Egy kötőnévű magyar zeneszerző nevének egyik része
54. Szó sem igaz belőle
55. Az eladásnak egy különös módja (ige)
57. Angol számnév
59. Helyhatározó
60. Aranyosbarnás színű ásvány
61. Nagy alföldi város — röviden
64. Mutatónévmás
66. Tud — színónimája
68. Megszólitás
71. Könyörög
73. Határozatlan számnév
74. Négy egyforma betű
76. Magánjogi szerződésekben sűrűn előfordul egy ilyen kikötés
78. Győrmegeyi község
79. Francia író keresztnéve
80. Való igaz
81. Angol név
82. Balatoni fürdőhely
83. A bűvész. varázsló tudománya

Függőleges sorok:

1. Sebők Zsigmond egy igen népszerű mesehőse
2. Egy fémtisztítószer neve
3. Olasz szabadsághős
4. Lóverseny kifejezés
6. Szürke kristályos fém

7. Ilyen hit is van
8. Francia író
10. Rágcsáló
11. Az alkotmányos szabadság egy fontos biztosítója
12. Napszak
13. Annyi mint: más néven
15. Ázsiai ország
17. Délamerika déli csücske
20. Magyarul: forró
21. Konyhakerti növény
26. Nemzetközi nyelv
27. Adatok összessége
29. Dohány-különlegesség
31. Egy volt k. u. k. tábornok
32. A jószívű, az adakozó teszi
34. Füles bagoly
35. Pesti könyvkiadó cég
38. India egy ősi néptörzse, amelynek nevéből a »kuli« szó származik
39. Város a Keleti-tenger partján
41. Versben van
42. Egy híres tébolyda van itt — nevét innen kapta
44. Angol sakkmester
46. Igen, idegen nyelven
49. Haszontalan növény
52. Kulcsra jár
54. Magyar munkás sportklub kezdőbetűi
56. Német személyes névmás
58. Duszgázdag ember
59. Egy érzékszervünk német neve
62. Feltűnő a színe
63. Kártékony állatok gyűjtőneve
65. Napszaka
67. Annyi mint: sógornője
69. A Dunába ömlő folyó
70. Nyugateurópai folyó
72. Velence egykori uralkodóinak címe
73. A »stilus« szó így is használt helytelen formája
74. Dal
75. Régi operett címe
77. Helyhatározó névutó

Kis szállásra igen alkalmas, 48 kat. hold
elsőrendű szántóföld
 közvetlen a bačkatopolai és moravici jó
 kövesut mellett
szabadkézből eladó

Értesítést ad Dr. Streliecky Dénes ügyvéd (Subotica, Aleksandrova ul.) vagy a helyszíntől 6 kilométernyire Gyarmati Sándor bankigazgató (Stara Moravica)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Ismeretlen. A bolond című versben van gondolat, azonban verselése, sőt a helyesírása is kriminális.

Ki írja versét. Küldjön be még néhány írást, hogy véleményt mondhassunk. Lehetőleg küldjön prózát is.

Dr. J. E., Szombor. Az elővirágok színesre festésének módját nem ismerjük és felvilágosítást sem tudunk szerezni, mert a rendelkezésünkre álló szakkönyvben sincs benne. Ha sikerül valamit erre vonatkozólag megtudnunk, értesíteni fogjuk.

B. K., Pancsevo. Az elmébej olyan betegség, amely jogot ad a házastársnak a házasság felbontására. Mint-hogy házassági bontóperben ugy is kötelező az ügyvédi képviselőt, szíveskedjék ügyvédhez fordulni.

J. V., Szubotica. Megnősülhet. Továbbra is családfenntartónak fogják tekinteni.

B. Mancí. Forduljon a Centralna Banka-hoz Szubotica-ra.

»Kiváncsi«. Bachmann Irén mozsizínésznő személyi adatairól nem áll módunkban felvilágosítást nyújtani. Szíveskedjék direkt valamelyik német filmvállalat-hoz fordulni.

A. G., Vel. Becskerek. Leveléből nem értjük meg teljesen, hogy a kézimunka-üzlet vezetésében akarja-e magát kiképezni, vagy pedig kézimunka készítésében. Ha erről az utóbbról van szó, akkor felhívjuk figyelmét arra, hogy a berlini Ullstein-cég a legkülönbözőbb kézimunkák készítéséről igen kiváló és olcsó füzeteket ad ki. Ajánljuk, hogy szerezze be azokat valamely könyvkereskedésben.

J. P., Bezdán. Külön szabadalmi hivatal nincsen Jugoszláviában, hanem az ipari és kereskedelmi minisztériumnak van Beogradban szabadalmi ügyosztálya.

Érdeklődő, Csoka. A kanadai megélhetési viszonyokról nem szolgálhatunk felvilágosítással. Szíveskedjék a »Kanadai Magyar Ujság« szerkesztőségéhez fordulni. Címe: Kanadai Magyar Ujság, Man, Winnipeg, 192½ Main Street, U. S. A., vagy esetleg forduljon Zagrebba az Iseljienički Komesariat-hoz, Kamenita 15. címre.

»Berlin«. Ha a kereskedő meghal és utána feleség és gyermekek maradnak az üzletet mint közszerzeményi vagyont, felerészben felesége, felerészben gyermekei öröklik. A hagyatéki eljárás megindítása során mindenestire vegyenek igénybe ügyvédi képviselőt.

J. V., Niš. Az a tanácsunk, hogy mint speciális munkás részére a munkaadója kérjen tartózkodási engedélyt. Ha Niše községi illetőséget tud szerezni és ha a magyar állampolgárság kötelekéből elbocsátották, akkor esetleg utánajárással próbálja megszerezni az állampolgárságot. A várostól kapott tartózkodási engedély alapján a munkaadója szerezze be az Inspekcija Radatól a működési engedélyt. A betegségére vonatkozó kérdésére az a válaszuk, hogy legjobb ha orvossal vizsgálattatja meg magát.

J. J. Nincs sok kilátás arra, hogy a hitközség alapszabályai elleni harc eredményére vezessen. Az esetben azonban, ha más, a törvény által elismert felekezethez lépnek be és ott adót fizetnek, nem tartoznak adót fizetni az előbbi hitközségnek, kivéve az esetleges hátralékokat.

»Kiváncsi« Bánát. Az a tanácsunk, hogy ha az állampolgársági ügye nem nagyon sürgős, várja be az új állampolgársági törvény életbeléptetését. Ami a napokban megtörténik. Ha pedig sürgős az állampolgárság, akkor szerezzen községi illetőségi bizonyítványt, valamint bizonylatot arról, hogy a magyar állampolgárság kötelekéből elbocsátották. Ez utóbbit a beogradi magyar követség is kiadja. Azután kérje külön kérvényben az állampolgárságot.

Ada. Ha önt a csódtömeg gondnok alkalmazta, akkor ötle követelheti a tizhónapi fizetést, mint hogy ez elsőosztályu követelés. Amennyiben nem akarna fizetni, akkor forduljon ügyvédhez.

K. Miklós. A rádiókiállítások eredményéről s az ottani tapasztalatokról a közel múltban már három cikket írtunk. Ez az oka, hogy különben érdekes cikkét nem közölhetjük.

Őszi hangulat. Nem közölhető.

Egy ismeretlen. Kezdetleges versek.

Agnes néni. Kvalitásokat sejtető meleg írás. Egy-egy mondatát kellene csak átdolgozni. Minden esetre kérjük, küldjön be mást is.

Ködsz idők. — Andor szerelme. — Az én nimfám. A témái megválasztásában nincs szerencséje. A két novella unott, elcsépelett témájú s a stilusnak szépsége, egyénisége is hiányzik.

Még egy visszapillantás. Ez sem az, amit várunk. A történet nagyon könyvszagú, nincs semmi köze az élethez.

Órált. — A felesné. A közölhetőségtől még messze van de azért kvalitást árul el mindkettő. Olvasson még sokat, jó, komoly prózákat, s azután próbálkozzék az írással.

A diákból. Ez a történet nem nagyon emelné a diákok szemében annak az ujságnak az értékét, amely leközölné.

K. I. A kritikát eltalálta s előre megírta.

M. M., Szoborán. Ezek nem őszinte, igazán átértett érzések kifejezései.

A csendes felejtésért. Bármennyire imponáló is, hogy egy szerbanyanyelvű ember annyira megtanul magyarul, hogy magyar verssel próbálkozik, ez mégsem közölhető.

R. R. D. Fejnica. A külföldre kivitt ugynevezett költőkódási holmikát a határnál vámhivatal megvizsgálja. Azonban lehet a vagon lezárása előtt vámvizsgálatot kérni. Ez esetben a vagon leplombálják és csak a rendeltetési helyén nyitják fel. A vámtisztviselőnek a helyszíne yaló kiszállásért napidíj jár.

MWM PATENT BENZ

KOMPRESSORNÉLKÜLI DIESEL-MOTOROK!

JÉGGYÁRI BERENDEZÉSEK!

Vezér-képvislet: **BÁRDOS és BRACHFELD, NOVISAD, Zeljeznička ul. 105-107** Telefon 22-86

Ha **KÖNYVSZAKERTORÉ** lesz szüksége írjon **Borbély L. Novisad, postafiók 75** címre

JO BUTORT Subotica bizalommal legelőbban **ERDÉLYI** üzletében vehet Győződjék meg vételükre ezáltalán nélkül. **IV., Bene Sudarevičeva ulica 4.**

Eladó szőlő A dilla-erdőt hegyben, a leendő birtokosok számára, gyönyörű látványú. A szőlő 3 és 4 hold, teljesen beültetve, lakóház, konyha, szőlőház, a vinellér lakásai szőlő és szőlőkültetésre nagy szőlő és veranda a tulajdonos részére. Az ideiglenes 140 hektó bort hozott. — Bővebb inf. rmtől ad **Mr. Milan Fischer** gyógyszerész, Osijek 11

Ingatlanok Beogradban! Van szerencsénk közölni a beogradi ingatlanvevőkkel, hogy ingatlanvétel előtt, akár birtokot vagy családi házat, akár építésre alkalmas teleket akarunk vásárolni, forduljanak hozzánk, a „**TRIGLAV**”-céghez, **Beograd Kralja Milana 78** — Telefon 4-12 mert nálunk mindennemű ingatlan nagy számban van előjelezésben, amelyeket a legesélyesebb tiszteletdíj mellett követhetnek. — Cégünkben **Stevan Torbica**, az ismert beogradi ingatlanközvetítő működik, kinek neve szolidaritásunkat legjobban garantálja

Legjobb minőségű ültetésre jól válogatott megbízható kifűző és c. amegeszőlőoltványok kitaró amerikai alanyokon olva, igen erős gyökérszettel, mérsékelt árban kaphatók. Kérjen árjegyzéket. **Györgyevics Misa** szőlőoltványtelep-tulajdonos Novisad, Kiszacsi utca 10

Autofotopia A Valóságban egyedülálló üzemi **Fotofotopia** **Fotofotopia** **Fotofotopia** **Rajzok** **FISCHER ÉS KRAUSZ** **Novisad, Szabo ul. 12** **Telefon 679** a legjobb kivitelben

HÖLGYEK gond nélkül megélhetést biztosíthatnak maguknak a kozmetika megtanulásával. Érdeklődések „Négy hét alatt” jeligére a kiadóhivatalba küldendők. Minden levélre válaszolok. 11051

KERESZTSOROS REJTVÉNY Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vízszintes sorok: 1. Jul., 4. Kérem, 9. Est, 11. Oise, 14. Kám, 15. Elég, 17. Egy lélek fejlődése, 22. Roi, 23. Elő, 24. I. e. 6., 25. Ist, 26. Tol, 27. K. m. f. (Kelt mint fent.) 28. Térít, 30. Zab, 31. Fallières, 34. Tibur, 37. Ime, 38. Rák, 39. Kékit, 41. Jusnij, 44. Mesél, 45. Róma, 48. Itz, 49. Nemo, 51. Zseb, 53. Nap, 54. Tied, 56. Rolla, 58. Terhes, 60. Néger, 62. Abt, 64. Ria, 65. Strom, 66. Szórakozó . . . 69. Mai, 70. Lippa, 72. Úgy, 73. A hó, 74. FGA, 76. Áru, 78. Ófa, 79. Rend a dolgok vejeje, 84. Álca, 85. Nem, 86. Emil, 87. Kóc, 88. Minap, 89. Élc.

Függőleges sorok: 1. Joe, 2. Loyolai Szent Ignác, 3. Csé, 5. Ékkő, 6. Ráf, 7. Emelés, 8. Elő, 9. Egész uton hazafelé . . . 10. The, 12. Illi, 13. Elemi, 15. Előítélet, 16. Edl, 18. Gróf, 19. Eljár, 20. Jerl, 21. Star, 27. Klein, 28. Teke, 29. Tik, 32. LMN, 33. Rámol, 35. Bir, 36. Ujító, 39. Kés, 40. Tapsi, 42. Uti, 43. Jeremiáda, 45. Szabó, 47. Maa, 50. Mor, 52. Berky, 55. Dér, 57. Laza, 59. Rio, 61. Col, 63. Trükk, 65. Safe, 66. Spulni, 67. Agave, 68. Óhaj, 71. Pro, 75. Ádl, 77. Aoma, 78. Oli, 79. Rák, 80. Áci, 81. Gen, 82. Eme, 83. FTe.

A mult vasárnapi keresztsoros rejtvényt helyesen megfejtették 64-en. A kézfestésű hírlaptartót sorsolás után **Ruttkay Mici, Szubotica** nyerte meg, akit arra kérünk, hogy a portóköltségre sziveskedjék beküldeni 5 dinárt bélyegben.

NESTLE-féle GYERMEK-LISZT

ERŐSITI ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET

Válogatott ezévi fehér **B A B** kg-ként Din. 11.— **D I O** kg-ként Din. 8.—, nagyban **Schäffer Rózánál** Szubotica, Főpostával szemben — Telefon 573.

BURGONYÁT PRÉSELT SZÉNÁT babot, muhart, malomkonkolyt legelőbban áron száll. **SIMO S. WEISS, OSIJEK** Telefon 172 Táviratcím: Getreidewiss

1929. évi Minerva-naptárak elkészültek és azonnal szállíthatók! Ha még nem rendelt belőlük, azonnal küldje be naptárrendelését **Szállítás a rendelés sorrendjében!** **Minerva-nyomda R.-T. Szubotica**

ELŐNYOMDÁT legelőbban szállít **BLEIER MÁRK, SENTA** E'só jugoszláv sablonyára

PAPLAN garantált házi kézmunka, jó gyapottal t. tva, rus-sárgavászton 144.—, k'ot-sárgavászton 185, klot-klotlalt 200 dinár. Erős tűzizminálás fiansi-pokróc 49.—, kockas-fane 90.—, sa. art. 112 dinár. Ágygarnitúra 230.—, madras függönygarnitúra a 90.—, szobaszőnyeg 140x200 cm 300.—, faliszőnyeg 60x150 cm 53 dinár. Erős futószőnyeg métere 22.—, linóleum métere 50 dinár. Lópp. róc 79.—, listra gyapjú 160 dinár. Kizárólag jó minőségben szállítja: **Stermecki nagyáruháza, Celje 27 sz. Slov.** Ké je azonnal a nagy képes a jegyzéket 15bb 1000 ábrával. Rende őse: 800 dináron fe li bémantve. A meg nem felelt kicseréljük vagy a pózt visszaküldjük. 1678

Kereskedelmi érettségit óhajt tenni? Irjon azonnal **Dr. Rudó Bálintnak Szikszó.** Díjtalan felvilágosítás. Előkészítés összevontvizsgára teljes garanciával.

Rózsa-fehér és Woltmann-rózsa-burgonyát babot, steleralmát, szilyvát, dughagymát, hagymát, fejeskáposztát **I-a szénát** préseltet, sámentest vagonszámra és kisebb tételekben legelőbban és legelőbban szállít bármely állomásra frank. **Léderer Jenő** bank és bizományi üzlete, főze ék és gyümölcsimport-export **Novisad, Vilsonov trg 7** Telefonszám: 22-14 Raktár: Temerinska 38 Sürgőncím: Léderer

J. Andriska műszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Allandó raktár elsőrendű gyártmányu kerék párákban, kedvező fizetési feltételek. Egyedül lerakat „PIRELLI” olaszgumó gumikból. Minden a munkára való javításokat szakszerűen végez.

Figyelmeztetés!

Kinek füle van - hallja!

Bizonyos helyről tu'aradó szavakkal silány utánaok beszerzésétől óvják a lámpavevőket.

Érdeklődők!

Ne vezettessék félre magukat, nyissák ki fülüket és szemüket, mielőtt petróleumgázlámpa beszerzését határozzák el. — Az utóbbi években héllal és izzótesttel ellátott lámpát nem szabadalmaztat.

KRONOS-lámpák és égők
bizonyíthatóan
1914.

óta van szabadalmilag védve és lámpáink utánaát törvényileg büntetik. Lámpáinkról elmondhatjuk, hogy azok házi takarékpénztárak, amelyekbe nem is kell semmit betenni, ellenben naponkint lehet belőle a megtakarított összeget kivenni. Gyárunk, amelyről igazolhatjuk, hogy

1864-ben

alakult, jelenleg naponta 1400-nál több KRONOS-lámpát állít elő a világhírű Hasag és Polarlámpákon kívül és így csak mi vagyunk abban a kell mértékben, hogy egy komplett

KRONOSLAMPÁT 380 dinárért

szállíthatunk.

Égők egyenként, a 11, 15, 20 és a 30 számú lámpához 160 dinár. Különös előnyök: A lámpa egy szabada mazott emelőszerezzel segítségével meggyújtható anélkül, hogy a csendet le kellene venni. Nem kell 5 percig várni, amíg a lámpa meggyulad, hanem a m. lámpán azonnal világít. 1 liter petróleum 16 óra alatt ég 80 gyertyafény erősséggel. Nincs pumpálás vagy előmelegítés. További 58 lámpamodell 3000 gyertyafény erősségig, 15 évi garancia.

„PETROPLIN“
Zagreb, Sajmište 55.

Jugoszlávia legnagyobb lámpagyára. Képviseletet keresünk mindenütt. Jelenleg a legkönnyebben kereseti lehetőség. 11261

Paszományt

butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, szalókat, bojtokat olcsón vállal.
Nagy Lajos
paszományos, Jugovića 31.
Meghívásra mintáimmal házhoz megyek

LEGNAGYOBB KÁRPITOSÜZLET

Klubgarnitúrák, patent-fotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása
Allandó nagy raktár
Dj. Stanković
kárptos
Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 48-46 4481

Borotvak, ollók
különleges „Cetri keca“ gyár mányok
Molnár István
műköszörszónél kaphatók
SUBOTICA
Bene Sudarevićeva 26

Vegyén csak **1x1** szövött mellényt

vagy pul-owert n'lam; amilyen biztos, hogy

2x2 = 4

épp oly biztos, hogy meg lesz elégedve

Beek Jenő

kötött-szövöttáru gyár

Kicsinybeni árusítás: Rudićeva ul.

Rőfös- és divatáru részletfizetésre!

Alacsony gyári árak, hosszú részletfizetési idő!
Gyári lerakat:

» ELITA «

Novisad, Dunavska ul. 10

Sombori képviselet: Vojv. Bojovića Venac 7

Férfi és női szövetek, vásznak, zefírek, mindenfajta francia és sv. jeli selymek, takarók, szőnyegek, függönyök, sztörök és más, legelső angol, cseh és hazai gyárakból származó cikkek legnagyobb választékban. Felkérjük a vásáros és környék tisztelt vevőközönségét, hogy levelezőlapon hívja meg ügynökünket, aki dusan felszerelt kollekciójával házhöz megy.

A képviselő neve:

Sampfer Tamás Sombor, Vojv. Bojovića Venac 7

MARHA

Sertés
Szekér
Malom
Magtár
Bánya
Személy

-MÉRLEG-et

a legkövetesebb kivitelben, legolcsóbban szállít

J. Sebestyén mérleggyára Subotica, Daničićev put 154

Ajánlatok és rajzok díjmentesen

Éljen a beretvált arc!

Éljen a konkurrencia!

Értesitem a m. t. közönséget, hogy a súlyos gazdasági helyzet ellenére modernül berendezett uri fodrászüz'etemben

leszállítottam az árakat

és főleg fixfizetéses osztályoknak akarok kedvezni, amikor állami és városi tisztviselőknek egy bérlet-jegyet (10 számmal) 25 dinárért, jogászok, nak és diákoknak pedig 20 dinárért adok.

Mejandzsics Milán uri fodrász
Szubotica. Zenede épület

Fia al jó megjelenésű tisztviselőt keres 11367
nagy biztosító társaságnoviszádi fiókja. Szerb nyelv tudása megkívántatik, németül tudók előnyben részesülnek. — Ajánlatok KARDOS hirdetővállalathoz Novisad „Biztosító“ jeligére kértnek.

KÖLCSÖ-KÖNYVTÁR és ANT QUÁRUM
Szubotica, Štrosmajerova 16. 10520 (Huszlacs)
ELAD és VESZ
jó állapotban levő használt könyveket.
Könyvtárakat bizománya eladásra ellopád. Könyvek már 2 dinártól kaphatók.

Utazó
a Bánátban elsöranguan bevezette, saját autójával utazik, bármilyen cikkből képviseletet vállal jutalékra. Megkeresések: **Bega-hirdető** Vojv. Bojovića Venac

VESEK
horókamagot, len-, repce- és ricinusmagot, borkövet, méhvírágot
Mintázott ajánlatok: „Jugod og“ Szubotica
Štrosmajerova ulica 11.

Uj modern zongorák 15 500—, pianinók 13 500— dinártól
Maab Károly fia cégnél SOMBOR, részletfizetés mellett. Nagy választék elsörangú világmarkákból u. m. Steinway, Bösendorf, Förster, Lauber erste Produktiv Stängel és Stelzhamer. 127

UJ! 1787 UJ! Szilvalekvár Bab
Engros — Detail
SUGÁR MANÓ
Telefon 47

FRIZYEREM!
Konkurrenciánélküli speciális onduáció, hajnyírás, festés, parókakészítés, maszkírozás, minden hajmunka, manikürozás végeztet. Jöjjen! **PA ISTVÁN** okleveles női és színházi fodrász üzletében, I. Pajze Kujundžića ul. 3 sz.

BUTORÁRUHAZ WEINER LIPOT
műbortyára
Szenta, a Városháza alatt és a Tiszaparton
Izléses munka — Olcsó árak — Gondos kivitel 109 4

Vendégzó Srbovránban
amely évtizedek óta áll fenn, állandó tánehely, modern berendezéssel, licenoprávás bérlelőnek kiadó, esetleg örökáron eladó. Érdeklődni lehet a Cenci-féle vendéglőben Srbovrán

Használt és új beres- és pá inkás-
HORDÓK
20 liter: 61 6000 literig kaphatók
Krix Lajos
1. álmál,
Subotica, Muzurnićeva ul. 19
B. a. c. kereszti mellett.

Kovács-féle **nagyenyedi arckenőcs**

Évtizedek óta olismerten a legjobb **ARCÁPOLÓ** Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és illatszertárban

JUGOSZLÁVIAI FŐLERAKAT **Drogeria Hercl Subotica** Aleksandrova ulica 1. — Telefon 165. 9439

Megfiatalítja 20 évvel a **FÉRFIFEJ-védjegyes SCHNEWEISS**-hajregenerátor, mely visszaadja az ősz haj erejét színt! Biztos hatás. Abszolút méreg- és ólommentes. Kapható minden drogériában, gyógyszer- és illatszertárban. Aho! még nem kapható, 40 dinár beküldése mellett bérmentve szállít két üveggel az S. H. S. képviselő. **Balla drogeria V.-Beckerek**

Kozmetikai szalon
Tulajdonos: **Dr. VÉCSEI JENŐNÉ**
Különleges arc- és bőrápolás, az összes arc- és szépséghibák gyógyítása villany és kvarcfénykezelés, paraffin terapia
Subotica, Ciril i Metod trg 5. Tel. 539

Szeptemberi összevont **magánvizsgákra és érettségire** teljes garanciával előkészít **GALGÓCZY magániskola Budapest, VIII., Mária Terézia tér 3. szám 11319**

A volt Szudarevics-féle, cca 35 lánccs kelebial **szőlőbirtok** legmodernabb komplett felszereléssel együtt, esetleg kisebb parcellákban is **szabadkézből eladó** Közelebbi felvilágosításokat nyújt a **Közgazdasági Bank r.-t.** 11260

 Dr. Materni Milenkó az állami közkórház gyermekosztályának főorvosa **által ajánlott Gyermekhintőpor Gyermekszappan Gyermekkenőcs** Kapható minden gyógyszerárban és drogériában! Nagyban: **»ISIS« D. D. cégnél** Zagreb Beograd Ljubljana

 FIGOL APOTEKA Dr. SEMELIĆ DUBROVNIK 2. **Sokan nem tudják,** hogy a gyomor- és bélbajokat, fejfájást, idegességet, álmatlanságot, étvágytalanságot, aranyeret a rendszertelen emésztés okozza, amelyet azonban gyorsan rendbehoz az ismert FIGOL gyógyelixír. Győződjék meg ön is arról, hogy a kitűnően bevált FIGOL-elixír gyógyszerkülönlegesség rendbehozza az emésztését és visszaadja önnek az egészségét. A FIGOL-t előállítja és postán utánvétellel szétküldi **Apoteka Dr. Semelić Dubrovnik 2.** Eredeti ládika 3 üveggel csemagolással és postadíjjal együtt 105 dinár, 8 üveges láda 245 dinár, egy üveg 40 dinár. Állandóan érkeznek hozzánk köszönőlevelek a FIGOL eredményes hatásáról.

STOMATIN kizárólag a legkiválóbb, nagy gyógyerővel rendelkező növényi nedvekből készül és csodával határos eredményt ér el **gyomor- és bélfekélynél, gyomorhurutnál, rossz és nehéz emésztésnél, savtúltengésnél, gyomor- és bélfájalmaknál, felbőffögésnél és hányingernél, rendetlen székelésnél, vértisztátalanságnál, ájulásoknál, főfájásnál, étvágytalanságnál, stb.** Egy üveg ára 75 dinár. Vidéki szétküldés utánvétellel, bérmentve. Rendelések a következő címre küldendők: **STOMATIN, KOVAČEVIĆA, BEOGRAD Laudonova 52** Nagyszámú köszönőlevelét bárkinek rendelkezésére áll

Az ország legnagyobb **BUTOR-ÁRUHÁZA** **A. Finci, Beograd** Terazije 7. Telefon 7-87 az Izvozna Banka ártárháza

 Bressburger **Olcsó árak** **Olcsó árak** **Divatos** **Izléses** **Tartós** **Elegáns** **DIVATCIPŐKÜLÖNLEGESSÉGEI** **Allandó nagy raktár a legmodernebb saját készítésű cipőkből** **Külön mértékosztály** **Subotica,** Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

WEITZENFELD I DRUG Telefon 192 SUBOTICA Telefon 192 **Zsinegek, gabonás és lisztes zsákok, vízmentes ponyvák, szőnyegek, linoleumok, butorszövetek és egyéb kárpitos cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása. Kérjen árajánlatot. Külön felhívjuk a t. vásárló közönség figyelmét nyugágyainkra, amelyek a legjobb anyagból vannak összeállítva és a legolcsóbbak az egész környéken**

KÉPES VASÁRNAP VAJDAASÁGI IRÁS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP Szerkeszti: CSUKA ZOLTÁN A KÉPES VASÁRNAP mellékletében független irodalmi szemle Szerkeszti: SZENTELEKY KORNÉL **A KETTŐ EGYÜTT: 52 OLDAL AZ ÁRA CSAK 5 DINÁR** Sándor Pál: „Raskolnyikov Szibériában” eredetiny regénye a „Vajdasági Irás”-ban ... **Minden vajdasági magyar legszentebb kultúrkötelessége nyelvének továbbfejlesztését, a vajdasági magyar írókat támogatni!**

Rádió! Rádió! **HORNY-NEUTROVOX EUMIG-HARTLEY** Nora, Tungsvam, Ersson rádiókészülékek, Philips. Ahemo-anodapótlók, töltőgépek, hangszórók stb. állandó raktára. Zeiler anóda elemek képviselője. Kérjen árajánlatot. Díjtalan bemutatás. **Krausz Nikola** Nov'sad, Jevrejska ul. 18. — Tel. 23—25.

Iskolatáskák vászonból... 25 din. valódi bőrből 80 din. **Iskolamappák és aktatáskák** valódi tehénbőrből... 90 din. **Utazó-bőröndök és legmodernebb női ridikülökből óriási választék olcsó, leszállított árak mellett** **Schlager Henrik** bőröndös és bőrre specialistanál **Subotica, Aleksandrova ul. 1** **Viszonteladóknek árengedmény!**

Buzaórlést és tengeri darálást előnyösen végez Vujkovic és Társa vámmalom, Jukićeva ul. 41 **Öröktetőknek a gabona elhozása és az örömeiny hazaszállítására kocsi rendelkezésre áll!** 11036

A legjutányosabb áron
vásárolhat egy komplett **hálót,**
ebédlőt és mindennemű **butort.**

Megnagyobbított üzemünkben a legmodernebb butorokat elsőrendűen készítjük. — Forduljon hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!

Szenti és Virág műbutorgyár
Subotica, Sudarevićeva ul. 54-56. Telefon 383

Gazdák!

Tudják azt, hogy a

szuperfoszfát

erősíti a kalászt, gyorsítja az érést, legszebb szemet hozza, egészséges növényt termel, biztosan fokozza a terméseredményt, ezért használjon **szuperfoszfátot!**

Szuperfoszfátot, valamint minden más műtrágyát a legkedvezőbb áron ajánl

FOSFAT D.D.

ZA PROMET I TRGOVINU UMJETNIM GNOJIMA
Mazurinićev trg 4 **ZAGREB** Mažurinićev trg 4
Telefon: 29—13 Távirat-cím: Fosfat

Ingyen küldünk

mindennemű, a műtrágya használatára vonatkozó használati utasítást

Csökkentse
borbélyszámláját!

Használjon **VIKING** pengét, mely élesebb és tartósabb borbélynál. — Próbálja ki és győződjék meg róla!

Ezt kérje mindenütt!

Vajdasági képviselet: „UNIVERSAL“ Subotica, postafiók 63

Vezérképviselet: **E. E. LUTEROTI** Beograd, Drački 9

Detail-eladás **Mayerhof Adolf** optikusnál, Subotica, A'ekandrova ulica

Az ország minden részében képviselőket keresünk

Üzleti könyv, vagy bármilyen nyomtatvány rendelése előtt kérjen ajánlatot a Minerva-nyomdától

Ilyen ruganyos a
valódi Gillette-penge

Csaknem félkör alakúra hajlítható és rugóként pattan vissza eredeti alakjába, bizonyosságául annak, hogy milyen magasértékű az acél és milyen hibátlan a Gillette edző módszere. Az acél minősége és az edzés módja, kapcsolatban a legelőkeltebb készítői eljárással, idézi elő, hogy valódi Gillette-pengével olyan könnyen és olyan gyakran lehet borotválkozni.

De Luxe-csomag (30 penge), teljes csomag (10 penge), fél-csomag (5 penge) minden szakmabeli üzletben kapható.

GILLETTE SAFETY RAZOR CO.

Sár- és hócipő gyári lerakata

a világhírű HUTCHINSON gyár „ORAO“ gyártmányai

Kosta Nikolić
i Drug

Beograd, Knez Mihajla 12
Eladás csak nagyban

A gyár minden párért garanciát vállal!

Kerületi képviselőket

akik szaküzlettel rendelkeznek, elsőrangú erős- és egyenáramú elektrotechnikai cikkek, rádiókészülékek, alkatrészek, rádiólámpák, anód- és fűtőárampótlók, hangszórók stb. eladására keres Bácska, Bánát és Baranya részére a következő gyárak jugoszláviai

vezérképviseleje:

Neufeld & Kuhnke, Kiel
Badische Uhrenfabrik, Furtwangen
„Valvo“ Radioröhrenfabrik, Lockstaed b/Hamburg
Sachsenwerk Licht & Kraft A. G., Niedersetzlich
Jaroslavs Erste Glimmerwarenfabrik, Berlin
Lur, Laissle & Rieker, Berlin

Felvilágosítással szolgál:

„AUDION“ ING. N. KUN
NOVISAD, JERMENSKA ULICA 3.

11366

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakarítással gyárt

Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szobotica**, Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!

**Orvosok,
Bábák,
Dadák,
Apolók**

része a legkiválóbb kéz-
mosószert, mely a bőr lu-
kacsáiból is eltávolít min-
den tisztátalanságot az
EXPRESS
szappan és krémszappan.

**Bányászok,
Szerelők,
Soffőrök,
Lakatosok**

ne használjanak soha
mást, mint az
EXPRESS szappant

Szakácsnők

kézműsáshoz és konyha-
asztalok, vágódeszkák
tisztításához a legjobb az
EXPRESS szappan

PÜRDÖKÁDAK tisztítására
nincs jobb mint az

EXPRESS
krémszappan

Szállítás utánvétellel
HIGIJENSKA KOZMETIKA
BEOGRAD, Dečanska 14
Képviselők kerestetnek

**FURNIRI
SPERPLATE**

DRUŠTVO ZA OBRATNE
POTREPŠTINE OSIJEK

Nea.Crem

legmegbízhatóbb
arc- és kézápoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA 58

Gyenge férfiak-

nek 10 dinár beküldése esetén
bérmentve küldöm szabadalma-
zotti szenczárcs találmányomat
ismertető könyvemet. — Cim
„Patent 608“
Cibj (Kolozavár) 1622
1. sz. postafiókbérlés.

Hol vásárol a vidéki Suboticán.

GYERMEK-KOCSI

Az elismerten legjobb minőségű
„BRAHA“-kocsi egyedüli árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZAR
(Gyümölcs piac)

Sportkocsi 200
dinártól feljebb
Viszontelárusítóknak
áronagymény!
Sátorokocsi 400
dinártól feljebb

SZÖRME

Legújabb divatu szörmék nagy választékban, valamint
átalakító árok, jovi árok legolcsóbban

MORGENSTERN ALADÁR

Zrinjski trg 1 szim alá helyezett üzletében kaphatók
Megték nős vételkényszer nélkül!

ÓRÁK — ÉKSZEREK

Vajdasági polgár
büszke lehetsz arra,

Krekustél

vett órát akaszthatsz
a falra!

GYÜMÖLCSPIAC 4.

TAMBURA

Mindenféle tamburahangszer
és húrok legolcsóbban

Kudlik Károlynál

Poštanska ul. 8.
Tigris-védjegyű húrok nagyban és
kicsinyben

KÉZMUÁRÚ

A Vajdaság legolcsóbb bevásárlási forrása gyári sz-
kott árak mellett e sörangu gyár mányokból, ugymint:
férfi- és nőruha és felöltő-szövetek, barohendek,
flanell, vásznak és zsebkendők

STRASSER BÉLA

Vilsonova ul. 46. Fakultéttal szemben

RÁDIO

KONRATH D. D.

rádiókészülékei

olcsók, jók, megbízhatók

FUSZER ÉS CSEMEGE

Megnyílt

Kovács és Gelányi

új fűszer- és csemegeüzlete
Rudics kitérő, Labor palota

DIVAT

Őszi és téli angol szövetujdonságok
megérkeztek óriási választékban. — Elsőrendű munka,
olcsó árak

BOZSO VINCE angol iriszszabó, Zenede-épület. Telefon 6-51

Divatos, elegáns
öltönyök, télikabátok
eredeti angol szövetből

Osztrogonacz és Kenedics
uri szabóknál
Szubotica, Városi bérpalota

TORTA SÜTEMÉNY

Naponta friss, olcsó és izletes

tortát, desszertet és süteményt

kaphat

„City“ Bódis Lajos cukrászdájában
Rudics ucca (Labor-palota)

Naponta garantált friss
I-a teavaj
Jugo-svico ementhali sajt
Gruyer-sajt
Francia roquefort-sajt
Olass gorgonzola-sajt
Eidami sajt
Óvári sajt
Szalámi sajt
Ementhali krém (préselt)
sajt
Boszniai trappista-sajt,
Maria stern
Bánáti trappista-sajt
Szlovéniai trappista-sajt
Liptói turó
Sombori turó
Kvargli
Reggeli sajt (Frühst-
käse) és mindenféle bel-
és külföldi dobozos cse-
mege-sajtok kaphatók
Trišić Tódor
tejtermékek kereskedésében
Subotica, Strossmajerova
ul. 22. Halpiac

RELIEF

festéshez szükséges ösz-
szes anyagok és kellékek,
minta lapok és könyvek,
óriási választékban

Ingyen tanítás!

Viszontelárusítóknak
és nagyfogyasztóknak ár-
engedmény

Bröder és Kovács
Novisad, Futoški put 43

Billiárd

dákó, golyó, mandiner-
gumi, zöldposztó, Lign-
num Sanctum tekegolyók
és babák a legolcsóbban
beszereshetők

Ehrlich J.
esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 8743

**Meleghy A. Pál
butorgyára**

Veliki Bečkerek
Cara Dušanova ulica 12.

Gyárt csakis elsőrendű anyagból polgári, stil- és kárpitozott butorokat a legizlésebb kivitelben.

Versenynélküli árak

Állandó nagy mintaraktár 50-60 komplett szobaberendezéssel, amely vételkényszer nélkü
megtekinthető és amelyre különösen a vidéki butorvásárló közönség figyelmét hívom fe

Részletfizetési kedvezmény

10359

MOSS — BENZITTEL — MOSS — BENZITTEL — MOSS — BENZITTEL

Oh, ez a felsőruha tisztítás! Én szerencsétlen!

„A férj már megint telepecsételte a ruháját! — Mit akar ezzel a pecsétes ru-
hával csinálni! Az éles kefe és az erős vegyszerek tönkreteszik a szövetet
és annak a színét is. — Majd elvégzi ezt a nehéz munkát a BenziT-szap-
pan“.

Használjon „TRI“-t a beáztatáshoz és BenziT-szappant a szappanozáshoz és öblö-
getéshez. Este 10 percnyi munkával megtakarít a másnapi mosásnál két
teljes órát. A BenziT-szappanban levő benziT teljesen feloldja a ruhán levő
szennyet és amellet teljesen ártalmatlan a bőrre, a ruha anyagára és
színére.

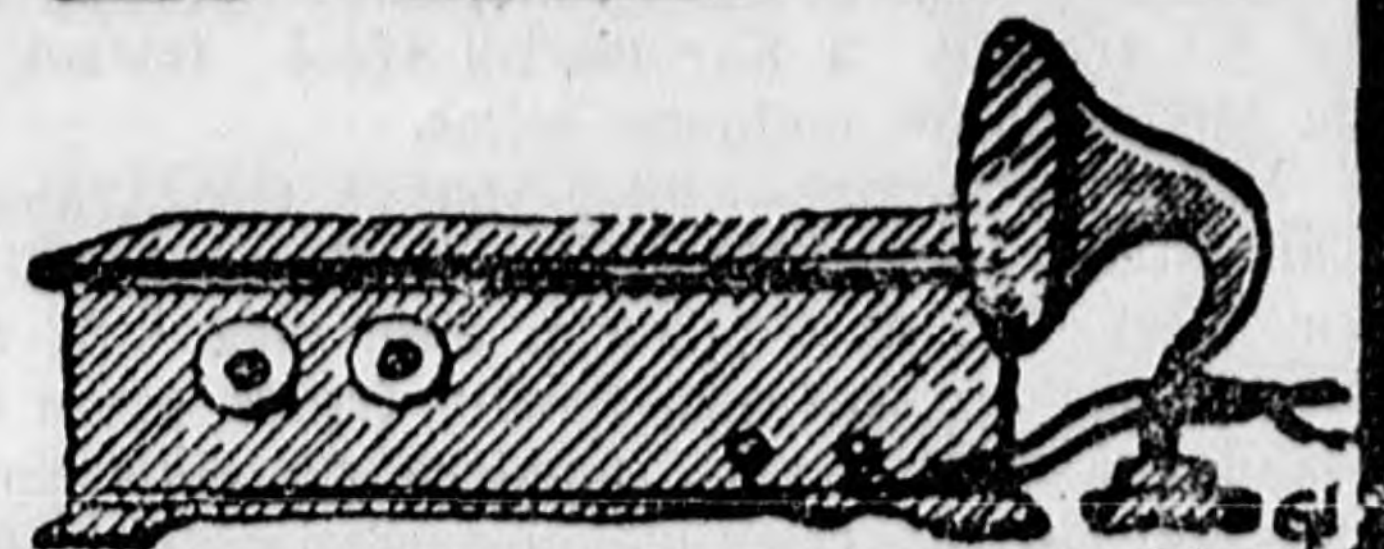
BenziT-Szappan

TVORNICE ZLATOROG - MARIBOR

MOSS — BENZITTEL — MOSS — BENZITTEL — MOSS — BENZITTEL

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

A SORDIJAS IRÓ

Irodalmi tanulmány

I. Definíciók

Először tisztázzuk a fogalmakat. Aki tudni akarja, mi az a sordijas író, annak előbb tudni kell, hogy mi a sor, mi a díj és főleg, hogy mi az író. Elemezzük tehát ezt a három fogalmat.

Mi a sor? Többféle sor van. Van például fador, alagsor, libasor, végsor (ami azonos a sorvéggel) és azonkívül van még életsor. A sordijas írónak például akkor megy jól az élet sora, ha sok a sora. Az idevonatkozó sor abban különbözik a fent felsorolt különféle soroktól, hogy ez a sor nyomtatva van. Tehát megkülönböztetésül nevezzük *nyomtatott sornak*. A sor, tehát azon nyomtatott betűk összege, amelyek az újságban két vonal között egymás mellé vannak nyomtatva.

Ezek után rátérhetünk a díj szó definálására. Díj is van különféle, például védíj, királydíj, tandíj, sőt van díj — a pozitív is — amiről mi szólunk — a sordij. A sordij, az a díj, amit a sorért fizetnek. Szóval a sornak a díja, helyesebben bére. Mondhatnánk: éhbére.

Végül pedig állapítsuk meg az író definícióját. Erről sok szó esett már e lap hasábjain, de mégse dönt el végleg, hogy *mi az író?* Hát most döntsük el. Író, az, aki ír. Ez világos. Kétféle íróat ismer a köztudat: jó író és rossz író. Jó író az, aki jól ír, rossz író pedig az, aki rosszul ír. (Hogy is lehetett ezen hónapokig vitatkozni!) De van még egy harmadik válfaja is az írónak, amelyet a köztudat eddig nem ismert, csak most akarom bevezetni abba — t. i. a köztudatba. Ez a sordijas író.

A sordijas író az, akit soronként fizetnek. Nem kap fixfizetést, nem kap cikkenként megszabott honoráriumot, hanem aszerint kapja díját, hogy hány sort tesz ki az írása nyomtatásban. Másszóval akkordba dolgozik.

II. A sordijas mentalitása

A sordijas írónak egészen más a mentalitása, mint a közönséges embernek. A sordijas író például nem számol dinárban, hanem sorban. Ha például szüksége volna egy pár cipőre, akkor megáll egy cipőbolt kiskapuja előtt, kinézi magának a vásárolandó cipőt és miután megtekinti a rajta függő árjelző táblácskát, így szól magában:

— Hű, a kutyafáját, hatszáz sort nem adhatok egy pár cipőért.

A nyaralás költségeit sorokból spórolja össze.

— Fiacskám — mondja a feleségének — minden hónapban félreteszünk négyszáz sort a nyaralásra.

Ujságot is másként olvas a sordijas író, mint a közönséges halandó. A saját lapját mikor a kezébe veszi, első dolga a maga cikkeit kikeresni. Ceruzát vesz elő és nem elolvassa, hanem megolvassa a cikkeket. Minden cikke fölé egy számot jegyez, az újság hátlapjára pedig számtani műveletet végez. A kapott végösszeg az azipari sorok száma.

Ha kevés sora van, akkor azt mondja:

— Ejnye, de üres máma ez a lap.

Ha viszont sok a sora, akkor rendel egy pohár sort. De nem azt mondja a pincérnek, hogy hozzon egy pohár sört, hanem egy pohár sort. A sört is sor-nak mondja, mivel már csak sorban tud gondolkozni.

Egyáltalában szóban és írásban egyaránt előszeretettel használja azokat a szavakat, amelyekben a sor benne foglaltatik. Például sors, sorvadás, sorozás, sorhajóhadnagy, sorompó stb. Azt a szót, hogy *vacsora*, nem úgy ejti ki, hogy *vacsora*, hanem *vác-sora*, kórsó helyett azt mondja: kórsor. Kórsor helyett szintén azt mondja kórsor. Borsó helyett pedig bősor, orsó helyett ósor.

III. Miből él a sordijas?

A sordijas író hihetetlenül sokoldalú. A szerkesztőség fixfizetéses tagjai már régen specializálódtak. Az egyik csak vezércikket ír, a másik politikát, a harmadik riportot, a negyedik sportot, az ötödik közgazdaságot, a hatodik időjárást és vizállást, de a sordijas mindezt egyenként és összesen és azonkívül verset, novellát, hirt, kintornát, krónikát, kritikát, cikrust és még vagy huszfélet. Ő minden elképzelhető műfajt művel, amelyből sorokat lehet teremteni.

Mondjuk, például egy borzalmas kettős rabló-nyilkosságról szerez tudomást, kitapossa a legapróbb részletekig, mindent fő és mellékkörülményt kinyomoz-

nyomába jut a tettesnek, többet tud a nyomozó hatóságoknál és mikor már teljesen hiánytalanul megvan az »anyag«, akkor leméri sormértékkel mondván:

— Ebből hatszázharminc sort csinállok.

Boldogan siet haza és lelkesedve mondja a feleségének.

— Anyukám! Kettős rablónyilkosság! Hatszázharminc sor!

Mire az asszony boldogan tapsolni kezd:

— Rablónyilkosság? Jaj, de jó! Vesztünk rajta egy szép kalapot.

IV. Hogyan ír riportot?

A sordijasnak az az érdeke, hogy minél több sort hozzon ki az »anyagból«. Mert az anyagot jól ki kell használni. Anyag nincs annyi, amennyi kellene. Azért egy anyagból mindent ki kell hozni, ami kihozható.

Ez determinálja a sordijas író stílusát. Szereti a terjedős stílust, szeret mindent bőtere, vagyis sok sorra eresztetni. Ha például a rendőrségen megtudja, hogy Kis Gizi tizenöt éves cseléd gyufát ivott, akkor amíg hazatér alaposan megforgatja, gyurja, kavarja magában ezt kis sovány anyagot, aztán megírja. De hogyan írja meg? Gizi helyett mindenestre Gizelát ír, mert így hosszabb, még a Kis-t is két essel írja, mert betűn kell kezdeni a spórolást és tizenöt éves helyett azt írja, hogy »életének tizenkilencedik évét taposta.« Mikor az írás készen van, elébe írja a címet. Jó hosszú címet, mert a címért is jár a sordij. Ez lesz a címe:

Egy szerencsétlen árva cseléd lány szomorú tragédiája. — Életének tizenkilencedik évében halálba kívánkozott. — Gyufaoltottal oltotta ki fiatal életét. — Dráma az élet mélységéből.

A cikk maga így kezdődik:

Velika Jelínáról jelentik: A háboru, a maga véres kegyetlenségével, borzalmas pusztítást végzett nemcsak anyagiakban, de erkölcsi és lelki javainkban is. Az erkölcsi összeomlás egyik sötét és végtelenül fájdalmas tanulságot szolgáltató példáját látta tegnap Velika Jelina város már-már elfásult és minden szép és nemes érzés iránt közönyössé vált lakossága.

Kis Gizella, egy gyönyörű, életének tizenkilencedik évét taposó, fiatal kis cseléd lány . . .

És így tovább és így tovább. Lesz belőle legalább 139 sor. Am egy sordijas sohasem írja számokkal, hogy 139 sor, hanem betűkkel: százharminckilenc sor.

V. A sordijas noevllája

A sordijas író nagyon szereti az új bekezdéseket. Mert ha csak félig van kitöltve, akkor is egész sordij jár érte. Ha novellát ír, minden mondatot új bekezdéssel ír le. Például:

Tél volt . . .

Sűrű pelyhekben hullt a hó.

Bent a szobában, a meleg kandalló mellett, lágy ölü pamlagon ketten ültek.

A fiu meg a leány.

Egy darabig némán néztek a piruló parázsba.

Végre a fiu megszólalt:

— Lilike.

— Tessék.

— Mondja, szeret?

— Szeretem, Pali.

A fiu megfogta a leány kezét.

Sokáig simogatta szótlanul . . .

És így megy tovább.

VI. A sordijas és a vers

De legjobban szereti a sordijas a verset. A vers az utolsó évtizedben felszabult bélyeiből. Megszűnt kötött forma lenni. Vers címén szabad akármit elkövetni. A sorok, a verssorok lehetnek bármilyen rövidék.

A sordijas író így írja a verset:

Ó!

Nem érzed

Asszony

Szívem lázas

Dobogását,

Nem érzed

Hogy

Szeret-

lek.

Mert tudni kell, hogy azért az utolsó szótagért is egész sordiját kap.

VII. Epilógus

Egyszóval sordijas írónak nehéz a sora. Sorba rója szorgalmasan sorait, mégis sorvad, sorvad. Mert a sorok rengeteg sora kell ahhoz, hogy jól menjen a sora és legyen jó vacsora . . .

.. (h. i.)

UJ KÖNYVEK

Richter Nándor: Az európai népek kedveltebb írói Esztétikai és tartalmi ismertetések, megjelent Szuboticán, a Minerva kiadásában

Irodalmi kézikönyvek szokatlanul nagy számban jelennek meg mostanában mindenütt. Az új irodalomtörténetek, irodalmi lexikonok és hasonló művek mintha azt dokumentálnák, hogy a háboru és forradalmak terméketlen esztendei után az emberek megint nagyobb érdeklődéssel fordulnak az irodalom felé, nemcsak a könnyű, szórakoztató olvasmányokat keresve, hanem a komolyabb érdeklődés reflektorát irányítva az irodalom lényeges, beíró problémái felé is. Öröndetes jelenség, hogy a nagy versenyben, amellyel az irodalmat könnyen hozzáférhető kritikai ismertetésekkel akarják népszerűsíteni, nem marad el a Vajdaság sem.

Vaskos kötet fekszik előttünk: Richter Nándor szuboticei főgimnáziumi tanár új könyve, amelynek »Az európai népek kedveltebb írói« címet adta a szerző. »Esztétikai és tartalmi ismertetések« a könyv alcíme és ez már megjelöli a mű célját. Richter Nándor 230 oldalon huszonhat író és költő ismertetését, megjelölve a tárgyaló író helyét az irodalomtörténetben, esztétikai szempontból méltatva és fontosabb műveinek tartalmát ismertetve. Egy-egy íróra nem jut tíz oldal sem és így természetesen, hogy az ismertetés nem lehet teljes, nem kapunk mindenre kiterjedő tanulmányt a kötetben felvett írókról, hanem csak nagy vonásokban, általános jellemzést, komoly essay helyett mintegy bevezetést az illető író műveire. A szerzőnek valószínűleg nem is volt más célja és ezt a feladatot jól oldotta meg.

Vitatkozni lehetne arról, hogy Richter Nándor helyesen válogatta-e össze azokat az írókat, akiket kötetébe felvett. Ady Endre, Babits Mihály, Balzac, Bródy Sándor, Daudet, Dosztojevszkij, Dumas, Emőd Tamás, Anatole France, Gorkij Maxim, Heltai Jenő, Herczeg Ferenc, Ibsen, Zmaj Jovan Jovanovics, Karinthy Frigyes, Lagerlöf Zselma, Mikszáth Kálmán, Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond, Nusics Branislav, Reviczky Gyula, Romain Rolland, Santics Alexa, Strindberg, Szaboicska Mihály és Tolsztoj szerepelnek a kötetben és ez a névsor kissé szertelenül és szeszélyesen van összeválogatva. A szerző azonban a mű folytatását igéri és így lehet, hogy azok, akik az első kötetből kimaradtak, később fognak sorra kerülni, a kik pedig érzésünk szerint bátran kimaradhattak volna a kötetből, azokra ugyáltszik szüksége volt a szerzőnek pedagógiai szempontjait folytán. Mert nem szabad elfelejteni, hogy Richter Nándor a szuboticei főgimnázium irodalom-tanára és könyve elsősorban a tanuló ifjuság részére készült.

Nagyobb hiba talán, hogy a könyvben felvett íróknak nem mindig legjobb és reprezentáns műveit ismerteteti a szerző. A tartalmilag ismertetett tizenhárom Ady-vers például önkényesen van összeválogatva és nem ad képet Ady Endréről, mert ép legjellegzetesebb és legismertebb versei hiányoznak. Ugyanígy Dosztojevszkijnél — akinek keresztnevét Richter Nándor bántó furcsasággal Tivadar-ra fordítja — hi-

ányzik a »Bűn és bűnhődés« és a »Karamazov fivérek« ismertetése, holott ezek fontosabbak a részletesen ismertetett »Netocska Nuzvanova«-nál. Más írónál azonban meglepően jó ismertetést kapunk, így például jól sikerült a Karinthyról szóló fejezet, amely elég kimerítő, sőt majdnem teljes.

Richter Nándor — mint könyve előszavában meg is állapítja — a legtöbb helyen óvatosan kerül a kritikai értékelést, ahol azonban ettől még sem zárkozhatik el egészen, ott nem mindig értünk egyet kritikai megállapításaival, bár mindenkor jóhiszeműen és tárgyilagosan jár el. Irodalmi értékelésének vitathatósága azonban természetesen, hiszen könyvében még ma is élő, vagy csak nemrég elhunyt írőkkel foglalkozik, akik még tulságosan közel vannak hozzánk időben és a kortársak szemével nem láthatjuk még működésüket teljesen elfogulatlanul. Könyvének azonban egyben legnagyobb erénye is, hogy csupa új, modern író ismert. Richter Nándor könyve a középiskolai tanulóifjúság számára készült elsősorban és ezért nagy értéke, hogy azokkal az írőkkel foglalkozik, akikről a hivatalos irodalomtörténet tankönyvek még egyáltalán nem, vagy csak egész röviden emlékeznek meg. Így megismertet a tanuló ifjúsággal néhány olyan magyar, szláv és egyéb nemzethez tartozó író, akik még nem vonulhattak be a bizonyos távlatból józanul mérlegelő hivatalos irodalomtörténetbe, de minden bizonnyal ott van a helyük és a középiskolai tanulóifjúságnak feltétlenül illik őket ismerni. Dicséret és elismerés illeti Richter Nándort, hogy ezekre a modern írókra felhívja az ifjúság figyelmét és ha könyvével elérte azt a célt, hogy néhány kiváló író és költő műveit iránt felkeltette az ismertetések olvasóinak érdeklődését, akkor nagyon meg lehet elégedve munkájának eredményével.

A könyv a Minerva nyomda és kiadóvállalat kiadásában, izléses kiállításban jelent meg és a kötet nyomda-technikánk örvedetes fejlődéséről tanuskodik.

László Ferenc.

Donath László: Humoros esetek. — A novellás könyv, amelyből mutatót adunk, a kolozsvári Minerva kiadásában most jelent meg. Szerzője alighanem református pap, vagy más falunéző, a falut jól ismerő ember. Alakjain, történeteiben nem igen látszik, hogy háborudult, forradalmak voltak s az erdélyi falu más uralmi viszonyok közé jutott, mint 1918 előtt volt. Az az egy-két história (A Mynyabá rehumája), amely háborus légkörben játszódik, a háborút is kedélyes oldaláról mutatja be. Donath László könyvének nagy előnye zamatos, székely nyelvezete, nagy hibája, hogy alakjai tulontul ismertek. A kötetnek talán legértékesebb novellája A székely pipája című.

Négy új magyar regény

Az „Irók Kiadóvállalatának” első könyvei Jugoszláviában is forgalomba kerülnek az „Uj Magyar Regények”

Hozzánk is elérkezett most és nálunk is forgalomba kerülnek az *Irók Kiadóvállalatának* (röviden IKVA) pompás könyvei. Nagyjelentőségű magyar szellemi vállalkozás ez, mert az utódállamok magyarságának szellemi életeterejét dokumentálja. Az Irók Kiadóvállalata Pozsonyban működik és bár Csehszlovákia magyarsága nem több egy milliónál az IKVA kiadványai tartalmukban és formájukban is: — az egész magyarság szellemi stílusát hordozzák magukban. A vállalkozás már megindulásakor nagyszerű irodalmi cselekedetre központosította a maga lendületét, amikor »Uj Magyar Regények« címen sorozatot indított. Ez a sorozat csakis reprezentatív nagy regényeket közöl, így iktatta a sorozat élére Barta Lajosnak a nagy írónak legújabb regényét. De a IKVA könyvei már külső megjelenésükkel is alkalmasak arra, hogy bizonyos elragadtatást keltsenek, mert a könyvek mindegyikének fedőlapja a maga nemében valószínűleg a leglátványosabb. A magyar festőművészet egyik leghivatottabb fiatal reprezentánsának, a Páris és Berlint járt Reichental Ferencnek megkapó grafikai alkotásai ezek a két színben nyomott címlapok.

Barta Lajos: »A sötét ujj.«

»A sötét ujj«, a címe Barta Lajos rendkívül nagyraméretű magyar társadalmi regényének, melyben a »Sötét ujj« az addig ipartól szűz agrárvidékek peremén megjelenő gyárkéményeket jelenti. Az a társadalomtörténeti folyamat, melyet indusztrializálódásnak neveznek, virágozik Barta új regényében irodalommal. Szemünk láttára alakul át az agrárvilág arculata, a földet turó tömegek életformája, lelke... Ennek az époszi témának, Barta époszi nagyságot is tudott adni regényében! »A sötét ujj« a magyar kisparasztság elproletáriázálódásának éposza. Szinte partnérküli világ Barta új regénye... Sokszorosan összetett történeti folyamatok játszódnak le ebben a társadalomtörténeti regényben, de az író valami túlneményesen egyszerű előadásban mindent átlátszóvá, megérthetővé tesz.

Szucsich Mária: »Tavasztól — télig.«

Szucsich Mária a maga szlávos nevével és ra-

gyogó tehetségével — magyar író, de eddig csak német kiadók adták ki könyveit Berlinben és Leipzigban — németül. A »Tavasztól-télig« az első és — nagyszerű magyar könyve. Tizenegy éves gyermeklány beszél el napló formájában ezt a regényt és elmondja benne azt, ami vele, szüleivel, rokonaival, ismerőseivel történt. Csodálatosan tiszta, igazi ártatlan gyermeki hang vezeti a történet vonalát és a naivság bűnös prizmáján különös cikusszá török a regény szereplőinek világa. Szucsich Mária regénye egyike a világirodalom ama kevés gyermekszemmel látott, gyermekszájjal elmondott történeteinek, melynek mindvégig naiv hangja scholsem zavarja meg a gyermekszéj illuzióját. Gyermekszív vérével van írva ez a könyv és vakító fénybe von különös magyar embereket, különös magyar világot...

Sándor Imre: »Lángoló ut.«

Különös tűz fűti ezt a regényt, édes és forró érzelmessége mámorral hálózza be a lelket. A szerelem nagy szenvedélye hőmpölyög ebben a regényben és a hivatalnoklány hétköznapi megglórlásodnak ebben a szerelemben. Izig-végig pesti regény ez, melyben a határtalan lángot végül — kimarja a székszis. Budapest ez a regény, nem a felsők és nem az alsók, hanem a közepen élők Budapestje a legnagyobb élményeikkel is gyorsan elvirágozó emberek szenvedélytől patetikusan mindennapja. A pesti kávéházban kezdődik ez a regény, de aztán az álmok csillogása magára veszi a valóságok kantárszárát és a regény kisé kihülve, kissé elfanyarodva: a kávéházba torkol vissza...

Egri Viktor: »Fölkél a nap.«

Mint gízászi és véres álom kél életre Egri Viktor regényében (»Fölkél a nap«), a világháború és az

Az 1928. évi Mikszáth Kálmán díj pályanyertes regénye: Jarnó József: Börtön

Jarnó József nem törődik a romantika divatos áramlataival: könyve valóság az első sortól az utolsó sorig. A börtönfalak közé zárt világ reális képeit vetíti a vászonra és egy élesen megfigyelő, bíráló elme gondolatai adják a mozgókép kísézőzenéjét. Szentesi István hamis vád alapján tölt hónapokat a vasrácsos kapu, a kémlönyilásos vasajtó mögött. Ez a pár hónap kiforgatja konvenciósi uriember formájából, nagy átértékelések, biblikus gondolatok ösvényére téríti. Megismeri a börtön társadalmának különös hierarchiáját és megtanulja más szemmel nézni a »kinti« társadalmat, amelynek életéről egy-egy dugva olvasott újság hasábjairól lopva szürcsölik a hírt a rabok s aztán csalódottan tapossák tovább a maguk utját. Hány jellegzetes figura vonul el előttük! A börtön proletárjai és a börtön kiváltságosai, a fifikus »házmunkás«, aki oly ügyesen játsza ki a »smaszer« (börtönörök) figyelmét, hogy egy kis pénzmagra tegyen szert, a vérbeli bűnözők, akik otthonosan, fölényel,

összeomlás. Mély szántású pszichológiai regény ez. Az egyszerű ember regénye, aki azonban mindazokat a milliókat jelenti, akiket a világháború apokaliptisz meghepölyögtetett magában. Ez az ember résztvett a tömeges ölésben, de ő maga egyénileg, saját idegeinek véres mámorában is ölt... És mikor mindennek vége van, mikor a háború mint irtózatot moloch megsemmisíti önmagát — Márton is elveszt. Mert a világháború nemcsak mindent letépett Mártonról, amiért embernek lenni még érdemes lett volna, de megcsokította Mártonnak — nem a testét, de a lelkét is: — Márton nem tud többé dolgozni. Márton elvesztett a munka számára... És mert ez így van, Mártonnak egyszer megint ölnie — kell! És aztán megint és újra ölnie kellene! A társadalom által az ölés gigantizmusában tönkretett, elrontott embert — kivezeti a társadalomból... A legnagyobb veszély tetőpontján, az ember végső bukásának pillanatában — krisztusi egyszerűsége tisztítva jelenik meg a probléma megoldása: — valaki megy az országuton... Márton a csavargó az! Temploma az ég, hazája a végtelen országuton... A fölkelő nap éppen mosdatja megkínzott arcát...

G. D.

Dr. Jos'p Vesel: Az állampolgársági törvény. A szarajevói Večerna Posta kiadta az állampolgárságról szóló új törvényt dr. Vesel Jos'p bő kommentárjaival. A törvényt tudvalevőleg elfogadta a szkupstina, Öfelsége szentesítette s életheletetéséhez még csak a hivatalos lapban való kihirdetés hiányzik. A latin betűkkel szedett s könnyen áttekinthető könyv ára 10 dinár s kapható a kiadónál.

öntudattal rendezkedtek be a maguk szférájában, az irodában meg az orvosok mellé beosztott szerencsések és a kormányzóknak bürokráciája. Valószínű, élőfigura valamennyi.

Szentesi István tépelődő lélek, de nem oroszosan tépelődő, nem miszticizmusra hajló. Csak keresi az ember utját és hónapok során eljut egy olyan éjszakai, amikor testet ölt benne a gondolat, amikor érzi, hogy szeme keresztül világít a zárka sötétségén és már nincsenek vasajtók és köfalak, csak embertestvérek bent és odakünn. Mi marad meg aztán a nagy lelki élményből, mi árad át az életbe, az emberek közé? — csak akkor válik el, amikor a hamis vádat el-ejtik, a vaskapu kitarul és Szentesi István rohan túrelmetlenül a Szabadság felé.

Jarnó József pályanyertes regénye új szint vizs az »Uj Magyar Regény« sorozatába, amely Kassák Lajos és ifj. Lovász Márton feltűnést keltő kötetivel indul. A könyvet a Pantheon adta ki.

Apróságok könyvekről-írókról

Grazia Deledda Stockholmról. Az idei irodalmi Nobel-díj nyertese Grazia Deledda, a kitűnő olasz író, aki a szabályok értelmében személyesen vette át a díjat, kedvesen számol be svédországi benyomásairól, mindenekelőtt Stockholm városáról. Többek közt ezt írja:

— Leánykorom távoli éjszakáin gyakran álmodtam egy gyönyörű szép házról, melyben sok-sok terem van, sok-sok aranyozott, berakott butor, a padlója fényes, az ablakai délibábos verandákra nyílnak, melyeknek lépcsőit a tenger fürdeti. Ezen a télen megújult álmodom, de a valóság csodálatos varázsával. Ime itt a svéd királyi palota, mely a vízből szökell ki, a tengerből, melyen sirályok cikáznak, itt a városháza középkori kapujával és tornyával, mely egy templom vallásos áhitatát kelti bennünk, itt a svéd pantheon, a Riddarholm-templom, ahova Gusztáv Adolfot temették és leszármazottjait, aztán gyors iramban tűnik elém a többi muzeum, a legérdekesebb, az északi muzeum, mely előtt Vasa Gusztáv faszobra áll s a plein air muzeum, a nagy hóval lepett park, melynek házacskái, tornyai, fatemploma régi idilli idöket idéznek eszembe, Lagerlöf Selma Svédországot.

— Belépek a hangversenyterembe, ahol kiosztják a Nobel-díjat. A nagy ünnepek tömege, mely a királyt várja, már ott hullámozik a piacon, feketül töle a lépcső. Minden svéd büszke a szellemnek, a tudománynak erre az ünnepére. Fölzendül a svéd himnusz. A király, a főhercegek s a gyönyörűsége hercegnő fölkelnek, hogy az udvari zenekart énekükkel kísérik. Halkan dalolnak mindnyájan, a nagy tömeg, a király, a királyfiak, a hercegnő s a terem valamely vallásos áhitattól remeg...

Pontius Pilátusné önagsága bevásárol. Az angol könyvpiacra most jelent meg teljes terjedelemben

Pontius Pilátusnak, Judea prokurátorának barátjának, Senecához intézett levelezése.

Aki ezeket a leveleket lapozgatja, azt különös érzés fogja el. Hasonló ahhoz, melyet Anatole France híres novellájának olvasásakor érez. Itt a prokurátor már öreg, köszvényes, Baieban fürdözik s mikor megemlíti neki azt a leghíresebb világtörténelmi pört, melynek során elítélte a legmagasztosabb vádlottat, a Megváltót, szomorúan rázza fejét s azt mondja, hogy nem emlékszik az egészre.

Emberi mivoltában jelenik meg itt előttünk a prokurátor, aki csip-csup dolgaival, háziügyeivel foglalkozik s mindenről részletesen beszámol barátjának. De közben természetesen politikáról is beszél. Megemlíti, hogy ő »Caesar gépezetének nem legkisebb része«. Leírja, hogy fogadták Caeserában, ahol úgy érezte, hogy »Itália üdvözlét hozza a sötét Keletnek.« Majd arról emlékezik meg, hogy a császár szobrainak Jeruzsálemben való forgalomba hozása zendülést kelthetne, minthogy a papok itten a »Róma ellenes mozgalomtól meg vannak fertözve.«

Keresztelő szent Jánosról ezt írja:

— Ez a makacs, hangosan beszélő, okos tarsusi férfi, mikor letartóztatták, fönnen hangeztatta, hogy ő római állampolgár.

Legérdekesebb azonban levelezésének a feleségre vonatkozó része. Feleségét Proculának hívták, aki látta Jézusnak csodatételét a kenyérrrel és a hallal. Asszonyával Palesztinába utazik. Procula durcaskodik, mint afféle asszony, hogy »Alexandriában nem elég egy hét, addig ideje sem lesz bevásárolni.«

De aztán az asszony mégis mindent kapott Alexandriában. Ugy látszik, a hatalmas prokurátor, aki sok mindenkinek parancsolt, meghosszabbította tartózkodását a felesége parancsára.

Pontius Pilátus ur — papucs alatt volt!

Ne sírjatok

lányok
és gyerekek,
mert hihetetlen olesó
áron javítja minden baját
törött és széthullott
babátoknak

BABAKLINIKA

Subotica, Pašičeva ulica 6

— Kedves grófom, — mondta a király — meztlenül
nekem egy kis szivességet?
— Szívből-szívesen, felséges Uram! Akar nagyot is! —
felelte a keselyű.
— Valami hitvány emberek elrabolták a gyermekeimet.
Légy szíves, nézz szét, merre lehetnek. Megismered őket,
mert magátóljártó kocsin utaznak.
Feltűnt a keselyű a kék levegőbe, magasra, magasra,
allig látszott nagyobbának egy pontocskánál. Meg is látta on-
nan a magátóljártó kocsi, el is indult utána. Oroszlan öfel-
sége pedig lentől követte, vele a felséges asszonya.
Mennek-mendegélnek, hát egyszerre kívül találkoznak?
Viziló mama jött Viziló papával, potyogtak a könnyek, trom-
bitáltak keservesen.
— Jaj, felséges Uram, elrabolták a drága kis csikócs-
kánkat, míg a lakodalomban játuk a táncot!
— No, ha úgy jertek velünk, a mi gyermekeinket is el-
rabolták, azokat keressük mi is!
Mentek hát, mendegéltek tovább. Sütt a nap, ragyo-

ÜZENETEK:

Goldstein Miksa: Sehogysem értettem meg, hogy tulaj-
donképen mit is akarsz. Irdd meg részletesebben, milyen
esélyeket gondolsz? — *Kohn Margit és Kertész Edit.* Rajzo-
tok nagyon tetszett, a kis versike is, de elfelejtettétek meg-
írni, melyik rajzolta és melyiket írta. Máskor ha nekem írni
akartok, akkor délután irjatok, hogy hosszabb levelet kapjak.
Lám, ha este csináljátok a Freulein mindjárt aludni küld. —
Hirth Veronka: Leveled lehetne hosszabb mint egy nyul fa-
rok és te magad irjad. — *Kuluncsics Józsika:* Látod, ha meg-
kapom a lapod, még válaszolok is. Ugy lehet elkallódott va-
lahol a másik levél, azért nem kell mindjárt megharagudni.
Szeretném tudni hanyadikba jársz. Tetszik az írásod. No, bé-
küljünk ki és irjál csak szorgalmasan. — *Mokos Ancsi.* Csak
légy türelemmel, legközelebb rád fog a sor kerülni. — *Binder*
Aranka. próbálj olyan fejtörőt küldeni, ami nem rajzokból,
hanem betűkből áll. — *Kraus Märyke:* Mult héten válaszol-
tam, most meg te nem válaszolsz. — *Berky Ilike:* Köszönöm
a meghívásod, biztosat nem üzenhetek. — *Sárány Lajos:*
Ha készen lesz, küldd el okvetlen s majd megüzenem, hogy
használhatjuk-e.

k l l
l l s s s

Beküldte: Ney Mancika

Nagyon sóhajtott Leona királyné, majd elfújta a bakról
a gorillavadászt.
— Ajjaj, ajjaj, tudom én azt! Meg is halok, ha nem lesz
olyan kocsin, azt is tudom!
No, ha csak meghalni akart, akkor ugyan hallhatott vol-
na. Mert uram teremtem, mikor odarobogtak a barlangpa-
lota elé, csak rohan eléjük a zsiráfkapitány:
— Felséges Uram, ütösd el a fejemet, mint egy tökök,
megérdemlem! Ellopták a gyerekeket, míg odajártatok!
Huj, olyat bődült Oroszlan öfelsége, hogy a zsiráfkapit-
tány hosszú nyaka közé kapta hosszú lábait, elhalt a pusz-
tába, utána mind a huszonkilenc zsiráf-katona.
— Bömb-bömb, bömb-bömb! Ki rabolta el őket? — dühön-
gott öfelsége.
— Jaj, jahajahaj, édes gyermekeim! — zokogott a királyné,
— Felséges Uram, az emberek rabolták el a gyerme-
keidet! — szólt meg egy vékony hangocskára az oroszlan
mellét. Nézett az Oroszlan erre is, arra is, senkit sem látott.
— Itt vagyok, felséges uram, én vagyok, az ugró eger,
a te legkisebbik szolgád!
Akkor vette észre öfelsége, hogy a barlang tokában ott
kuporog két hátuljában, hosszú farkincáját maga alá húzva,
egy kis sárgaszínű figura.
— Beszélj, szolgám, beszélj! Ki vitte el őket?
— Emberek jöttek, felséges uram, három ember jött,
magátóljártó kocsin jöttek, puská is volt náluk. Elszaladtak a
fejnyalabolták a hercegek, hibba sirtak-rittak szegé-
nyek. Aztán töf-töf, töf-pöf, töf-pöf, — elbuzogtak arra messze,
napnyugat felé.
— Köszönöm, hu szolgám, nem fogok elfeledkezni ró-
lad! — szólt öfelsége és csitt-csatt, összecsatoltatta a fo-
zait. Hát az emberek jártak itt! No, majd adok én az embe-
reknek!
Nyomban lehányta magát a díszes ruhát, odavágta a
falhoz a ragyogó köcsökalapot, hogy csakugy roppan, le-
csapta a földre a szép fekete frakkot, hogy csakugy recsent.
Addig öltözött, míg nem maradt más rajta, csak a rendes
oroszlán-ruhája. A királyné is ledobta ékes kötösét, ugy in-
dultak el kyalog, óvatosan a gyermek-rablók után.
Ugyan merre mehettek? Jó szerencse, hogy öfelsége
megpillantotta Keselyű grófot. Eppen egy kis anthlop-peccse-
nyét reggelizett.

A BACSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen melléklete

Subotica, 1928. október 28.

43

Hej, Uram és én Istenem, volt ott drága dolgot, eszem-iszom, lakodalom! Külön falatoztak a husevők, külön azok, akik csak füvecskét-magocska száltak emi. Nagy halmokba rakták le az inasok az emivalót. Körülültek a lakomázók és egy-kettőre eltűntek a halmok, még egy morzsácska sem maradt belőlük.

Már halványodtak a csillagok odafenn az égen, mikor Oroszlan őfelsége felemelte poharat és így szólt:

— Kedves hazigazdánk, tisztelt vendégsereg! Előzet-et-tünk, eléget ittunk, eléget mulatoztunk már! Hű, hogy las-sacsakán haza takarodjunk! De nem távozhatunk el anélkül, hogy poharat ne emeljünk a mi kedves hazigazdánk és család-ja egészségéért! Eljen Elefánt herceg! Eljen a hercegnő! El-
jen az új pár!

— Eljen, eljen, eljen! — harsogtak, nyivákoláltak, üvöltö-tek, bömböttek, trombitáltak a vendégek.

— Köszönjük, köszönjük felséges Uram! — hajlongott Elefánt herceg. Kezet fogott minden vendéggel, a királyi pár felült a zebrafogatra és robogtak hazafelé.

— Hát téged mi bánt, édes egy felségesem? — kérdezte őfelsége, mikor észrevette, hogy milyen szomorú a királyne-ábrázata.

— Jaj, felséges uram, mondani is alig merem! Sápított az asszony.

— Tyú, zebra-csikós vadmacska, az már nagy baj lehet! Csak ki vele bátran!

— Hát, tudja-e felséged, hogy milyen kocsin járnak ma-napság az emberek?

— Nem tudom biz én! — bámult el az oroszlan. — Te talán tudod?

— En bizony tudom, mert most mesélte Oroszlan uram, hogy ő látta a minap. Itt jártak az emberek a forrás körül. De olyan kocsival jöttek, amit se jó, se leve nem húzott, oszt mégis ment.

Csoválta a fejt az oroszlan, pödörte, sodorta a bajszát.

— Hallod-e, kedves, szép felségesem, talán bizony bo-londda tartott téged Oroszlan uram? De hiszen akkor meg is fricskázom az országát.

— Nem tartott az bolondda, édes uram, ne higgye kigyel-med! Krokodilusné is látta a magától járó kocsi, Vizioné is!

— No, már akkor csakugyan igaz leszi! De, ha igaz is, en bizony nem tudok neked olyant szeretni!

IRTA: SZEGEDI EMIL

Jim már nem bírta tovább, hirtelen kiugrott a csoportból és futni kezdett a kis sátrak utvesztőjében s csakhamar eltűnt barátai szeme elől. Az óriás ijesztően nevetni kezdett, majd most már sokkal szelidebb hangon így szólt:

— Akartok-e nekem segíteni csirkefogók és akkor beme-hettek a nézőtérre?

Senki se válaszolt. A sasfiókok ijedten néztek Vilyre, a ki nem vesztelte el bátorságát.

— Szívesen segítünk, ha bemehetünk — szólalt meg és közelebb lépett az óriáshoz

— Gyertek utánam — mondta az óriás, dülöngve elin-dult az apró sátrak között, mögötte óvatos léptekkel haladt az öt gyerek. Egy sátorhoz értek, ahol az óriás megállt és szétnyitva a bejáratot eltakaró ponyvát dörmögve bekiáltott.

— Pepi itt vagy?

— Itt vagyok apám — hallatszott belülről egy gyer-mekhang, mire a durva külsejű nagy ember vadul berontott. Az öt fiú megdermedve állt és éppen arra gondoltak, hogy felhasználják az alkalmat és elillanak, amikor a sátorból sirás, majd fájdalmas sikoltás hallatszott ki. Tisztán értet-ték, amint egy vékony nyöszörgő hang ezeket mondta:

— Ne bánts apám, jó voltam, itt a vacsorád, ne bánts...

A következő pillanatban újból az óriás hangját hallották.

— Gonosz fajzat — ordította a gyermek apja — még beszélni mersz, te lusta kigyó, takarodj a szemem elől.

A gyermek, akit a sasfiókok nem láttak újból nyöször-gött, majd hirtelen széttáruult az ajtó függönye és egy fehér ruhába öltözött kislány futott ki rajta.

Vily rögtön átlátta a helyzetet. Zsebéből kötelet rántott

— Miért raboltátok el a gyermekeinket, gonosz emberek?

— Irsum-bursum, nem bánom! — hagyta rá őfelsége.

— Fegyverszünetet kérünk! Kezdiük meg a béketárgya-lást!

— Képzitek az emberek a fehér zászlót, odakálították őfel-ségének!

— Jaj, jaj, nincs menekvés!

— Hus-néni is ugyancsak háborgott-tárogott!

— Nem horkantott, amarra férje-ura rőfőtt. De még Krokodi-lomból, ott Vizio-papa futta a marsot; emerre Oroszlan-
táki! Erőből őfelsége bömbölt, arról a felesége, itt Vizio-mama
Kapták a puska, szaladtak erre-arra, — de hiszen szaladhat-
a hangra! Megijedt a három ember is a magánjáró kocsiában.
Hej, megrézzen a szive minden teremtet léleknek erre
— Bu-hu-hu!

— Amint monda, ugy is lett. Szétoszottak, közrefogták a
magátóljáró kocsi, aztán nagyot ordított őfelsége:

— Alljunk meg! — parancsolt az oroszlan. — Körül-
vesszük őket, ugy rohannak rajuk. Majd amikor ordított, in-
oroszlan-csemete.

— Rajta, abban sirt-ritt a három oroszlan-főka, ott tüsszkölt az
is megpillantották a magánjáró kocsi. Nagy ketrec volt
nyalt nagy körökben. Egy homokbucka tetejéről a vándorok
Bizony már del is elmúlt, mikor a keselyű lefele szár-
Oroszlánokkal Keselyű gróf után.

— Megörülgette szép szemét Krokodilus néni, ő is ment
mekemet is elrabolták.

— Keszül meg, aki ezt cselekedtet! Mert tud meg, az én gyer-
— No, jer csak veünk! — üvöltött a király. — Hej, meg-
táka a tofásamat, míg a lakodalomban dorbézoltam!

— Jaj, jaj, felséges Uram, — öbögött, — mind ellop-
ruháskosárra való zsebkezdőt telesirt.

— Jára, ott állt Krokodilus néni, sirt, zokogott, már egy nagy
Hát csak mentek, mendegéltek. Elérkeztek a Nilus part-
Jertek csak veünk, mi is azokat kesszük!

— No, a méhket is elrabolták! — bömbölt őfelsége. —
szarvunkat az éjszaka, míg a lakodalomban mulatoztunk!

— Jaj, jaj, felséges Uram, elrabolták a drága kis or-
galmi? Az bizony Oroszlan uram volt élete párjával.

— Tövises bozótokon, hát kit látnak ott a bokrok között sirdo-
röplött, repült. Keresztül vonultak a homokbuckák, szuros,
gott a két ég, izzott a sárga homok; de Keselyű gróf csak

jönni, hogy lemossák a virágok arcát, a füveket, faleveleket — jegyzi meg a mama.

Juliska két tenyerével hívogatólag integet a fellegek fe-lé és ugrándozva mondogatja:

— Ess eső! Jöjj! Siess!

Fü, fa, virág szomjan les.

Hívlak én is:

Jöjj hamar!

Csak ne légy ám

Zivatar!

Meg is indult az eső. Juliska a tornácra ugrott.

Biztosan a nap is meghallotta hívó versedet. Parancsolt a fellegeknek. Azok most is szót fogadtak.

Juliska nem győzött gyönyörködni a füvek, fák, virágok mosakodásában.

— Még ma megnézi a nap a megfürdött kertet, — jósolja a mama.

— Jaj, én is újra megmosakodom, anyukám, ugy állok ís-mét a nap elébe.

Egy óra múlva már kacagva tekintett ki a nap az oszla-dozó fellegek közül. Gyönyörködött a megfürdött világban. Ragyogó sugarakat szórt az örvendezve ugráló Juliskára is.

Szabó Lajos bácsi

Legutóbbi rejtvényünk helyes megfejtése: *Rendetlen.*

Helyesen megfejtették: Goldstein Miksa, Vachsmann Ilonka, Hirth Veronka, Kohn Margit, Kertész Edit, Kalmár Mancika és Gizike, Kuluncsics Józsika, Szikora Regina, Mo-kos Anci, Schiller Mariska, Jakli Kálmán és Gizike, Szakács Margit, Vitsek Mária, Báthori Maca, Szabó Margit, Brukner Gyuszi, Haupt Stefike.

A jutalmat: *Wachsmann Ilonka* nyerte meg.

Azt mondta egyszer a füle hegyéig sáros hízó: — No igazán, hogy *tiszte*l bennünket a gazdánk. Mindig tisztességes távolban áll meg előttünk, úgy gyönyörködik bennünk. Ha emi ad is, úgy meghajlik, úgy vigyáz, hogy ruhája széle se érjen hozzánk. Így tesz velünk gazdaszónyunk felhívot e szókra egy okos, tapasztalt veréb: — No ugyan te jól magyarázol meg a gazdád tartózkodó viselkedését. Nem azért járnak ők föléd tisztességes távolban, mintha igen tisztelnének; hanem nem akarnak összedégozni, piszkolódni tőletek.

A hízó meg a gazdája

— Pardon, grácia árva fejünknek! — sirtak az emberek. — El akartuk öket vinni a váróba, ott van egy gyönyörű sáros nagy kert, abban játszik Gyurkát, Bandikát, Gabikát, Lilikét, Bözsikét, Klárikát. Tündom, etették volna, szerettek volna a gyerekeiket! — Ügyan-ugy? — bömbölt az oroszlan. — Hát azt vajjon szeretnék-e, ha mi elhoznók őket édes jó mamájuktól, papájuktól, ha ide tennók Gyurkát, Bandikát, Klárikát **ÉGY** szépséges nagy kertbe, itt etetők, kenyereztemök öket? — Jaj, felséges uram, azt bizony nem szereték! — sirdogált a három pórnőjárt vadász. — Nohát, azt mondom ám nektek, visszaadjátok a gyerekeinket tüstént, mert baj lesz! — Visszaadjuk, felséges uram, visszat! Mondjam-e tovább, ne mondjam? Visszaadátok bizony ott menten a gyerekecskéket síró mamáiknak: de még a magátóljáró kocsit is megtartotta Oroszlan öfelsége. — Köszönjétek meg, ha gyatog eloldaloghatók! Kezemben van az életetek, de nagyvelikül leszek: elmeheitek! El is iszkoltak azok, még csak vissza sem néztek. Oroszlanék pedig felpakoltak a magátóljáró kocsikra, úgy robortak hazafelé. Most már megvoltak a gyerekek, volt magátóljáró kocsijuk is, ettyem-pettyem, csaptak is örömmükben olyan mulatságot, hogy még a beteg is táncra per-dült, még a koldus is pecsenyét evett. Talán még most is mulatoznak, ha abba nem hagyták. Holnap legyének a vendégeitek! Szondy György

— A nap hívta öke? — emeli csodálkozással mamájára ekintetét Juliska.
 — A nap. Azok pedig engedelmeskedtek.
 — Miért hívta a nap a fellegeket, anyukám?
 — A napra a jó Isten parancsolt, ha a füvek, virágok, levelek már eltikkadnak meleg nézésében, takarja el fényes szemét előlük.
 — Honnan tudja a nap, hogy a füvek, virágok, levelek lankadtak?
 — Nézd, az eperfa levelei hogy lehajlanak! a viráglevelek is összezsugorodnak, mint a beszorított tenyerem!
 — Ugy az! Szegények! — szólt sopánkodva a lány.
 — Láta a jó Isten. Szólott a napnak, hogy rejtse el arcát. A nap engedelmeskedett. Hívta a fellegeket. Azok siettek.
 — Hol voltak a fellegek anyukám?
 — A földön.
 — A földön? — csapja össze nagy csodálkozással tenyereit Juliska. — Én nem láttam sehol a fellegeket.
 — Láttad az uton a pocsolyát?
 — Láttam, de most már nincs ott, anyukám.
 — Nincs ám, mert a víz észrevétlen elgőzölgött, mint a konyha üstjéből párolog a víz. Tegnap is kiöntöttem egy veder vizet az udvarra, láttad?
 — Láttam ám? Még a sarkamra is csapódott belőle. Bizony!
 — Hol lehet most az a vödör víz?
 — A fellegekben?
 — Milyen okos lettél, kis bogaram. Ott ám. Még a virágtövekre locsolt reggeli és esteli öntözések is ott uszkálnak most a nap előtt, hogy tüzes szemével ne égesse a lankadt virágokat, növényeket.
 — Szegény virágok, növények! — sóhajt a leányka.
 — Ugy-e, most már te is sajnálsz öket? Már elszáradtak volna, ha a jó Isten nem parancsol a napnak, hogy hívja a fellegeket és ha azok nem engedelmeskedtek volna.
 Juliska édesanyja magyarázata alatt e fellegeket bámulta.
 — Milyen nagy cseppek pottyannak néha felülről! — kiált ámulattal a gyermek.
 Le is ugrik anyja öléből, hogy egyik másik cseppet elfogja tenyerével.
 — Szegény fellegek! Már szeretnének ismét a földre

Ugyan, hová mentek?
 Ok bizony lakodalomban! Elefant herceg legfiatalabbik kisaszonykájának volt a lakodalma, tul a bozotos foparton, a száznegyvenharmindik homokbucca alján, a pálmalligeten. Hivatalos volt minden épkéz-láb lakója a sivatagnak, kicsi-nagy egyaránt. No, ha hivatalos, el is ment mindahány, nem hiányzott egyetlenegy sem.
 Elefant herceg és a felesége a liget szelén várták a feleséges vendégeket. A herceg a királyt öltötte karjára, a király pedig Elefantné öhercegségét vezette be a pálmák alá.
 Mikor helyet foglaltak, Elefant herceg jelt adott és megkezdődött a tánc. Iha-tyuhaj, ez volt csak a vidám mulatság! Vizlő koma vezetéssel nagyszertű zenekar muzsikált. Vótak abban vékony hangon miakörö vadmacskák, röfögő vad-disznók, vonyító sakálók, trombitáló ortszaryuk, no meg a környék minden békája, minden szárnya muzsikusa.
 Hát még a táncolók! Soha tán ilyen gyönyörűséges társaság nem rugta a port a Szahara homokjában.
 Különösen kecsesek voltak az Antilop-kisaszonykák. Még öfelsége sem állhatta meg szó nélkül, mikor rájuk pillantott. — El, be emmitáló teremtesek! — dörmögte a bajusza alatt és csitt-csatt, megcsatoltgatta a fogait.
 — El, be igaz van öfelségnek! sivatagok helybeha-tyóvan Hienák, Sakalék, Rökakék.
 Jaj, jaj, meghallották az Antilop-kisaszonykák, nosza ki-tépték magukat a táncosok karjából, neki a nagy sivatagnak, amerre táncosabb! Ugy elfutottak szempillantás alatt, hogy még a szél sem ért a nyomukba.
 — No, ez már igazán neveltség! — kiáltotta Sakal-Tihamer.
 — Öfelsége elől keréket oldani! — tödította Hiena Tobias.
 — Gru, gru! Latszik, hogy nem tanultak soha illemet! — trombitált Vizlő mama.
 Seba, azért a vendégseleg nem esett kétségbe. Kivált, hogy már megjelent a gorillaimas és tele torokkal invitálta a táncolókat: — Tessék, tessék, vacsorához tessék! A forrás mellett terítettünk!

A barlang előtt, a vártán vigyázba vágta magát a disz-örög: harminc hosszunya, csokoládéfojtos zsírátakona. Robogott a felséges pár, porzott az országot, ragyogott a holdfényben a sok arany-özüst süttas, paszomány.

Az öt gyerek csak erre várt. Közrefogták Pepit és futni kezdtek, otthagya az eszeveszetten jajgató óriást. Nem sokára kiértek a kocsik és sátorok közül, de tovább futottak, míg eljutottak a sűrű bokrok közé, ahonnan kevéssel előbb elindultak a kalandos utra. Az izgalomtól fáradtan lerogytak a füre és soká egy szót se tudak szólni. Arról már lemondtak, hogy bejussanak a cirkusba, amit már nem is sajnálták. Most két kérdés izgatja a bátor fiukat: Mit csi-

A felsége pár jókedvűen ült fel a hintóba. Sakai lovag elöttük kucorgott a kis ülésen. A kocsi hátulján két csim-pánznajom inaskodott, a négy tüzes zebát a szemölcsös disznó hajította, remek piros libében. Mellelte nagy, tollas zold kalapban a gorilla üldögélt, mint udvari vadász.

— Teremtucse, feleség, — mondta jókedvűen — akár-mi legyenek, ha nem te leszel a legszebb a lakodalomban! Bizony mondom, hét pusztá oázis határában sem akad hozzád fogható menyecske!

Oroszlan felesége a tenyerébe csapott, összezúrtte a bosan, gyémántosan, ahogy egy királynőhöz illik.

— Készen vagyok, uraszkám! — hangzott ekör a királyné szobájára felől. Leona királyné ott állt az ajtóban, koronán sokára hallani lehetett, hogy a kocsi a barlang elé robogott. Sakai Tihamer mélyen bökölt és kihátrált az ajtón. Nem — jól van szolgám, jól van! Már most előállhat a fogati Oroszlan felesége megbiccentette a fejét.

— Felséges Uram, a gyerekek elaludtak! Sakai Tihamer.

Egyszer csak bekukkantott az ajtón a kamarása, lovas fel-le a tágas barlangteremben.

— Csak egy percig légy még türelmese! Him, hm, az oroszlan ismerte már ezeket a perceket. De azt is tudta, hogy a felesége kardos egy asszony, akivel nem ajánlatos porbe keveredni. Nem szót hat egy szót sem, csak a fejét csóválta, a bajuszát pödörgette és nagy léptekkel járt fel-le a tágas barlangteremben.

— Készen vagy-e már, anyjók? — Készen, jelkém uram, készen! kiáltott vissza a királyné.

Oroszlan felesége felhuzta a fehér kesztyűjét, felébe nyomta ragyogó köcsöggelapját, még egyszer megtekintette magát a földigterő nagy tükrökben, aztán bekialtott a másik szobába:

Oroszlanék autója

náljanak új pajtásukkal, Pepivel, aki szepegeve ült közöttük és hol van Jim, aki ijedtében elfutott és azóta nyoma veszett.

Mikor egy kissé kifujták magukat úgy döntöttek, hogy Pepit két sasfiók elviszi és elhelyezi a Bagolyvárban, hárman pedig Jim felkutatására indultak. Vily Charlesra és Henryre bizta a kislányt, ő maga pedig Bobbal és Freddel csakhamar újra elindult a cirkusz felé.

Jackie első fellépése

Jackiet megmentőjével Charlie Chapliennel ott találjuk a cirkusz már ismert hátsó bejáratánál.

Egy fűrészporral telt zsák tetején ültek. Jackie szomoruan gondolt Tom apóra, aki bizonyosan kétségbeesetten keresi.

Charlie Chaplin hirtelen a fejére ütött és megemelte a kalapját.

— Hopp megvan — kiáltotta és kacszó lépésekkel egy zsákhoz ment. Te is fel fogsz lépni Jackie, nagyszerű ötletem támadt. Bele fogsz bujni ebbe a fűrészzsákba és a többit bizd csak reám. Biztosítalak, hogy Tom apó rád fog találni.

Charlie bácsi cuncogva nevetett. Megforgatta pálcikáját és kabátja ujjával lepucolta rongyos csónak-cipőit.

— Gyere ide Jackie és segíts.

Közös erővel félig kiöntötték a zsákból a fűrészport. Éppen ezzel voltak elfoglalva és nem vették észre a nagybajuszu kegyetlen cirkuszigazgatót, aki ott állt Charlie mögött. Charlie lehajolt és lábai között kinézve megpillantotta Buffaló igazgató szögescsimáit. Hirtelen mozdulattal a kiöntött fűrészport egyik markával elkezdte visszarakni a zsákba, másik kezében bambuszpalcáját tartotta. Az igazgató szó nélkül elment. Chaplin újból kiöntötte a fűrészport, de ebben a pillanatban a direktor egy másik emberrel újból arra jött. Chaplin most mutató és hüvelyk ujjával csipegette a fűrészport és előkelő mozdulatokkal rakta be a zsákba.

Az igazgató megcsóválta fejét, gyanakodva nézett körül, de nem szólt. Jackie ezalatt Charlie bő nadrágszárában rejtőzködött.

Oszkár bácsi a Vajdaságban

Oszkár bácsi, a gyerekek népszerű mesemondója, november végén a Vajdaság nagyobb városaiban: Szubotícán, Noviszádon, Becskereken és Szomborban mesedélutánokat fog tartani. Vele megy Forrai Zoltán rajzoló-művész is, aki a helyszínen illusztrálja az elmondott meséket és tréfás portrékat fog készíteni a hallgatóság tagjairól

Es most eleget nevettem, hát mesélek tovább. Ugy volt, hogy kerestem az uszónadrágom, azt a kicsi pirosat és mentem a vízbe és egyszerűen megszájt kiabálni. Valami retentő, hosszúfarkú, zold szörnyeteg gyótt ott és sok foza volt és le akart nyelni. Es mikor megijedtem, akkor nevettem és látszott, hogy egy kövér néni ül a hátában. Gondoltam, a szörnyeteg lenyelte és nekem köll kiszabadítani és akkor kapok csokoládét és beletrák az uszába. Neki is mentem a szörnyetegnek és akkor borzasztó nagyot pukkant, hogy hjedtemben kicsit feltördültem és a kövér néni lement a vízbe és kiment a levegő mind, nem a néni, hanem a gumimikrokodiusból, mert a szörnyeteg abból volt. Es a néni kapálto-

Szerusztok, gyerekek, kicsit fáj az oldalam, annyit nevettem, mert a Kati, mielőtt felveszi, mindig kirázza a papucsat, de jó magasan és a vizes liszt, meg a tinta az arcába potyogott és olyan volt, hogy borzasztó. Es én elbuntam az ágy alá és azt hitték, alszom és a Kati kiabált: kisírtet volt! Kisírtet volt!

Csupi kalandjai

zott és megfogta a farkam és húzott és én nem vagyok fia-király, hát nem szeretem a víz alatt. És rugtam. És addig rugtam, míg kihuztam a partra és a gyerekek rettentően kiabáltak: éljen a Csupi! A Csupi hős! Életmentő. És a kövér néni megölelgetett, de elszaladtam, mert nem hagytak levegőt. És annyi csokoládé volt, hogy orvost köllöt hívni. És a többit máskor mondom el.

Juliska és a fellegek

Juliska egy borus napon szontyolodott, bus arccal bámult a komor fellegekbe.

Anyukája az előszoba ajtajából figyelte, hogy kis lánya az eperfához dölve komolyan néz felfelé. Csaknem pityergőre ereszkedett eperajka.

— Talán madárkává szárnyasodott pajkos kedved és a fellegekbe szállt, az után leselkedel, lányom? — kérdi egy idő múlva az anya.

— Hogy eltakarták ezek a csunya fellegek a napot, anyukám! — hangzik a panasz.

— Miért csunyak neked?

— Mert csunyak! — toppant Juliska.

— Nekem szépek.

— Jaj, anyukám, ezek olyanok, mint a szennyes rongyok. Hogy kerültek ezek az égre?

— Te haragszol a fellegekre, pedig most is azokat bámulod. Talán meg is vernéd azokat, ha odáig érne kis kezed?

— Meg ám! Mert nem látom a napot tőlük.

— Miért szeretnéd most látni a napot?

— Hadd festené mos is az arcomat!

— Még nem is esik s már szemeidben cseppeket látok, — mondja a mama, amint egyik kezével leánya állát emeli s másik kezével haját simogatja.

— Igen, mert ezek a fellegek eltakarták a napot és nem leszek pirosabb.

— Ne haragudj a fellegekre!

— Ne? Csunyak! Gonoszok!

nap hívta őket. Azért gonoszok, mert szót fogadtak a napnak?

— Hiszen a nap festette azokat is barnára. Az égre is a

Paul Faure, Edmond Rostand meghitt barátja életrajzot adott ki a Cyrano költőjéről ezen a címen: »Huszevi barátság Edmond Rostand-al.

A Cyrano de Bergerac bemutatója előtt legendák terjedtek el. 1897 december 28-án a Port Saint Marin színház lázasan készülődött a nagy eseményre. Azt rebesgették, hogy a siker kétes, azt rebesgették, hogy félnek a közönségtől, bukástól tartanak. A főpróba előtt való estén Castillau, a színész ezt mondta:

— Csufos bukás lesz.

A mende-monda szerint ez volt az általános vélemény. Coquelin, a Cyrano megszemélyesítője azonban bizott a sikerben, diadalmas fogadtatást jósolt. Rostand se nagyon kételkedett, csak néha, sötét pillanataiban fogta el a szerzők ismert lámpaláza.

*

Marseilleben született, mint egy bankár fia. Nagybátyja is bankár volt. De a család jó barátságban él a muzsákkal is. Egyik nagybátyja imádtta a zenét, az apja pedig Catullust fordította francia versekben.

Rostand olyan pályára lépett, melynek vajmi kevés köze van a költészethez: ügyvédnek készült, pályáját pedig nem változtatta meg, hanem annak rendje és módja szerint befejezte. Verseket írt, azonkívül egy operettet is, melyet be is mutattak a Cluny színházban, amikor husz éves volt és csufosan meg is bukott.

Szerencséjére gazdag volt, huszonkétéves korában megházasodott. Feleségéről csak annak halála után tudta meg, hogy ő is — verseket írt.

Az ő első verseskötönyvéről ugyszólván senki sem vett tudomást, magánügynek tekintették, akár a hi-

zusságát. Most már mindenáron érvényesülni akart, a Comédie Française igazgatójának, Claretienek átadta egyik kéziratot darabját, a Két Pierrot-t, melyet elfogadott, aztán visszaadott neki. Egy évvel később mégis bemutatták a Regényesek című darabját, melyről elég jó bírálatok jelentek meg, bár nem valami lelkesek. A következő évben színrekerült a Távoli hercegnő, utána a Szamaritanusnő megerősítette a tehetségébe vetett reményt. De Rostand még nem volt — Rostand, Csak a Cyrano mindent elsőpró sikerre tette azzá.

Ez volt szerencséje, de szerencsétlensége is. Kimondták, hogy ez a remekműve és különben sohasem tudott írni nála. A bírálók, élükön Faguits-vel, egekig magasztalták. Arról beszéltek, hogy a francia színház új korszaka következik el, üdvözölték az üdvös visszahatást a szürke és egyhangu színházzal szemben, mely lélektani tanulmány örvén az unalmat honosította meg.

Antoine így ír a Cyranonról:

— Ép az öltözöben lefestettem magamat, mikor Dumény kartársam sebbel-lobbal kinyitja az ajtót és oly rajongással, melyet tükrözni látok mindazoknak az arcán, akik utána jönnek, elújságolja, hogy Cyrano de Bergerac csodálatos sikert ért el...

Két évre rá következett a Sasiók. Megállapították róla, hogy nem olyan, mint Cyrano. A Chanteclere az a mű, melyen a költő két álló esztendőig dolgozott volt az utolsó éneke és utolsó fájdalma, mert noha ezt a művet teleaggatta rimeivel, zsufolt és eredeti képeivel, nem váltotta be reményességét. Negyvenkét esztendő volt ebben az időben. Csak ritkán járt Párisban. Nem írt többet a színpadnak.

Ötven esztendő korában halt meg spanyolban.

Marietta Millner, Paramount sztár.

Friedrich Zellnik rendezővel Londonba ment át filmezni, ismét visszatért előbbi működési helyére Berlinbe. A művészpár a »Marietta királysága és a Mary Lou« után most egy újabb erősen német ízű filmjüket felvételeibe kezd.

Luciano Albertini újabb filmje. Alighogy a Vajdaság nagyobb mozijai lejátstották a nagyszerűen sikerült »Legyőzhetetlen« című Albertini filmet, máris újabb attrakció készült el a neves »filmszínész artista« főszereplésével. Ez a film az »Ördögnyereg« és rövidesen itt is látható lesz.

Az elsodort ember zagrebi premierje. Emil Jannings nagy filmjét most játssa a zagrebi Music Hall állandó zsufolt házak mellett. A Jannings filmmel indul meg a tulajdonképeni idény Zagrebban, mert a szeptemberi jó idő még erősen ártott a moziknak, úgyhogy nagyon küzdelmes hónapjuk volt. Az elsodort ember egy csapásra megváltoztatta a rossz üzletmenetet és most már bizakodóbb hangulatban készülnek a mozik további bemutatóikra.

Újabb film megjelenések. Senorita Bebe Daniels. Az alvilág Bankrofttal. A legyőzhetetlen Luciano Albertinivel. Az iwangorodi börtön Marijo Jakobinival. Ne játsz a tüzellel Riff és Raffal.

A Chang mint iskola film. Az egyes községekben levő iskolák vezetői mind sürűbben kéri fel a mozgósínház tulajdonosokat arra, hogy növendékeik részére kulturfilmeket mutassanak be. Ilyen film a Chang, továbbá a Mexikó rejtelméi. Az inkák birodalmában, Rakéta autón a világűrbe című filmek, amelyek rendkívül tanulságosak és hasznosak. Ezek a műsorok Mosinger filmmel szereshetők be.

FILM-HIREK

Válasz többeknek! A hozzánk érkezett számos levélre ezton közöljük, hogy Emil Jannings nagy filmjének az »Elsodort ember«-nek bemutatója iránt az illető város mozgósínház tulajdonosainál sziveskedjenek érdeklődni, mert lehetetlen itt közölnünk az összes megjelenési napokat. Ugyanez áll Biró Lajos »Sárga liliom«-jára vonatkozólag is. Fenti két film előbb-utóbb ugyis bemutatóra kerül minden jobb moziban, Mosinger film.

Riff Raffék és a tüzoltók. Több tüzoltóegyleti tag olvasta a Bácsmegeyi Napló filmhíreiből, hogy Riff és Raff-nak egy rendkívül kacagtató tüzoltófilmje jelent meg. A tüzoltóegyletek kérésére most számos vajdasági mozi sietve kötötte le ezt a kitűnően sikerült perszifaszt, amely két elválthatatlan jóbarát kalandait tárgyalja tüzön-vizen át.

A »Noszti fiu« a legkeresettebb film. Sokáig váratott magára a berlini »Fellner és Somló-filmgyár«, amíg végre elkészítette ennek a Mikszáth-Harsányi vigjátéknak filmváltózatát. Ebben azonban nagy szerepe volt az üzletpolitikának. Ez a film ugyanis a legtöbb helyen haszonrészeseződés alapon megy a mozikban. Ha tehát a film az idény elején jelent volna meg, úgy aligha járt volna olyan eredménnyel, mint most, amikor már beköszöntött a valódi, hamisítatlan mozi-idény. A film most már megindul a Vajdaságban is és ez a kitűnő Mosinger-sláger csakhamar látható lesz Szuboticán is. Azután majd nem minden vajdasági moziban meg fog jelenni a Noszti fiu, hogy néhány derűs órát szerezzen a mozilátogatók ezreinek.

Clara Bow, a »Wings« sztárja

Ivan Mosjuhin és Lil Dagover. A kitűnő orosz származású filmszínész a »Titokzatos futár« című filmben találkozott Lil Dagoverrel és ez a gyönyörű emberpár egyik legvonzóbb alkotását teremtette meg ezzel a drámával. A filmet sorra prolongálják azok a mozgósínházak, amelyek a »Titokzatos futár«-t műsorra tűzték.

Mary Astor és Milton Sills

Lya Mara vissza jött Londonból. A világhírű német filmszínésznő, aki néhány hónap előtt urával

Fedy Martinsics: A Nő Sorsa

(Regény — A szerző kiadása Subotica — Fischer és Krausz 1928)

Martinsics Fedy szubotikai uriaszony »A nő sorsa« cím alatt horvát nyelvű regényt adott ki 202 oldal terjedelemben.

Egy szerelmes asszony regénye ez a könyv, aki nem tud beleilleszkedni az életébe. Az illuzióinak él, szerelmes a természetbe és az — urába. A férje azonban uton-utófélen megcsalja. Közben kisleánya születik és ennek szenteli életét. Néhány év múlva, amikor már a családások megtörték a huszonöt éves ragyogó szépségű asszonyt, egyedül egy dalmáciai fűrdőhelyre utazik. Itt megismerkedik egy operaénekes-sel, akit megszeret s akivel — szinte akarata ellenére — megcsalja férjét. A szerető megismeri az asszony igazi multját, szenvedéseit, egész életét. A nő nem tud választani gyermeke s a szerető között, majd végre is beleegyezik a válásba s az újabb házasságba. Boldogan él az operaénekes oldalán, de egy nap összeomlik a boldogsága: rajtakapja a férjét, aki megcsalja, majd arról kap hírt, hogy gyermeke súlyosan megbetegedett. Kiábrándul második férjéből is. Minden férfi egyforma — nem tudnak uralkodni vágyaik felett. »Nem lehet az életet kétszer kezdeni — mondja — különösen akkor, ha az ember a szíve felét a régi uton hagyta.« Az asszony elhagyja második férjét s visszamegy gyermekehez. Hívja a gyermek, amelynek ő adott életet. Rezignáltan mondja, hogy mindegy melyik férfi oldalán fogja leélni illuzióktól megfosztott életét.

Ez a könyv tartalma. A fiatal írónő, akinek ez az első műve, kétségtelen tehetség. Kifogástalan nyelvezete már az első oldalakon feltűnő. Frissen, folyékonyan, szórakoztatóan és lebilincselően mesél. Igen jó pszichológiai megfigyelései vannak, mély érzéssel ír, néhol melankolikus egy kisé. Gazdag szókinése van és ebben a tekintetben Matild Szeráo befolyásolta: roppant terjedelműen ír és egy kis, mindennapi törté-

ténetet, amelyben az olvasó csupán két embert ismer meg, 202 oldalon mond el. Ezt ebben az esetben csupán azért nem lehet nagy hibának tekinteni, mert igen élénken, kedvesen, lenyűgözően ír. Az önbírálat hiánya azonban több jelenet megírásánál észrevehető, de kezdő író első munkájáról lévén szó, ezt a hibát el lehet nézni. Különösen szépen felépített trásmű Zosja naplója, amely egy tiszta leány, egy boldog fiatalasszony, majd egy kiábrándult megcsalt nő lelki világát és gondolatait tárja fel színesen és közvetlenül.

Az egész regény, mindent egybevéve, érdekes történet a szerelem, a szekszuális vágyak s a szeretet világából. Szép kezdői teljesítmény. Martinsics Fedy legközelebbi kötetében már bizonyára kiküszöböli az eddigi hibákat, amelyek főleg tehnikai természetűek. Azonban »A nő sorsa« is széles olvasókörre fog találni. (—)

Elegáns
Galler

MARQUE DÉPOSÉE
GOEUP

Az
előkelő
bácsi
divat
ing

JEGY
»HÁROM SZIV«
A VILÁGJEGY

Fahérmű OTTO TAUSSIG & Co. gyár
WIEN XII. DUNKLERGASSE 13.

Vezérképviselő: HOFFER I. LEDERER Zagreb

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

RADIOWELT

képes a t. folyóirat, a legjobb rádiósz. a. lap
Közi az európai és am. r. i. kiad. állomások műsorait — rádióportok.
Kimerítő műszaki rész

Egyes szám 6 dinár Evi előfizetés 250 dinár

FUNKMAGAZIN

a rádióamatőrök havi szaklapja Főszerkesztő Dr. Eugen Nesper
Nélkülözhetetlen amatőröknek és szakembereknek
Rövid hullámhossz és Phonorádió melléklettel
„Ennek a szaklapnak nincs párja”

Egyes szám 16 dinár Evi előfizetés 150 dinár

Wiener Radioverlag G. m. b. H.
Wien, I., Pestalozzi g. 6

VASÁRNAP, október 28.

ZAGREB 5: Táncczene. 8.35: Egyházi zene.
LJUBLJANA 10: Templomi zene. 12: Koncert.
15.30: A rádióállomás ünnepélyes megnyitása. 20: Szimfónikus koncert. 21: Koncert. 22: Hírek.
BÉCS 10.20: Orgonahangverseny. 11: A »Wiener Frauen Symphonieorchester« hangversenye. 19.50: Maurice Eisenberg csellóhangversenye.
BRÜNN 12.15: Déli hangverseny. 17.30: Dalok, áriák. 22.20: Cigányzene.
KATTOWITZ 12.15: Kamarazene. 18: Szórakoztató zene. 22.30: Táncczene.
BUDAPEST 9: Újsághírek, kozmetika. 10: Egyházi zene és szentbeszéd. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból. 12.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 12.15: A nagy. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Közreműködik: Walter Rózsi, a m. kir. Operaház művésznője. 16: A Ferenccváros—Rapid közép-európai kupamérkőzés döntőjének féldíj eredménye. Utána: Pista bácsi »Virágos kert« meseórája. 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és a Ferenccváros—Rapid közép-európai kupamérkőzés döntőjének végeredménye. 17: A m. kir. 1. honvédegyalgezdred zenekarának hangversenye. 18.10: Sport- és löversenyeredmények. 19.45: Előadás a Studióból. »Hajduk hadnagya«. Operett három felvonásban. 22.45: Pontos időjelzés. Utána: Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

HÉTFŐ, október 29.

ZAGREB 5: Táncczene.
LJUBLJANA 12: Gramofon és börzejelentés. 19.30: Szociális előadás. 20: Opera átvitel. 22: Hírek.
BÉCS 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.05: Bécsi zene.
BRÜNN 12.30: Gramofonzene. 21.30: Népszerű hangverseny.
BUDAPEST 9.30: Hírszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírszolgálat. 12.20: Kamarazene. (Temesváry—Kerpely—Pelgár). 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30: Hírszolgálat, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés és hírszolgálat. 17: Séták a Nemzeti Múzeumban. Bevezető előadás, dr. Vajku Elemér udv. tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója: »Mi a Nemzeti Múzeum«. 17.45: Bajai Purcsi Papi és cigányzenekarának hangversenye. 19: Rádióamatőrposta. 20: Német nyelvoktatás. (Szentgyörgyi Ede dr.) 20.35: Gramofonhangverseny. (Művészelemek). 21.10: Tarnay Alajos-est. Közreműködnek: Orosz Julia, a Városi Színház művésznője, Lauris Lajos, a m. kir. Operaház tagja, Szánthó Jenő hegedűművész. Az összes számokat a szerző kíséri zongorán. 22.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírszolgálat. Utána: Az Ostende kávéház szalonzenekarának hangversenye.

KEDD, október 30.

ZAGREB 13.15: Gramofonzene. 17: Könnyű zene. 17.30: Hangverseny.
LJUBLJANA 12: Gramofon, börze és hírek. 17: Könnyű zene. 20: Rádiókvartett. 22: Hírek.
BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 20.05: A »Wiener Symphonieorchester« hangversenye. 22: Esti hangverseny.
BRÜNN 12.15: Déli hangverseny. 19: Délutáni hangverseny. 20: Pokorná koloratúrekesnő hangversenye. 21: Zenekari hangverseny. 22.20: Táncczene.
KATTOWITZ 16: Gramofonzene. 18: Szórakoztató zene.
Budapest 9.30: Hírszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírszolgálat. 12.20: Gramofonhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30: Hírszolgálat, élelmiszerárak. 15.30: A »Tündérvásár« meseórája. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hírszolgálat. 17: Szimfónikus zenekari hangverseny. Közreműködik: Farnady Edith zongoraművész. Vezényel: Unger Ernő karnagy, a Zeneművészeti Főiskola tanára. 18.30: »Mit üzen a rádió?« 19.35: Gyorsírási tanfolyam. 20.15: Olasz nyelvoktatás. 20.45: Hangverseny. Közreműködnek: Kotschak Richard, a Wiener Filharmóniai Társaság magángordonkása, Schulhof Ottó wieni zongoraművész és Csillag Erzsébet a Városi Színház operaénekesnője. 22.20: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírszolgálat. Utána Magyar Imre.

SZERDA, október 31.

ZAGREB 13.15: Gramofonzene. 17.30: Délutáni hangverseny. 19.30: Hangverseny.
LJUBLJANA 12: Gramofon, börze és hírek. 17: Irodalmi előadás. 19: Szerb-horvát nyelvóra. 20: Kamarazene. 22: Hírek.
BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 19.30: W. Gluck »Iphigénie Aulisban« című operájának előadása. Utána könnyű estizene.
BRÜNN 12.30: Déli hangverseny. 19: Francia zene.

20: Könnyű esti zene. 21: Népszerű hangverseny.
KATTOWITZ 16: Gramofonzene. 18: Szórakoztató zene. 20.30: Kamarazene. 20.30: Táncczene.
BUDAPEST 9.30: Hírszolgálat. 10: Református istentisztelet. 11.15: Evenagélus istentisztelet. 12.15: Időjárásjelentés és hírszolgálat. 12.30: Bajai Purcsi Papi és cigányzenekarának hangversenye. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30: Hírszolgálat, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés és hírszolgálat. 17: Koch János, a Péntek-Intézet Központ Igazgatójának előadása: »A takarékoság lélektana«. 19.30: Emlékezés gróf Tisza Istvánra. 1. Szász Károly emlékbeszéde. 2. Kozma Andor verse: »Tisza István«. Elmondja Szabó Margit, a Nemzeti Színház művésznője. 20.30: Fischer Ervin zongoraművész hangversenye filharmóniai zenekari kísérettel a Zeneművészeti Főiskola nagyterméből. Közreműködnek: Jámbor Ági és Sass Rezső zongoraművészek. 22.35: Pontos időjelzés, hírszolgálat, löversenyeredmények és időjárásjelentés. 23: A Dunapalota nagyszállóból ifj. Radics Béla és cigányzenekarának hangversenye.

CSÜTÖRTÖK, november 1.

ZAGREB 1.15: Gramofonzene. 5.15: Hangverseny. 7.30: Szimfónikus zene.
LJUBLJANA 9: Templomi zene. 11: Könnyű zene. 15: Irodalmi óra. 16: Szalonzene. 18: Templomi harangjáték. 18.30: Színelőadás. 20: Kamarazene est. 22: Hírek.
BÉCS 10.20: Orgonahangverseny. 11: A »Wiener Symphonieorchester« hangversenye. 16.16: Délutáni hangverseny. 18.30: Halottak napja, közreműködik Almásy Róbert és Székely Margit. 19.30: Schubert-est. 20.45: Az udvari zenekar hangversenye.
BRÜNN 16.30: Délutáni hangverseny. 18: Dalok, áriák. 19: Esti hangverseny. 19.30: Szimfónikus hangverseny.
BUDAPEST 9: Újsághírek. 10: Egyházi zene és szentbeszéd. 12: Déli harangszó az egyetemi templomból. 12.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 12.15: Szimfónikus zenekari hangverseny. Vezényel Unger Ernő karnagy, a Zeneművészeti Főiskola tanára. Közreműködik Ziperovszky Fülöpke hegedűművész, Beethoven-hangverseny. 16: Harsányi Gizzi mesél a gyermekeknek. 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.30: Sporteredmények. 18: Mindszenti emlékezés. Közreműködnek dr. Koudela Géza egy egyházzenei igazgató (előadás), Weigerth Aladár zeneszerző (Estey Organ) és Pusztai Sándor, a m. kir. Operaház tagja (ének). A Mindszenti ünnepére, illetve a halottak napjának előestéjére való tekintettel előadás után a Studio műsora nem ad.

PÉNTEK, november 2.

ZAGREB 1.15: Gramofonzene. 5.15: Délutáni hangverseny. 10: Könnyű zene.
LJUBLJANA 12: Gramofon. 20: Kamarazene és ének. 22: Hírek.
BÉCS 16.15: Délutáni hangverseny. 18: Kamarazene. 20.05: Jasper von Gennep »Das alte Kölner Spiel von Jedermann« c. színművének előadása Utána: Esti hangverseny.
BRÜNN 12.30: Déli hangverseny. 17.55: Hans Schweska operaénekes hangversenye. 19: Zenekari hangverseny. 22.20: Könnyű zene.
KATTOWITZ 16: Gramofonhangverseny. 18: Délutáni hangverseny.
BUDAPEST 9: Hírszolgálat. 10: Mozart: Requiem a Budavári koronázó főtemplomból. Sugár Vilmos kormánytanácsos vezényletével. A magánzólamokat éneklik: Kostyál Sarolta, Urmánczy Jánosné, Loszky Hugó, Gölner János. Orgonán játszik: Sárkány Sándor. 12: Déli harangszó. 12.10: Kamarazene. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30: Hírszolgálat, élelmiszerárak. 16: »Asszonyok tanácsadója« (Arányi Mária előadása). 16.45: Pontos időjelzés, időjárás-, vizállásjelentés és hírszolgálat. 17: Dr. Hans Götting németnyelvű előadása: »Briefer der Liebe berühmter Deutscher«. 17.45: A nagy. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel: Berg Ottó karnagy. 19.15: Angol nyelvoktatás. 20: Fedák Sári rádió-estje dr. Szilágyi Imre és zenekarának közreműködésével. 21.10: Pontos időjelzés, hírszolgálat. 21.30: A Britannia-nagyszállóból Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye. E hangverseny szünetében cca 22.20: Időjárásjelentés.

SZOMBAT, november 3.

ZAGREB 13.15: Gramofonzene. 17.30: Délutáni hangverseny. 20.25: Szonáta-est. 22.10: Zenei rejtvények.
LJUBLJANA 12: Gramofon. 17: Könnyű zene. 18.30: Egészségügyi előadás. 20: A ljubljanai konzervatórium hangversenye. 22: Hírek.
BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 18.10: Kamarazene. 20.30: J. Strauss »A denevér« című operettjének előadása.
KATTOWITZ 20.30: Varsói közvetítés. 22.50: Táncczene.
BUDAPEST 9.30: Hírszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírszolgálat. 12.20: Gramofonhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30: Hírszolgálat, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés és hírszolgálat. 17.40: »Katonasor«. Irta és előadja Kelemen Lajos Kurina Simi és cigányzenekarának kísérettel. 20: Mocsányi László és Lakatos Tibor zenehumoristák, továbbá Dayton és Adams kézzongorás hangversenye. 21.15: Pontos időjelzés, hírszolgálat. 21.35: Schrammelzene. 22.25: Időjárásjelentés. 22.30: Másfélóra könnyű zene.

Miért használ a haladó rádióamatőr Tungsrám Bárium-csőveket?

Mert ezek a csövek a technika és tudomány mai állása mellett minden készülékben és minden kapcsolatban a legelőkeltebbet nyújtják.

Ha azt akarja, hogy készülékében igazán öröme teljék

Ha azt akarja, hogy igazi zenét és tiszta érthető előadást halljon

Ha azt akarja, hogy készülékének fenntartási költségei a MINIMUMRA redukálódjanak

Ha azt akarja, hogy készüléke teljesítőképességének MAXIMUMÁT adja, úgy

használjon Tungsrám Bárium-csőveket

mert meglepő az eredmény és hosszú az élettartam

Hogy győződhetik meg erről?

Az alanti cégek mindegyike szívesen rendelkezésére bocsátja a kívánt csöveket, ha készülékét odaviszi vagy értesíti, hogy milyen készülékben milyen célra óhajta alkalmazni és milyen csöveket használt eddig

KONRATH D. D. Subotica
és összes fiókjai
„Volta“ R. T. Vel.-Bečkerek
„Svetlo“ Sombor
Zwirschitz Károly Sombor
„Alternó“ Novisad
Krauss Nikola Novisad
Julius Fleissig Pančevo

Miodragović Sava Novisad
Servo Johann Velika-Kikinda
Gráf Johann Vršac
Kucht Hugó Bela-Crkva
Kuntz Péter Novivrbas
Rápp Frigyes B.-Palanka
Rosenfeld Ottó Senta
„Elektron“ Kula

Leopold Klein Sekié